

กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานพักฟื้นคนชราในบริบทของ
เศรษฐกิจของสังคมไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ
ทางสถาปัตยกรรมภายใน

NURSING HOME IN A THAI SOCIOECONOMIC CONTEXT ; A CASE
STUDY OF ITS PHYSICAL ENVIRONMENTAL ASPECTS
TOWARD AN INTERIOR ARCHITECTURAL
DESIGN GUIDELINE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2540

ISBN 974-622-099-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานพักฟื้นคนชราในบริบทของเศรษฐกิจ
ของสังคมไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน
NURSING HOME IN A THAI SOCIOECONOMIC CONTEXT : A CASE
STUDY OF ITS PHYSICAL ENVIRONMENTAL ASPECTS TOWARD
AN INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN GUIDELINE

นางสาวกาญจนา ให้อวด
MISS KANCHANA OHOUD

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2540

ISBN 974-622-099-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

NURSING HOME IN A THAI SOCIOECONOMIC CONTEXT : A CASE
STUDY OF ITS PHYSICAL ENVIRONMENTAL ASPECTS TOWARD
AN INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN GUIDELINE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE
MASTER OF ARCHITECTURE IN INTERIOR ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ISBN 974-622-099-3

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานพักฟื้นคนชราในบริบทของเศรษฐกิจของสังคมไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน

NURSING HOME IN A THAI SOCIOECONOMIC CONTEXT: A CASE STUDY OF ITS PHYSICAL ENVIRONMENTAL ASPECTS TOWARD AN INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN GUIDELINE

ชื่อนักศึกษา

นางสาวกาญจนา ใ้อวด รหัสประจำตัว 33627001

หลักสูตร

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

ภาควิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.นพดล

สหชัยเสรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ดร.นพดล	สหชัยเสรี	
อาจารย์ศิริชัย	ชนทิพย์	
อาจารย์พวงเพชร	รัตนรามา	

ค่าระดับคะแนนที่เป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการ GOOD

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 14 พฤษภาคม 2540 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.มนัส สัจวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2540

หมายเหตุ การวัดผลวิทยานิพนธ์ให้ใช้ค่าระดับคะแนนดังนี้

ค่าระดับคะแนน

ผลการศึกษา

O	Outstanding (ดีเยี่ยม)
G	Good (ดี)
P	Pass (ผ่าน)
F	Fail (ไม่ผ่าน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานพักฟื้น คนชราในบริบทของเศรษฐกิจของสังคมไทยเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน
นักศึกษา	นางสาวกาญจนา ใจอวด
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ดร.นพดล สหชัยเสรี
ระดับการศึกษา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชา	สถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.	2540

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ความรู้สึกต่าง ๆ ในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมกายภาพของคนชรา เพื่อให้ได้ข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการออกแบบ พื้นที่ , สภาพแวดล้อมกายภาพ , และ ความปลอดภัยที่เหมาะสมของการออกแบบสถานพักฟื้นคนชราในสังคมไทย การศึกษาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาทฤษฎีเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตการณ์เบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรและการออกแบบวิธีการวิจัยที่เหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการประเมินผลหลังการอยู่อาศัยของคนชรา ในกรณีศึกษาที่มีลักษณะการบริการที่แตกต่างกัน 3 แห่ง เพื่อให้ได้ความหลากหลายและความเหมาะสมมากที่สุด โดยเลือกตัวอย่างจากกรอบของโครงการทั้งหมดที่มีอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล จากการดำเนินการของส่วนรัฐบาล , มูลนิธิ และภาคเอกชน สำหรับกรณีศึกษาที่เลือกในครั้งนี้ จากการดำเนินการของรัฐบาล ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ของมูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) และการดำเนินการของเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เข้าไปศึกษาด้วยวิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ โดยมีแบบร่าง

ในขั้นตอนที่ 3 นั้น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบ โดยใช้โปรแกรม SPSS เป็นเครื่องมือในการหาค่าสถิติ , ความสัมพันธ์ของตัวแปร และการเปรียบเทียบความเหมาะสมด้วยแบบสังเกตการณ์ จากการศึกษาสามารถสรุปกฎเกณฑ์ในการออกแบบได้ ดังนี้

ในการศึกษาพบว่าคนชราต้องการความเป็นสัดส่วน และความรู้สึกส่วนตัวของการครอบครองพื้นที่ ที่เว้นระยะห่างจากผู้อื่นชัดเจน อีกทั้งคนชรามีความพึงพอใจ ในการแบ่งพื้นที่ของการอาศัยร่วมกันด้วยการกั้นหรือแบ่งพื้นที่ ด้วยผนังมากกว่าการแบ่งพื้นที่ด้วยเฟอร์นิเจอร์หรือทรัพย์สินส่วนตัว นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการจำกัดพื้นที่หรือความไม่ชัดเจนของพื้นที่ส่วนตัว ทำให้คนชรามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน

ส่วนในประเด็นอื่น ๆ พบว่าคนชรามีความพึงพอใจ ในองค์ประกอบของพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายนอกเหนือจากส่วนพื้นที่นอน ได้แก่ ส่วนรับประทานอาหาร , ส่วนห้องน้ำส่วนพื้นที่พักผ่อน และส่วนการดูแลของเจ้าหน้าที่ นอกเหนือจากนี้ คนชราต้องการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยได้แก่ แสงสว่างที่พอเพียง , อากาศที่บริสุทธิ์เย็นสบาย และห่างไกลจากการรบกวนของเสียงต่าง ๆ รวมทั้งคนชราต้องการความปลอดภัยของร่างกายต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในอาคาร เช่น ภายในห้องน้ำ , ห้องอาหาร , ทางเดิน , ห้องนอน และความปลอดภัยด้วยการดูแลหรือรักษาพยาบาลจากเจ้าหน้าที่

อาจกล่าวได้ว่า เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ต้องคำนึงถึงสภาพร่างกาย ความต้องการ,ความรู้สึก อันส่งผลถึงความมั่นคงและความรู้สึกปลอดภัยในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของสถานพักฟื้นคนชรา

ขั้นตอนสุดท้าย เป็นการทดลองเอาเกณฑ์ที่ได้มานำเสนอเป็นต้นแบบสำหรับ การออกแบบสถานพักฟื้นคนชราในบริบทของไทย โดยกำหนดเขตเฉพาะกรุงเทพและปริมณฑล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis title	Nursing home in Thai socioeconomic : A case study of its physical environmental aspects toward and interior architectural design guideline
Student	Miss Kanchana Ohoud
Thesis Advisor	Dr. Nopadon Sahachaisaeree
Level of Study	Master of Architecture In Interior Architecture
Department	Interior Architecture , Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Year	1977

ABSTRACT

This research aimed to examine the physical and environmental needs of the elderly's dwelling conditions, in order to derive a set of interior criterion and standard for nursing home design. Contextually, it dealt with issues of space planning, physical built environment, and safety measures for nursing home in a Thai socio-cultural setting.

The research procedure comprised four stages. First, it explored the relevant literature and theories, followed by a preliminary observation at some nursing home in Bangkok to establish variables and research methodologies involved. Second, it took a post occupancy evaluation approach to investigate three different nursing homes in Bangkok. Each of the nursing home provided distinctive type and level of elderly cares. Samples were drawn from a population of nursing homes in Bangkok and its vicinity. The primary units of investigation were categorized by their types of operators--private enterprises, public services, and non-profit organizations. Each of the three samples for case studies represented one of the three groups of services. In addition, the three samples also portrayed two classes of charged services--costly services and economical services with minimal

or no charge. The three samples were Ban Bangkae Nursing Home, Mittrapab Songkroh Foundation (nursing home for women), and Kluynamtai II Hospital. Structured interview, indepth interview, unobtrusive observations, and area mappings were techniques which were applied in the data collecting process.

Third, Statistical Package for Social Science (SPSS) was utilized to analyze the gathered data. Descriptive and correlative statistics were employed to reveal the linkages of emotional, spatial, and behavioral variables.

The study found that nursing home design must provide sufficient privacy and unambiguous territoriality for the elderly, in order to assist interaction among dwellers and to facilitate delightful coresidency within a common facility. The spatial arrangements for different kinds of activities such as circulating, sleeping, bathing, dining, relaxing, and recreation must be appropriately arranged according to the elderly's physical and emotional limitations. Since sense of space was found highly correlated with other aspects of sensory, the over all design of the built environment must take into account requirements such as sufficient amount of day light, adequate ventilation, distance from noise and odor disturbance. Examples of such annoyances are heavy traffic, schools, commercial centers, and densely populated area. Air conditioning was highly recommended for nursing home in tropical climate, especially in areas where high level of external noise was unavoidable such as within the CBD areas. Finally, the study also found that personal and physical safety measures were equally important, which elements aided the elderly's physical and emotional comfort.

In the final stage of the research, design criterion were derived from the analysis of data and two design prototype were proposed.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาจากท่านอาจารย์ ดร. นพดล สหชัยเสรี ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำวิธีการทุกขั้นตอนของการทำวิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยจะขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิรัชฎา บัวศรี อาจารย์ที่ปรึกษาในตอนต้นของการทำวิจัย , คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน , เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่มีส่วนช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งด้านวิชาการและด้านข้อมูลทุกท่าน

ท้ายสุดขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของกรมประชาสัมพันธ์, สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) , มูลนิธิกว้างสิว , โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 และคุณตาคุณยาย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำสัมภาษณ์ทุกท่านของการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

กาญจนา ใจรอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	VIII
สารบัญภาพ	XI
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
สมมุติฐานของการศึกษา	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
ขั้นตอนของการศึกษาวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2. วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและข้อจำกัดของคนชรา ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม	13
การศึกษาทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ที่เกี่ยวข้อง	16
การศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาและพฤติกรรมทางสังคมของคนชรา	25
การศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัย ของคนชรา	27
การศึกษาการออกแบบ Facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ) สำหรับผู้สูงอายุ	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	58
เป้าหมายของการวิจัย	58
วิธีการประเมินผล	61
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่อาศัยหรือตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	66
การศึกษากลุ่มประชากร	67
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล	68
4. การศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพของสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยทั่วไป ของสถานพักพื้นที่ทำการศึกษา	69
สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	69
มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)	87
มูลนิธิกว้างสิ่ว	94
โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2)	100
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	105
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	185
ภาคผนวก	189
ประวัติผู้เขียน	215

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 กรอบของรายละเอียดทางลักษณะกายภาพของการศึกษาเบื้องต้น	59
5.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อความกว้างขวางและ ความคับแคบของกรณีศึกษา 3 แห่ง	106
5.2 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพื้นที่ (ส่วนนอน) ของกรณีศึกษา 3 แห่ง	107
5.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อความเป็นสัดส่วนหรือไม่เป็น สัดส่วนของกรณีศึกษา 3 แห่ง	108
5.4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นในพื้นที่ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใน กรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	109
5.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของความเป็นส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	110
5.6 ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องนอนของกลุ่มตัวอย่างต่อ 1 คนของกรณีศึกษา	111
5.7 ตารางจำแนกผลร้อยละของความสัมพันธ์กับเพื่อน ร่วมห้อง ของกรณีศึกษา 3 แห่ง	114
5.8 การแจกแจงความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาคาร เห็นว่าห้องนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัว	115
5.9 การแจกแจงความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาคาร เห็นว่าทางเดินเป็นพื้นที่ส่วนตัว	116
5.10 การวิเคราะห์ ความชอบ - ไม่ชอบของเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ของ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	118
5.11 การวิเคราะห์ขนาดของเฟอร์นิเจอร์ของกลุ่มตัวอย่าง	119
5.12 ตารางแจกแจงขนาดของโต๊ะหัวเตียงของทั้ง 3 กรณีศึกษา	119
5.13 แสดงรายละเอียดความต้องการเฟอร์นิเจอร์ภายในอาคารต่าง ๆ ของกรณีศึกษาทั้งหมด	120
5.14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจความสะอาดความ ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	121

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.15 การประเมินค่าเฉลี่ยความรู้สึกพึงพอใจ ความสะดวกสบายและไม่สบาย ของกรณีศึกษา	122
5.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อความโปร่งสบาย ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	126
5.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในความสว่าง ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	126
5.18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	127
5.19 อันดับความพึงพอใจในตัวแปร 12 ตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างใช้อาคาร ทั้งหมด	128
5.20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสิ่งรบกวนของกรณีศึกษา ทั้งหมดทั้ง 3 แห่ง	129
5.21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อกลิ่นสะอาดหรือกลิ่นเหม็น ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	129
5.22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อการรบกวนของเสียง ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	132
5.23 ประเมินค่าเฉลี่ยความรู้สึกพึงพอใจ ต่อการรบกวนของเสียง ของอาคารสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	133
5.24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่ออุณหภูมิของกรณีศึกษา 3 แห่ง	136
5.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่ออุณหภูมิของอาคารทั้งหมด ของกรณีศึกษา 3 แห่ง	137
5.26 ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องพักนอนต่อคนของกรณี	138
5.27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในความปลอดภัยของกรณีศึกษา	139
5.28 การแจกแจงรายละเอียดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในศึกษา ทั้ง 3 แห่ง	139
5.29 การแจกแจงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในอาคาร ทั้ง 3 กรณีศึกษา	140

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.30 การศึกษาความปลอดภัยในอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในห้องน้ำ ของอาคารในกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	141
5.31 การศึกษาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบริเวณทางเดินภายในห้องของกรณี ศึกษาทั้ง 3 แห่ง	144
5.32 ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องต่อคนของกรณีศึกษา	145
5.33 การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบริเวณทางเดินหรือโถงทางเดินภายนอก ห้องของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	146
5.34 การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในห้องอาหารของกรณีศึกษา	149
5.35 การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับการใช้เฟอร์นิเจอร์	151
5.36 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเข้ามาในอาคาร ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง	152
6.1 ขนาดของพื้นที่ในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุอยู่ร่วมกันจำนวน 8 คน	175

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

	หน้า
2.1 พื้นฐานแสดงความต้องการของมนุษย์	20
2.2 เกณฑ์ในการออกแบบ Facility	32
2.3 แสดงกระบวนการศึกษาสภาพแวดล้อมที่ความต้องการของคนชรา	32
2.4 แสดงองค์ประกอบของ Facility	34
2.5 แสดงขนาดของทางลาด (Ramp)	35
2.6 แสดงขนาดทางเข้าประตูบานสไลด์ (Sliding)	36
2.7 แสดงขนาดของทางเข้าประตูบานเปิด (Hinged)	36
2.8 แสดงขนาดของทางเข้าประตูบานพับ (Folding)	37
2.9 แสดงขนาดสัดส่วนของรถเข็น (Wheelchair)	37
2.10 แสดงขนาดของพื้นที่ของผู้ที่ใช้ไม้เท้าค้ำยัน (Crutches)	38
2.11 แสดงขนาดของพื้นที่ของราวพยุงเดิน (Walker)	38
2.12 แสดงขนาดของการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ที่ใช้เท้าค้ำยัน (Crutches) และผู้ใช้รถเข็น (Wheelchair)	39
2.13 แสดงขนาดการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ใช้รถเข็น (Wheelchair)	39
2.14 แสดงขนาดของราวยึดคิคนั่งทางเดิน	41
2.15 แสดงพื้นที่นั่ง (Lounge Bays)	43
2.16 แผนผังห้องน้ำขนาดเล็กสำหรับผู้สูงอายุ	45
2.17 แผนผังห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น	46
2.18 แสดงห้องน้ำสำหรับผู้ที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair)	46
2.19 แสดงลักษณะอ่างอาบน้ำ (Bath tub)	47
2.20 แสดงราวจับบริเวณโถชักโครกสำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้	47
2.21 แสดงการจัดพื้นที่ห้องอาหารจำนวน 6 โต๊ะ	49
2.22 แสดงรายละเอียดของพื้นที่ห้องอาหารจำนวน 6 โต๊ะ	49
2.23 องค์ประกอบของการศึกษาภายในส่วนห้องนอน	50
2.24 แสดงรายละเอียดของการจัดพื้นที่ภายในห้อง	51

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คิดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

2.25 แสดงการจัดพื้นที่นอนที่มีการครอบครองของพื้นที่คนละส่วน	52
2.26 แสดงการจัดพื้นที่นอนที่มีการครอบครองของพื้นที่เท่ากันทั้งสองส่วน	53
2.27 แสดงการจัดพื้นที่สำหรับเตียงเดี่ยว	54
2.28 แสดงการจัดพื้นที่สำหรับ 2 เตียง	55
2.29 แสดงขนาดพื้นที่ห้องนอนของผู้สูงอายุที่เป็นปกติ	56
2.30 แสดงขนาดพื้นที่ห้องนอนของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น (Wheelchair)	56
3.1 วิธีการรวบรวมข้อมูล	61
3.2 ขั้นตอนการประเมินผล POE (The POE. Process)	63
4.1 แผนผังการติดต่อของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	75
4.2 แผนผังอาคารในของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	76
4.3 แผนผังภายในอาคารบ้านสุขสันต์	77
4.4 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารบ้านสุขสันต์	78
4.5 แสดงรายละเอียดทางเดิน (Corridor) หน้าห้องนอนของอาคารบ้านสุขสันต์	78
4.6 แสดงรายละเอียดพื้นที่นั่งหน้าห้องนอนและบรรยากาศของสวน ของอาคารบ้านสุขสันต์	78
4.7 แสดงรายละเอียดพื้นที่วาง โต๊ะและเก้าอี้เป็นมุมพักผ่อน ด้านข้างของอาคารบ้านสุขสันต์	79
4.8 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในห้องของอาคารบ้านสุขสันต์	79
4.9 แสดงรายละเอียดลักษณะของเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง ของอาคารบ้านสุขสันต์	79
4.10 แผนผังภายในอาคารบ้านพิบูลสุข	80
4.11 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายนอกของอาคารบ้านพิบูลสุข	81
4.12 แสดงรายละเอียดพื้นที่ทางเดินหน้าห้องนอน (Corridor) ของอาคารบ้านพิบูลสุข	81

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

4.13 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในห้องนอนและ การจัดเฟอร์นิเจอร์ของอาคารบ้านพิบูลสุข	81
4.14 แผนผังภายในอาคารบ้านสวัสดิผล	82
4.15 แสดงรายละเอียดบริเวณด้านอาคารบ้านสวัสดิผลเป็นส่วนดูแล ของเจ้าหน้าที่	83
4.16 แสดงรายละเอียดด้านหน้าห้องพักของอาคารที่จัดเป็นพื้นที่นั่ง และบรรยากาศของการจัดสวนบริเวณกลางอาคารของบ้านสวัสดิผล	83
4.17 แผนผังภายในอาคารตึก 100 ปี	84
4.18 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายนอกของอาคารตึก 100 ปี	85
4.19 แสดงรายละเอียดบริเวณทางเดิน (Corridor) ด้านหน้าพื้นที่ห้องอาหาร ของอาคารตึก 100 ปี	85
4.20 แสดงรายละเอียดสภาพพื้นที่ห้องน้ำของอาคารตึก 100 ปี	85
4.21 แสดงรายละเอียดของแผนผังบริเวณของอาคารหอพัก	86
4.22 แสดงรายละเอียดของขนาดภายในห้องพักและส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในห้องพักของอาคารหอพัก	86
4.23 แผนผังอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)	89
4.24 แผนผังภายในห้องนอนของอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)	90
4.25 แสดงรายละเอียดบริเวณด้านหน้าอาคารของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)	91
4.26 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคารที่พักคนชรา ของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	91
4.27 แสดงรายละเอียดทางเดินด้านหน้าอาคารที่พักของคนชรา	92
4.28 แสดงรายละเอียดพื้นที่และการจัดเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง (ชั้นล่าง)	92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
4.29 แสดงรายละเอียดพื้นที่และการจัดเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง (ชั้นล่าง)	92
4.30 แสดงรายละเอียดพื้นที่ภายในห้องน้ำที่ใช้แบบชักโครกของ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	93
4.31 แสดงรายละเอียดพื้นที่ภายในห้องน้ำที่ใช้แบบนั่งยองของ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	93
4.32 แผนผังอาคารของมูลนิธิกว้างสิ่ว	94
4.33 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายนอกด้านหน้าของอาคาร ที่ติดกับถนนเจริญกรุงของอาคารมูลนิธิกว้างสิ่ว	96
4.34 แสดงรายละเอียดของศาลเจ้าอยู่บริเวณกลางอาคารมูลนิธิกว้างสิ่ว	96
4.35 แสดงรายละเอียดของอาคารตึกนอกของมูลนิธิกว้างสิ่ว	96
4.36 แสดงรายละเอียดแผนผังภายในห้องรวมชาย (อาคารตึกนอก) ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	97
4.37 แสดงรายละเอียดแผนผังภายในห้องรวมหญิง (อาคารตึกใน) ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	97
4.38 แสดงรายละเอียดของการจัดเฟอร์นิเจอร์ภายในอาคารรวมชายของ ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	98
4.39 แสดงมูลนิธิรายละเอียดส่วนทำงานของพยาบาลในห้องรวมหญิง (ตึกใน) ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	98
4.40 แสดงรายละเอียดส่วนทำงานของพยาบาลในห้องรวมหญิง (ตึกใน) ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	99
4.41 แสดงรายละเอียดของภายในพื้นที่ห้องรวมหญิง (ตึกใน) ของมูลนิธิกว้างสิ่ว	99
4.42 แสดงรายละเอียดลักษณะของเตียงนอนและโต๊ะหัวเตียงที่ใช้มูลนิธิกว้างสิ่ว	99
4.43 แผนผังการติดต่อของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
4.44 แผนผังอาคารภายในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	102
4.45 แสดงรายละเอียดของทางเข้าอาคาร โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	103
4.46 แสดงรายละเอียดของสภาพแวดล้อมภายนอกของห้องพักคนชรา ของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	103
4.47 แสดงรายละเอียดสวนกลางอาคารของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	103
5.1 แสดงตำแหน่งและสภาพแวดล้อมของบริเวณทางเดินของอาคาร พินุลสุขในสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค	113
5.2 แสดงการออกแบบทางเดินของอาคารสุขสันต์	117
5.3 แสดงรายละเอียดสงเคราะห์คนชราร้านบางแคกับอาคาร ของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	123
5.4 แสดงรายละเอียดของการออกแบบภายในห้องพักของกรณีศึกษา ในมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ศึกษาในเรื่องแสดงสว่าง	125
5.5 แสดงแผนผังตำแหน่งที่ตั้งของส่วนนอนของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ศึกษาในเรื่องการรบกวนของกลิ่น	131
5.6 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค ศึกษาในเรื่องการรบกวนของเสียง	135
5.7 แสดงรายละเอียดของห้องน้ำภายในห้องพักของสถานสงเคราะห์ คนชราร้านบางแค	142
5.8 การเปรียบเทียบลักษณะห้องน้ำในอาคารตึก 100 ปี กับห้องน้ำ ของอาคารพินุลสุข	143
5.9 แสดงรายละเอียดทางเดินภายในอาคารสุขสันต์	148
6.1 แสดงพื้นที่การมีอาณาเขตครอบครองของแต่ละคน	156
6.2 แสดงพฤติกรรมกรรมการแบ่งพื้นที่ในการใช้ร่วมกันของคนชรา	157

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
6.3 ขนาดพื้นที่ในการใช้ร่วมกันของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน	158
6.4 แสดงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในห้องนอนเดี่ยว (Single bedroom)	158
6.5 ขนาดพื้นที่ของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน (Single bedroom)	160
6.6 ขนาดของพื้นที่ของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน สำหรับผู้สูงอายุในรถเข็น (Wheelchair)	160
6.7 องค์ประกอบของส่วนพื้นที่รับประทานอาหาร (dining area)	162
6.8 การแบ่งพื้นที่ภายในห้องรับประทานอาหารและการเข้าพื้นที่ของคนชรา	163
6.9 ขนาดของพื้นที่โต๊ะอาหารที่นั่ง 4 คน และขนาดของพื้นที่สัญจร	163
6.10 แสดงพื้นที่การเตรียมอาหาร (pantry) ก่อนเสิร์ฟ	164
6.11 พฤติกรรมการใช้พื้นที่ในห้องน้ำ	164
6.12 แสดงขนาดพื้นที่ของห้องส้วมสำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้ และขนาดพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น	166
6.13 แสดงขนาดความสูงของราวจับ (grab bar) สำหรับยึดเกาะภายในห้องส้วม	166
6.14 แสดงพฤติกรรมการใช้ราวสำหรับยึดเกาะภายในห้องส้วม	167
6.15 การออกแบบพื้นที่อาบน้ำฝักบัว (Shower) สำหรับผู้สูงอายุ	167
6.16 แสดงการออกแบบขนาดสัดส่วนของอุปกรณ์ภายในห้องอาบน้ำ	168
6.17 การออกแบบราวยึดเกาะสำหรับพื้นที่ทางเดิน	169
6.18 การออกแบบพื้นที่นั่งและส่วนกิจกรรมบริเวณทางเดิน	170
6.19 การออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวกในการถ่ายของคนชรา ที่พิการหรือเคลื่อนที่ได้ลำบาก	172
6.20 แนวทางเสนอแนะแผนผังของบ้านผู้สูงอายุในกรณี ของการอาศัยอยู่ร่วมกันจำนวน 8 คน	175

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
6.21 องค์ประกอบในพื้นที่	176
6.22 รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ส่วนรับแขก (lobby)	177
6.23 รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ส่วนเจ้าหน้าที่	177
6.24 รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่นั่งทางเดิน (corridor)	178
6.25 การออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน (Shared Space) จำนวน 8 คน	179
6.26 การออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน (Shared Space) จำนวน 4 คน	179
6.27 รูปแบบเสนอแนะการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง	180
6.28 รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ห้องนอนเดี่ยว (Single Bedroom)	181
6.29 การออกแบบห้องนอนจำนวน 4 ห้อง	182
6.30 การออกแบบห้องนอนจำนวน 2 ห้อง	182
6.31 การออกแบบห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่เคลื่อนที่ได้ และผู้เคลื่อนที่ด้วยรถเข็น	183

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหาและเหตุผลของการวิจัย

ประชากรเป็นทรัพยากรสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งประชากร วัยเด็ก เยาวชน วัยแรงงานและวัยสูงอายุหรือคนชรา การแก้ปัญหาการยกระดับหรือการพัฒนาบุคคล ให้มีคุณภาพและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จะเป็นการรับผิดชอบต่อและช่วยเหลือของรัฐบาล จากการศึกษาในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในสองทศวรรษที่ผ่านมาของประเทศกำลังพัฒนา สามารถควบคุมอัตราการเพิ่มของประชากร โดยผ่านการลดอัตราการเกิดที่ลดอย่างรวดเร็ว จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอายุประชากร กล่าวคือ จะเปลี่ยนจากประเทศที่มีโครงสร้างของอายุประชากรที่มีประชากรผู้เยาว์ เป็นภาวะไปสู่โครงสร้างที่มีประชากรผู้สูงอายุเป็นภาวะมากขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมตามมา

สำหรับประเทศไทยแล้ว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรเป็นไปในลักษณะ มีอัตราการเกิดลดต่ำลงอันเป็นผลเนื่องมาจาก การรณรงค์การวางแผนครอบครัว ในขณะที่เด็วกันอายุเฉลี่ยของประชากรก็เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลมาจากความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่สามารถช่วยชะลอการตาย อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อให้จำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นไปด้วย ตามสัดส่วนคือจาก 1.2 ล้านคน ในปี พ.ศ.2503 เป็นประมาณกว่า 3 ล้านคน ใน พ.ศ.2530หรือจากประมาณร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 6 ในช่วงเกือบสามทศวรรษและประมาณว่าในอีก 25 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2555) ประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 7 ล้านคน หรือเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (นภาพร ชัยวรรณ : 2532)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ของประชากรจะส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆในการดำเนินการศึกษาวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย (Socio Economic Consequences of the Aging of Population in Thailand , SECAPT โดยสถาบันประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532) ได้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างจำนวน 3,252 ราย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุไทยประสบปัญหาความยากจนหรือปัญหาเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย และจิตใจ ตามลำดับ

อาจจะกล่าวได้ว่าปัญหาเศรษฐกิจ และสุขภาพนับว่ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กล่าวคือภาวะสุขภาพที่ไม่ดีอาจนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันความยากจนก็มีผลต่อสุขภาพทั้งทางกายและทางใจ การไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจและสุขภาพร่างกาย ก็อาจมีผลให้สภาพทางสังคมของผู้สูงอายุถูกกระทบกระเทือน หรืออีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ ที่ค่อนข้างไม่ดีของผู้สูงอายุ คือ การไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้ ซึ่งมีอายุและสุขภาพเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

จากประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อุตราพร พบว่าสาเหตุของคนชราที่ต้องเข้ารับการสงเคราะห์ของรัฐบาล สาเหตุแรกคือการไม่มีที่อยู่อาศัยคิดเป็นร้อยละ 45.0 สาเหตุอันดับสอง คือ ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูคิดเป็นร้อยละ 35.33 ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาพบว่า ลักษณะครอบครัวและสภาวะลักษณะสังคมไทย ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป คุณค่าของคนชราไทยลดน้อยลงประกอบกับความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ จึงมีผลกระทบต่อคนชราให้หันมาพึ่งสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล สาเหตุที่สาม คือสาเหตุทางด้านจิตใจและอารมณ์ เนื่องจากคนชราที่มีความรู้สึกตนไม่มีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 21.30 ตามปกติคนชราย่อมมีความต้องการความรัก ความเอาใจใส่และความยกย่องนับถือจากครอบครัว แต่เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองดังกล่าว จึงทำให้คนชราปรับตัวเข้ากับครอบครัวไม่ได้ เหตุที่สี่คือสาเหตุทางร่างกายเนื่องจากเจ็บป่วย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเสื่อมของร่างกายตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 20.67 (อุตราพร บุณนาค : 2518)

นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วข้างต้นจะชี้ให้เห็นว่า คนชราที่อยู่ในสถานสงเคราะห์จะประสบปัญหาทางด้านจิตใจ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

เช่นเดียวกับการวิจัยของ พิรสิทธิ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของคนชราที่กำลังประสบอยู่ พบว่าคนชราส่วนใหญ่ประมาณ 82 เปอร์เซ็นต์ ประสบปัญหาทางด้านจิต กล่าวคือ คนชรา 8 ใน 10 คนจะมีปัญหาเรื่องการปรับตัวและจิตใจให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก คนชราที่มีความรู้สึกที่ตนเองไม่สามารถเข้าใจสังคมในปัจจุบัน และไม่มีความ

สามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความหมาย หรือกล่าวอีกอย่างก็คือความรู้สึกที่ว่าตนเอง ไม่สามารถควบคุมหรือกำหนดชะตาชีวิต หรือแบบฉบับของตนเองได้อย่างเต็มที่ (ฟิริลท์ คำนวนคิลป์ : 2523)

อาจจะกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้แยกความรับผิดชอบ และบทบาทของคนชราออกไปจากสังคม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลง สังคมสำหรับคนในวัยหนุ่มสาวจะเป็นเรื่องของการความก้าวหน้าของตนเองและสังคม แต่ในขณะเดียวกันเป็นสิ่งที่นำมาซึ่ง การขาดความรู้สึกความมั่นคง การขาดอำนาจ ความไม่แน่นอน และความมั่นใจในการควบคุมชะตาชีวิตของชีวิตของตนเองในวัยชรา

นอกจากปัญหาทางด้านจิตใจ อันเกิดจากสภาพโครงสร้างของสังคมแล้ว ฟิริลท์ ยังกล่าวอีกว่า คนชราส่วนใหญ่จะประสบปัญหาการเผชิญกับความตายหรือการสิ้นสุดของชีวิต ความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นในขณะที่คนชราไม่สามารถจะคุยกับใครภายในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาความตายที่ตัวกำลังเผชิญอยู่เพราะจะทำให้เสียภาพพจน์ ในฐานะที่เป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือภายในครอบครัว ฉะนั้นคนชราจึงมีความรู้สึกหวาดกลัวอยู่ภายในจิตใจ (ฟิริลท์ คำนวนคิลป์ : 2523)

อาจจะสรุปได้ว่า ปัญหาที่เด่นของคนชราไทย คือ ปัญหาทางด้านจิตใจและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและมาตรฐานตลอดจนวิชาการใหม่ๆ ซึ่งคนที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ดีมักจะเป็นคนหนุ่มสาว แต่คนชรามักจะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ของสังคมได้จึงมักประสบกับปัญหาในด้านการปรับตัวและปรับจิตใจ ของตนเอง

จากปัญหาดังกล่าวนี้ ในการศึกษาของ วิมลสิทธิ์ กล่าวว่าการขาดความมั่นคงและการปรับจิตใจตัวเอง ทำให้คนชรา รู้สึกว่าสภาพแวดล้อมต่างๆ ไม่มั่นคง ไม่สามารถคาดการณ์ได้และนำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสภาพแวดล้อมนั้นๆ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อการอยู่อาศัยซึ่งเป็นสิ่งในการดำรงชีวิต และมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้อยู่อาศัยด้วย (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร : 2526) ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ (Personality Theory) ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนบุคคลได้กล่าวถึงตัวกำหนดพฤติกรรมและแนวความคิดที่บ่งลักษณะของบุคคล มีองค์ประกอบได้แก่ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และตัวบุคคล (ประภาเพ็ญ , สวิง : 2534)

อาจจะกล่าวได้ว่าทั้งพันธุกรรม (Heredity) และสิ่งแวดล้อม (Environment) มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน บุคคลจะมีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามแม้พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนเรา แต่มี

บางลักษณะที่พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลมาก หรือน้อยกว่ากัน คือ พันธุกรรมมีอิทธิพลต่อลักษณะทางร่างกาย สติปัญญา ส่วนสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลมากต่อลักษณะทางจิตใจ (สุชา จันทน์เอม : 2531)

ฉะนั้นสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อลักษณะทางจิตใจ ในความพอใจของผู้ที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งตอบสนองหรือบ่งบอกคุณค่าของชีวิต เช่นเดียวกับความพอใจในด้านต่างๆ ความรู้สึกพึงพอใจ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ทำให้เกิดความสุข สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นทรัพยากรของระบบความพึงพอใจอันหนึ่ง ดังนั้นการออกแบบสภาพแวดล้อมคือการตัดสินใจว่าจะจัดทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีอยู่อย่างไร ให้เกิดความพึงพอใจได้ (Shelly : 1975)

สภาพแวดล้อมกายภาพ (Environment) จะมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์จะแตกต่างกันไปในสภาพแวดล้อมกายภาพที่แตกต่างกัน ในกรณีที่มนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้ พฤติกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการปรับให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (William H. : 1976) ในลักษณะนี้นักสังคมสงเคราะห์ได้ใช้วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยโดยการจำลองสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้เหมือนบ้านที่สุด โดยอาศัยหลักการเรียนรู้ในจิตวิทยาทั่วไปและพฤติกรรมบำบัด โดยเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถและความพยายามที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยที่สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ถ้าจัดสิ่งแวดล้อมให้ดีจะโน้มน้าวพฤติกรรมของมนุษย์ไปในทางที่ดีได้ ในที่นี้โดยการจัดทำสถานที่ให้สนองความต้องการของผู้ป่วย เช่น มีบรรยากาศน่าอยู่อบอุ่นเหมือนบ้าน มีกิจกรรมเชิญชวนให้ผู้ป่วยอยากเข้ากลุ่ม มีการกระตุ้นให้มีการแสดงออก เกิดความภูมิใจในการรับรู้ มีแบบอย่างที่ดีในการเรียนแบบก็จะทำให้ความนึกคิด อารมณ์ และพฤติกรรมผู้ป่วยดีขึ้น (ดร.ฉวี นาทะสิริ : 2523)

สำหรับหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพของนักสังคมสงเคราะห์ ยังสอดคล้องกับหลักการศึกษาของ บุญยยืน พบว่าการสงเคราะห์กลุ่มชน (Social Group Work) จะเป็นวิธีการอันหนึ่งที่ช่วยให้กลุ่มชนหรือบุคคลดีขึ้น โดยการแสดงออกในรูปของกิจกรรมร่วมกัน เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลอื่น และให้โอกาสในการพัฒนาตามความต้องการของตนเอง (บุญยยืน สุภาพ : 2529)

ในเรื่องการบำบัดหรือการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมนี้ มะลิฉัตร ได้อ้างการบำบัดด้วยศิลปะว่า ในบ้านพักคนชรา กิจกรรมศิลปะจะเป็นลักษณะธรรมดาแต่จะผสมผสานกับความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล แม้คนชราในบ้านพักคนชราในบ้านพักส่วนใหญ่จะเป็นผู้อยู่ในสภาพปกติ แต่กลไกการทำงานของร่างกายย่อมอ่อนล้า อีกทั้งทางด้านจิตใจก็

อาจมีปัญหาด้วย พบว่ามีคนชราจำนวนมากที่เก็บตัวเปล่าเปลี่ยวโดดเดี่ยว เพราะจากบ้านมาสู่สถานที่ที่มีคนแปลกหน้าอยู่รอบข้างความรู้สึกของการถูกทอดทิ้งของการถูกเผชิญหน้ากับวาระสุดท้ายของชีวิต ความรู้สึกว่าตนเองกลายเป็นผู้ที่พึ่งตนเองไม่ได้ ไร้ประโยชน์ ความรู้สึกมีผลต่อร่างกายและจิตใจทั้งสิ้น จึงได้นำกิจกรรมมาใช้ในสถานที่ โดยงานศิลปะเปิดทางให้คนชราได้ใช้เวลาในการทำสิ่งเพลิดเพลิน ให้ลืมเวลา กิจกรรมนำพวกเขาให้สนิทกัน งานศิลปะที่มีการจัดทำขึ้นได้มีการขายเป็นครั้งคราว การทำงานของตนเองขายได้ ทำให้ความรู้สึกไร้ประโยชน์ พึ่งตนเองไม่ได้หมดไป (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ : 2532)

ในการศึกษายังพบอีกว่า ความปลอดภัยก็เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดสภาพแวดล้อม ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจได้ Maslow ได้กล่าวถึงเรื่องความต้องการความปลอดภัยว่าพื้นฐานของมนุษย์จากวัยทารก วัยเด็ก มีความต้องการด้านปลอดภัย นอกเหนือจากความต้องการด้านร่างกาย สังคมและความรักแล้ว ในทำนองเดียวกับคนชราที่ต้องการเหมือนกัน โดยกล่าวถึงความต้องการด้านความปลอดภัยว่าเป็นความต้องการต่อร่างกายและจิตใจ คือ ต้องการดูแลคุ้มครอง เพื่อการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติสุข (B. Hick , Herbit : 1967) ซึ่งสอดคล้องกับวิมลสิทธิ์ กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของกรมอนามัยเขตครอบครองของมนุษย์ ในการที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยมั่นคงด้วยการแสดงออกด้วยการยึดครองอาณาเขต ตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล ที่กระทำกันในบริเวณที่มีกิจกรรมหรือการกระทำต่อกันทางสังคมเกิดขึ้น มักมีการควบคุมทางเข้าออกตามกฎเกณฑ์ที่เข้าใจกัน และมีขอบเขตที่ชัดเจน (วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร : 2530)

อาจจะกล่าวได้ว่าการออกแบบให้มีอาณาเขตความชัดเจนทางพฤติกรรมและการยึดครองจะส่งผลทางด้านจิตใจในเรื่องความปลอดภัย และการกระทำกิจกรรมร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมตามความต้องการของคนชรา จะช่วยให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และความรู้สึกปลอดภัย จะทำให้คนชราเกิดความสุขและจะช่วยสุขภาพกาย และจิตใจดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อันเกี่ยวเนื่องจากปัญหาในด้านต่างๆ ในปัจจุบันของคนชราไทยที่ประสบอยู่กับความต้องการของคนชราในการดำรงชีวิต เพื่อสนองต่อความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในเรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานพักฟื้นคนชราในบริบทของสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมสนองความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพปัญหา ความรู้สึก ความต้องการและวิเคราะห์ สภาพการณ์ปัจจุบันของสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ที่มีผลต่อความพึงพอใจของคนชรา
2. ศึกษาความต้องการของการอยู่อาศัย เพื่อมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบ
3. เพื่อสร้างต้นแบบพื้นที่ภายในที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัย และตรงกับความต้องการของคนชรา

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การออกแบบพื้นที่ที่มีความชัดเจน ตรงกับสภาพความต้องการ จะทำให้คนชรา มีความพึงพอใจในการอยู่อาศัย
2. การจัดพื้นที่บริเวณส่วนพักอาศัยของคนชรา ให้มีอาณาเขตครอบครองชัดเจน จะทำให้คนชรา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มั่นคง และมีความปลอดภัย

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของสถานสงเคราะห์ที่นำมาเป็นกรณีศึกษา จะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การดำเนินงานโดยภาครัฐบาล ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค.
2. การดำเนินงานโดยภาคเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2.
3. การดำเนินงานโดยมูลนิธิ (N.G.O.) ได้แก่ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังต่อไปนี้ คือ

1. กรณีศึกษา (Case Study) จะกำหนดขอบเขตอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล
2. กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ คนชรา เจ้าหน้าที่ ที่อาศัยอยู่ในสถานที่ที่เป็นกรณีศึกษานั้นๆ โดยกำหนดระยะเวลาของกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์ได้อาศัยอยู่ใน

สภาพแวดล้อมนั้นๆ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 เดือน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยรู้สภาพการดำเนินชีวิตภายในอาคารนั้นๆ พอสมควร

3. ทำการศึกษาโดยกำหนดสภาพแวดล้อม ได้แก่ พื้นที่ภายในห้องนอน , โถงทางเดิน, ห้องน้ำ , ห้องอาหาร , พื้นที่นั่ง และส่วนกิจกรรมเฉพาะภายในอาคาร

วิธีและขั้นตอนการวิจัย

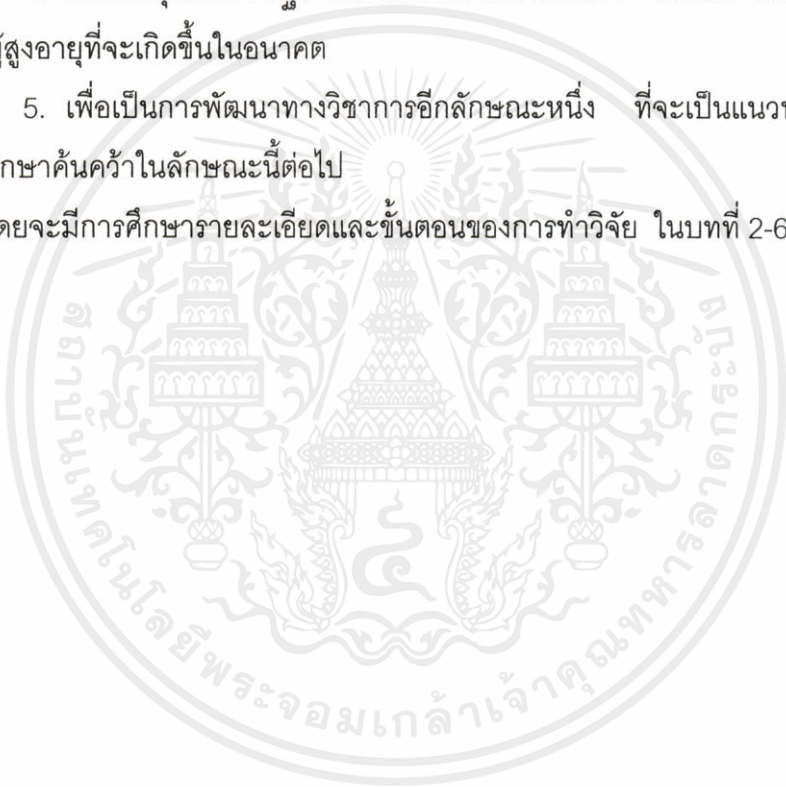
การดำเนินการวิจัยมีวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัยเบื้องต้นจากเอกสาร และจากการสำรวจสภาพจริงพร้อมด้วยบันทึกภาพถ่าย และโดยการสอบถามผู้อยู่อาศัยตามความจำเป็นในกรณีที่สูงสย
2. เเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นโดยตั้งข้อสังเกต เกี่ยวกับรายละเอียดของสภาพแวดล้อมตามที่ขอบเขตกำหนด เพื่อสรุปออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. จัดแผนการดำเนินการวิจัยโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างของกรณีศึกษาตามขอบเขตที่กำหนด
4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้
  - 4.1 โดยการสังเกตการณ์ โดยการประเมินสภาพแวดล้อมหลังการอยู่อาศัยรวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัย
  - 4.2. ทำการสัมภาษณ์ จากแบบร่าง ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ คนชรา และเจ้าหน้าที่ ครอบคลุมเนื้อหาตามขอบเขตที่กำหนด
5. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ นำผลที่ได้เสนอเป็นตารางและกราฟตามความเหมาะสม
6. ทำการวิเคราะห์ความหมายจากผลการวิเคราะห์ ทางสถิติตามสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย
7. สรุปผลการวิจัยออกมาเป็นรูปแบบตัวอย่างพร้อมข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการใช้งานเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ในเชิงพาณิชย์
งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อคนชรา โดยเฉพาะในสถานพักฟื้นคนชรา เพื่อเปิดเผยความต้องการ ปัญหาของคนชราโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษาเพื่อคาดประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

1. เพื่อทราบถึงปัญหา ความต้องการของคนชราในสถานพักฟื้น
  2. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับคนชราให้บุคคลต่างๆ ที่สนใจได้ทราบซึ่งเป็นกระตุ้นให้สังคมยอมรับคนชราไทยในฐานะบุคคลที่ยังคงเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
  3. เพื่อประโยชน์ในการนำผลการวิจัยและแนวความคิดในการออกแบบ ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมสถานฟื้นฟูสุขภาพต่างๆ โดยเฉพาะของคนชราให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะปัญหาความต้องการอย่างแท้จริง
  4. เพื่อกระตุ้นให้ภาครัฐบาลและเอกชนมีความสนใจ และมีการเคลื่อนไหวเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
  5. เพื่อเป็นการพัฒนาทางวิชาการอีกลักษณะหนึ่ง ที่จะเป็นแนวทาง สำหรับผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าในลักษณะนี้ต่อไป
- โดยจะมีการศึกษารายละเอียดและขั้นตอนของการทำวิจัย ในบทที่ 2-6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitate)

การฟื้นฟูสมรรถภาพในที่นี้ หมายถึง การปรับพฤติกรรมด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ให้สนองต่อความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจที่ดีขึ้น นอกเหนือจากวิธีการทางการแพทย์หรือการใช้ยา.

2. การถดถอยออกจากสังคม (Social withdrawal)

การถดถอยออกจากสังคม หมายถึง พฤติกรรมแยกตัวเอง ของการอยู่ร่วมกันโดยการใช้จิตวิทยาและสภาพแวดล้อมเป็นสื่อ ตามความต้องการของตัวเอง

3. การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality)

หมายถึง การรับรู้ระหว่างตนและคนอื่น ในพื้นที่ครอบครองของตน ในกรณีของการศึกษานี้หมายถึง การพยายามควบคุมพื้นที่ ของคนชราในการพยายามค้นหาความเป็นส่วนตัว ของการครอบครองของตน

4. ความพึงพอใจ (Satisfaction)

ในที่นี้ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ด้วยสิ่งเร้า หรือการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตัวเองจะทำให้เกิดความสุขพึงพอใจ.

5. ความเป็นส่วนตัว (Privacy)

หมายถึง กลไกการควบคุมสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่ง ในการศึกษาจะเป็นการแยกตัวเองจากการล่วงล้ำของบุคคลอื่นหรือการเว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น

6. ความเป็นตัวตน (Identity)

หมายถึง ลักษณะความรู้สึก คุณค่า เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่ถ่ายทอดการรับรู้มาจากประสบการณ์ ในอดีตที่ผ่านมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงวิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ผู้สูงอายุ (elderly)

ผู้สูงอายุในที่นี้ จะกำหนดอายุตามองค์การอนามัยโลก โดยให้คำจำกัดความของผู้สูงอายุ (elderly) ว่ามีอายุระหว่าง 60-74 ปี คนชรา (old) มีอายุระหว่าง 75- 90 ปี และคนชรามาก (every old) (ชูศักดิ์ และคณะ : 2531) สำหรับประเทศไทยแล้วถือว่าอายุ 60 ปี ขึ้นไป เป็นวัยผู้สูงอายุ ในกรณีของการศึกษาผู้สูงอายุครั้งนี้ คนชราที่กำหนด ได้แก่คนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ , ประสบปัญหาความเดือนร้อนเนื่องจากความยากจน , ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู , ไม่มีที่อยู่อาศัย , ไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้หรือปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นไม่ได้.

8. พันธุกรรม (Heredity)

พันธุกรรม ในที่นี้ หมายถึงลักษณะทางร่างกายและพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษโดยการสืบสายโลหิต.

9. สภาพแวดล้อมกายภาพ (Environmental)

สภาพแวดล้อมกายภาพ ในที่นี้หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของคนชรา ได้แก่สภาพแวดล้อมในสถานพักฟื้นคนชราและเป็นสิ่งเร้าที่คนชราได้รับ หรือมีผลกระทบต่อจิตใจจนสภาวะการณที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกคนชราในสถานในสถานพักฟื้นนั้นๆ ด้วย.

10. สถานพักฟื้นคนชรา (Nursing Home)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะหมายถึง สถานที่ที่ให้ความดูแลคนชราที่มีความใกล้เคียงกับการรักษาในโรงพยาบาล โดยการบริการผู้สูงอายุ (ในที่นี้ หมายถึงผู้สูงอายุที่อยู่ในประเทศไทย) โดยการจัดเตรียมการ ของทางรัฐบาล หรือ หน่วยงานเอกชน หรือมูลนิธิ มีการให้บริการพักอาศัย การบริการอาหาร หรือบริการดูแลทางด้านฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจ อยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์หรือนักกายภาพบำบัด

11. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility)

ในการวิจัยครั้งนี้ จะหมายถึงองค์ประกอบต่างๆของพื้นที่ ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในสถานพักฟื้นคนชรา (ได้แก่ ทางเดิน , โถงทางเดิน , ห้องนอน , ห้องน้ำ , ห้องอาหาร , พื้นที่นั่งเล่น เป็นต้น)

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จะกล่าวถึง ทฤษฎี และแนวความคิดตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของที่อยู่อาศัย ที่เหมาะกับคนชรา ตลอดจนความต้องการในด้านต่างๆ ของคนชรา ซึ่งเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา จะชี้ให้เห็นความคิดเห็นและช่วยให้การวิจัยตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น โดยมีเนื้อหาในการสรุปแนวความคิด แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนในการศึกษา ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะกายภาพและข้อจำกัดของคนชราที่มีผลกระทบต่อการออกแบบสภาพแวดล้อม ได้แก่ การศึกษาความหมายของการชราภาพ องค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เกิดความชรา, สมรรถภาพ และความเสื่อมอันเกิดจากผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 2 จะเป็นการศึกษาทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การศึกษาความต้องการของมนุษย์ในด้านขบวนการทางจิต ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความต้องการของมนุษย์, ในการมีอาณาเขตครอบครองพื้นที่, พฤติกรรมเว้นว่างส่วนบุคคล, ภาวะความเป็นส่วนตัว, ความต้องการด้านความปลอดภัยต่างๆ, สังคม, และคุณลักษณะของความเป็นตัวตนของการอาศัยในสภาพแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาและพฤติกรรมทางสังคมของคนชรา โดยการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาคนชราที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมในความต้องการต่างๆ ต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพ

ขั้นตอนที่ 4 จะเป็นการศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัยคนชรา ได้แก่ การศึกษาลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพของ แสง, เสียง, อุณหภูมิ และองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมกายภาพ ที่เหมาะสมสำหรับคนชรา

ขั้นตอนที่ 5 จะเป็นการศึกษาออกแบบ Facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) สำหรับสถานพักฟื้นคนชรา ได้แก่ การศึกษาหลักเกณฑ์, วิธีการและขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมของการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น การออกแบบพื้นที่ทางเข้า, การออกแบบทางเดินและโถงทางเดิน, การออกแบบพื้นที่กิจกรรมและบริเวณที่นั่ง, การออก

แบบห้องนอน , การออกแบบห้องน้ำ , การออกแบบห้องอาหาร โดยจะมีรายละเอียดในการศึกษาทั้งหมดในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและข้อจำกัดของคนชรา ที่มีผลกระทบต่อการออกแบบสภาพแวดล้อม

เมื่อเข้าสู่วัยชรา การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จะมีข้อจำกัดทางกายภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการอาศัยในสภาพแวดล้อมมากขึ้น การศึกษาการเข้าสู่วัยชรา นั้น (Senescence Phase) จะถืออายุเท่าใดได้มีการศึกษากันมาก ในเรื่องนี้โดยทั่วไปสำหรับประเทศไทยแล้วถือว่าอายุ 60 ปี เป็นเกณฑ์เกษียณอายุและการทำงาน แต่ในประเทศที่มีความเจริญทางด้านวงการแพทย์ พบว่าอายุถึง 66 ปีแล้ว ยังแข็งแรง และยังสามารถทำงานได้ดี จึงมีการเพิ่มเกณฑ์เกษียณอายุให้สูงขึ้นถึง 65 ปี และมีแนวโน้มจะเป็น 70 ปี ในอนาคต (ชูศักดิ์ เวชแพทย์และคณะ : 2531)

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างทางด้านอายุไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน ต่อผลของการทำงาน และลักษณะทางร่างกาย อาจจะเป็นไปได้ว่าคนแก่คนหนึ่งจะไม่เหมือนกับคนอื่นๆ มีความเป็นไปได้สูงที่ผู้สูงอายุบางคนอายุ 80 ปี อาจจะเป็นปกติหรือไม่เป็นปกติก็ได้ (Koncecik : 1976) ในการศึกษาพบว่าลักษณะการแก่หรือการชราภาพของผู้สูงอายุ มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน จะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะของคนชรา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การชราภาพตามลักษณะทางกายภาพ (Biological Age) ได้แก่ การชราตามลักษณะร่างกายตั้งแต่เริ่มแรกเกิดไปตามช่วงระยะเวลาอายุของคนแต่ละคน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้

1.1 ตามลักษณะกรรมพันธุ์ทางร่างกาย (Genetic Composition or Hereditary Aspects of our Physiology)

1.2 ตามลักษณะสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตั้งแต่เกิด (Environmental Conditions Prevailing From Birth on)

1.3 ตามลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคน (Life - style)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่ลงบนสื่อใดๆ และต้องขอสงวนสิทธิ์ในชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การชราภาพตามลักษณะทางจิตศาสตร์ (Psychological age) หมายถึงการชราตามลักษณะทางจิตใจความรู้สึกรู้สึกของแต่ละคนตามความเป็นอยู่ ด้วยการแสดงพฤติกรรมออกมา ตามความประสงค์ของตัวเองในสภาพแวดล้อมนั้นๆ

3. ลักษณะการชราภาพตามลักษณะทางสังคม (Social age) ได้แก่ ความเคยชิน (Habits) , พฤติกรรม (Behaviors) ,และบทบาททางวัฒนธรรมหรือ สังคมของแต่ละคน เช่น แสดงออกทางมาตรฐานการแต่งกาย , การใช้ภาษา , พฤติกรรมต่างๆที่เกิดในวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยโดยการปฏิบัติหรือการแสดงสื่อความหมายออกมาในสังคมนั้นๆ (Davis : 1980)

จากลักษณะต่าง ๆ ของผู้สูงอายุจะชี้ให้เห็นว่าการชราภาพตามลักษณะทางจิตศาสตร์จะมีความสัมพันธ์กับลักษณะการชราภาพทางสังคม เพราะว่าวัฒนธรรม , การปฏิบัติ , ความเคยชิน จะสะท้อนพฤติกรรมออกมาของคน ในวัฒนธรรมนั้นหรือสังคมนั้น ๆ

นอกจากการชราภาพที่เห็นจากภายนอกทางด้านกายภาพแล้ว ส่วนภายในก็เช่นเดียวกัน ในการศึกษาพบว่า ในวัยชราเป็นระยะเซลล์ทุกชนิดของร่างกายเริ่มทำหน้าที่เสื่อมลงความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมก็เสื่อมลงด้วย ระยะเวลาทำให้ร่างกาย มีความไวต่อการเป็นโรคเพิ่มขึ้น ได้มีการศึกษาระบบร่างกายของผู้สูงอายุมิรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาระบบร่างกายของคนชรา (Aging) จะเป็นผลมาจาก

1 ผลของไฮโมนเอนโดคราย (Endocrine) ของร่างกายที่ลดน้อยลงรวมถึงโรคภัยที่เกิดขึ้นด้วย

2 การสูญเสียระบบประสาทรับรู้ของร่างกาย (Autonomic Nervous System) จะแสดงอาการชัดเจนเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น

3. การเดินของหัวใจเปลี่ยนไป (Circulatory Changes) ทำให้หัวใจเต้นช้า จะทำให้ระบบหมุนเวียนโลหิตของร่างกายเสื่อมลง

4 การสูญเสียระบบสัมผัสทางร่างกาย (Sensory Losses) และทางเลือด (จะเริ่มแก่ลงตอนอายุ 30 ปีขึ้นไป)

5 การสูญเสียระบบกล้ามเนื้อ (Musculoskeletal) และความแข็งแรงของร่างกาย (Koncecik : 1976)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาจะชี้ให้เห็นว่าระบบร่างกายของผู้สูงอายุจะเกิดขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้นจะแสดงออกมาทางลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ และเป็นผลต่อส่วนประกอบของความไม่มั่นคงต่างๆที่เกิดขึ้น จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกาย 80 เปอร์เซ็นต์จะเป็นโรคเรื้อรังเกี่ยวกับการใช้สายตา , โรคไขข้ออักเสบ , และความพิการด้านอื่นๆ 20 ใน 80 เปอร์เซ็นต์ คนชราในบ้านผู้สูงอายุไม่สามารถเดินได้ ส่วนมากจะเคลื่อนที่ด้วยรถเข็น (Wheelchair) หรือเก้าอี้ สำหรับคนชรา (Geriatric Wheelchair) (Koncecik : 1976) และ 1 ใน 4 ของผู้สูงอายุ จะเริ่มมีอาการหูตึง เมื่อมีอายุมากกว่า 65 ปี ขึ้นไป (ชูศักดิ์ : 2531)

เช่นเดียวกับการศึกษาของ ลิขิต พบว่าวัยสูงอายุจะมีสุขภาพเสื่อมลง ส่วนใหญ่แล้วครั้งต่อครั้งหนึ่งของผู้สูงอายุจะสูญเสียพื้นที่ของตัวเองไป มากกว่าครั้งหนึ่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับสายตาและการมองเห็น 1 ใน 4 มีปัญหาเกี่ยวกับการได้ยิน นอกจากนั้น ปัญหาสุขภาพที่ร้ายแรงและคุกคามสุขภาพของผู้สูงอายุที่สุด คือ โรคที่เกี่ยวกับกระดูกไขข้อ ความดันโลหิต เบาหวาน โรคเกี่ยวกับระบบหัวใจ ซึ่งพบว่า 7 ใน 8 ของผู้สูงอายุจะต้องมีปัญหาสุขภาพ ทางด้านนี้ (ลิขิต กาญจนารมณ : 2531)

จากปัญหาทางสุขภาพร่างกาย ที่เสื่อมลงจะส่งผลถึงทางด้านสติปัญญาความนึกคิดของผู้สูงอายุก็เสื่อมลงเช่นกัน ในการศึกษาจะส่งผล ดังนี้

การศึกษาในเรื่องความสามารถทางสติปัญญาของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่

1. ความสามารถทางพุทธิปัญญา (Cognitive Ability) พบว่าความจำในผู้สูงอายุจะเรียนรู้ได้ดีเท่ากับคนหนุ่มสาว แต่มีข้อจำกัดว่า หากสิ่งที่เรียนรู้้นั้นไม่ยาวเกินไป ไม่เร่งรัดรบกวนหรือมีปัญหาทางด้านสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. ความสามารถทางเชาว์ปัญญาของผู้สูงอายุจากการศึกษา พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

- 2.1 อายุที่เพิ่มขึ้นพบว่า อัตราตอบสนองของเชาว์ปัญญาจะลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น การทำงานที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาผู้สูงอายุจะทำได้ไม่ดี และอัตราเสื่อมของเชาว์ปัญญามีแนวโน้มว่าจะผกผันกันกลับความยืดยาวของอายุพบว่าคนที่ฉลาดน้อยมักถึงแก่กรรมเร็วกว่า

ให้เกียรติใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 สุขภาพทางร่างกาย ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพกายและสุขภาพที่จิตดี จะปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่สุขภาพไม่ดี นอกจากนั้นเกณฑ์อายุขัยตามตามปฏิทินของผู้สูงอายุ ไม่เป็นผลต่อการทำงานหรือการตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติงาน ของในแต่ละคนเสมอไป

2.3 จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงจะมีผลการปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย

2.4 ในการศึกษาพบว่าความเสื่อมทางเขาวัวปัญญา ของผู้สูงอายุเพศชาย จะมีอัตราสูงกว่าในเพศหญิง (ลิขิต กาญจนภรณ์ : 2531)

จะเห็นได้ว่าความเสื่อมทางความสามารถทางเขาวัวปัญญาของผู้สูงอายุ จะขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพ และปัญหาทางด้านสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากประเด็นต่างๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ของความเสื่อมต่างๆของผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ จากการศึกษาพบว่าเมื่อผู้สูงอายุนี้อายุมากขึ้น ระบบโครงสร้างของผู้สูงอายุจะเปลี่ยนแปลงไป คือหลัง (kyphosis) , ข้อเข่าและสะโพกจะงอเล็กน้อย ทำให้ส่วนสูงของร่างกายจะลดลง จากการศึกษาพบว่า อัตราการเตี้ยลงทั้งเพศหญิงและชาย จะเท่ากันคือ 1.2 เซนติเมตร เมื่ออายุเพิ่มขึ้น 20 ปี ในการวัดสัดส่วนผู้สูงอายุ พบว่าช่วงขาจะสั้นลง ภายหลังจากการเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว คือจะลดลงเมื่อผู้ชายอายุ 30 ปี และหญิงอายุ 40 ปี

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าช่วงกว้าง ณะกางแขน (span) ของทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะลดลงประมาณ 2 เพอร์เซ็นต์ ในช่วงอายุ 65 - 73 ปี และอัตราการลดเพิ่มเป็น 3 เพอร์เซ็นต์เมื่ออายุเพิ่มขึ้น

ในการศึกษาผู้หญิงที่มีช่วงอายุ 40 - 50 ปี พบว่าความสูงของร่างกายมีค่ามากกว่าช่วงกว้างขณะกางแขนประมาณ 1 เซนติเมตร และเมื่อถึงอายุ 60 ปีนั้นช่วงกว้างขณะกางแขนจะมีค่ามากกว่าความสูง และความแตกต่างระหว่างช่วงกว้างขณะกางแขน กับความสูงจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนเมื่อมีอายุ 90 ปี ช่วงกว้างขณะกางแขนจะมีค่ามากกว่าส่วนสูงประมาณ 8 เซนติเมตร เป็นการแสดงให้เห็นว่าความสูงจะลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 80-90 ปี ทั้งนี้เกิดจากการยุบตัวของกระดูกสันหลัง ที่เนื่องมาจากภาวะกระดูกพรุน โดยเฉลี่ย แล้วความสูงของร่างกายจะลดลงประมาณ 2 นิ้ว ตั้งแต่อายุ 20-70 ปี (ชูศักดิ์ และคณะ : 2531)

อาจจะสรุปได้ว่า สาเหตุต่างๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้นของผู้สูงอายุ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความเสื่อมต่างๆจะเกิดขึ้น ทั้งนี้จะเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคในการอาศัยในสภาพแวดล้อมหรือ การดำรงชีวิต ที่ส่งผลไปสู่พฤติกรรมความต้องการของตนในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม เพื่อ ความเหมาะสมและพึงพอใจ ในการศึกษาจะมีรายละเอียดของความต้องการทางด้านจิตวิทยา และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของคนชรา ในหัวข้อต่อไป คือ

การศึกษาทฤษฎีความต้องการทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเราพบว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีผลต่อสภาพแวดล้อมในกระบวนการ ทางจิต แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ มนุษย์ปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม และมนุษย์ปฏิสัมพันธ์ กับมนุษย์เอง ในบริบทของสภาพแวดล้อม ในขั้นตอนของปฏิสัมพันธ์นี้ วิมลสิทธิ์ กล่าวว่าจะ ผ่านโดยการกระทำ ด้วยกลไกสำคัญ 3 ประการที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใน สภาพแวดล้อมของมนุษย์ ได้แก่ การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) , พฤติกรรมที่เว้น ว่างส่วนบุคคล (Personal space Behavior) , ภาวะเป็นส่วนตัว (Privacy) (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร : 2530) ในการศึกษาที่มีรายละเอียดต่อไปนี้

การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality)

การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) หมายถึง การรับรู้ระหว่างตนและคนอื่น ในพื้นที่ครอบครองของตนเอง (Newcomer : 1973) อาจจะกล่าวได้ว่า ขนาดของอาณาเขตที่ มนุษย์มีความสัมพันธ์จะมีความแตกต่างกันไปของแต่ละอาณาบริเวณที่อยู่รอบๆ มนุษย์จะเว้นไว้ ด้วยการทิ้งระยะห่างจากบุคคลอื่นตามความเหมาะสมของความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน แต่มนุษย์มี การเรียนรู้และพัฒนาไปสู่การมีวัฒนธรรม จึงอาศัยความเป็นส่วนบุคคลเป็นการรักษาอาณาเขต ครอบครอง ด้วยสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์เรียนรู้ พฤติกรรมของมนุษย์ จึงเป็นไปตามอิทธิพลทาง วัฒนธรรม โดยการประสานกับสื่อต่างๆในการสื่อสารระหว่างบุคคล การรักษาอาณาเขตครอบ ครองเป็นวิธีหนึ่งทำให้เกิดความหมายและความเข้าใจถึงความรู้สึกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างผู้ยึดครองกับบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมกัน ในการศึกษาพบว่ามีกลไกที่เป็นหลักในการยึดครอง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า 2 ประการ คือ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การแสดงความเป็นส่วนบุคคล (Personalization) ด้วยการอาศัยสิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมกำหนดอาณาเขตการครอบครองของตน โดยพยายามจัดเอกลักษณ์เพื่อแยกจากอาณาเขตอื่นๆ อาจจะเป็นชั่วคราวหรือถาวร ด้วยพฤติกรรมการทำเครื่องหมายหรืออาจเป็นการใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำก็ได้

2. โดยการปกป้อง (Defense) เป็นการป้องกันไว้ ไม่ให้เกิดการบุกรุกเขตครอบครองของตนหรือคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล (วิลลิสท์ ทรยางกูร : 2530)

นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้สัญลักษณ์หรือ เครื่องหมาย (Signs, Signals and Symbols) เป็นการช่วยลดพฤติกรรมกรแทกแซง, การขัดแย้ง, การรบกวน หรือเพื่อการแยกตัวเองออกจากสภาพแวดล้อม และใช้สภาพแวดล้อมเป็นสื่อกลางแสดงเครื่องหมายไม่ให้มีการรบกวน เช่น ในการใช้พื้นที่ร่วมกันจะให้ประโยชน์จากองค์ประกอบของพื้นที่ คือ ผนัง, วัสดุ, แสงไฟ, สี, ลวดลาย หรือ ความสูง เป็นการบอกสัญญาณของการแสดงความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้การวางสิ่งของส่วนตัว การใช้เสียงต่างๆ ก็เป็นการแสดงความหมายเช่นกัน (Miller : 1985)

นอกจากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมที่มีอาณาเขตครอบครองพื้นที่แล้ว กลไกในการควบคุมสภาพแวดล้อมส่วนที่ 2 คือ พฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล ในการศึกษาจะมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล (Personal space Behavior)

การศึกษาพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล (Personal space Behavior) เป็นกลไกในการควบคุมสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างหนึ่ง วิลลิสท์ ได้ให้ความหมายว่า เป็นอาณาเขตครอบครองที่อยู่รอบตัวมนุษย์ โดยที่บุคคลพยายามไม่ให้มีการล่วงล้ำโดยบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาต เพื่อรักษาภาวะเป็นส่วนตัว จะครอบคลุมไปถึงสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวที่บุคคลใช้เป็นประจำ โดยถือว่าเป็นส่วนที่ยึดออกจากตัว

กลไกที่ใช้ป้องกันการล่วงล้ำที่เว้นว่างส่วนบุคคล ได้แก่ การแสดงความเป็นส่วนบุคคล และการปกป้อง ด้วยการพยายามแสดงเอกลักษณ์ (ด้วยเครื่องแต่งกายหรือเครื่องประดับ) กิริยาท่าทางหรือภาษาทางร่างกาย ในการศึกษาพบว่า ระยะห่างที่เหมาะสมระหว่างบุคคลหรือขนาดที่เว้นว่างส่วนบุคคล อันเกิดจากการกระทำต่อกันหรือสัมผัสที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะใกล้ชิด (Intimate distance) เป็นระยะที่เกิดการสัมผัสทางกาย เช่น การแสดงการปลอบใจ การปกป้องระยะความใกล้ชิดนี้จะขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมนั้นๆ

2. ระยะส่วนบุคคล (Personal distance) เป็นระยะที่บุคคลพยายามป้องกันการล่วงล้ำ จะแบ่งเป็นระยะใกล้สามารถจับต้องอีกฝ่ายหนึ่งได้ ส่วนระยะไกลเป็นขนาดของช่วงระยะแขนเอื้อมไปสัมผัสได้

3. ระยะสังคม (Social distance) เป็นระยะที่ไม่มีการสัมผัสทางกาย แต่เป็นการมองเห็นรายละเอียดในลักษณะชัดเจนของอีกฝ่ายหนึ่ง

4. ระยะสาธารณะ (Public distance) เป็นระยะที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับระหว่างบุคคลต่อบุคคล เป็นระยะที่อยู่ห่างกัน (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร : 2530)

การศึกษาพฤติกรรมในการควบคุมสภาพแวดล้อมส่วนที่ 3 คือ ภาวะเป็นส่วนตัว ในการศึกษาจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาวะเป็นส่วนตัว (Privacy)

ภาวะเป็นส่วนตัว (Privacy) หมายถึง การแยกตัวจากการล่วงล้ำของบุคคลอื่น อาจจะเป็นการแยกตัวเพื่ออยู่คนเดียว หรือ การแยกตัวจากกลุ่ม เป็นการปิดกั้นตัวเองมากหรือน้อยตามความเหมาะสม ของขอบเขตบุคคลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม ด้วยกลไกที่กำหนดภาวะเป็นส่วนตัว เช่น การใช้ถ้อยคำ ภาษาทางร่างกาย , การแต่งกาย และการใช้ระยะห่างระหว่างบุคคล (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร : 2530)

อาจจะกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมา ของการอยู่ร่วมกัน จะชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ส่วนบุคคล หรือการแสดงความเป็นเจ้าของในด้านความเป็นส่วนตัวของบุคคลในการอาศัยในสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ในการศึกษาของ Newcomer พบว่าตัวแปร 5 อย่าง ในสภาพแวดล้อมที่มีผล กระทบต่อกันและกันและเป็นตัวช่วยควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของสภาพแวดล้อม ที่มีกระทำต่อกันในสังคม มีรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบในการควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของสภาพแวดล้อม จะแบ่งออกเป็น 5 ประการ คือ

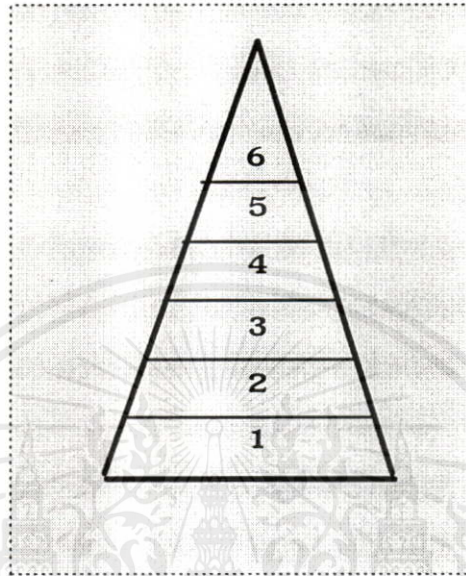
1. ลักษณะเฉพาะตัว (Individual) ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว (Personality) การรับรู้ (Perceptual) ทักษะ , ประสบการณ์ , ความสามารถของแต่ละบุคคล
2. สภาพแวดล้อมระหว่างบุคคล (Interpersonal Environment) ได้แก่ ครอบครัว , เพื่อน และสภาพแวดล้อมรอบตัว
3. ลักษณะบริบททางสังคม (Supra - Personal Environment) ได้แก่ ความสามารถควบคุมสังคมได้ หรือความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสังคมได้
4. กฎ , ข้อบังคับทางสังคม (Social Norms and Rules) ได้แก่ ค่านิยม ที่ประเพณีปฏิบัติกันมา
5. สภาพแวดล้อมกายภาพ (Physical Environment) หรือสภาพแวดล้อมกายภาพที่เป็นอยู่ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ , ห้อง , อุณหภูมิ (Newcomer : 1973)

จากหัวข้อจะชี้ให้เห็นว่าปัจจัยต่างๆ ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดหรือควบคุมความต้องการทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของบุคคลต่อบุคคลนอกเหนือจากการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ในด้านความต้องการทางด้านจิตวิทยา การที่เรามีโอกาสชัดเจนหรือมีความเป็นส่วนตัวนั้น ส่วนหนึ่งจะเป็นการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและความปลอดภัยของตัวเองในสภาพแวดล้อม (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร : 2530) ในการศึกษาความปลอดภัยของมนุษย์พบว่า เป็นความต้องการพื้นฐานที่ใช้เป็นเครื่องวัดความพึงพอใจของมนุษย์ ในการศึกษาจะมีรายละเอียด แสดงอันดับความต้องการพื้นฐาน 6 อันดับ ดังรูปภาพ ต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1

พื้นฐานความต้องการของมนุษย์

แสดงรายละเอียดอันดับของความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 6 อันดับ

โดยมีรายละเอียดอธิบายความต้องการเริ่มแรกตั้งแต่ 1-6 ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Basic physiological needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ความสมบูรณ์ทางร่างกาย
  2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety needs) ได้แก่ การป้องกันอันตราย การรักษาความปลอดภัย ในทุกๆด้านและการมีความมั่นคง (Stability)
  3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social belongings needs) ได้แก่ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การมีเพื่อน ครอบครัว และการมีอาณาเขตของตัวเองในสังคมนั้นๆ
  4. ความต้องการการยอมรับและการนับถือ (Esteem of self and others needs) ได้แก่ ด้านความมีชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่งการงานในด้านสังคม
  5. ความต้องการการสร้างสรรค์และความสวยงาม (Creative and aesthetic need) ได้แก่ การคิด การสร้างสรรค์งานตามความต้องการของตนเอง
  6. ความต้องการประสพความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ต้องการ (Self actualization) ได้แก่ ความต้องการประสพความสำเร็จในชีวิต ตามจุดมุ่งหมายที่หวังไว้
- (Seymmur M. Gold : 1980)

จากรูปภาพจะชี้ให้เห็นว่า จากรูปสามเหลี่ยมจะแสดงอันดับความต้องการทางด้านความปลอดภัยของมนุษย์เป็นพื้นฐานรองลงมาจากความต้องการทางด้านร่างกาย เมื่อมนุษย์มีความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ อาหาร หรือความสมบูรณ์ของร่างกายในการดำรงชีวิตอยู่แล้วความต้องการความปลอดภัยก็เป็นอันดับต่อมาที่จะแสดงถึงความมั่นคงทางร่างกายและทางจิตใจของตนเองในสภาพแวดล้อม

ในการศึกษาความปลอดภัยมั่นคงในสภาพแวดล้อมนั้นในการอยู่อาศัยก็เช่นเดียวกันมนุษย์มีความต้องการความพึงพอใจในการอยู่อาศัยจากการศึกษาพบว่ามนุษย์มีความต้องการในรายละเอียดประเด็นต่อไปนี้

ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม

1. ความต้องการทางด้านร่างกายในเรื่องของความต้องการอยู่สบายได้แก่ ขนาดของห้อง อากาศ ทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เพื่อนบ้าน เสียง และความเป็นส่วนตัว
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ได้แก่ ทางด้านอาคาร อัคคีภัย การโจรกรรมจากภายนอกและภายใน
3. ความต้องการทางด้านสังคม ได้แก่ เพื่อนหรือพวกพ้อง การช่วยเหลือ และการเข้าร่วมกิจกรรม
4. ความต้องการทางด้านการมีชื่อเสียง ได้แก่ ความภาคภูมิใจในการอยู่อาศัย
5. ความต้องการด้านความเป็นเลิศ เป็นความต้องการในสิ่งที่ดีที่สุดจุดสุดยอดของชีวิต (ธิดารัตน์ : 2537)

จากรายละเอียดจะเห็นว่าความปลอดภัยในการอยู่อาศัยอยู่ในอาคารจะเป็นความต้องการที่อยู่ถัดมาจากความต้องการในเรื่องร่างกาย (เช่นเดียวกับความต้องการของมนุษย์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น) แสดงว่าเมื่อมนุษย์อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมความพึงพอใจที่เกิดขึ้น จะมาจากการตอบสนองความต้องการของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ

นอกจากนี้ในการศึกษาเรื่องความปลอดภัยในสภาพแวดล้อม (Safety) พบว่าควรเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัย จากอุบัติเหตุ , เครื่องกีดขวางต่างๆ รวมไปถึงความปลอดภัยในเรื่องการเลือกใช้อุปกรณ์ , เครื่องใช้ไฟฟ้า , วัสดุต่างๆ เฟอร์นิเจอร์ ควรมีการเตรียมการป้องกันด้วยอุปกรณ์ต่างๆ เช่น สัญญาณควบคุมไฟด้วยควัน (Smoke Detectors) , ระบบเตือนไฟต่างๆ (Emergency) (Miller and Judith : 1985)

ในขณะเดียวกันในการอาศัยอยู่ร่วมกัน การรักษาความปลอดภัย จะช่วยให้คนเรามีความรู้สึกปลอดภัยในสภาพแวดล้อม จะเป็นจุดหนึ่งของความปลอดภัยทางจิตใจ (Miller and Judith : 1985) เช่นในการป้องกันการลักขโมย หรือการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ของการอาศัยอยู่ร่วมกัน พบว่า การบุกรุกที่ง่ายและการพยายามในการทำลายจะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ (Macdonald : 1989)

ในการศึกษาจะชี้ให้เห็นว่า การใช้ประโยชน์จากความไม่มั่นคงในแต่ละบุคคล หรือพื้นฐานในภาวะของความส่วนตัวน้อย ว่าถ้าไม่มีความมั่นคงก็จะมีกรบุกรุกพื้นที่ และก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น

ในเรื่องของความต้องการความมั่นคงนี้ในการศึกษาเราพบว่ามนุษย์มีพฤติกรรมการแยกตัวเองออกจากสังคม เพื่อความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ในการศึกษาของ Miller พบว่ามีพฤติกรรม ดังนี้

การศึกษาพฤติกรรมการแยกตัวเองออกจากสังคม แบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่

1. พฤติกรรมการแยกตัวเอง (Physical Separation) เป็นพฤติกรรมการแยกตัวเองออกมาตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ เช่น ความต้องการขอบเขตส่วนตัว , การปิดกั้นตัวเอง
2. ภาวะอาณาเขตครอบครองส่วนตัว (Individual Territories) คือการเป็นเจ้าของหรือการครอบครองพื้นที่สำหรับแยกตัวเองออกจากสังคม เพื่อความเป็นส่วนตัว
3. การแยกตัวเองทางด้านจิตวิทยา (Psychological Separation) เป็นการแยกตัวเองอยู่ในที่จำกัด เป็นการแบ่งพื้นที่โดยการใช้จิตวิทยา เพื่อการอยู่คนเดียว
4. สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์ (Places for Emotional Release) เป็นลักษณะหนึ่งของการอยู่คนเดียว จากความรู้สึกต้องการผ่อนคลายจากสังคมรอบด้าน สำหรับการพักผ่อนชั่วคราว เช่น การจัดพื้นที่ให้มีห้องดนตรี , ห้องเกมส์ , ห้องออกกำลังกาย
5. พฤติกรรมการปลีกตัวออกจากสังคม (Social Withdrawal) เป็นการทอดถอนออกจากสังคมเพื่อประโยชน์ของตัวเอง เช่น การพักผ่อน , การใช้เวลาสำหรับตัวเองกับสิ่งต่างๆตามลำพัง
6. ภาวะการทอดถอนออกจากสังคม (Retreats) เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการแยกตัวเอง เพื่อครอบครองความเป็นส่วนตัว โดยครอบคลุมจิตวิทยาทางด้านความปลอดภัย ในการใช้สถานที่ การถูกห้อมล้อมด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ผนังของห้องจะเป็นความรู้สึกที่จะปกป้องตัวเองจากสิ่งต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า ห้องน้ำและห้องนอนเป็นสถานที่บุคคลแยกตัวเองออกจากผู้อื่น เพราะว่า ห้องน้ำเป็นสถานที่ที่แคบเหมาะสำหรับอยู่คนเดียว มีความสะดวกสบายและมีบรรยากาศส่งเสริมในการอ่านหนังสือ ส่วนห้องนอน ในการศึกษายังพบอีกว่า ห้องนอนก็เป็นสถานที่หนึ่ง ที่บุคคลสามารถป้องกันตัวเองได้เนื่องจาก การห้อมล้อมด้วยผนัง , สามารถควบคุมอุณหภูมิ , การใช้สี , กลิ่น หรือความสามารถควบคุมการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง (Miller : 1985)

จะเห็นว่าการถดถอยจากสังคมของมนุษย์ เป็นการควบคุมสภาพแวดล้อม ให้เป็นไปตามที่ตนปรารถนาของการใช้พื้นที่ร่วมกันนั้นของกลุ่มคน ที่ต้องการความรู้สึกเป็นลักษณะหนึ่งหรือความเป็นตัวตน(Identity)ของสังคม ในการศึกษาจะมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ประสาทสัมผัสการรับรู้ที่ผ่านมาแล้ว จะสะท้อนความเป็นมาของบุคคล ความสำคัญของที่มาและสถานที่ของอดีต

การศึกษาการรับรู้จากประสบการณ์ (Sensory Experiences) ได้แก่ จากการเห็น การสัมผัส การจำ เป็นพื้นฐานของความเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย ในการศึกษาความรู้สึกของแต่ละคน จะมีความแตกต่างกันของการอยู่อาศัยของแต่ละคน โดยที่รูปแบบของที่อยู่อาศัยเป็นไปตามลักษณะของพฤติกรรม ของแต่ละบุคคลในสภาพแวดล้อมโดยที่มนุษย์ใช้ประสาทสัมผัสและความต้องการมาเป็นตัวควบคุม ในศึกษามีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

1. โดยการใช้กรรมมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) มาเป็นรายละเอียดของการควบคุมพื้นที่ ในการครอบครอง ของการค้นหาตัวเอง ในความเป็นส่วนตัวในที่อยู่อาศัย
2. การใช้ความเป็นส่วนตัว (privacy) เป็นความต้องการแยกตัวเองจากส่วนอื่น เมื่อเราอยู่คนเดียว ความรู้สึกต่างๆจะเป็นอิสระ เราสามารถใช้ความคิดและความรู้สึกต่างเป็นของตัวเอง ดังนั้นการอยู่คนเดียวสามารถเรียนรู้ตนเองและมีความเป็นส่วนตัว อาจจะถูกกล่าวได้ว่าความเป็นส่วนตัวเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของบุคคลที่ต้องการแยกตัวเองจากส่วนอื่น หรือเป็นการถดถอยทางสังคม (Social withdrawal) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (Miller : 1985)

จากหัวข้อจะชี้ให้เห็นว่าการใช้พฤติกรรมทางด้านจิตวิทยา ของความมีอาณาเขตครอบครองและความเป็นส่วนตัวของตัวจะเป็นลักษณะหนึ่งในการแสดงความเป็นตัวตน (Identity) เมื่ออยู่ในสังคมหรือในสภาพแวดล้อม จากการศึกษา Miller ยังพบว่าสภาพแวดล้อมเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ทรัพย์สิน เอกสารทั้งหมดนี้สงวนลิขสิทธิ์และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่อยู่อาศัย จะแสดงรายละเอียดของวิถีปฏิบัติของลักษณะแต่ละคน จะสื่อความหมายของตัวเองออกมาอย่างเช่น บ้าน (The house of Symbol of the Self) ในการสื่อความหมายจะแสดงความเป็นส่วนตัวของบุคคลออกมา ซึ่งตรงกันข้ามกับการแสดงตัวตนเมื่ออยู่ที่อื่น

นอกจากนี้ส่วนประกอบอื่นๆ เช่น การศึกษารายละเอียดสิ่งที่น่าสนใจ (interests) , กิจกรรม (activities) และคุณค่าความนิยม (values) ต่างๆ ก็เป็นการสื่อความหมายไปถึงรายละเอียดของรูปแบบ , เฟอร์นิเจอร์ , สี ฯลฯ รวมถึงในส่วนของ จุดมุ่งหมาย (goals) , ความปรารถนา (aspirations) และความฝัน (dreams) ของชีวิตและความต้องการที่เกิดขึ้นต่างๆ ก็เป็นลักษณะหนึ่งที่สะท้อนลักษณะของการแสดงความเป็นตัวตนของแต่ละคนออกมา (Miller : 1985)

นอกจากนี้ ในเรื่องความงามก็เช่นเดียวกันจะสะท้อนถึงความเป็นตัวตนของแต่ละคนออกมา ในการศึกษาของ Miller ในเรื่องความสวยงาม (Aesthetics) ในสภาพแวดล้อม พบว่าความงามจะเป็นองค์ประกอบของ มุมมอง จะสะท้อนทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์จากความพึงพอใจตามความต้องการของตน ในการศึกษาพบว่าการศึกษาเรื่องความสวยงาม จะมีความแตกต่างกันในแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

การศึกษาองค์ประกอบของความสวยงาม (Aesthetics)

1. การรับรู้จากประสบการณ์ ที่ผ่านมา (Sensory Experience) ของแต่ละคนจะมาจากความจำ ความเชื่อ จากสิ่งที่ผ่านมาในชีวิต เช่น กลิ่น เสียง รูป รสนิยม
2. ความรู้สึกทางความหมาย (Meaning) เช่น Forms , Shapes , Styles , Materials , Lighting , Color และขนาดพื้นที่ (Spatial) ทั้งหมดเป็นสัญลักษณ์ของการสื่อความหมาย ที่ได้มาจากพื้นฐานจากประสบการณ์ที่ผ่านมา คนหนึ่งอาจจะไม่เหมือนกับอีกคนหนึ่ง หรือคนอาจจะแสดงรายละเอียดเหมือนกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน
3. จากสิ่งเร้า หรือการกระตุ้น (Stimulus Properties) เป็นการศึกษาระหว่างลักษณะของสภาพแวดล้อมและการตอบสนองที่เกิดขึ้น ต่อบุคคลแต่ละคน
4. จากแนวความคิดของความสวยงาม ในลักษณะของมุมมองของแต่ละคนหรือความเข้าใจเดียวกันเป็นการรับรู้ทางกายภาพที่สวยงาม (Distance) ในสภาพแวดล้อมที่เกิดทางมุมมองของประสบการณ์ที่ผ่านมา (Miller : 1985)

จะเห็นได้ว่าความสวยงามจะได้มาจากการสังมจากประสบการณ์ และมุมมองของแต่ละคนทั้งหมดจะเป็นข้อมูล ในการออกแบบสภาพแวดล้อมให้เกิดเรื่องความสวยงาม ให้ตรงตามความต้องการในการอยู่อาศัย นอกจากนี้จะการศึกษารูปแบบทางธรรมชาติของสภาพแวดล้อมกายภาพ ก็เป็นข้อมูลทางจิตวิทยา ที่มีความความสำคัญในสภาพแวดล้อมมาเป็นการ

เปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ชอบ ให้ความสวยงามตามความต้องการที่พึงพอใจ ความต้องการตามความพึงพอใจของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมจะเป็นการศึกษาตามความต้องการทางด้านจิตวิทยาที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมในการอยู่อาศัยในภาวะสังคม เพื่อจัดเตรียมหรือควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานพักฟื้นคนชรา ฉะนั้นคนชราจะมีจิตวิทยาและพฤติกรรมแตกต่างออกไป จากคนที่ เป็นหนุ่มสาวดังที่กล่าวมาแล้ว ในข้อจำกัดของคนชรานั้น มีพฤติกรรมความต้องการจะแตกต่างออกไป ดังรายละเอียดของหัวข้อ ดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาและพฤติกรรมทางสังคมของคนชรา

ในการศึกษา Maslow กล่าวว่า ศาสนา และปรัชญา ที่มนุษย์ยึดถือจะช่วยให้เกิดความมั่นคง จะเพราะทำให้บุคคลได้จัดระบบของตัวเอง มีเหตุผลและวิธีทางที่ทำให้บุคคลรู้สึก "ปลอดภัย" ใน การเผชิญกับสิ่งต่างๆ เช่น สงคราม อาชญากรรม น้ำท่วม แผ่นดินไหว การจลาจล ความสับสนไม่เป็นระเบียบของสังคม (Maslow : 1954) คนชราก็เช่นเดียวกัน จากปัญหาทางด้านจิตใจและการปรับตัวของคนชราในสังคม (จากบทนำ) ทำให้คนชราการขาดความมั่นคงในชีวิตในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ ในการศึกษาพบว่าความปลอดภัยจะเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนชรา ในการศึกษาจะมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความต้องการอันเป็นพื้นฐานของคนชรา แบ่งออกเป็น 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการการมองตนเองในแง่บวก
2. ความต้องการมีจุดมุ่งหมายในการดำรงชีวิต
3. ความต้องการมีมนุษย์สัมพันธ์
4. ความต้องการด้านการเงิน
5. ความต้องการด้านสุขภาพ
6. ความต้องการบ้านหรือที่อยู่อาศัย
7. ความต้องการความปลอดภัย (วิจิตร : 2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ จากหัวข้อจะชี้ให้เห็นว่าความสำคัญในความปลอดภัยในชีวิต จะเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตในการอยู่ในสภาพแวดล้อม นอกเหนือจากความต้องการ

ด้านอื่นๆหรือในสังคมของคนชรา จากการศึกษาพบว่า จากสาเหตุของข้อจำกัดทางสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่ ระดับของความแข็งแรง อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางความสามารถในการเรียนรู้ ทางความคิดเห็นของตนเอง (Self - image) หรือความนิยมตัวเอง (Self - esteem)จะเป็นเครื่องบ่งชี้การสูญเสียความมั่นคง อันเป็นคุณค่าพื้นฐานของการดำรงชีวิต ทั้งนี้เกิดจากผู้สูงอายุมีความเชื่ออันน้อยลง และเป็นผลกระทบต่อความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม (Koncelik : 1976)

นอกจากนี้ในการออกแบบให้ผู้สูงอายุมีความพอใจ ในสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยนั้น ในการศึกษาพบว่าสภาพร่างกายของคนชรา ยังจะมีผลกระทบต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัย ซึ่งเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย พบว่า การมีอายุเพิ่มขึ้น (aging) เป็นการสูญเสียของการปรับตัวที่ค่อยเป็นค่อยไป และทำให้การคาดการณ์ของอายุขัยลดลง เมื่อเวลาผ่านไป ความมีชีวิตเริ่มลดน้อยลง และจะนำไปสู่อันตรายมากขึ้น (ชูศักดิ์ และคณะ : 2531) ในลักษณะนี้ ผู้สูงอายุมีแนวโน้มว่าจะแยกตัวเองออกจากสังคมที่ละเล็กละน้อย และในขณะเดียวกันสังคมเองก็ถอยห่างจากผู้สูงอายุด้วยเหมือนกันภาวะที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะถอยหนีจากสังคมในลักษณะนี้เรียกว่า Disengagement หมายถึง การไม่ยอมเข้าไปยุ่งเกี่ยวข้องด้วย การที่ไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องคนอื่นนี้เองที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสนใจที่จะมีการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ น้อยลง (ลิขิต กาญจนภรณ์ : 2531)

ในการถดถอยออกจากสังคมของผู้สูงอายุ พบว่าคนชราต้องการ Territoriality หรืออาณาเขตครอบครอง ที่ชัดเจน ด้วยการแสดงด้วยเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ในการศึกษาพบว่าสถานที่แต่ละแห่งควรมีการแบ่งส่วนชัดเจน ห้องที่มีการใช้พื้นที่ร่วมกันจะมีปัญหามากในการครอบครองพื้นที่ (Deasy : 1985) อันจะแสดงถึงผู้สูงอายุ ต้องการความเป็นตัวตน หรือเอกลักษณ์ของตัวเองในการอยู่อาศัยร่วมกัน ในการศึกษา ของ Newcomer พบว่า คนชราหญิงที่อาศัยอยู่ที่บ้านไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนผู้สูงอายุ จะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เนื่องจากบ้านมีพื้นที่กว้างไม่สะดวกในการทำความสะดวก ต้องพึ่งบริการทางสังคม ในลักษณะนี้ผู้สูงอายุ จะมีความมี Identity หรือลักษณะความเป็นตัวตนสูง เนื่องจากอยู่ใกล้ครอบครัว และเป็นลักษณะของความต้องการความช่วยเหลือ

แต่เมื่อผู้สูงอายุย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนผู้สูงอายุ ที่มีห้องชุดขนาดเล็ก มีห้องอาหารรวม มีพื้นที่ขนาดเล็กที่ผู้สูงอายุจะดูแลตนเองได้ง่ายกว่าเดิม และมีความเกี่ยวเนื่องของสังคมที่ อยู่อาศัย จะทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียความเป็น Identity สูง เพราะการอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ (Newcomer : 1973)

อาจจะสรุปได้ว่า ความต้องการในด้านจิตวิทยาของคนชรา จะสะท้อนออกมาทางพฤติกรรมในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม ให้เป็นไปตามความต้องการของตัวเอง เพราะฉะนั้นในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพ ควรตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยา ที่จะช่วยสนับสนุนต่อพฤติกรรมที่เกิดในส่วนนี้ด้วย จะมีการศึกษาในรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัยของคนชรา

ในการศึกษาลักษณะทางกายภาพ ของที่อยู่อาศัยจะเป็นส่วนประกอบของข้อจำกัดของคนชราและความต้องการทางด้านจิตวิทยาที่เกิดขึ้น ในการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคาร ควรคำนึงถึงการรักษายาบาลเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ในการศึกษาการใช้พื้นที่ของสภาพแวดล้อมกายภาพจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ในบริเวณพื้นที่ใหญ่ๆ ควรแยกแยะส่วนต่างๆ ให้ชัดเจน เช่น ทางเดิน , พื้นที่ส่วนนอน เพื่อถ่ายและสะดวกสำหรับคนชราอีกทั้งผู้เข้ามาเยี่ยมเยียน
2. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ควรปราศจากเสียงต่างๆ เช่น เสียงจากลิฟต์ , แอร์ , เสียงเทป และเสียงจากพื้นทางเดิน (Corridor)
3. ภายในห้องควรมีการเตรียม การป้องกันเสียงระหว่างเตียงของการใช้พื้นที่ร่วมกัน เช่น การใช้ม่านเป็นตัวกั้นระหว่างเตียง
4. ตำแหน่งของเตียงในพื้นที่นอน ควรมีแสงสว่างและการระบายอากาศจากภายนอกได้ดี
5. ภายในห้องควรมีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแต่ละเตียงของการใช้พื้นที่ร่วมกัน เช่น มีโทรศัพท์ , ทีวี , ปุ่มสำหรับขอความช่วยเหลือ
6. ภายในห้องสำหรับผู้สูงอายุควรปราศจากกลิ่นต่างๆ เช่น จากน้ำยาฆ่าเชื้อ , กลิ่นยา , กลิ่นจากภาชนะของเสีย รวมถึงกลิ่นจากอากาศเสีย ควรมีการหมุนเวียนของอากาศได้ดี
7. ภายในพื้นที่ควรมีห้องอาบน้ำ และห้องส้วม ควรมีที่จับยึดหรือค้ำ สำหรับการเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุให้มีปลอดภัย ควรมีที่นั่งในห้องอาบน้ำ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่ควรยืนเป็นเวลานาน ควรมีอ่างล้างหน้ารวมทั้งมีม้านั่งด้วย
8. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่ควรจัดให้มีห้องสำหรับทำทางกายภาพสำหรับผู้สูงอายุด้วย

9. ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสบายของผู้มาเยี่ยม ได้แก่ ที่พักคอย ที่นั่งสำหรับผู้มาเยี่ยม
10. ภายในพื้นที่ควรแสดงสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายตามมุมมองต่างๆ เพื่อบอกพื้นที่ใกล้ไกลติดตามทางเข้า เพื่อความชัดเจนในการบอกระยะทางและพื้นที่ใกล้เคียง
11. ควรมีการบริการให้คำแนะนำ ของรายละเอียดและข้อกำหนดการเข้าไปเยี่ยม
12. การบอกรายละเอียดของแผนผังของอาคาร ควรอธิบายอย่างง่าย ชัดเจน ไม่วกวน และถูกต้อง (Deasy Faia : 1985)

จากประเด็นทั้งหมดเป็นการจัดสภาพแวดล้อมกายภาพ ในอาคารของผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่าจะเน้นความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการอยู่อาศัยของคนชรา

นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพ ในเรื่อง แสงสว่าง (Lighting) สี (Color) เสียง (Sound) และอุณหภูมิ จะมีความสำคัญมากในสภาพแวดล้อม (Koncelik : 1982)

ในเรื่อง แสงสว่างจะมีผลกระทบมากสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าคนที่เดินถนนที่เกิดอุบัติเหตุ เป็นคนที่มีอายุเกิน 65 ปีขึ้นไป เพราะว่า ความสว่างของถนนเวลากลางคืนไม่เพียงพอ ให้ผู้สูงอายุเห็นได้ชัดเจนพอ คนอายุ 70 ปี ต้องการแสงสว่างมากกว่าคนอายุ 25 ปี 3 เท่าตัว ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แสงสว่างภายในบ้าน พบว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของผู้มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ชอบอ่านหนังสือ นอกจากนี้ผู้สูงอายุจะปรับสายตาสว่างไปมืดหรือจากมืดไปสว่างได้ช้ากว่าคนหนุ่มสาวจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในพื้นที่ (ประมวญ ดิคคินสัน : 2520) และเป็นอุปสรรคหนึ่งในสิ่งกีดขวางพฤติกรรมของมนุษย์ จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบของแสงที่ส่องมาจากหน้าต่างจะมีผลกับอารมณ์ ความรู้สึก การทำงานและความพึงพอใจของคน (Boubekri Mohamed , Robert B. Hulliv , Lester L. Boyer : 1991)

นอกจากนี้แสงสว่าง (Lighting) จะเป็นตัวกระตุ้นและส่งเสริมประสาทการรับรู้ของคนชราให้เกิดขึ้นในพื้นที่ Koncelik และยังพบอีกว่า ในสภาพแวดล้อมควรจะมีการสะท้อนแสงให้สมดุลย์จากแหล่งที่กำเนิดทั้ง Incandescent และ Fluorescent ควรให้แสงไฟสะท้อนรอบ ๆ ขอบของพื้นที่ เพราะว่า จะทำให้ไม่มีปัญหาการสะท้อนแสงเข้าตาคน ทั้งนี้เนื่องจากระดับคุณค่าของแสงจะมีความแตกต่างกัน จะมีผลกระทบกับระดับสายตาของผู้สูงอายุที่สามารถเดินได้ และผู้สูงอายุที่นั่งในรถเข็น เพราะการสะท้อนของแสงจะอยู่ในระดับสายตาปกติของผู้สูงอายุที่เดินได้ (Koncelik : 1982)

นอกจากสภาพแวดล้อมควรมีแสงสว่างที่เพียงพอแล้ว สี (Color) ก็เป็นส่วนหนึ่งในเรื่องแสงสว่างในการพิจารณาการใช้สีในสภาพแวดล้อมหรือพื้นที่ ควรพิจารณาถึงพื้นผิวของสี , ความกว้างของพื้นที่ , การใช้เนื้อสี , ควรใช้สีที่มีแสงสว่าง ในอาคารควรพิจารณาองค์ประกอบของผนัง , เพดาน , พื้น , แสงสว่างในการใช้สี นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่มีความสมดุลกันระหว่าง รายละเอียดและส่วนประกอบต่างๆ จะเป็นส่วนสะท้อนถึง พื้นผิว , รายละเอียด , ลวดลาย ของพื้นที่ ในการดูแล ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ในเรื่องความเป็นเจ้าของพื้นที่ (Koncelik : 1982) และจากการศึกษาของ Deasy พบว่า การใช้สี ผนัง ประตู ควรแยกคนละส่วน สีบนพื้นหรือผนัง ควรบอกจุดมุ่งหมายที่จะไป บอกรายละเอียดชั้นต่างๆของพื้นที่นั้นๆ (Deasy Faia : 1985)

ในเรื่องเสียง (Sound) ก็เช่นเดียวกัน Koncelik พบว่าควรมีการควบคุมการใช้เสียงจากปัจจัยในสภาพแวดล้อม ได้แก่ ผนัง ชั้น สิ่งตกแต่งต่างๆ จะช่วยบรรเทาไม่ให้เกิดเสียงในสภาพแวดล้อมได้ เช่น การใช้พรมปูพื้น เป็นต้น

ในการศึกษาเกี่ยวกับอุณหภูมิ ก็เช่นกัน พบว่า ในห้องน้ำ ควรมีการกำหนดอุณหภูมิของน้ำ ท่อน้ำ เพราะว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchairs) ส่วนขาของผู้สูงอายุจะเข้าไปสัมผัส กับท่อระบายน้ำร้อนของอ่าง จะทำให้เกิดการไฟไหม้ ของผิวหนังได้ (Koncelik : 1982)

จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่อยู่อาศัยของคนชราจะต้องคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมไปถึง แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ ให้มีความเหมาะสมในการอยู่อาศัย จะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงความปลอดภัย มั่นคงในสภาพแวดล้อม และการออกแบบ (Facility) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เหมาะกับคนชราที่มีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

การศึกษาการออกแบบ Facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) สำหรับผู้สูงอายุ

ในการศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในลักษณะการบริการหรือประเภทของบ้านผู้สูงอายุ จากการศึกษพบว่าปัจจุบันมีการแบ่งออกไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ชุมชนสำหรับผู้ปลดเกษียณอายุ (Retirement Community) เป็นบ้านที่จัดเตรียมกลุ่มอายุพ้นจากการทำงาน เป็นการบริการทางสังคม ที่เน้นในกิจกรรมยามว่าง และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

2. ชุมชนบ้านผู้สูงอายุ (Managed Public Housing) เป็นบ้านที่สร้างขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการเข้ามาอยู่ในช่วงสุดท้าย ของชีวิต โดยใช้บริการผ่านทางตัวแทน จับจองพื้นที่ก่อนล่วงหน้า

3. ห้องชุดสำหรับผู้สูงอายุ (Apartments for the Elderly) สร้างขึ้นจากการช่วยเหลือของรัฐบาล หรือเงินทุนเลี้ยงชีพ ลักษณะบ้านจะไม่มีพื้นที่ส่วนรวม (Public Spaces) เช่น ส่วนนั่งเล่น , ส่วนห้องอาหารรวม

4. บ้านเดี่ยว โดยมีส่วนการบริการร่วมกัน (" Domiciliary " Housing Units) or HRF เป็นบ้านที่สร้างขึ้นสำหรับคนชรา ด้วยการช่วยเหลือจากเงินทุนของสังคม จากโครงการต่างๆในสังคม รวมไปถึงการช่วยเหลือทางด้านอาหาร

5. สถานที่ฟื้นฟูสุขภาพคนแก่ไม่เกิน 24 ชั่วโมง (Health - Related Facility) การบริการที่ต่อเนื่องจาก อาคารประเภทที่ต้องดูแลคนป่วย ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการตลอดทั้งวัน ซึ่งผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ แต่ไม่จำเป็นต้องรับบริการตลอดทั้งวันซึ่งผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ อาจมาจากชุมชน , ห้องชุดของผู้สูงอายุ

6. บ้านที่ต้องดูแลคนไข้ตลอด 24 ชั่วโมง (24 - Hour Skilled Nursing Home) เป็นบ้านต้องให้ความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุตลอดเวลา ยกตัวอย่าง เช่น ทางด้านการรักษา , ทางด้านอาหาร , การบริการด้านต่างๆ

7. เป็นบ้านที่สร้างขึ้นตามกฎหมาย (Extended Care Facility) เป็นอาคารที่เน้นการดูแลรักษา ตามกฎระเบียบและวิธีการ เป็นอาคารพักฟื้น ต่อจากอาคารประเภทอาคาร ดูแลตลอด 24 ชั่วโมง เน้นเรื่อง ทฤษฎีบวกกับการบำบัดรักษาให้ดีขึ้น

8. โรงพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุ (Geriatric Hospital) เป็นอาคารที่สร้างสำหรับผู้สูงอายุ อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วย , ประสบอุบัติเหตุ ด้วยการรักษาด้วยยา ตามสภาพที่เกิดขึ้น รวมถึงการคิดอัตราค่ารักษาพยาบาล

9. ศูนย์กลางผู้สูงอายุ (Geriatric Center) เป็นบ้านสำหรับผู้สูงอายุ จากโครงการของชุมชน โดยเน้นในเรื่องการดูแลสุขภาพ คล้ายกับประเภทที่ 5 , 4 , 3 (Koncelik : 1976)

จากหัวข้อทั้งหมดเป็นลักษณะการแบ่งประเภทอาคารในการบริการผู้สูงอายุ จะเป็นการออกแบบอาคาร ที่สนองความต้องการและช่วยเหลือคนชรา ในการศึกษาจะคำนึงถึงกฎเกณฑ์และปัจจัยต่างๆ ของคนชราสำหรับในการออกแบบ Facility ในการศึกษาของ Koncelik พบว่ามีปัจจัย 5 ประการ ที่ควรคำนึงในการออกแบบ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า มิได้อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยในการออกแบบ Facility สำหรับผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 5 ลักษณะ คือ

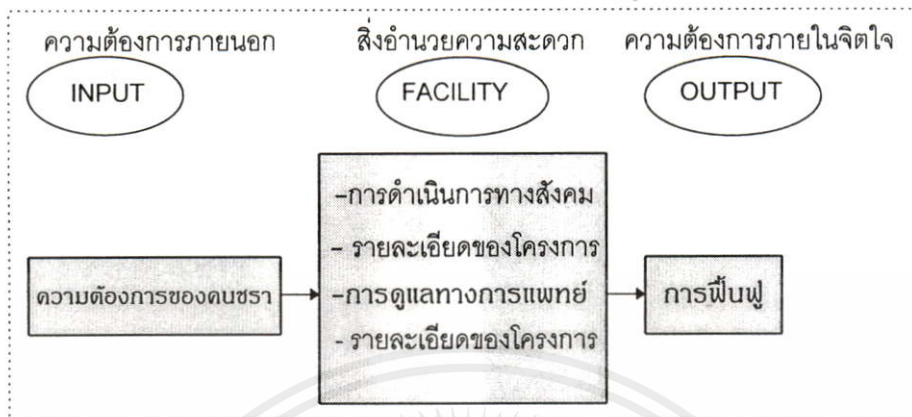
1. ลักษณะการเคลื่อนที่ (Mobility status) ของผู้สูงอายุจากการศึกษาที่พบมี 4 ลักษณะ คือ
  - 1.1 สามารถเคลื่อนไหวได้สะดวกสบาย
  - 1.2 การเคลื่อนไหว ลักษณะกึ่งพิการ เช่น การใช้ไม้เท้า (Canes) , ไม้ค้ำ (Crutches) ที่ค้ำเดิน (Walker)
  - 1.3 การเคลื่อนไหวโดยการใช้รถเข็น (Wheelchair) หรือเก้าอี้สำหรับคนชรา (geriatric chair) ที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยตัวเอง
  - 1.4 ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น นอนอยู่บนเตียง
2. ภาวะส่วนบุคคล (Personalization) หรือความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคลโดยการใช้ สภาพแวดล้อมกายภาพที่มีอยู่เป็นตัวนำความเป็นส่วนตัว ให้มีลักษณะเฉพาะบุคคลในสภาพแวดล้อมนั้นๆ เช่น การแสดงเครื่องหมายต่างๆ
3. กลุ่มสังคม (Socialization) ได้แก่ กลุ่มคนชราที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะ (Public areas) หรือ ในภาวะความเป็นส่วนตัว (Privacy) โดยปราศจากการกฏระเบียบ , การคุกคาม , หรือการแทรกแซง
4. ภาวะส่วนตัว (Privacy) หมายถึง สถานที่ที่บุคคลแยกตัวเอง เพื่อคิด , พิจารณา , ทำกิจกรรม หรือการพักผ่อน
5. ความมีรูปแบบลักษณะเดียวกัน (Identification) หมายถึง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆของสถานที่นั้นๆ ของสภาพแวดล้อมและการจัดการของเจ้าหน้าที่

ในการศึกษายังพบอีกว่า ลักษณะการเคลื่อนที่ได้มากน้อยเท่าใดนั้น มีความสำคัญมากในการควบคุมปัจจัยความเป็นส่วนตัวและการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมด ลักษณะการเคลื่อนที่จะเป็นตัวกำหนดการแบ่งกลุ่มด้วยพื้นที่และทางเดิน (Koncelik : 1976)

จากหัวข้อทั้งหมด จะเป็นตัวแปรของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของคนชรา ในสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบหรือเป็นตัวควบคุมความต้องการทางสภาพแวดล้อม หรือทางจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (Physical Environment) Koncelik ได้ศึกษาความต้องการของ Facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) ไปสู่ระบบของการออกแบบได้ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2

เกณฑ์ในการออกแบบ Facility

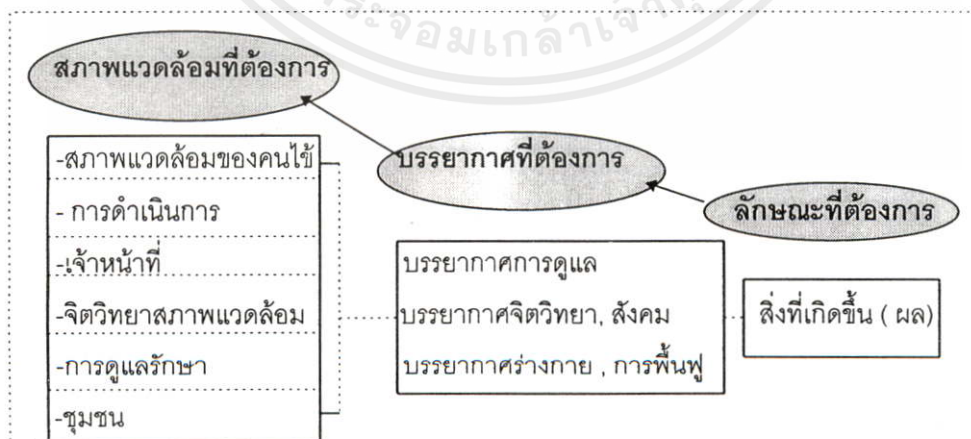

จากรูปแสดงถึงเกณฑ์ของความต้องการที่เกิดขึ้นจากภายนอก เพื่อนำไปสู่การออกแบบ Facility ต่างๆของคนไข้ ซึ่งนำไปสู่การรักษา ทั้งทางด้านสังคม ทางด้านจิตวิทยา ไปสู่การฟื้นฟู หรือปรับสภาพให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ในการศึกษาความต้องการของคนชราในด้านต่างๆ จะนำไปสู่บรรยากาศ ในการรักษาและจัดสภาพแวดล้อมหรือ Facility ให้เป็นไปตามต้องการ ดังรายละเอียด แผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3

แสดงกระบวนการศึกษาสภาพแวดล้อมที่ความต้องการของคนชรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่ให้คนอื่นได้โดยไม่ได้รับอนุญาต
 จากรูปอธิบายการศึกษาลักษณะความต้องการของคนชราที่นำไปสู่บรรยากาศของการดูแลและบรรยากาศของการออกแบบองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมที่ต้องการ เพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้น

ในการศึกษายังพบอีกว่าองค์ประกอบของ Facility ของคนสูงอายุ ของความต้องการ ในพื้นที่ในการศึกษาพบว่า มี 12 ชนิด คือ

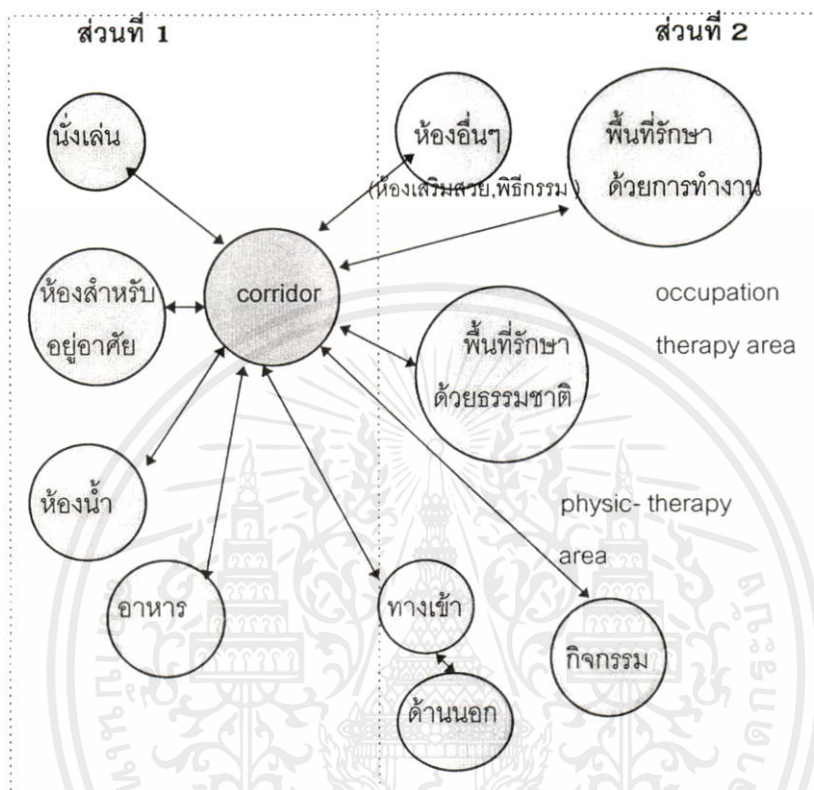
1. ห้องสำหรับการอยู่อาศัย (Patient - Resident Room)
2. ส่วนนั่งเล่น (Lounge)
3. พื้นที่ทางเดิน (Corridor)
4. ห้องรับประทานอาหาร (Dining Room)
5. พื้นที่ทางเข้าและล็อบบี้ (Entrance Areas and Lobbies)
6. พื้นที่กิจกรรม (Activity Areas)
7. ห้องน้ำ (Bathrooms)
8. พื้นที่ทำงานของคนชรา (Occupational Therapy Areas)
9. พื้นที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ (Physiotherapy Areas)
10. ส่วนเสริมสวยหรือร้านตัดผม (Beauty Parlors and Barbershops)
11. พื้นที่ทางประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (Chapels and Worship Areas)
12. พื้นที่บริเวณรอบนอกของอาคาร (Outside Areas and Community)

(Koncelik : 1976)

ในการศึกษาความต้องการและบรรยากาศที่นำไปสู่ผลของการออกแบบองค์ประกอบ ของ Facility แล้ว ในการศึกษาพบว่าทางเดินจะมีส่วนความสัมพันธ์กับทุกๆส่วนของการออกแบบดังรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 4 แสดงองค์ประกอบของ Facility

จากรูปแสดงรายละเอียดของพื้นที่ ส่วนที่ 1 ที่มีความสัมพันธ์กับส่วนที่ 2 ที่เป็นส่วนของการรักษาจะมีทางเดิน (corridor) เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่าง 2 พื้นที่

จะเห็นได้ว่าการออกแบบหลักเกณฑ์ องค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อสนองความต้องการและความเหมาะสมของคนชรา ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้จะศึกษารายละเอียดเฉพาะการอยู่อาศัย (ส่วนที่ 1) ในสถานพักฟื้นคนชราองค์ประกอบต่างๆที่เหมาะสมจะมีรายละเอียดในการศึกษาตามขอบเขตที่กำหนด โดยแบ่งรายละเอียดหัวข้อออกเป็น การศึกษาพื้นที่ทางเข้า, ทางเดินหรือโถงทางเดิน, พื้นที่ทางสังคมหรือบริเวณที่นั่ง, ห้องน้ำ, ห้องอาหาร และพื้นที่ส่วนนอน จะมีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาพื้นที่ทางเข้า (Entrance Areas)

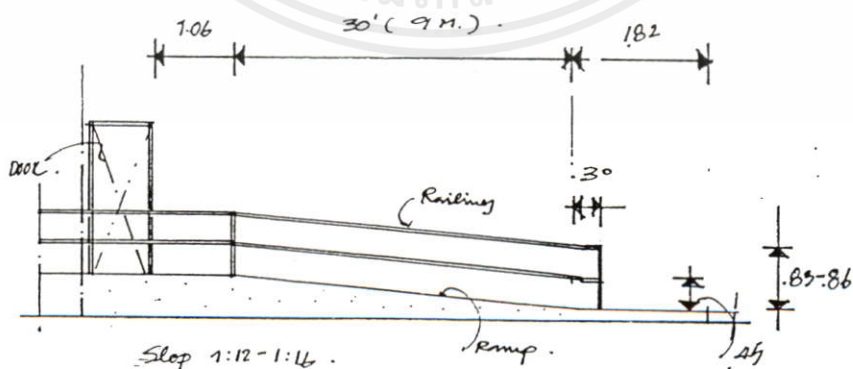
ในการศึกษาพบว่าการออกแบบพื้นที่ทางเข้า (Entrance Areas) ควรออกแบบให้มีที่ยึดหรือช่วยเหลือในการเดิน ไม่ควรมีการยกพื้นตรงทางเข้าประตู ในกรณีของผู้พิการควรทางลาด (Ramp) ให้ความสะดวก พื้นผิวไม่ลื่น ควรมีขนาดความลาด อย่างน้อย 1:12ขึ้นไป ระดับยกพื้นสูงสุด ควรมีอย่างน้อย 5x5 ฟุต (ดูรูปที่ 5) ประตูไม่ควรมีขนาดน้อยกว่า 2 ฟุต 6 นิ้ว หรือ .76 เมตร ควรใช้ประตูสไลด์ (บานเลื่อน) เพราะสามารถเลื่อนออกด้านข้าง โดยไม่ทำอันตรายกับผู้อื่น(ดูรูปที่ 5 , 7 , 8) (Joseph : 1984)

การออกแบบทางเดินจากภายในสู่ภายนอก ควรคำนึงเกี่ยวกับการใช้แสงสว่างให้เพียงพอ เนื่องจากคนชราจะมีปัญหาเรื่องการปรับสายตาได้ช้ากว่าคนที่ เป็นหนุ่มสาวจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย (Koncelik : 1976) นอกจากนี้ควรคำนึงถึงขนาดที่เหมาะสมของพื้นที่กับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair) (ดูรูปที่ 9) และระยะห่างของการสวนกันของผู้ใช้พื้นที่ (ดูรูปที่ 10)

ในการออกแบบพื้นที่ทางเดิน (Entrance Areas) ควรคำนึงถึงบรรยากาศและความสวยงามและควรมีความสัมพันธ์กับพื้นที่นั่งหรือพื้นที่ทางสังคม ควรแยกแยะและแบ่งให้ชัดเจนด้วยการใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ ตามลำดับก่อนหลัง (Koncelik : 1976)

รูปที่ 5

แสดงขนาดของทางลาด (Ramp)

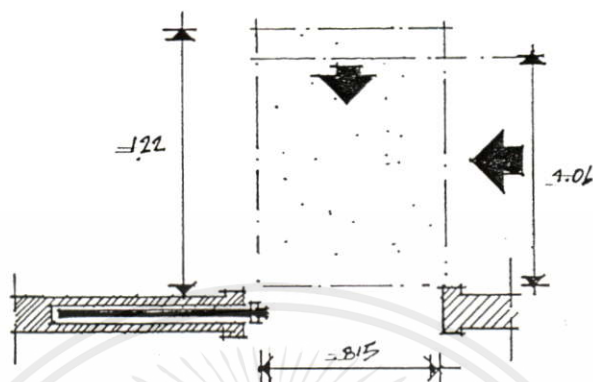
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะมิใช่ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงขนาดของ Ramp ทางขึ้น-ลง ของอาคารมีความยาว 9 เมตร มีราวสำหรับยึด

ความสูงเท่ากับ 83- 86 เซนติเมตร(Joseph : 1984)

รูปที่ 6

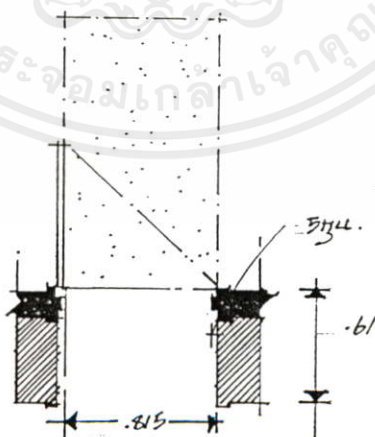
แสดงขนาดของทางเข้าประตูบานสไลด์ (Sliding)

จากรูปแสดงขนาดของทางเข้าประตูบานสไลด์ (Sliding) มีความกว้างมาตรฐานเท่ากับ 81.5 เซนติเมตร ควรมีความกว้างด้านข้าง เท่ากับ 1.22 เซนติเมตร (Joseph : 1984)

รูปที่ 7

แสดงขนาดของทางเข้าประตูบานเปิด (Hinged)

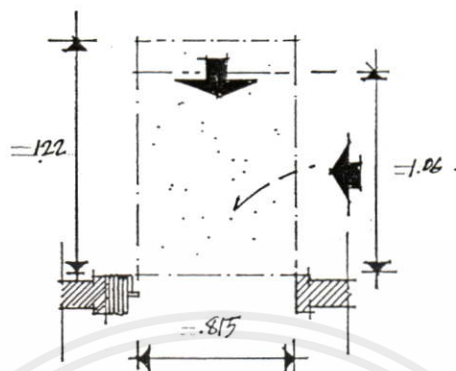

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงขนาดของทางเข้าประตูบานเปิด (Hinged) มีความกว้าง เท่ากับ 81.5 เซนติเมตร (Joseph : 1984)

รูปที่ 8

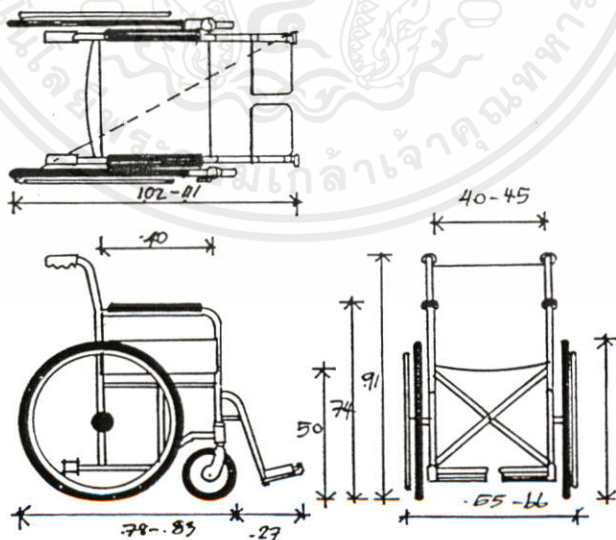
แสดงขนาดของทางเข้าประตูบานพับ (Folding)

จากรูปแสดงขนาดของทางเข้าประตูบานพับ (Folding) มีความกว้างเท่ากับ 81.5 เซนติเมตร (Joseph : 1984)

รูปที่ 9

แสดงขนาดสัดส่วนของรถเข็น (Wheelchair)

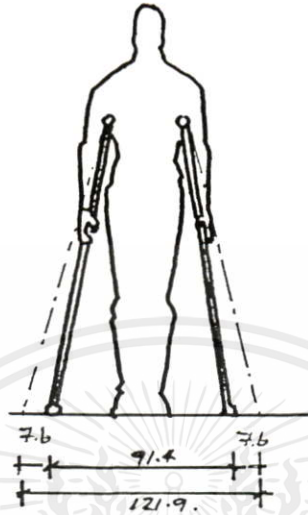
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงขนาดของรถเข็นมีความกว้าง 40- 45 เซนติเมตร

ยาว 78-83 เซนติเมตร สูง 91 เซนติเมตร(Julius : 1979)

รูปที่ 10

แสดงขนาดของพื้นที่ของผู้ที่ใช้ไม้เท้าค้ำยัน (Crutches)

จากรูปแสดงรายละเอียดของผู้ใช้ไม้เท้าค้ำยัน (Crutches) ในการช่วยเดิน มีความกว้างเท่ากับ 36 นิ้วหรือ 91.4 เซนติเมตร แต่ขณะเดินจะมีแรงเหยียดมีความกว้างออกมาข้างละ 3 นิ้ว ฉะนั้นจะใช้พื้นที่ที่มีความกว้างทั้งหมด 121.9 เซนติเมตร (Julius : 1979)

รูปที่ 11

แสดงขนาดของพื้นที่ของราวพยุงเดิน (Walker)

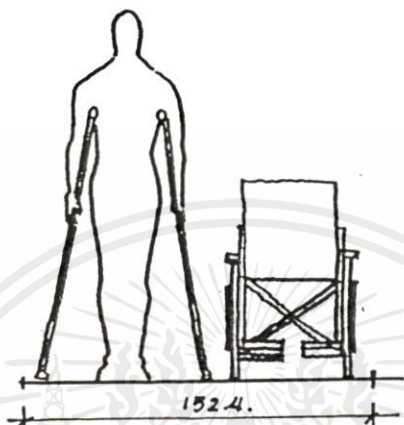

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงรายละเอียดของความกว้างราวพยุงเดิน (Walker) มีความกว้างเท่ากับ 28 นิ้ว หรือ 71.1 เซนติเมตร (Julius : 1979)

รูปที่ 12

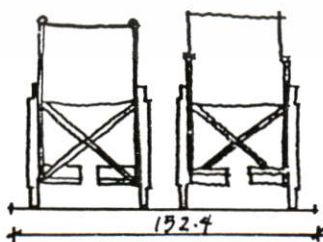
แสดงขนาดของการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ที่ใช้ไม้เท้าค้ำยัน (Crutches)
และผู้ใช้รถเข็น (Wheelchair)

จากรูปแสดงรายละเอียดขนาดของการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ที่ใช้ไม้เท้าค้ำยัน (Crutches) และผู้ใช้รถเข็น (Wheelchair) มีความกว้างเท่ากับ 60 นิ้ว หรือ 152.4 เซนติเมตร (Julius : 1979)

รูปที่ 13

แสดงขนาดการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ที่ใช้รถเข็น (Wheelchair)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไปจากรูปแสดงรายละเอียดขนาดการใช้พื้นที่ส่วนกันของผู้ที่ใช้รถเข็น (Wheelchair) มีความกว้าง
เท่ากับ 60 นิ้ว หรือ 152.4 เซนติเมตร (Julius : 1979)

อาจจะกล่าวได้ว่า การออกแบบพื้นที่ทางเข้าจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และ สะดวกสบายในการใช้ ซึ่งเป็นส่วนที่จะเข้าสู่พื้นที่ทางเดินและโถงทางเดิน (Corridors or hallways) ในการศึกษาจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทางเดินและโถงทางเดิน (Corridors or hallways)

จากการศึกษา ทางเดินโถงและทางเดิน (Corridors or hallways) พบว่าเป็นพื้นที่ที่มีผลกระทบเกิดขึ้นมากเนื่องจาก เป็นพื้นที่ทางสังคมของคนส่วนรวม จะมีพฤติกรรมและการสื่อสารระหว่างบุคคลเกิดขึ้น ในการศึกษาพบว่าควรมีขนาดกว้าง 8 ฟุต(Koncelik : 1982)

ในการศึกษาของ koncelik ในเรื่องการออกแบบพื้นที่ทางเดินพบว่าจะประกอบด้วย เรื่องแสง และการรับรู้ของผู้สูงอายุ ในการออกแบบควรมีลักษณะไหลเวียนของการเข้า-ออก ของ ผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ ในการศึกษาจะมีรายละเอียดในการออกแบบดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ทางเดินควรเป็นพื้นที่สำหรับเดินเล่น (Promenade Area) ควรเป็นการออกแบบเพื่อประโยชน์ทางการรักษาทางอายุรเวช ในการออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัย และการใช้แสงสว่างอย่างเพียงพอ

2. การออกแบบแสงสว่างให้เพียงพอในทางเดินควรมีตามจุดต่างๆ ควรควบคุมการสะท้อนของแสงให้สะท้อนจากบริเวณรอบ ๆ ทางเดิน หรืออยู่บริเวณราวจับ (Rail) ของผนังทางเดิน ควรใช้แสงจากโคมไฟช่วยให้สว่างขึ้นเป็นบางจุด

3. นอกจากนี้ควรคำนึงถึงแสงสะท้อนของกระจกที่ใส ตามผนังหรือหน้าต่างทางเดิน จะทำให้มองไม่เห็น เนื่องจากสายตาของผู้สูงอายุจะมีความช้าในการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม อาจจะทำให้เกิดการงง ยากในการตัดสินใจและก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

4. การออกแบบพื้นที่ทางเดินควรมีความเรียบและสะท้อนแสงน้อย วัสดุที่เหมาะสมได้แก่ พรม เนื่องจากมีการสะท้อนแสงน้อย พรมควรออกแบบให้เต็มพื้นที่ทางเดิน เป็นชนิดต่ำ ด้านหลังควรใช้วัสดุชนิดพิเศษในการทนความร้อนได้ดี นอกจากนี้พรมจะช่วยในเรื่องการเก็บเสียงในขณะที่เดินหรือการเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุได้ดี

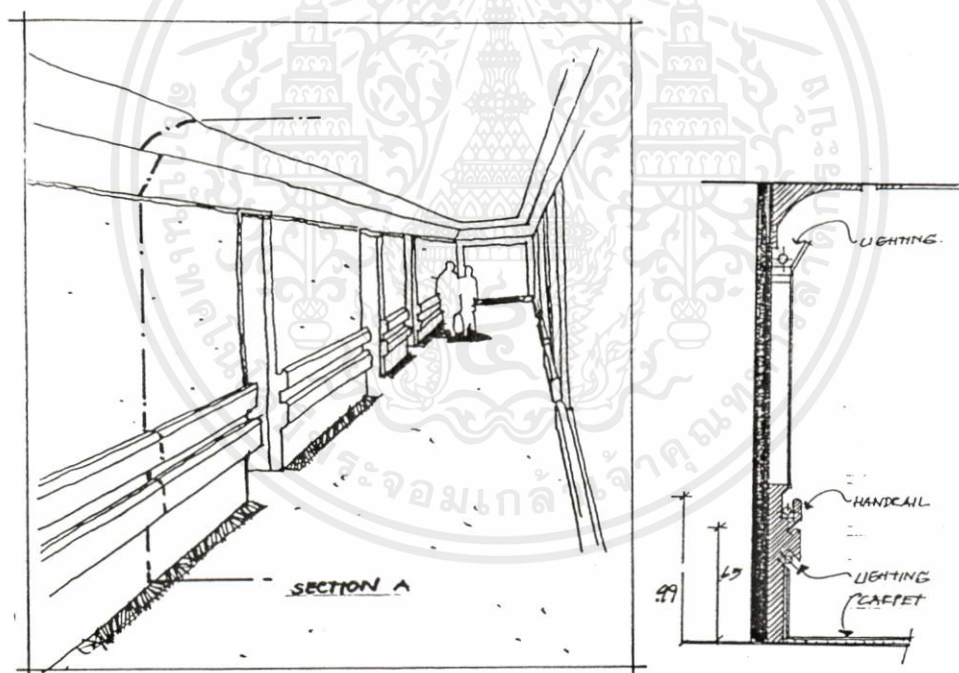
5. ทางเดินควรจัดเตรียมราว (Rail) ยึดติดผนังเพื่อช่วยในการยึดเกาะขณะเดินของผู้สูงอายุ ควรมีความสูงจากพื้นที่ น้อยที่สุด 26 นิ้ว และสูงสุด 39 นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลางของราว (Rail) ขนาดใหญ่สุดไม่ควรเกิน 2 นิ้ว ใช้กับความสูงจากพื้น 32- 39 นิ้ว สำหรับผู้สูงอายุเดินได้ และควรมีขนาด 3 ส่วน 4 นิ้ว ของความสูง 26 นิ้ว สำหรับผู้ที่อยู่ในรถเข็น (รูปที่ 14)

6. ในกรณีของพื้นที่ทางเดินที่อยู่ติดกับการใช้ลิฟท์ (จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุจะอาศัยอยู่ที่ 1 และชั้นที่ 2 เนื่องจากความสะดวกรสบายมากกว่าชั้นอื่น) ในการออกแบบควรมีเครื่องหมายแสดงตำแหน่งของชั้น และการใช้แสงไฟจากโคมไฟจะช่วยให้การเดินทางง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ควรออกแบบให้มีมุมมอง บรรยากาศของทางเดินไม่ซ้ำซากจำเจ เช่น การให้รูปภาพประดับตกแต่งให้สวยงาม และการใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์บอกตำแหน่งของพื้นที่ถัดไป(konklik : 1972)

รูปที่ 14

แสดงขนาดของราวยึดติดผนังทางเดิน

แสดงรายละเอียดของราว (Rail) ยึดติดผนังมีขนาดความสูงสูงสุด 39 นิ้วหรือ 99 เซนติเมตร ขนาดต่ำสุด 26 นิ้ว หรือ 65 เซนติเมตร สำหรับผู้ที่อยู่ในรถเข็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆก็ตามจะกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์การออกแบบทางเดินและโถงทางเดินภายในพื้นที่ควรคำนึงถึงความปลอดภัย กับการใช้พื้นที่ของคนชราในการใช้พื้นที่ นอกจากนี้ภายในโถงทางเดินควรมีส่วนประกอบของกิจกรรมทางสังคมและบริเวณที่นั่ง ในการศึกษาจะมีรายละเอียด ดังนี้

การออกแบบพื้นที่กิจกรรมทางสังคม (Social - Activity Area)

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่กิจกรรมทางสังคมจะมีการสื่อความหมายทางพฤติกรรมการถดถอยจากสังคม (Withdrawal) เนื่องจากการสงวนไว้หรือการพยายามควบคุมพื้นที่ หลักใหญ่ในการออกแบบพื้นที่ ควรคำนึงถึงวิธีการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ และกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสถานที่ ในพื้นที่ทางสังคมควรเป็นพื้นที่ที่ออกจากห้องนอนเป็นพื้นที่ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและหมู่คนที่รู้จัก หรือเป็นพื้นที่ของความเป็นส่วนตัว เช่น อ่านหนังสือ คิด หรือทำกิจกรรมส่วนตัว ได้แก่ ทำการฝีมือ วาดรูปปั้นรูป ควรจัดเฟอร์นิเจอร์สำหรับปรับเปลี่ยนตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการ (Koncelik : 1982)

ในการศึกษาของพื้นที่ทางสังคมนี้ จะเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวนอกเหนือจากพื้นที่ส่วนนอน ในการออกแบบนอกเหนือจากพื้นที่ส่วนนี้ จะเป็นพื้นที่นั่ง (Lounges) ซึ่งเป็นส่วนของการใช้พื้นที่ร่วมกัน ในการศึกษาจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บริเวณที่นั่ง (Lounges)

ในการออกแบบพื้นที่นั่ง (Lounges) จะมีขนาดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ กลุ่มผู้ใช้ , กลุ่มสังคม , ความเป็นส่วนตัว แต่ไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม หลักใหญ่ในการออกแบบและการวางแผน ควรคำนึงถึง รายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบขนาดพื้นที่ควรคำนึงถึง กิจกรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เนื่องจากตารางกิจกรรมในบ้านผู้สูงอายุจะมีน้อยมาก บางช่วงเวลาคงพบว่าบริเวณที่นั่งจะว่าง

2. การออกแบบควรคำนึงถึงลักษณะกายภาพของคนชรา เนื่องจาก 30 ใน 70 เปอร์เซนต์ของผู้สูงอายุจะใช้รถเข็น (Wheelchair) บางเวลาจะทำให้เกิดกีดขวางทางเดิน , การใช้ และการเข้า - ออกในพื้นที่นั่ง (เนื่องจากพบว่าคนชราส่วนมากจะมาใช้พื้นที่ร่วมกันในบริเวณใกล้ทางประตูเข้า ตามที่นั่งต่าง ๆ (Lounges) ทางเข้า (Entranceways) และล็อบบี้ (Lobbies) ตามองค์ประกอบ ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ)

3. ในการออกแบบควรจัดพื้นที่แยกออกมาจากส่วนอื่น เช่น ทางเข้า-ออกประตูหรือทางผ่านพื้นที่ ที่ใกล้เคียงกับโถงทางเดิน ควรจะเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมือนกับศูนย์กลางทางเดิน เพราะเนื่องจากพื้นที่นั่งที่แยกออกมาต่างหาก จะมีผลกระทบน้อยกว่าพื้นที่ที่เปิด และกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะมีผลกระทบกับการครอบครองพื้นที่น้อยกว่า (Konclik : 1982)

นอกจากนี้ในการศึกษาพบว่า พื้นที่นั่งควรมีขนาดกว้าง 2.40 เมตร ควรมีผนังกันขอบเขต และแยกแยะทางเข้า - ออกให้ชัดเจน มีส่วนที่ติดต่อกับทางเดินหรืออยู่ใกล้กับพื้นที่รับประทานอาหาร ควรมีโต๊ะหรือเก้าอี้จัดเตรียมจุดตรงกลางของบริเวณที่นั่งและในการทำกิจกรรม ควรเสริมบรรยากาศด้วยการตกแต่งเป็นสวนหรือต้นไม้เพื่อความสวยงาม

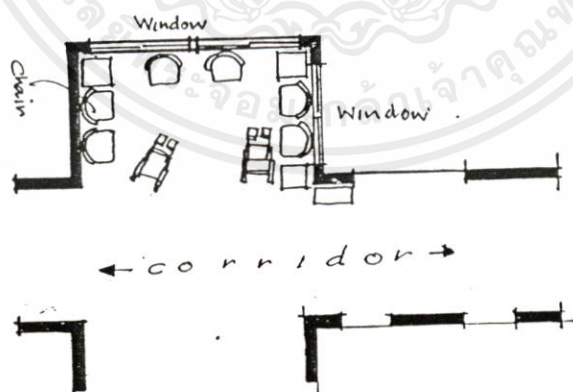
ในการออกแบบพื้นที่นั่งที่เป็นมุขยื่นออกมา (Lounge Bays) ควรมีการจัดเตรียมเฟอร์นิเจอร์ ของพื้นที่นั่งให้เป็นจุดหยุดพักช่วงของทางเดิน เฟอร์นิเจอร์ควรออกแบบติดตายตัว เพราะบางส่วนผู้สูงอายุจะอยู่ในรถเข็นหรือเก้าอี้สำหรับคนชรา (ดูรูปที่ 15)

การออกแบบโต๊ะควรมีขนาดสูง 30 นิ้วหรือ 75 เซนติเมตร ถ้าเป็นมุขที่ยื่นออกมาทางด้านนอก ควรจะจัดโต๊ะใกล้หน้าต่าง เพื่อสะดวกในการสนทนาเป็นกลุ่ม และสามารถออกจากพื้นที่ได้ง่าย พื้นที่ควรจัดเน้นความสนใจในส่วนกิจกรรม มีมุมมองให้มีความผ่อนคลายและการฟื้นฟูทางจิตใจ เช่น การดูโทรทัศน์ , การวาดภาพ , เลี้ยงปลา

ขนาดของเฟอร์นิเจอร์ในส่วนพื้นที่นั่งควรมีที่พักแขน โต๊ะทำงานควรสูงจากพื้น 30 นิ้วหรือ 75 เซนติเมตรสำหรับการทำงานในกิจกรรม หรืออ่านหนังสือควรมีการตกแต่งผนังหรือมีชั้นแขวน และสามารถเคลื่อนย้ายออกได้เมื่อต้องการเนื้อที่เพิ่มเติม

รูปที่ 15

แสดงพื้นที่นั่ง (Lounge Bays)

แสดงรายละเอียดการจัดพื้นที่นั่งที่เป็นมุขยื่นเป็นส่วนจากทางเดิน และจัดเฟอร์นิเจอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงนโยบายการศึกษาเท่านั้น มิได้อยู่เพื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่เอกสารนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาจจะกล่าวได้ว่าการออกแบบพื้นที่บริเวณที่นั่ง (Lounges) จะขึ้นอยู่กับพื้นที่ของสภาพแวดล้อมนั้นๆ กับพฤติกรรมของความต้องการของผู้สูงอายุเอง นอกจากนี้ในการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่จะเป็นส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) ที่อยู่ใกล้กับบริเวณที่นั่ง ได้แก่ ห้องน้ำ ในการศึกษาที่มีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับห้องน้ำ (Bathroom)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ในห้องน้ำพบว่า ห้องน้ำเป็นสถานที่ที่มีอันตรายสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพของคนชรา อันตรายที่เกิดขึ้นเกิดจากการลื่น หกล้ม จากเศษสิ่งของต่างๆภายในห้องน้ำ อันตรายจากเครื่องใช้ไฟฟ้า , จากส่วนประกอบของสุขภัณฑ์ต่างๆภายในห้องน้ำ ในการออกแบบห้องน้ำควรอยู่ใกล้กับพื้นที่นั่ง (Lounges) ส่วนรับประทานอาหาร (Dining room) และพื้นที่ส่วนนอน (Bedroom) (Konclik : 1982) ในการออกแบบควรคำนึงถึงรายละเอียด คือ

1. การออกแบบภายในห้องน้ำควรประกอบ ส่วนโถชักโครก , ส่วนแต่งตัว ได้แก่ อ่างล้างหน้า , กระจก , ที่เก็บของ , ตู้ยา และส่วนอาบน้ำ ได้แก่ ส่วนที่เป็นฝักบัว หรืออ่างอาบน้ำ ทั้งนี้การออกแบบจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุในการใช้พื้นที่(ดูรูปที่ 16, 17)

2. การออกแบบอ่างอาบน้ำ (Bathtub) ควรออกแบบให้มีพื้นที่นั่งสำหรับวางขา สำหรับส่วนที่เป็นที่อาบน้ำแบบฝักบัว(Shower)จะต้องมีพื้นที่พอเพียงสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair) (Julius : 1975) (ดูรูปที่ 18, 19)

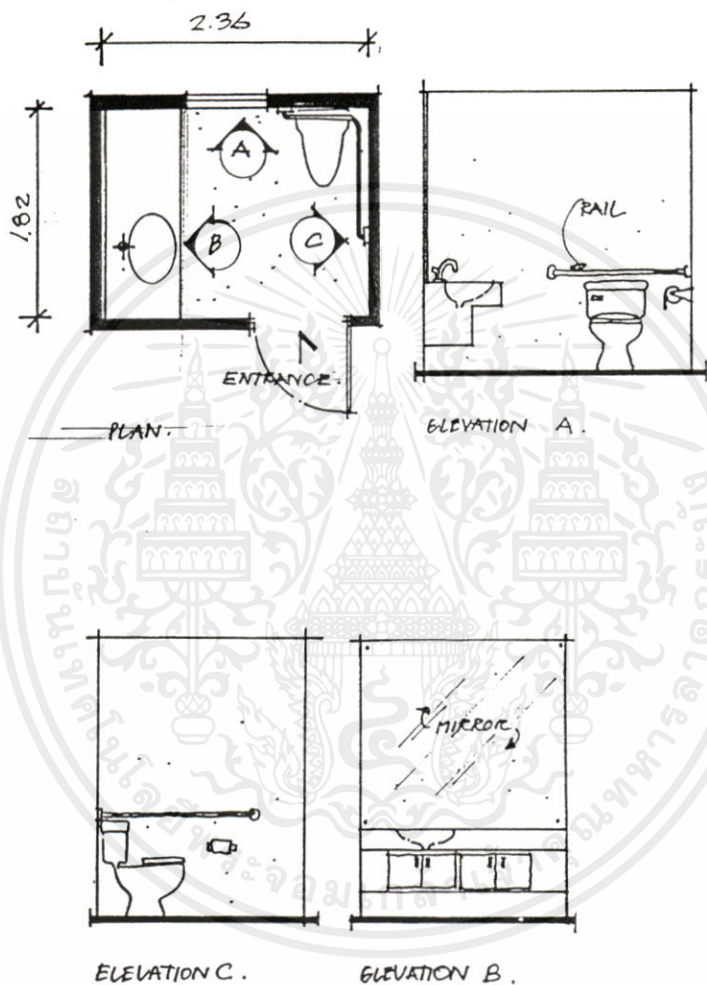
3. ควรมีการออกแบบอุปกรณ์ในการช่วยเหลือสำหรับคนชราตามพฤติกรรมการใช้พื้นที่ในห้องน้ำ ได้แก่ ราวสำหรับยึด(Rail or Grab bars)จะช่วยเหลือผู้สูงอายุในการเคลื่อนที่ให้มั่นคงและปลอดภัยขึ้น เช่น บริเวณโถชักโครก (ดูรูปที่ 20)

4. การออกแบบก๊อกน้ำ (Faucets) ควรมีปุ่มจับขนาดใหญ่ต่อการจับและควรมีเครื่องหมายบอกอุณหภูมิของก๊อกน้ำแยกอย่างชัดเจน อีกทั้งการออกแบบเคาน์เตอร์อ่างล้างหน้า ควรจะมีความสูงเหนือเข้าของผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair) หรือสูงประมาณ 87 เซนติเมตรส่วนท่อระบายน้ำ ของน้ำดี น้ำเสีย ควรออกแบบให้อยู่ลึกเข้าไปด้านในหรือออกแบบให้มีฉนวนป้องกันความร้อนในกรณีของห้องน้ำที่ใช้ความร้อน

5. การออกแบบกระจกแต่งตัว ควรอยู่ใกล้อ่างล้างหน้า (Lavatories)ควรมีที่เก็บของด้านหลังกระจก(Konclik : 1982)

รูปที่ 16

แผนผังห้องน้ำขนาดเล็กสำหรับผู้สูงอายุ

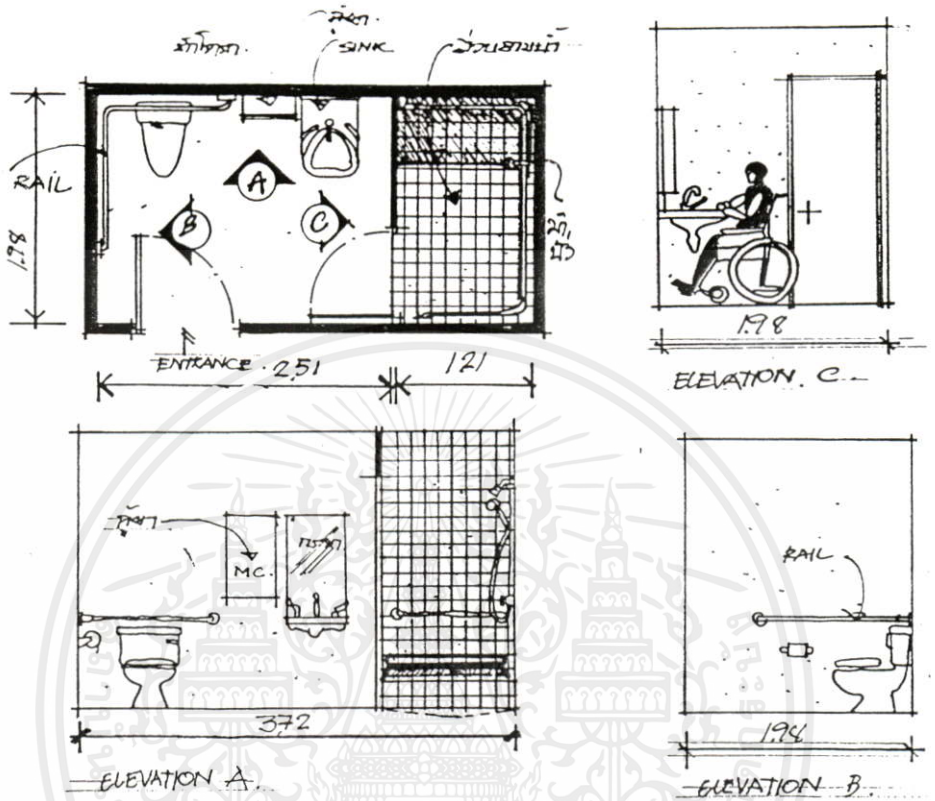

จากรูปเป็นการออกแบบห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ขนาดเล็ก (กว้าง 1.82 ยาว 2.36 เซนติเมตร)

ประกอบด้วย อ่างล้างหน้า, โถชักโครก และชั้นเก็บของ (เป็นห้องน้ำที่ใช้ในบริเวณทางเดินและใกล้กับส่วนห้องอาหาร) (Konclik : 1982) มีการนำไปใช้

รูปที่ 17

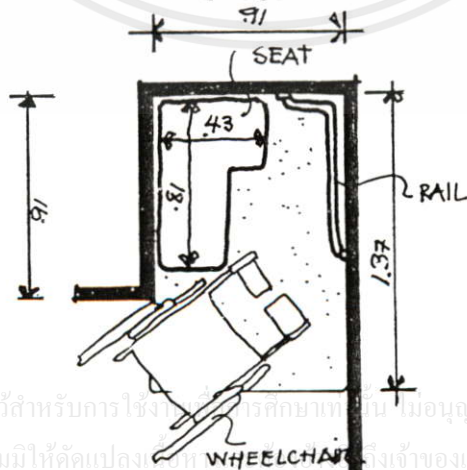
แผนผังห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น

จากรูปแสดงรายละเอียดห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair) (Konclik : 1982)

รูปที่ 18

แสดงห้องน้ำสำหรับผู้ที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair)

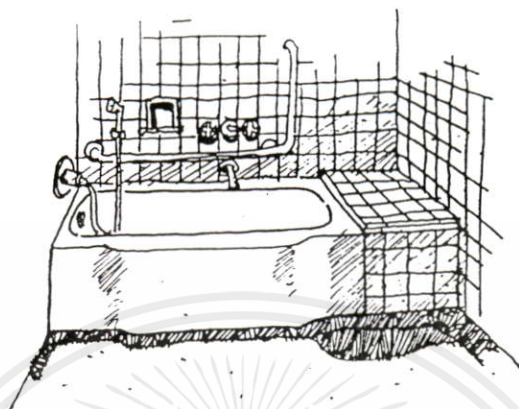
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในอาคารเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงแก้ไขหรือทำซ้ำของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงรายละเอียดพื้นที่ห้องน้ำสำหรับผู้ที่อยู่ในรถเข็น มีที่นั่งสำหรับนั่งอาบน้ำขนาด

กว้าง 43 เซนติเมตร ยาว 81 เซนติเมตร (Julius : 1975)

รูปที่ 19

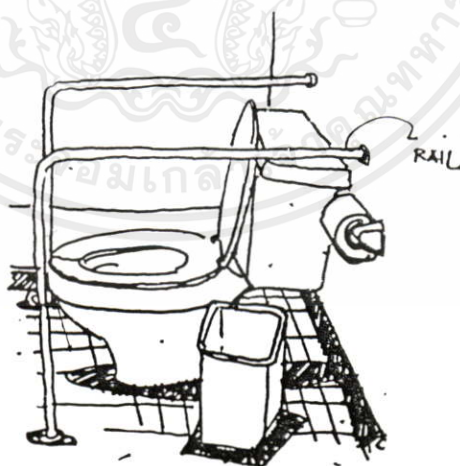
แสดงลักษณะอ่างอาบน้ำ (Bathtub)

จากรูปแสดงรายละเอียดอ่างอาบน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่ออกแบบเป็นที่นั่ง
สำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้ปกติ (Julius : 1975)

รูปที่ 20

แสดงราวจับบริเวณโถชักโครกสำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารหนึ่งชิ้นในโครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุที่ประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖-๒๕๕๗
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิในการใช้พื้นที่โถชักโครก (Julius : 1975) ในการทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากการออกแบบพื้นที่ห้องน้ำ และส่วนประกอบภายในห้องน้ำที่คำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดสำหรับผู้สูงอายุแล้ว การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) ที่ควรอยู่ใกล้เคียงกับส่วนห้องน้ำ คือ ห้องรับประทานอาหาร ในการศึกษาจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาส่วนรับประทานอาหาร (Dining room)

จากการศึกษาของ Konclik พบว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของผู้สูงอายุไม่สามารถรับประทานอาหารภายในห้องอาหารได้ เนื่องจากปัญหาการเข้าไปในพื้นที่ ในการออกแบบนั้นควรออกแบบให้มีพื้นที่ทางเดินมากกว่าส่วนพื้นที่นั่ง (ดูรายละเอียดรูปที่ 21) เนื่องจากในการทานอาหารในแต่ละครั้งจะเป็นพื้นที่รวมของกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนมากขณะที่รับประทานอาหาร ห้องอาหารที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ จะทำให้เกิดเสียงดัง จากการพูดคุยหรือการเดินไปมาในพื้นที่ ในการออกแบบห้องอาหารควรมีขนาดเล็ก ภายใน 1 ห้อง ควรมีพื้นที่นั่ง 15-20 คน (ดูรายละเอียดรูปที่ 22)

ในการออกแบบโต๊ะอาหาร ขึ้นอยู่กับจำนวนคน , ขนาดพื้นที่ , ลักษณะทางกายภาพของคนชรา , กลุ่มสังคม , การเสิร์ฟอาหาร ห้องอาหารควรมี 6-8 โต๊ะ จะมีความเหมาะสมกับกลุ่มสังคม ถ้ามีจำนวนโต๊ะมากกว่านี้จะมีปัญหาในเรื่อง การเข้ามาในพื้นที่หรือการสัญจร , การพูดคุย และการบริการ

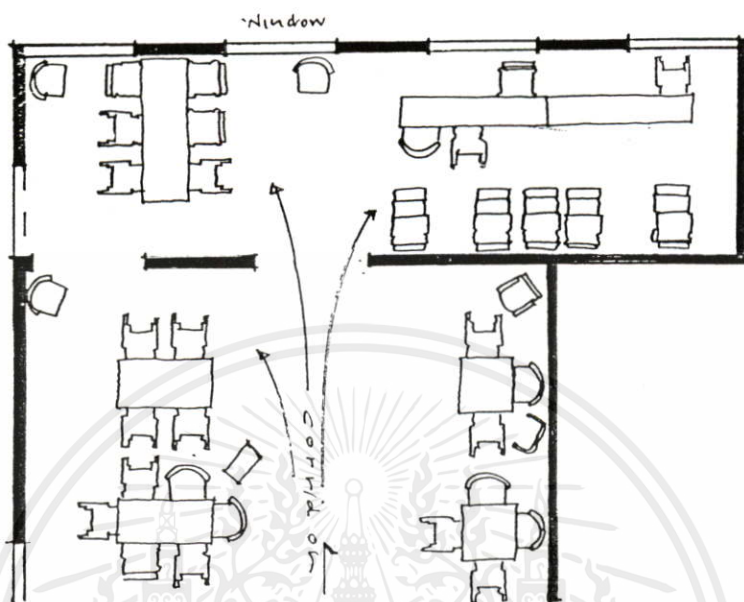
ในการออกแบบโต๊ะอาหารควรมีขนาดสำหรับ 4 ที่นั่ง จะสะดวกในการใช้พื้นที่โต๊ะ ถ้ามี 6 ที่นั่ง จะเกิดการไม่สะดวกสำหรับคนชราที่อยู่ในรถเข็น โต๊ะอาหารที่เป็นลักษณะเหลี่ยมจะทำให้เกิดการครอบครองพื้นที่ ส่วนโต๊ะอาหารที่มีรูปแบบกลมจะมีการปรับเปลี่ยนได้ง่ายของกลุ่มผู้ใช้ , ที่นั่ง , จะมีความเท่ากันของการครอบครองเนื้อที่โต๊ะอาหาร เก้าอี้ของโต๊ะรับประทานอาหารจะมีขนาดมาตรฐานโดยทั่วไปแต่ควรมีเท้าแขนเพื่อช่วยในการวางผ้ากันเปื้อน โต๊ะอาหารและเก้าอี้ควรจัดแบ่งเป็นชุดสำหรับคนชราที่อยู่ในรถเข็นและคนชราที่เดินได้ปกติ

นอกจากนี้ห้องอาหารควรออกแบบให้มีบรรยากาศสวยงาม วัสดุที่ออกแบบควรบรรเทาเสียงที่รบกวนขณะรับประทานอาหารหรือการพูดคุย เช่น ในห้องอาหารควรปูพรมเพื่อเก็บเสียง แต่มีปัญหในเรื่องการทำความสะอาดเนื่องจากเศษอาหาร ผงแป้งและเป็ดานควรกรุวัสดุดูดซับเสียง (Konclik : 1976)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 21

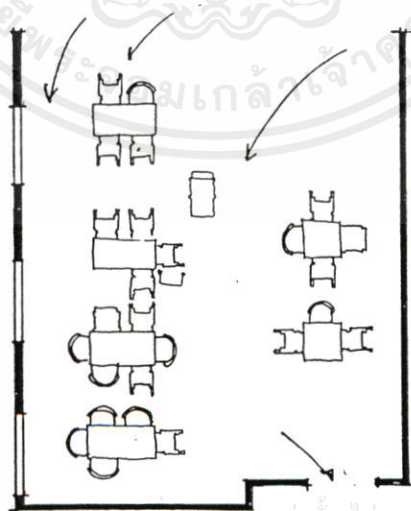
แสดงการจัดพื้นที่ห้องอาหาร

จากรูปแสดงรายละเอียดของทางเดินสัญจรภายในห้องอาหารที่มีพื้นที่ทางเดินมากกว่าส่วนรับประทานอาหาร

รูปที่ 22

แสดงรายละเอียดของพื้นที่ห้องอาหารจำนวน 6 โต๊ะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษายเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 จากรูปแสดงให้เห็นการจัดพื้นที่ภายในห้องอาหารที่มีจำนวน 6 โต๊ะ และขนาดของพื้นที่ที่จัดการ
 สัญจรทางเข้าที่เปิดโล่ง สะดวกในการเข้าพื้นที่ของผู้สูงอายุ

จะเห็นได้ว่า การออกแบบห้องรับประทานอาหารควรคำนึงถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ลักษณะทางกายภาพและความเหมาะสมของการใช้พื้นที่

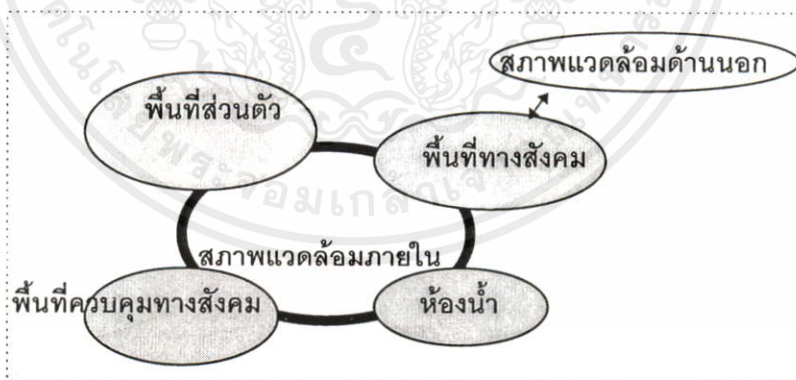
จากการศึกษาลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเป็นส่วนประกอบของการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานพักฟื้นของคนชรา ในการศึกษาในส่วนของผู้ที่ส่วนนอนจะมีความสำคัญและผลกระทบมากที่สุดกับผู้สูงอายุ ในการศึกษาการออกแบบพื้นที่ส่วนนอน จะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การออกแบบพื้นที่ส่วนนอน (Bedroom)

จากการศึกษาของ Konclik ในส่วนการออกแบบอาคารที่อยู่อาศัย ได้ศึกษาองค์ประกอบภายในพื้นที่ส่วนนอน จะประกอบด้วย พื้นที่ส่วนตัว (Private) , พื้นที่ทางสังคม (Social) , พื้นที่ควบคุมทางสังคม (Social controlled) และพื้นที่ส่วนห้องน้ำ (Lav - Toilet) ภายในส่วนนอน ในรายละเอียดจะแสดงองค์ประกอบดังรูปภาพ ต่อไปนี้

รูปที่ 23

องค์ประกอบของการศึกษาภายในส่วนห้องนอน

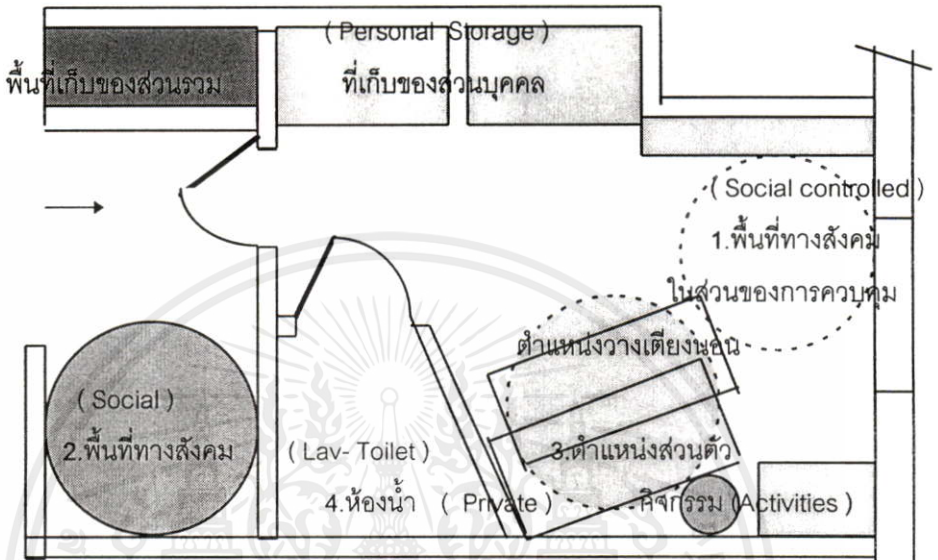
จากรูปแสดงรายละเอียดของการแบ่งพื้นที่ภายในห้อง จะแบ่งออกเป็นพื้นที่ของส่วนตัว , พื้นที่ทางสังคม , พื้นที่ควบคุมทางสังคม , พื้นที่ห้องน้ำ นอกจากนั้น

จะเป็นพื้นที่ของสภาพแวดล้อมภายนอกห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ใช้แล้วหากทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงที่มาของเอกสารทุกครั้งที่มีโอกาสนำไปใช้
จะเห็นได้ว่า จากองค์ประกอบลักษณะเด่นจะเป็นพื้นที่ทางส่วนตัวและทางสังคม เป็นตัวควบคุมภายในห้อง โดยจะแบ่งเป็นรายละเอียดของส่วนต่างๆ ดังรูปภาพ ดังนี้

รูปที่ 24

แสดงรายละเอียดของการจัดพื้นที่ภายในห้อง

จากรูปแสดงรายละเอียดการจัดพื้นที่แสดงขององค์ประกอบของตำแหน่งต่างๆภายในห้องนอน

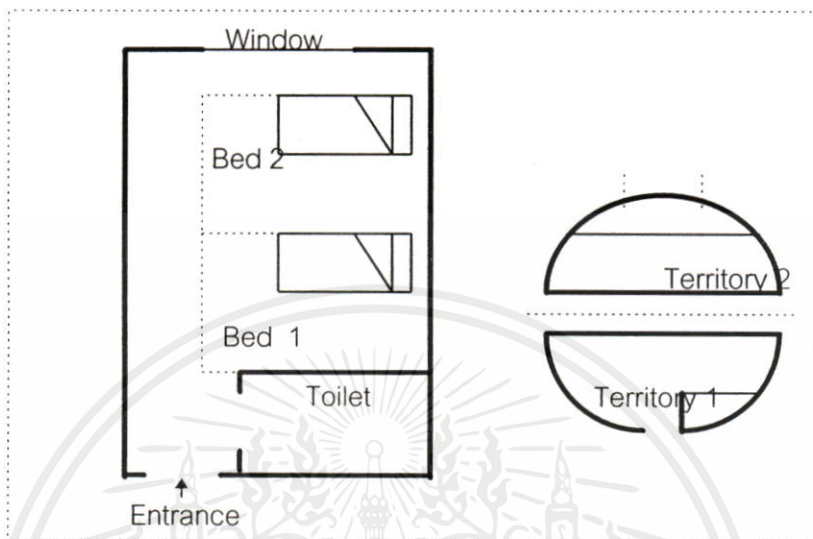
นอกจากนี้ในการออกแบบห้องนอน (Bedroom) ที่อาศัยร่วมกันนั้น การออกแบบควรคำนึงถึงอาณาเขตครอบครองเป็น 2 เท่า ในการออกแบบพบว่าตำแหน่งการวางเตียงจะเป็นผลถึงการครอบครองพื้นที่ ตำแหน่งเตียงนอนที่จัดเตรียมไว้ใกล้เคียงกับบริเวณใดจะเป็นผลไปถึงความรู้สึกที่สามารถควบคุมและเป็นเจ้าของพื้นที่ เช่นตำแหน่งเตียงที่อยู่ใกล้หน้าต่าง คนชรา ก็รู้สึกเป็นเจ้าของสามารถควบคุมแสงสว่างหรือการระบายอากาศได้ ส่วนตำแหน่งที่อยู่ใกล้ประตูคนชรา ก็มีความรู้สึกควบคุมพื้นที่ด้านหน้าหรือบุคคลจากภายนอกได้ (ดูตัวอย่างรูปที่ 25)

ส่วนการวางตำแหน่งเตียงนอน โดยการแบ่งพื้นที่ให้มีความเท่าเทียมกันของการครอบครองพื้นที่ คนชราจะมีความรู้สึกพึงพอใจในการอยู่อาศัย (ดูตัวอย่างรูปที่ 26)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 25

แสดงการจัดพื้นที่นอนที่มีการครอบครองของพื้นที่คนละส่วน

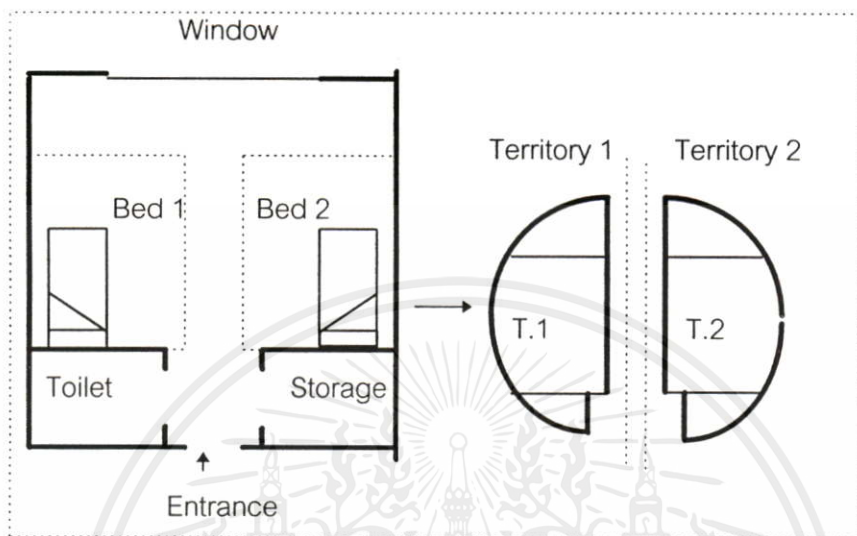

จากรูปแสดงรายละเอียดการครอบครองพื้นที่ส่วนนอน ในการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่าง 2 เตียง
ที่แบ่งพื้นที่ครอบครองเท่ากันทั้ง 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 จะครอบครองส่วนด้านหน้า
ส่วนที่ 2 จะครอบครองส่วนด้านหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 26

แสดงการจัดพื้นที่นอนที่มีการครอบครองของพื้นที่เท่ากันทั้งสองส่วน

จากรูปแสดงรายละเอียดการครอบครองพื้นที่ส่วนนอน ในการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่าง 2 เตียง ที่แบ่งพื้นที่ครอบครองเท่ากันทั้ง 2 ส่วน

นอกจากนี้ในการออกแบบพื้นที่นอนต้องคำนึงถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นส่วนตัวภายในห้อง หรือความสามารถควบคุมพื้นที่ของตนเองในบริเวณเตียงนอน เนื่องจากจะมีผลกระทบกันของภาวะความเป็นส่วนตัว และกลุ่มสังคมของการใช้พื้นที่ร่วมกัน นอกจากนี้การออกแบบภายในพื้นที่ ต้องเอื้ออำนวยให้ผู้สูงอายุสามารถแสดงความเป็นส่วนบุคคลภายในพื้นที่ได้ เช่น การแขวนรูป นาฬิกา หรือโคมไฟ หรือเอื้ออำนวยในการสื่อความหมายของความเป็นส่วนตัวในการควบคุมสิ่งต่างๆ

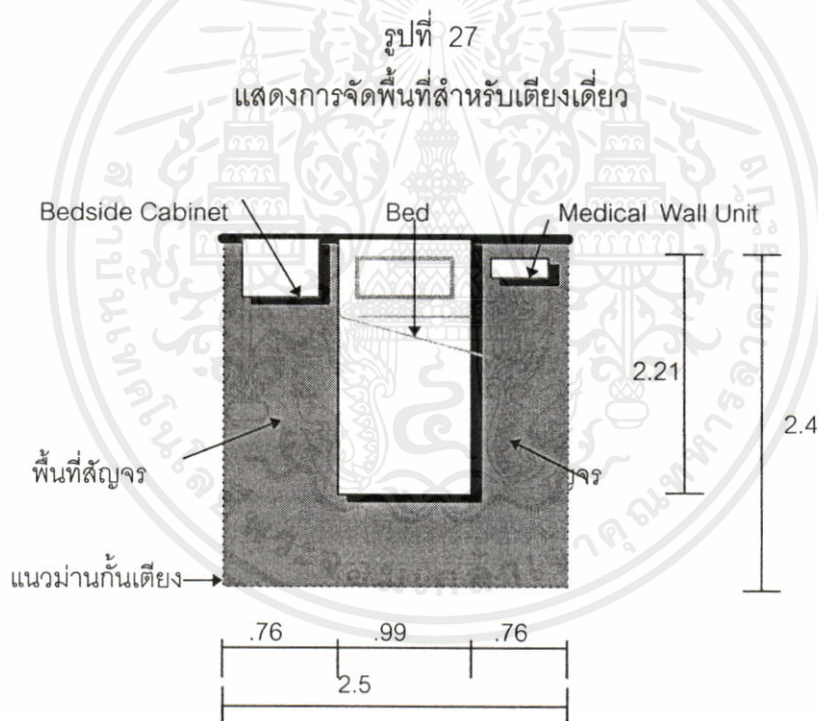
2. ในการออกแบบพื้นที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพของคนชราของผู้ใช้ เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (Wheelchair) หรือผู้สูงอายุที่อยู่ในเก้าอี้สำหรับคนชรา (geriatric chair) ได้แก่ การออกแบบระยะห่างให้มีความเหมาะสม ระหว่างเตียงของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ร่วมกันหรือ ระหว่างเตียงกับ เฟอร์นิเจอร์ เพื่อสะดวกต่อการเข้ามาในพื้นที่

3. การออกแบบพื้นที่ภายในห้องให้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ควรเป็นสถานที่ที่เน้นแสงจากธรรมชาติ มีหน้าต่างที่สามารถควบคุมหรือปรับเปลี่ยนแสงได้ตามความต้องการของแต่ละคน

4. ภายในพื้นที่อยู่อาศัยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ หรือบาดเจ็บที่เกิดจาก การกระแทกจากมุมของเฟอร์นิเจอร์หรือบริเวณรอบ ๆ เพียง การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ไม่ควรมีขาหรือขอบที่ยื่นออกมาบรรจบกันการใช้พื้นที่

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เติงนอนควรจะมีขนาดมาตรฐานแบบเดียวกับเตียงในโรงพยาบาล ควรจะมีขนาดเท่ากับความสูงของรถเข็น (Wheelchair) ควรจะมีราวกันขอบเตียงสำหรับยึด หรือช่วยเหลือผู้สูงอายุ สำหรับเกาะยึด (Konclik : 1982)

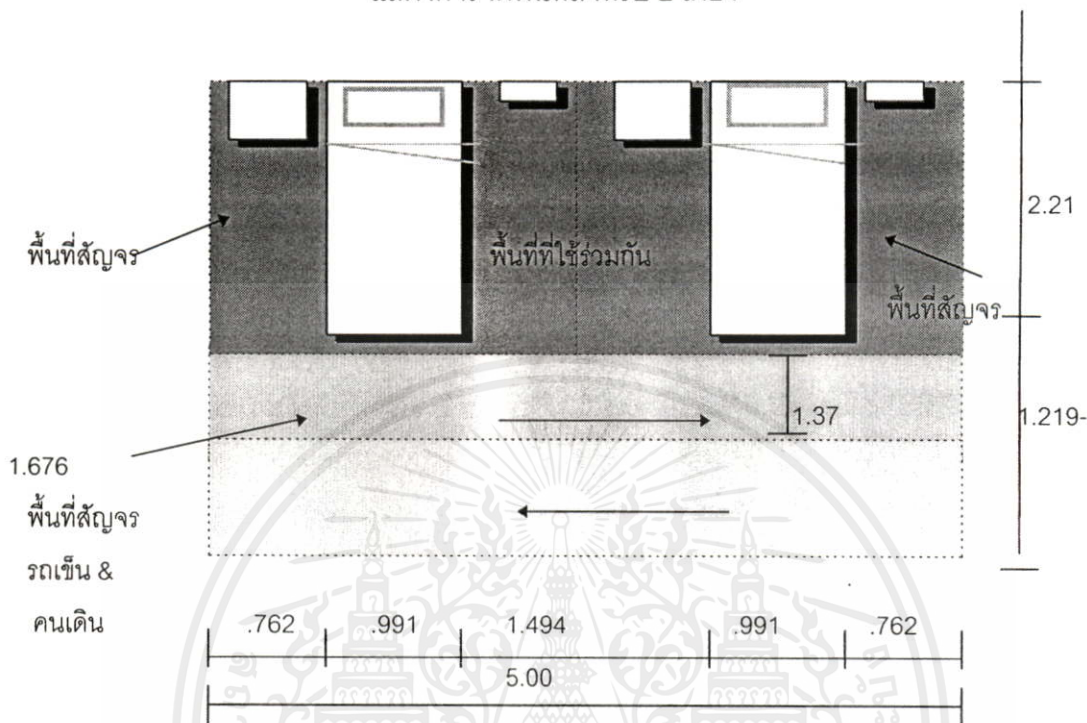
ในการศึกษาการใช้พื้นที่สำหรับ ผู้สูงอายุ ต่อ 1 คน จะมีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 6 ตารางเมตร (ดูรายละเอียดรูปที่ 27) และขนาด ต่อ 2 คนกับพื้นที่ส้วมจร (ดูรายละเอียดรูปที่ 28) จะมีรายละเอียด ดังนี้

จากรูปแสดงรายละเอียดของขนาดพื้นที่ส่วนตัวของแต่ละเตียงมีขนาด กว้าง 2.5 ยาว 2.4 เมตร หรือมีพื้นที่ทั้งหมด 6.00 ตารางเมตร (Julius : 1975)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 28
แสดงการจัดพื้นที่สำหรับ 2 เตียง

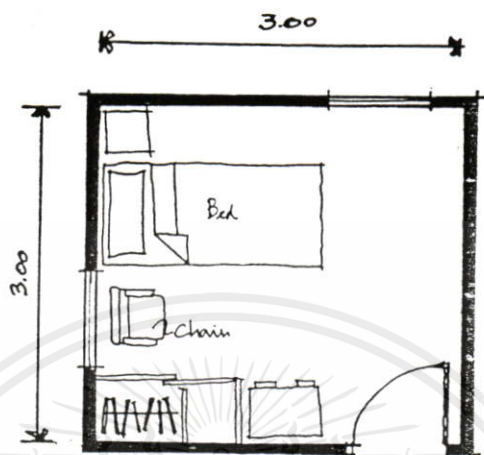
จากรูปแสดงรายละเอียดของขนาดพื้นที่ส่วนตัวของขนาดห้องที่มีความกว้าง 5 เมตร สำหรับ 2 เตียงมีพื้นที่ทางสัญจรของผู้สูงอายุที่เดินสวนกับรถเข็น ขนาด น้อยที่สุด 1.219 เมตร และกว้างที่สุด 1.676 เมตร (Julius : 1975)

นอกจากนี้ในการศึกษาของยังพบว่า การจัดขนาดของห้องนอนสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวที่เป็นปกติ (สามารถเดินได้) และผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นมีขนาดสัดส่วนไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 29

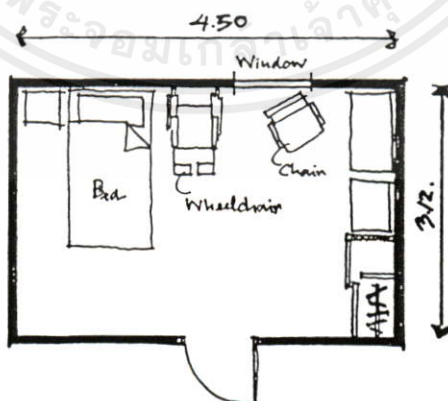
แสดงขนาดพื้นที่ห้องนอนของผู้สูงอายุที่เป็นปกติ

แสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุที่เดินได้ มีขนาด กว้าง 3.00 ยาว 3.00 เมตร ส่วนประกอบภายในได้แก่ เตียงนอน , โต๊ะหัวเตียง , ตู้เสื้อผ้า (แบบบานเลื่อน) , ชั้นวางของ และเก้าอี้สำหรับนั่งผ่อน มีพื้นที่ทั้งหมด 9 ตารางเมตร (Joseph : 1984)

รูปที่ 30

แสดงขนาดพื้นที่ห้องนอนของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น (Wheelchair)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่แสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น (Wheelchair) มีขนาด กว้าง 3.12 ยาว 4.50 เมตร ส่วนประกอบภายในได้แก่ เตียงนอน , โต๊ะหัวเตียง , ตู้เสื้อผ้า (แบบบานเลื่อน) , ชั้นวางของ และเก้าอี้สำหรับนั่งผ่อนมีพื้นที่ทั้งหมด 14.04 ตารางเมตร (Joseph : 1984)

จากประเด็นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการออกแบบพื้นที่ในห้องนอนจะต้องประสานกันระหว่างจิตวิทยาทางสภาพแวดล้อมและการป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุ รวมไปถึงการรักษาทางสุขภาพจิตให้ดีขึ้น

จากการศึกษาวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อันเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพของคนชราอันเป็นข้อจำกัดและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม อันส่งผลไปถึงความต้องการทางพฤติกรรมทางจิตและทางสังคมรอบตัวของคนชรา ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมกายภาพ และความต้องการ Facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ) เพื่อสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุจากรายละเอียดทั้งหมด ของการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานและเกณฑ์ในการพิจารณาไปสู่วิธีการ ดำเนินการวิจัย (บทที่ 3) และความเหมาะสมต่อการออกแบบ ในบทที่ 5 และบทที่ 6 ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบการดำเนินการวิจัย

เป้าหมายในการศึกษาวิจัย

เป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบ ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของการออกแบบภายในของสถานพักฟื้นคนชรา เพื่อประโยชน์หรือเป็นแนวทาง สำหรับการออกแบบและผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าในลักษณะนี้ต่อไป ในการศึกษาจะเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมกับความพอใจของผู้อยู่อาศัย ฉะนั้นจึงต้องอาศัยสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีอยู่แล้วของสถานพักฟื้นคนชรา มาประเมินประสิทธิผลหลังการอยู่อาศัย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นแรกในการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาเนื้อหา , ความต้องการในด้านต่าง ๆ จากข้อมูลทางภาคเอกสาร , หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประชาสงเคราะห์ , กระทรวงสาธารณสุข

2. จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งหมด ของสถานพักฟื้นคนชราจำนวน 8 แห่งในเขตกรุงเทพและปริมณฑล (จะเป็นข้อมูลของสถานที่ที่ได้แจ้งรายละเอียด ของการดำเนินงานต่อกรมประชาสงเคราะห์เท่านั้น) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถแบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 2.1 การดำเนินงานโดยภาครัฐบาลจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค

- 2.2 การดำเนินงานโดยภาคเอกชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลโกลเด้นเวิลด์เนอสซิ่งโฮม , บริษัทสิทธิบริการ จำกัด (บริษัทศิริ - รังสฤษฏ์) , โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 , โรงพยาบาลโชคชัย 4 เนอสซิ่งโฮม , โรงพยาบาลมิตรภาพ

2.3 การดำเนินงานโดยมูลนิธิ (None Government Organization หรือ N.G.O.) ได้แก่ มูลนิธิกว้างสวิต , สถานพักฟื้นคนชรารบ้านบางเขน , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์

ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนในการออกแบบการศึกษาจากข้อมูลทั้งหมดได้แจกแจงกำหนดเป็นกรอบของโครงการที่จะเป็นกรณีศึกษาเบื้องต้นออกเป็นบริบท (Context) ของการศึกษาเพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ออกเป็น 2 แบบ ดังต่อไปนี้

1. กรณีศึกษาที่อยู่ในระดับถูกหรือไม่เสียค่าบริการ ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค , มูลนิธิกว้างสวิต , สถานพักฟื้นคนชรารบ้านบางเขน , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

2. กรณีศึกษาในระดับแพงหรือการเก็บค่าบริการ ได้แก่ โรงพยาบาลไกลเด็นเยียส์เนอสซิ่งโฮม , บริษัทศิริบริการ จำกัด (บริษัทศิริ - รังสฤษฏ์) , โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 , โรงพยาบาลโชคชัย 4 เนอสซิ่งโฮม , โรงพยาบาลมิตรภาพ

จากการเข้าไปสังเกตการณ์และสอบถามของกรณีศึกษาในเบื้องต้น ได้รวบรวมรายละเอียด แบ่งกรอบของลักษณะกายภาพจากการสังเกตการณ์เบื้องต้น จะแบ่งกรอบของรายละเอียดของการศึกษาได้ ดังตารางต่อไปนี้ ดังนี้

ตารางที่ 1

กรอบของรายละเอียดทางลักษณะกายภาพของการศึกษาเบื้องต้น

สถานที่	อายุผู้ใช้	จำนวน (คน)	ประเภท อาคาร	โครงสร้าง	พื้นที่ (Facility)
ประเภทไม่เสียค่าบริการ					
- สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค	60-65 ขึ้นไป	300	3	ไม้ ตึก 2 ชั้น	- บ้านพัก - ห้องพักรวม - อาชีวน้ำบาด - ดนตรี - การรักษา - กายภาพบำบัด - ห้องอาหาร
- มูลนิธิกว้างสวิต	60-65 ขึ้นไป	100	1	ตึก 3 ชั้น	- ห้องพักรวม,เดี่ยว - การรักษา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานที่	อายุผู้ใช้	จำนวน (คน)	ประเภท อาคาร	โครงสร้าง	พื้นที่ (Facility)
ประเภทไม่เสียค่าบริการ (ต่อ)					
-สถานพักฟื้นคนชรา บ้านบางเขน	60-65	105	1	ตึก 2 ชั้น	-ห้องพักรวม -ห้องอาหาร
-มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	60-65 ขึ้นไป	80	1	ตึก 2 ชั้น	-ห้องพักรวม
2.ประเภทเสียค่าบริการ					
-โรงพยาบาลโกลเด้นเย็สส์ เนอสซิ่งโฮม	60 ขึ้นไป	60	2	ตึก 9 ชั้น	-ห้องพักเดี่ยว,รวม -การรักษา -กายภาพบำบัด -ดนตรีบำบัด
-บริษัทบ้านสิริบริการ (บริษัทสิริ - รังสฤษฏ์)	60-65 ขึ้นไป	7	1	บ้านเดี่ยว	-การรักษา -กายบำบัด
-โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	55 ปี ขึ้นไป	104	1	ตึก 2 ชั้น	-ห้องพักรวม,เดี่ยว -การรักษา -กายภาพบำบัด
-โรงพยาบาลโชคชัย 4 เนอสซิ่งโฮม	60 ปี	10	1	บ้านเดี่ยว	-การรักษา
-โรงพยาบาลมิตรภาพ	60 ปี	7	1	ตึกชั้น 3	-ห้องพักรวม -การรักษา

ตารางแสดงของรายละเอียดของการสังเกตการณ์เบื้องต้นของสถานพักฟื้นคนชรา
ที่เป็นข้อมูลจากกรมประชาสงเคราะห์

จากกรณีศึกษาเบื้องต้นของกรณีศึกษา จากข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกรายละเอียด เพื่อ
ตั้งกรอบของตัวอย่างที่จะเลือกเป็นกรณีศึกษา โดยคำนึงถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ตั้งอยู่ในเขต หรือมีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน
2. มีนโยบายในการบริหารหรือดำเนินการคล้ายกันหรือเป็นแนวเดียวกัน
3. ประเภทหรือระดับของการบริการคล้ายกันหรือเป็นแนวเดียวกัน

จากการรวบรวมข้อมูลและแจกแจงรายละเอียด เพื่อครอบคลุมถึงรายละเอียดของความชัดเจนของการศึกษาและการใช้เวลา จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้กับกรณีศึกษา ในครั้งนี้ดังต่อไปนี้

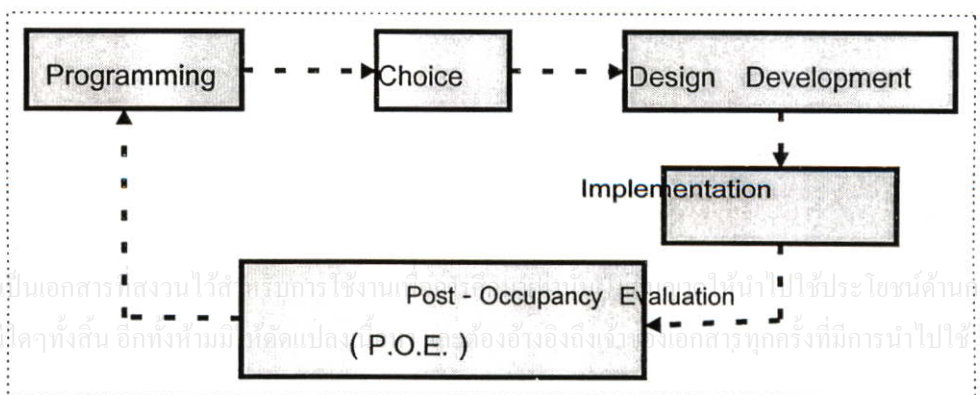
1. ตัวอย่างกรณีศึกษา จากการดำเนินงานโดยภาครัฐบาล ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค
2. ตัวอย่างของกรณีศึกษา จากการดำเนินงานโดยภาคเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2.
3. ตัวอย่างของกรณีศึกษา จากการดำเนินงานโดยมูลนิธิ (N.G.O.) ได้แก่ มูลนิธิกว้างสิว , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านพักคนชราหญิง)

วิธีการประเมินผล

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดนั้น การศึกษาการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบประเมินผลของกรณีศึกษาที่กำหนด ไม่ใช่เป็นโครงการปรับปรุง เป็นการวิจัยแบบรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดทำการออกแบบของการศึกษาทั้งหมด เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการออกแบบต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้จะมีลำดับขั้นตอน ตามรูปภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 31

วิธีการรวบรวมข้อมูล .

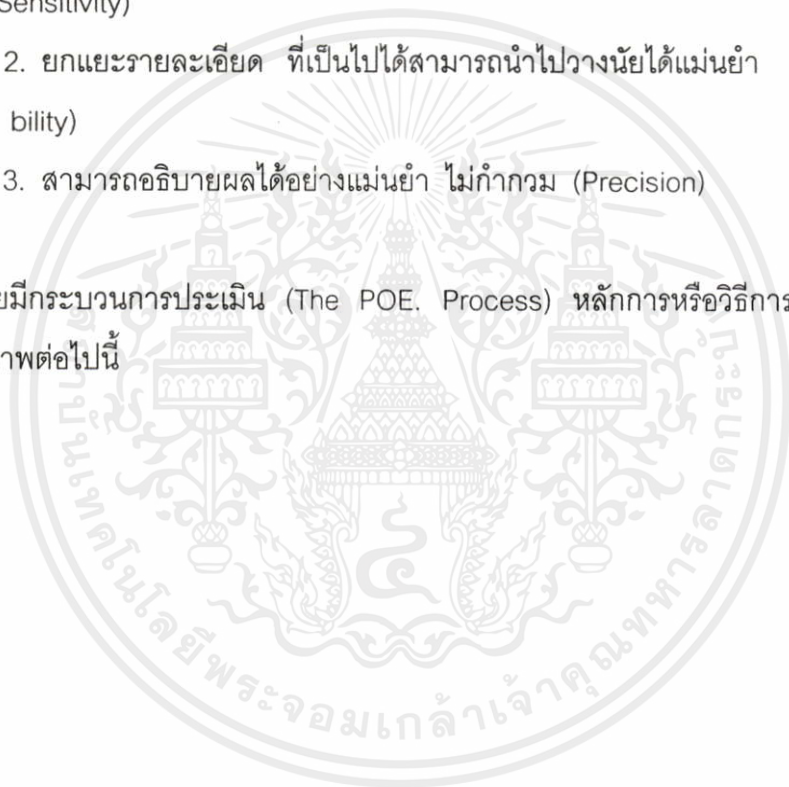
แผนภูมิแสดงรายละเอียดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลของการศึกษา

วิธีการรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เริ่มต้นด้วยการใช้วิธีการ POE ของ Preiser เป็นวิธีการศึกษาการประเมินผลหลังการเข้าอยู่อาศัย (Post - Occupancy Evaluation) โดยการวิเคราะห์พิจารณาความมีประสิทธิภาพของการออกแบบสภาพแวดล้อม เพื่อการใช้สอยของมนุษย์ โดยเน้นเฉพาะอาคาร โดยมีเป้าหมายของการทำวิจัย 3 อย่างคือ

1. ศึกษาบริบทให้มากที่สุด ได้แก่ รายละเอียดโครงสร้าง , ผู้ใช้ , ประวัติความเป็นมา (Setting Sensitivity)
2. ยกแยะรายละเอียด ที่เป็นไปได้สามารถนำไปวางนัยได้แม่นยำ (Generalizability)
3. สามารถอธิบายผลได้อย่างแม่นยำ ไม่กำกวม (Precision)

โดยมีกระบวนการประเมิน (The POE. Process) หลักการหรือวิธีการทำงาน 5 ขั้นตอน ดังรูปภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5

ขั้นตอนการประเมินผล POE. (The POE. Process)

แสดงรายละเอียดลำดับขั้นตอนการประเมินผล ใน 5 อันดับ

รายละเอียดของวิธีการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ต้องเบื้องต้น (Entry and Initial Data Collection) เพื่อช่วยในการเข้าใจเรื่องราวต่างๆในการทำงานให้ตรงจุดมุ่งหมายและการปฏิบัติโดยรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ (Setting) เป็นการประเมินลักษณะทางกายภาพ (Physical) และสังคม (Social) ได้แก่ การออกแบบ, วัสดุ, ลักษณะสภาพแวดล้อมต่างๆ, อุณหภูมิ, แสง, เสียง, องค์ประกอบทางสัญลักษณ์ของผู้ใช้และผู้มีส่วนร่วม ซึ่งจะรวมไปถึงการดูแล, ความสัมพันธ์ที่ดี, ความต้องการ, การติดต่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ศึกษาผู้ใช้ (Users) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ศึกษาในเรื่องคุณลักษณะ, ความต้องการ, แนวความคิด, กิจกรรม

1.3 ศึกษาบริบทด้านกายภาพและชุมชน (A Neighborhood and Physical Context) ได้แก่ กลุ่มเพื่อนบ้าน , ลักษณะแวดล้อมทางกายภาพ , ชุมชน

1.4 กิจกรรมการออกแบบและวัดเนื้อที่ (The Design and Space Management Activity) ได้แก่ การประเมินผลการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของ การออกแบบสู่โครงสร้างและ การประเมินผลหลังการอยู่อาศัย

1.5 การศึกษาบริบทด้านสังคมและประวัติศาสตร์ (Social - Historical Context) ได้แก่ ความเป็นมาต่างๆ , กลุ่มสังคม , จิตวิทยา

2. การออกแบบการวิจัยเบื้องต้น (Designing the Research) ทำการศึกษาเบื้องต้นใน 6 อย่าง คือ

2.1 การตอบสนองต่อเป้าหมายของการวิจัย (Responding to research goals) คือ จุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ เรื่อง , ระเบียบวิธีวิจัย , การวิเคราะห์

2.2 การพัฒนากลยุทธ์การวิจัย (Developing Strategies) เป็นวิธีการพัฒนาการออกแบบให้ตรงกับความต้องการ และจุดมุ่งหมาย

2.3 การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ได้แก่ การเลือกกลุ่มคนหรือผู้มีส่วนร่วม พื้นที่ , เวลา ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

2.4 การเลือกการพัฒนาการออกแบบการวิจัยและการใช้วิธีการ (Choosing and Developing Research Designs and Methods) ได้แก่ การวิจัยต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ (Interviews) , การใช้ผังพฤติกรรม (Behavioral maps) , การสังเกตการณ์ (observation) , การใช้ , แบบสอบถาม (Questionnaires) , การจดบันทึก (Diaries) , ข้อมูลประชากรศาสตร์ (Demographic data) ในวิธีการทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และเลือกใช้วิธีการที่ทำให้เกิดมั่นคงแน่นอน

2.5 การทดสอบแบบสอบถาม (Pre - testing Methods and Procedures) การใช้แบบสอบถามมาทดสอบในขั้นแรก เพื่อให้ได้เนื้อของการวิจัยครอบคลุมปัญหาทั้งหมดของจุดมุ่งหมายก่อนทำการวิจัยตามวิธีการ

2.6 แยกแยะงบประมาณที่ POE (Refining the POE Budget) แจกแจงค่าใช้จ่ายควรมีตารางทำงานครอบคลุมค่าใช้จ่ายแต่ละช่วงของการทำวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ (Collecting Data) โดยการพิจารณาถึงข้อมูลในการทำงานทั้งหมดของการวิจัย เช่น ข้อมูลในการเขียน , ทดสอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing Data) การวิเคราะห์เริ่มจากกลุ่มต่างๆ , ตัวแปรเพื่อช่วยให้เข้าใจโครงสร้างของข้อมูลที่ต้องการ

5. การนำเสนอข้อมูล (Presenting Information) การนำเสนอข้อมูลแสดงออกมาออกมาหลาย ๆ ทาง เช่น รายงาน , แนวทาง , ตัวอย่าง (Preiser : 1988)

จากรายละเอียดที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นวิธีการประเมินของการศึกษาแบบ POE. ในการศึกษาครั้งนี้จะนำวิธีการไปประเมินผลสภาพการณ์ปัจจุบันหลังการเข้าอยู่อาศัย ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เป็นการศึกษาข้อมูลทาง Programming ซึ่งเป็นวิธีการออกแบบทางสภาพแวดล้อม เพื่อค้นหาความต้องการทางด้านระบบ (Function) , วิธีการ (Techniques) และมาตรฐานการออกแบบ (Standard) ต่างมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการออกแบบ เพื่อสรุปเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ตรงกับเป้าหมายตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่อาศัยหรือตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่อาศัยในด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ในการอยู่อาศัยในสถานพักฟื้นของคนชรา มีตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการอาศัยของคนชราในสถานพักฟื้นคนชรา มีดังนี้

1. ตัวแปรทางด้านร่างกายของคนชรา ได้แก่ การเคลื่อนไหวของคนชรา (Mobility status) , การเสื่อมทางด้านร่างกายตามอายุขัย (Biological Age) , วัฒนธรรมหรือชีวิตความเป็นอยู่ของคนชรา (Life - style)
2. ตัวแปรทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัยในชีวิต (Safety needs) , ความเป็นส่วนตัว (Privacy) , การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality)
3. ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ แบ่งรายละเอียดออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้ คือ

3.1 สภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร ได้แก่ การคมนาคม , การติดต่อ , ทิศทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 3.2 สภาพแวดล้อมกายภาพภายในอาคาร ได้แก่ ขนาดของห้อง , ลักษณะของห้อง , การจัดระเบียบหรือนโยบายในการจัดการ , แสงสว่าง , อุณหภูมิ , กลิ่น , เสียง , การใช้สี , ขนาดของทางเดินหน้าห้อง , จำนวนของเฟอร์นิเจอร์ , ขนาดของเฟอร์นิเจอร์ , การตกแต่งหรือ

ความสวยงาม , ขนาดของพื้นที่อาณาเขตครอบครอง , การวางตำแหน่งของเตียงนอน , วัสดุในการก่อสร้างและการออกแบบตกแต่งสถานที่

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โดยการพัฒนาตามวิธีการต่างๆ ของการประเมินหลังการเข้าอยู่อาศัย (POE) สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นข้อมูลในการสนับสนุนในการทำงานขั้นตอน โดยการสำรวจทางกายภาพเพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ได้กรอบของตัวอย่างที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา ดังนี้คือ

1.1 โดยการสำรวจทางกายภาพ ได้แก่ ทำเลที่ตั้ง , สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โครงการ , ประเภทหรือระดับของการบริการ

1.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเบื้องต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะโครงการ , การบริหาร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ (Observation) ตามแบบร่างที่สร้างขึ้นล่วงหน้า โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การสังเกตสภาพแวดล้อมกายภาพของสถานที่ตั้ง , ทิศทาง , การคมนาคม , การติดต่อ

2.2 การสังเกตพฤติกรรม ตามช่วงเวลา แบ่งเป็น ช่วงเช้า , กลางวัน , และช่วงเย็น

2.3 การสังเกตสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ตามพื้นที่ที่กำหนด ได้แก่ ส่วนนอน , ส่วนโถงทางเดิน , ห้องน้ำ , และส่วนกิจกรรม

3 การเก็บรวบรวมโดยวิธีการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำมาสร้างเครื่องมือในการศึกษา ให้เหมาะสมกับกรณีศึกษา จากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เบื้องต้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คนชราจากการสังเกตและการสอบถามพบว่าจะมีความบกพร่องทางการใช้สายตา และความสามารถในการอ่านหนังสือ ฉะนั้นในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยในครั้งนี้ จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ ตามแบบร่างที่สร้างขึ้นล่วงหน้า (Structured Interviews)

โดยการแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้พักอาศัยในแต่ละโครงการที่เป็นกรณีศึกษาในขั้นนี้ ได้แก่คนชรา และแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากร ในแต่ละโครงการที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างในแบบสัมภาษณ์ในส่วนของผู้พักอาศัย ดังนี้ คือ

- 3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของผู้ใช้บริการ (Mobility status)
- 3.2 ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal)
- 3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร (Environmental) แบ่งเป็น 4 ข้อ

ดังนี้

- 3.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนร่วมห้อง , มิตรภาพของเพื่อน (Ninghberhood)
- 3.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ภายในอาคาร (Space)
- 3.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการความปลอดภัย (Safety)
- 3.3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคาร (Facility)
- 3.3.5 ข้อมูลเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์ (Furniture)

3.4. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผู้อยู่อาศัย โดยการวัดความพึงพอใจต่อการอยู่อาศัยด้วยการสุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 12 ข้อ ตั้งแต่ พอใจมาก , พอใจ , เฉยๆ , ไม่พอใจ , ไม่พอใจมาก (ดูรายละเอียดโครงสร้างแบบสอบถามในภาคผนวก)

กลุ่มประชากร (Population)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานพักฟื้นคนชรา ที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ฉะนั้นกลุ่มเป้าหมายจึงกำหนดให้เป็นคนชราที่พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล จึงกำหนดให้คนชราได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ไม่ต่ำกว่า 1 เดือน เพื่อให้ผู้อาศัยรู้สภาพการดำเนินชีวิตภายในอาคารนั้นพอสมควร และสามารถให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จะสัมภาษณ์กลุ่มคนชราที่เป็นปกติ ไม่มีปัญหาทางจิต โดยการสุ่มประชากรของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง พร้อมรายละเอียด ดังนี้คือ

1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ได้แก่ อาคารประเภทสามัญจากทั้งหมด 4 อาคารคือ อาคารพิบูลสุข , อาคารสุขสันต์ , อาคารสวัสดิผล , อาคารตึก 100 ปี และอาคารประเภทเสียค่าใช้จ่าย คืออาคารหอพัก

2. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท(2) ได้แก่ ประเภทห้องพักรวมหญิงและห้องพักรวมชาย

3. มุลนิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) ได้แก่ อาคารของคนชรา จะมีประเภทเดียว แต่จะสัมภาษณ์เฉพาะคนชราที่เป็นปกติเท่านั้น

4. มุลนิกกว้างสวในกรณีของกรณีศึกษา นี้ จะใช้แบบการสังเกตการณ์ ทางสภาพแวดล้อมเท่านั้น เพราะจากการศึกษาเบื้องต้นคนชราที่เข้ารับบริการไม่สามารถให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ได้ เนื่องจากความเจ็บป่วย , การแก่ชรา มาก และมีปัญหาทางจิตเป็นส่วนใหญ่

ในการศึกษาจะแยกการสุ่มตัวอย่างประชากรตามประเภทของกรณีศึกษา ทั้ง 2 ประเภท ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยศึกษากลุ่มประชากร ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในสถานพักฟื้นคนชราต่างๆ
2. และ เจ้าหน้าที่ ที่ดูแลหรือเกี่ยวข้องกับคนชรา ตามนโยบายของแต่ละสถานที่

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมด จากภาคสนามตามจำนวนที่ต้องการ นำข้อมูลทั้งหมดมาลงรหัสบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาประมวลผลทางสถิติ โดยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) และทำการแปลความหมายจากค่าสถิติ ที่ได้จากการวิเคราะห์ ออกมาเป็นผลทางการศึกษา ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด พร้อมทั้งจัดทำรายงานการศึกษาตามวิธีการศึกษาที่กำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพของสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยทั่วไปของสถานพักฟื้นที่ทำการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสังเกตการณ์โดยมีแบบร่าง (ดูรายละเอียดภาคผนวก) ผู้ทำวิจัยได้เข้าไปทำการสังเกตด้วยตัวเองพร้อมทั้งจดบันทึกรายละเอียด ในการศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพ จะแบ่งการศึกษาออกเป็นเรื่องราวของประวัติความเป็นมา , ลักษณะทางกายภาพและสภาพโดยทั่วไปของการอยู่อาศัย ในกรณีศึกษาที่ทำการสังเกตการณ์ของสภาพปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 4 แห่ง คือ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) , มูลนิธิกว้างสรวง และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 โดยมีรายละเอียดของการสังเกตการณ์ในกรณีศึกษา ดังต่อไปนี้

สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค เป็นสถานสงเคราะห์คนชราของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน พ. ศ. 2496 ในสมัย ฯ พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ คือ

1. เพื่อสงเคราะห์คนชรา ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ประสพความทุกข์ยากเดือดร้อน เพราะขาดผู้อุปการะหรือไม่มีที่อยู่อาศัย หรืออยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข
2. เป็นการแบ่งเบาภาระ ของครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรือยากจน ไม่สามารถจะให้ความอุปการะเลี้ยงดูคนชราในครอบครัวได้
3. กำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ หญิงอายุ 60 ปี ชาย อายุ 65 ปีขึ้นไป ที่เข้ารับบริการ จะมีทั้งคนชราที่สามารถเคลื่อนไหวได้ด้วยตัวเอง ทั้งใช้รถเข็น และต้องนอนอยู่บนเตียง รวมทั้งผู้ที่มีจิตฟั่นเฟือน (คนหลง)

ในการศึกษาการบริการภายในของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค จัดแบ่งประเภทรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเภทสามัญ ได้แก่ประเภทที่ไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆ
2. ประเภทห้องเดี่ยว เสียค่าบริการ เดือนละ 550 บาท ต่อ 1 คน ค่าบริการเดือนละ 1,060 บาท ต่อ 2 คน
3. ประเภทบังกะโล ทางสถานสงเคราะห์อนุญาตให้คนชรา ปลุกบ้านพักตามแบบแปลนที่กำหนดไว้ ในบริเวณสถานสงเคราะห์ได้ เมื่อถึงแก่กรรมบ้านนั้นจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมประชาสงเคราะห์

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ได้ให้บริการช่วยเหลือคนชรา ได้แก่ คนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ , บริการทำความสะอาดภายในอาคาร , ดูแลเรื่องยาและอาหาร ส่วนในการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านรักษาพยาบาล จะมีแพทย์มาตรวจประจำอาทิตย์ละครั้ง (ทุกวันศุกร์) โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาลพื้นฐานและการทำกายภาพบำบัด ในกรณีของคนชรามีอาการป่วยหนัก จะมีรถนำส่งโรงพยาบาล

นอกจากนี้ในสถานสงเคราะห์จะกำหนดระเบียบในการใช้สถานที่เพื่อความปลอดภัยของคนชรา ได้แก่ การห้ามเข้าออกภายในสถานที่ที่บุคคลภายในและภายนอก โดยกำหนดเวลา 18.00 นาฬิกาของช่วงเช้าและช่วงเย็นเป็นต้นไป ส่วนระเบียบของการอยู่อาศัยร่วมกันในอาคารกำหนดไว้ดังนี้ คือ ห้ามพาดญาติ เข้าไปในส่วนห้องนอน , ห้ามก่อความรำคาญแก่ผู้อื่น , ห้ามพูดจาหยาบคาย , ห้ามเปิดวิทยุเสียงดัง , ห้ามเล่นการพนัน , ห้ามเสพสุราหรือยาเสพติด และห้ามขายของบริเวณ

จากการสังเกตในส่วนของการใช้ชีวิตประจำวันของคนชรา จะมีกิจกรรมแต่ละช่วงเวลาดังต่อไปนี้

1. เวลา 6 โมงเช้าถึงเวลา 8.00 นาฬิกา ของทุกวันเป็นการออกกำลังกาย ได้แก่ การเดิน , การวิ่ง (ขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพของคนชรา) ภายในบริเวณสถานที่ นอกจากนี้จะเป็น รำไทยเก๊กและ กายภาพบำบัด จากการสังเกตพบว่า คนชราเข้าร่วมกิจกรรมในส่วนนี้น้อยมาก
2. เวลา 8.00 นาฬิกา ยืนเคารพธงชาติ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากส่วนของการออกกำลังกายในตอนเช้า
3. เวลา 8.00 นาฬิกา 30 นาที เป็นการรับประทานอาหารเช้า

4. เวลา 9.30 นาฬิกา ช่วงเวลาการทำงานอาชีพศึกษา หรือทำกายภาพบำบัด คนชราจะมาทำกิจกรรมในส่วนของอาชีพะบำบัดในอาคารบ้านสุขสันต์ มีเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ดูแลและบริการช่วยสอน นอกจากนี้คนชราบางส่วนจะไปทำกายภาพบำบัด ในอาคารกายภาพบำบัด จากการสังเกตคนชราส่วนมากจะไม่ค่อยเข้าร่วมทำกิจกรรมในส่วนนี้มากนัก ส่วนมากจะอยู่ภายในอาคารของตนเองเป็นส่วนใหญ่

5. เวลา 11.30 นาฬิกา เป็นการรับประทานอาหารกลางวัน

6. เวลา 13.30 นาฬิกา ถึง 15.30 นาฬิกา ทำกิจกรรม ได้แก่ รำไทย เล่นดนตรีไทย หรือเล่นกิจกรรมเข้าจังหวะ เฉพาะคนชราบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความสามารถจะมารวมตัวกัน ฟีกซ้อมและแสดงจริงตามโอกาสพิเศษต่างๆ

7. เวลา 16.30 นาฬิกา รับประทานอาหารเย็น และพักผ่อนถึงเวลานอน

ในส่วนของสภาพสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยทั่วไปของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนตลาดบางแค มีอาณาเขตการติดต่อ ดังนี้คือ ทิศเหนือติดต่อกับถนนเพชรเกษม , ทิศใต้ติดต่อกับโรงเรียนนิมานรดี , ทิศตะวันออกติดต่อกับชุมชนและย่านการค้า ทิศตะวันตกติดต่อกับ คลองภาษีเจริญและตลาดบางแค (ดูรายละเอียดรูปที่ 32)

สภาพแวดล้อมภายใน แบ่งออกเป็นอาคารเดี่ยว ๆ ประกอบด้วยอาคารที่ทำการของเจ้าหน้าที่ , อาคารพักคนชรา , บ้านพักเจ้าหน้าที่ , หอประชุม , อาคารกายภาพบำบัดและการรักษาพยาบาล , พื้นที่กิจกรรมภายนอกอาคาร และส่วนอาชีพะบำบัด (ดูรายละเอียดรูปที่ 33) ส่วนด้านหน้าทางเข้าของสถานสงเคราะห์จะมียามรักษาการณ์ดูแล ในแต่ละอาคารจะมีถนนติดต่อถึงกัน ในการศึกษาในครั้งนี้จะทำการสังเกตการณ์อาคารที่กำหนดได้แก่ อาคารบ้านสุขสันต์ , อาคารบ้านพิบูลสุข , อาคารบ้านสวัสดิผล , อาคารตึก 100 ปี (มหาตมไทย) และอาคารหอพัก โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

อาคารบ้านสุขสันต์

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของบ้านสุขสันต์ เป็นอาคารหลังเก่าก่อสร้างด้วยไม้ เกือบทั้งหมด เป็นอาคาร 2 ชั้น ลักษณะแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม (ดูรายละเอียดรูปที่ 34) ภายในจะประกอบไปด้วย ส่วนโถงทางเข้า , ส่วนนอน จำนวน 12 ห้อง (ชั้นบน 1 ห้อง) , โรงอาหาร , โรงครัว (ส่วนรวมของสถานสงเคราะห์) และส่วนทำอาชีพะศึกษา ได้แก่ การงานฝีมือต่าง ๆ เช่น การเย็บผ้า , ทำตุ๊กตา ฯลฯ

ในแต่ละห้องนอนจะมีคนชราอาศัยอยู่รวมกันห้องละ 6 -10 คน ตามขนาดของแต่ละห้องสภาพแวดล้อมภายในห้อง จะประกอบด้วยเตียงและโต๊ะหัวเตียงเท่ากับจำนวนของแต่ละคน ด้านหน้าของห้องแต่ละห้องจะมีทางเดิน(corridor) ติดต่อกันตลอดแนว ส่วนห้องน้ำแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ห้องอาบน้ำและห้องส้วม

วัสดุในการตกแต่งภายใน จะเป็นไม้เกือบทั้งหมด และมีสภาพเสื่อมโทรม ทางเดินปูด้วยไม้รวมทั้งห้องนอน (ดูรายละเอียดรูปที่ 35 - 40)

ปัจจุบันมีคนชราอยู่ในความดูแล 104 คน อายุ อยู่ระหว่าง 65 - 100 ปี มีเจ้าหน้าที่ดูแล 5 คน คนชราที่อยู่อาศัยจะมีความชรามากกว่าคนชราในอาคารอื่น ๆ คนชราที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ส่วนมากจะอยู่บนเตียงและรถเข็น จากการสังเกตการณ์คนชราที่เป็นปกติและไม่เจ็บป่วยจะช่วยดูแลคนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คนชราที่อาศัยอยู่ในบ้านสุขสันต์ส่วนหนึ่งจะทำกิจกรรมในส่วนของ การอาชีพบำบัด

อาคารบ้านพิบูลสุข

บ้านพิบูลสุข เป็นอาคารนอนรวม 2 ชั้น ภายในประกอบ ห้องนอนรวมชั้นล่าง 2 ห้องใหญ่ ชั้นบน 1 ห้อง , ส่วนรับประทานอาหาร 1ห้อง และห้องน้ำ 2 ห้อง ประกอบด้วย ส่วนอาบน้ำและห้องส้วม สภาพแวดล้อมของอาคารทางด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับคลองภาษีเจริญ และชุมชน ตลาดบางแค ทำให้บริเวณนี้มีเสียงดังเป็นอย่างมากตลอดจนกลิ่นรบกวนจากน้ำที่เสีย (ดูรายละเอียดรูปที่ 41)

วัสดุตกแต่งภายในอาคารเป็นคอนกรีตฉาบปูนเรียบ ทาสี พื้นเป็นหินขัด มีหน้าต่างตลอดแนว ติดมุ้งลวดและเหล็กดัด (ดูรายละเอียดรูปที่ 42-44) สภาพโดยทั่วไปของผู้อยู่อาศัย คนชราที่อาศัยอยู่ทั้งหมดเป็นคนชราหญิงล้วนจำนวน 81 คน อายุอยู่ระหว่าง 60 - 90 ปี มีเจ้าหน้าที่ในการดูแลทั้งหมด 5 คน คนชราส่วนมากจะช่วยเหลือตัวเองได้ นอกเหนือจากกิจกรรมประจำวันแล้ว คนชราส่วนมากจะใช้บริเวณอาคารพักผ่อนและทำกิจกรรมส่วนตัว มีบางส่วนเท่านั้นที่ทำกิจกรรมและทำหน้าที่บริการคนชราด้วยกันที่แก่ชรามากหรือเจ็บป่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาคารบ้านสวัสดิผล

บ้านสวัสดิผล เป็นอาคารรูปตัวยู (ภาษาอังกฤษ) กลางพื้นที่เป็นการจัดสวน อาคารก่อสร้างด้วยไม้ (ดูรายละเอียดรูปที่ 45) ภายในประกอบด้วย ห้องนอนรวม 5 ห้อง , ส่วนเจ้าหน้าที่ดูแล , ส่วนรับประทานอาหาร , ห้องน้ำ 2 ส่วนภายในประกอบด้วยส่วนอาบน้ำห้องและห้องส้วม 2 ห้อง

วัสดุตกแต่งภายในจะเป็นไม้เกือบทั้งหมดทั้งพื้นผนังเพดาน สภาพโดยทั่วไปของผู้อยู่อาศัย คนชราอาศัยอยู่ทั้งหมดเป็นคนชราชายจำนวน 39 คน อายุอยู่ระหว่าง 65 - 90 ปี มีเจ้าหน้าที่ในการดูแลทั้งหมด 3 คน คนชราชายส่วนมากที่อาศัยอยู่จะทำกิจกรรม ในส่วนของการรวมกลุ่มกันเล่นดนตรี , เล่นกีฬาเปตอง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จัดขึ้นเนื่องในโอกาสพิเศษ (ดูรายละเอียดรูปที่ 46 , 47)

อาคารตึก 100 ปี

อาคารตึก 100 ปี หรืออาคารตึกมหาดไทย 100 ปี เป็นอาคารหลังใหม่ ก่อสร้างด้วยคอนกรีต ภายในประกอบด้วยห้องนอนรวม 1 ห้อง , ส่วนรับประทานอาหาร , ส่วนห้องน้ำ อาคารจะรวมกับส่วนที่อยู่ของคนชราที่มีปัญหา (คนหลง) วัสดุในการตกแต่ง พื้นจะเป็นหินขัดผนังเป็นคอนกรีตฉาบเรียบ ทาสี ฝ้าเพดานเป็นทีบาร์ อาคารตึก 100 ปีเป็น อาคารโปร่ง ด้านหลังของอาคารติดกับโรงเรียนนิมานรดี จึงทำให้เกิดเสียงรบกวนในตอนกลางวัน (ดูรายละเอียดรูปที่ 48 - 51)

การศึกษาสภาพโดยทั่วไปของผู้อยู่อาศัยคนชราอาศัยอยู่ทั้งหมด เป็นคนชราหญิงจำนวน 15 คน อายุอยู่ระหว่าง 63 - 80 ปี มีเจ้าหน้าที่ในการดูแลทั้งหมด 8 คน (รวมการดูแลส่วนอาคารคนหลง) คนชราส่วนมากจะเป็นผู้มีสุขภาพดี ในแต่ละวันจะทำหน้าที่บริการอาหารหรือทำความสะอาดคนชราในเรือนคนหลง

อาคารหอพัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
อาคารหอพัก เป็นอาคารตึก 2 ชั้น แบ่ง เป็น 40 ห้อง ด้านหลังของอาคารจะติดกับโรงเรียนนิมานรดี ด้านข้างจะติดกับเรือนคนหลงและหอประชุม (ดูรายละเอียดรูปที่ 52) ในแต่ละห้องของ จะมีขนาดกว้าง 3.50 ยาว 5.00 เมตร ด้านหลังมีระเบียงยาว 1.20 เมตร ภายในห้อง

จะประกอบด้วยห้องน้ำ ขนาด กว้าง 1.50 ยาว 1.50 ภายในประกอบด้วย อ่างล้างหน้า ถึงใสน้ำ และชักโครก ส่วนพื้นที่นอนจะจัดเตรียม เฟอร์นิเจอร์ให้ผู้อยู่อาศัย ได้แก่ เตียงนอน โต๊ะหัวเตียง นอกจากนี้ จะเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่เจ้าของห้องจะเป็นผู้จัดหาเอง (ดูรายละเอียดรูปที่ 53)

วัตถุประสงค์ในการตกแต่งภายใน จะเป็นคอนกรีตฉาบเรียบ วัสดุในการปูพื้นจะขึ้นอยู่กับเจ้าของเป็นผู้ตกแต่ง สภาพโดยทั่วไปของผู้อยู่อาศัย คนชราอยู่อาศัยทั้งหมด 37 คน เป็น คนชราหญิง 35 คน ชาย 2 คน มีพี่เลี้ยงดูแล 4 คน (รวมแม่บ้าน 1 คน ภารโรง 1 คน) เป็นการบริการแบบเสียค่าใช้จ่าย เดือนละ 550 บาท บริการอาหาร ทำความสะอาดห้องอาทิตย์ละครั้ง และบริการซักผ้า (ค่าบริการไม่รวมค่าน้ำค่าไฟ) คนชราที่อาศัยอยู่ส่วนมากจะมีความเป็นส่วนตัวสูง เนื่องจากเป็นห้องส่วนตัว และมีอิสระมากกว่าคนชราประเภทสามัญ คนชราส่วนใหญ่จะเป็นปกติดี

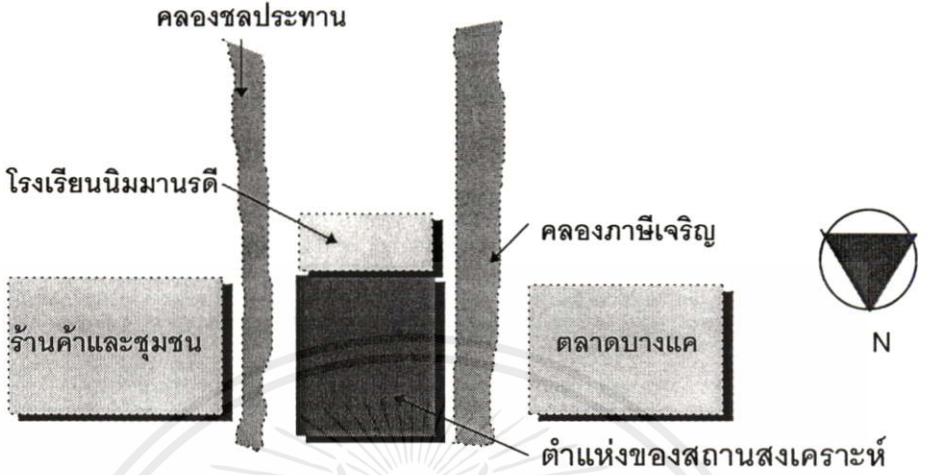
อาจจะกล่าวได้ว่า สภาพการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคเป็นการบริการสำหรับคนชรา จะมีอาคารหลายแบบในการบริการหรือการอยู่อาศัยแต่ข้อกำหนดหรือระเบียบต่างๆในการอยู่อาศัยจะเหมือนกันตลอดจนเฟอร์นิเจอร์สำหรับคนชราจะมีความคล้ายคลึงกันรวมทั้งลักษณะของดำเนินชีวิตประจำวันจะอยู่ในกฎระเบียบของอาคารเป็นอย่างมาก คนชราที่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นคนชราหญิง ส่วนมากสามารถช่วยเหลือตนเองได้จากการสังเกตพบว่าคนชราจะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นส่วนน้อย ส่วนมากจะอาศัยอยู่ไปวัน ๆ ในส่วนของห้องนอนและทางเดินหน้าห้องนอน

นอกจากนี้จากการสังเกตในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค จะมีบุคคลและกลุ่มภายนอกมาเยี่ยมเยียนสถานสงเคราะห์ เป็นประจำเกือบทุกวัน ทำให้คนชราที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 32

แผนผังการติดต่อของสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค

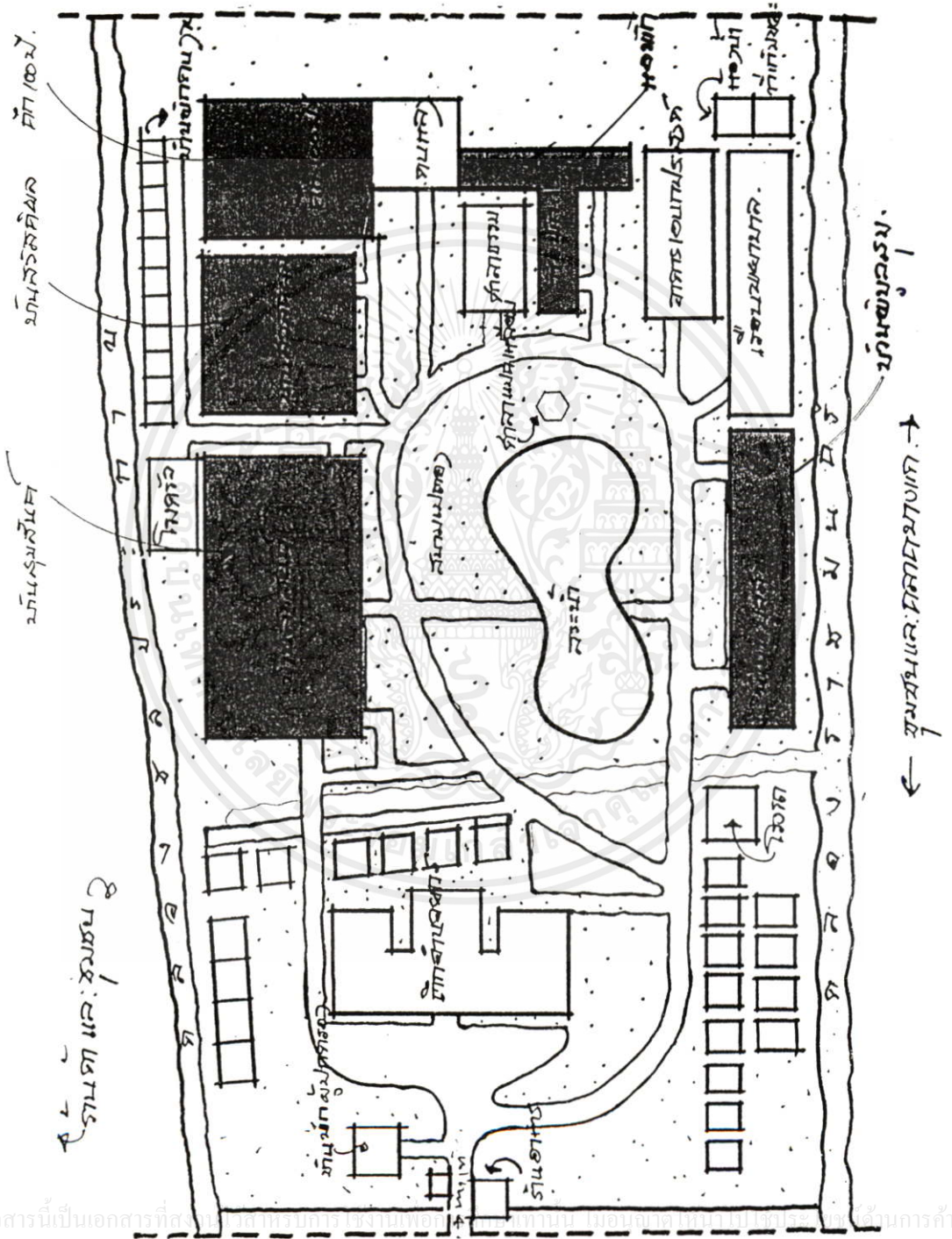
- ตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร
  - ทิศเหนือ ติดต่อกับ ถนนเพชรเกษม
  - ทิศใต้ ติดต่อกับ โรงเรียนนิมมานรดี
  - ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ชุมชนและย่านการค้า
  - ทิศตะวันตก ติดต่อกับ คลองภาษีเจริญและตลาดบางแค

แสดงรายละเอียดของสถานที่ตั้ง และการติดต่อของของสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังที่ 33

แผนผังอาคารภายในของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

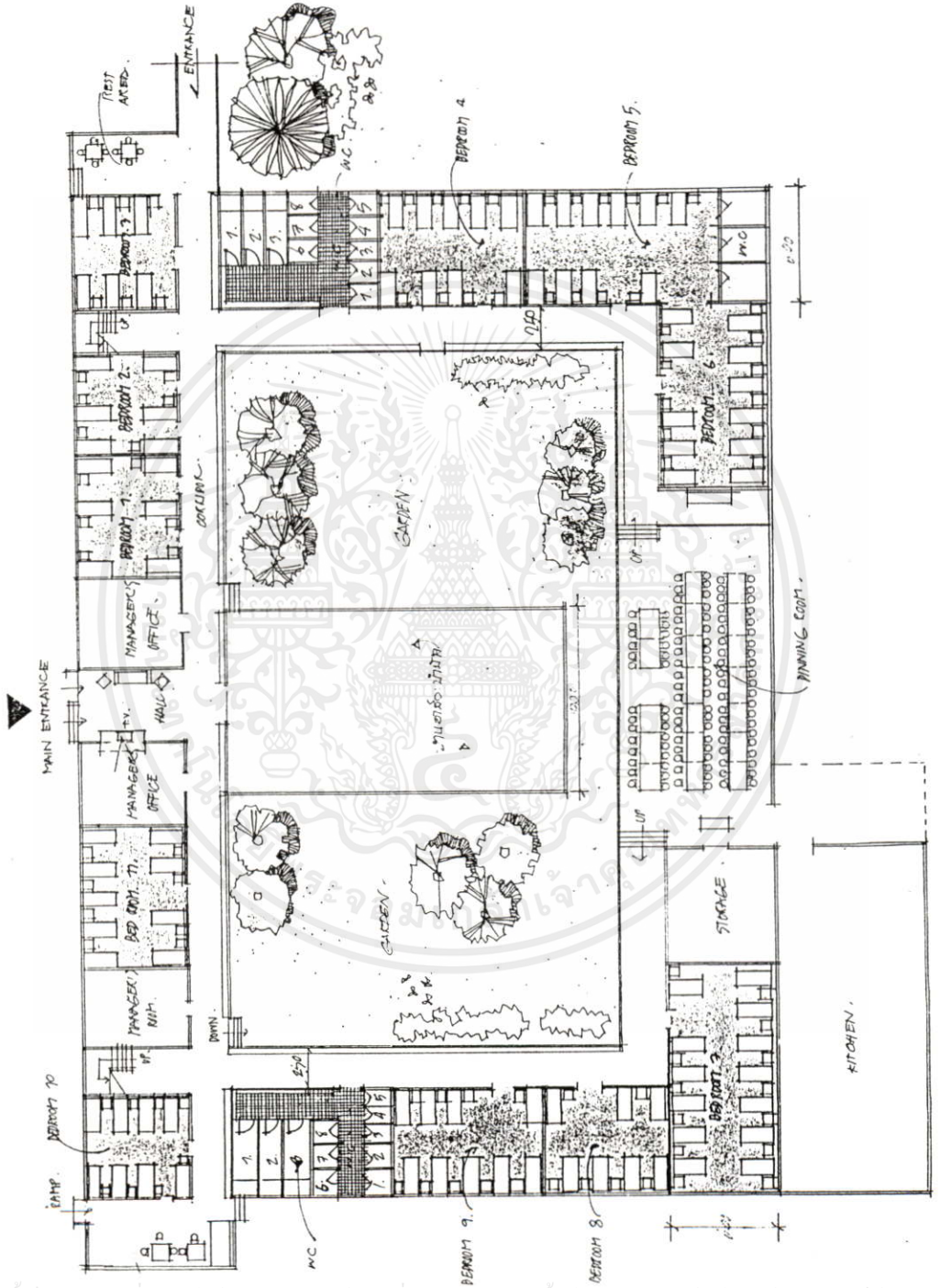

แสดงรายละเอียดของแผนผังอาคารภายในของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อเผยแพร่ให้นำไปเผยแพร่โดยไม่มีการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังที่ 34

แผนผังภายในอาคารบ้านสุขสันต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในอาคารบ้านสุขสันต์

ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

รูปที่ 35
แสดงรายละเอียดสภาพ
แวดล้อมภายนอก
อาคารบ้านสุขสันต์

รูปที่ 36
แสดงรายละเอียดทาง
เดิน (corridor) หน้า
ห้องนอนของบ้าน
สุขสันต์

รูปที่ 37
แสดงรายละเอียดพื้นที่
นั่งหน้าห้องนอนและ
บรรยากาศของสวน
อาคารบ้านสุขสันต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 38
แสดงรายละเอียดพื้นที่
วางโต๊ะเก้าอี้เป็นมุม
พักผ่อนด้านข้างของ
อาคารบ้านสุขสันต์

รูปที่ 39
แสดงรายละเอียดสภาพ
แวดล้อมภายในห้องของ
อาคารบ้านสุขสันต์

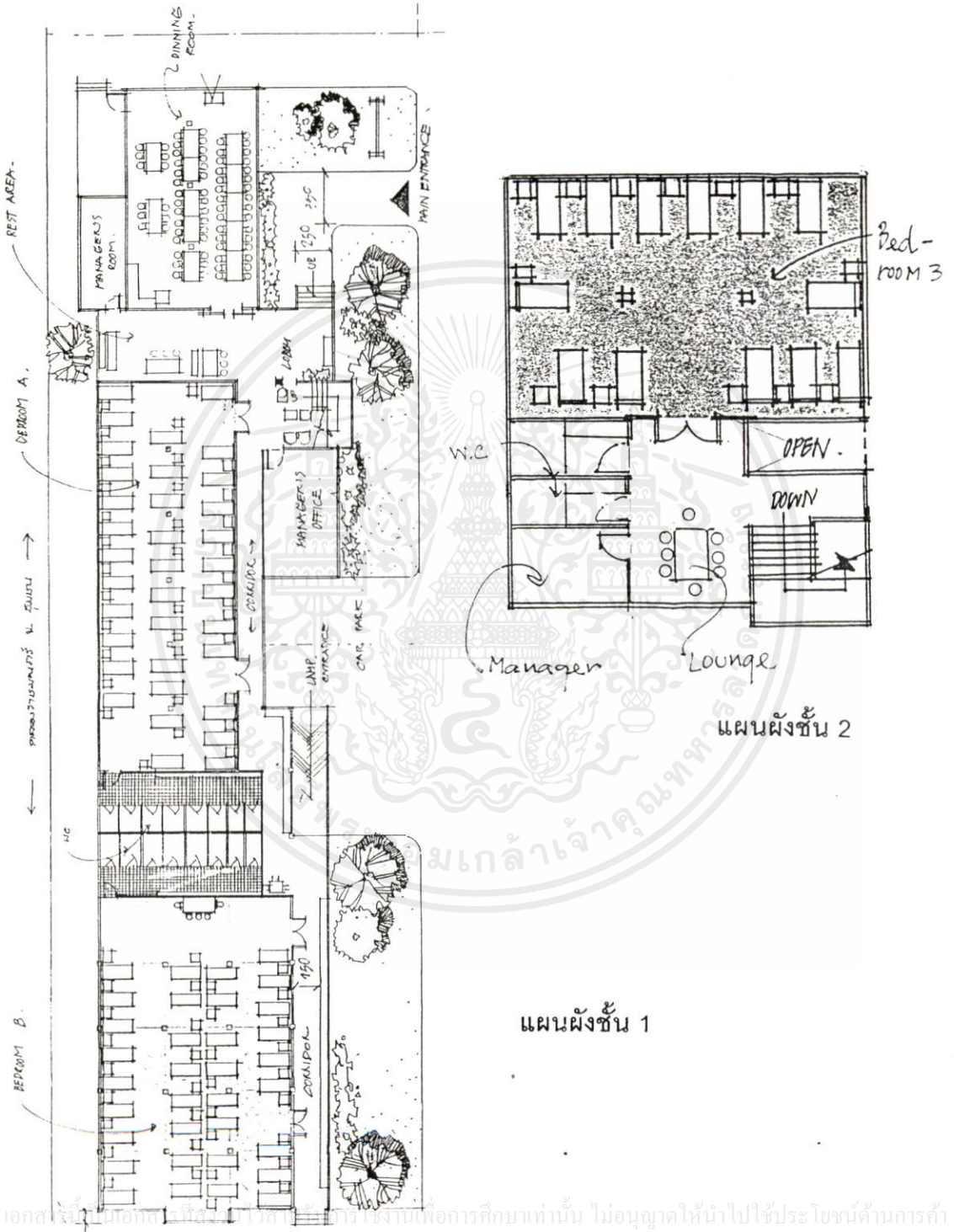

รูปที่ 40
แสดงรายละเอียดของ
ลักษณะของเฟอร์นิเจอร์
ภายในห้องของอาคาร
บ้านสุขสันต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังที่ 41

แผนผังภายในอาคารบ้านพิบูลสุข

แผนผังชั้น 1

แผนผังชั้น 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในอาคารบ้านพิบูลสุข

ของสถานสงเคราะห์คนชร่าบ้านบางแค

รูปที่ 42
แสดงรายละเอียดสภาพ
แวดล้อมภายนอกของ
อาคารบ้านพิบูลสุข

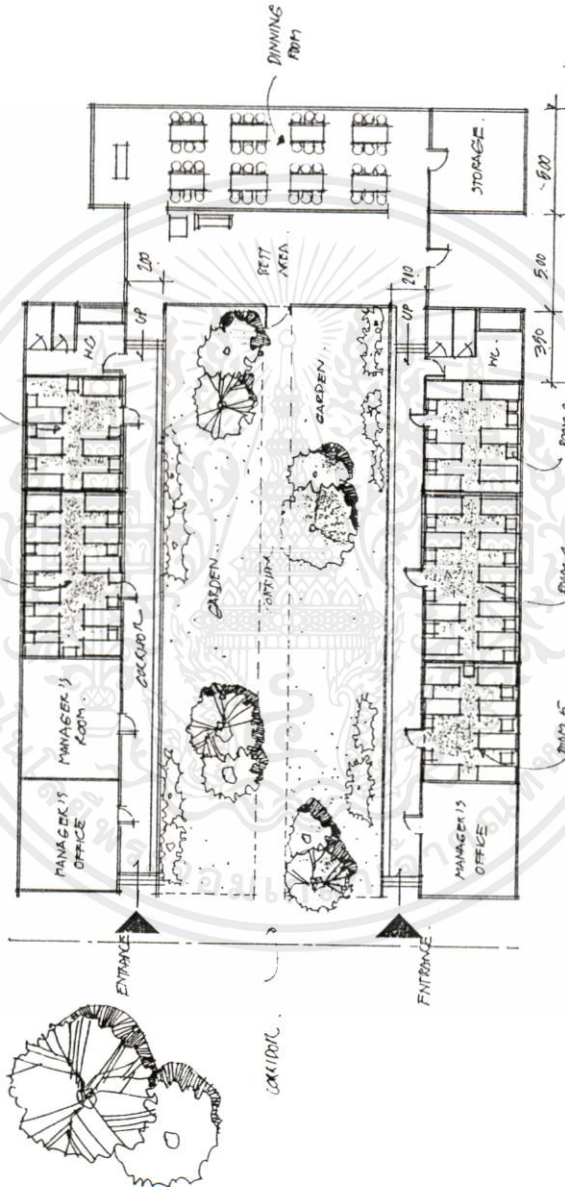
รูปที่ 43
แสดงรายละเอียดพื้นที่
ทางเดินหน้าห้องนอนของ
อาคารบ้านพิบูลสุข

รูปที่ 44
แสดงรายละเอียดสภาพ
แวดล้อมภายในห้องนอน
และการจัดเฟอร์นิเจอร์
อาคารบ้านพิบูลสุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังที่ 45
 แผนผังภายในอาคารบ้านสวัสดิผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในอาคารบ้านสวัสดิผล

ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

รูปที่ 46

แสดงรายละเอียดบริเวณ
ด้านหน้าของอาคาร
บ้านสวัสดิ์ผลเป็นส่วนดูแล
ของเจ้าหน้าที่

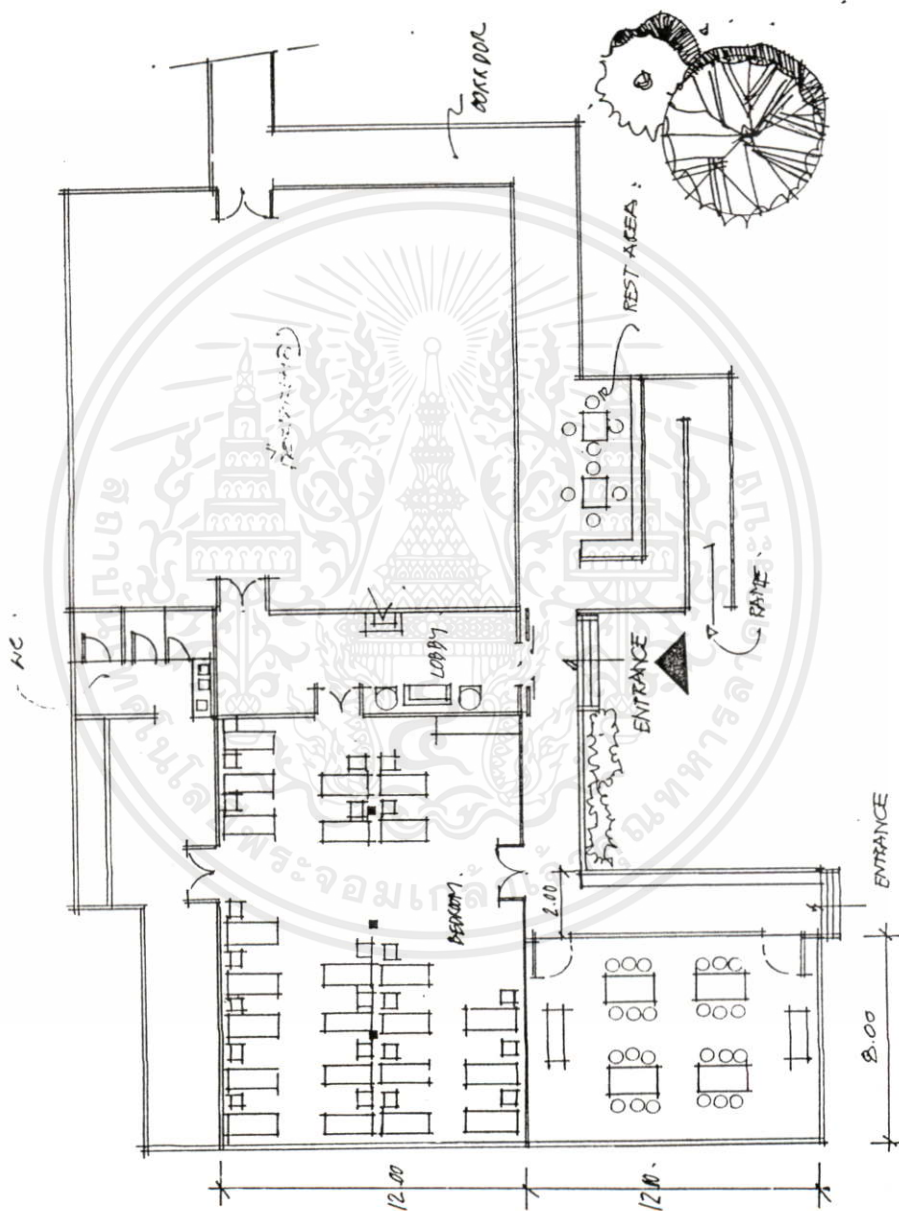
รูปที่ 47

แสดงรายละเอียดด้าน
ในห้องพักของอาคาร
ที่จัดเป็นพื้นที่นั่งและ
บรรยากาศของการจัดสวน
บริเวณกลางอาคาร
บ้านสวัสดิ์ผล

เอกสารนี้เป็นญาติให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 48

แผนผังภายในอาคารตึก 100 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมในอาคารตึก 100 ปีของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

รูปที่ 49
แสดงรายละเอียดสถาปัตยกรรมแวดล้อม
ภายนอกของอาคาร ตึก 100 ปี

รูปที่ 50

แสดงรายละเอียดบริเวณพื้นที่
ทางเดิน (corridor) ด้านหน้า

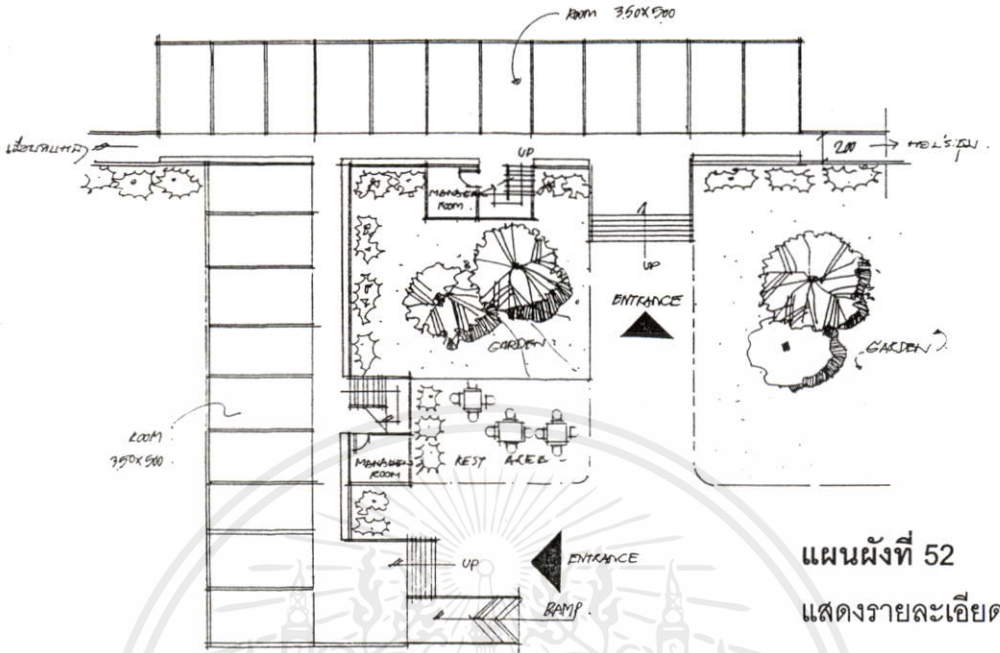
พื้นที่ห้องอาหารของอาคารตึก 100 ปี

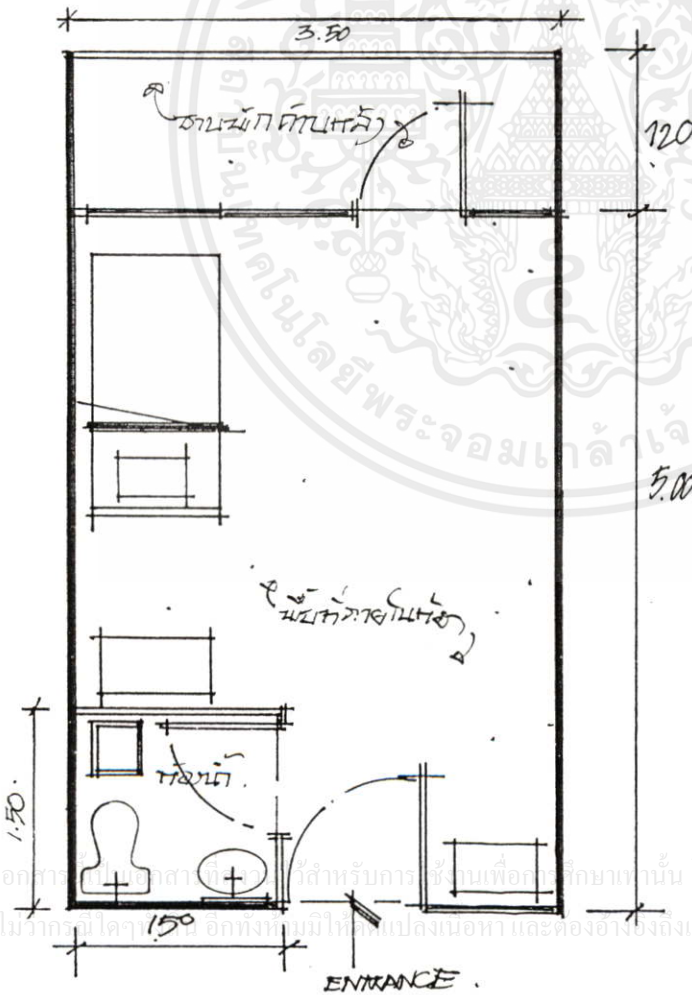
รูปที่ 51

แสดงรายละเอียดสภาพพื้นที่
ห้องน้ำของอาคาร ตึก 100 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร

แผนผังที่ 52
แสดงรายละเอียด
ของแผนผังบริเวณ
ของอาคารห้องพัก

แผนผังที่ 53
แสดงรายละเอียดของ
ขนาดภายในห้องพักและ
ขนาดภายในห้องพักและ
ส่วนประกอบต่าง ๆ
ภายในอาคารห้องพัก

มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านพักคนชราหญิง)

มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ หรืออีกอย่างหนึ่งเรียกว่าบ้านพักคนชราหญิง ตั้งอยู่เลขที่ 35/26 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ตั้งขึ้นด้วยความช่วยเหลือของมูลนิธิภาคเอกชนชาวจีน นโยบายของมูลนิธิจะรับผู้สูงอายุหญิงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนมีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมกายภาพโดยทั่วไป มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมภายนอกของอาคารตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ห่างออกจาก ถนนติวานนท์ ประมาณ 500 เมตร สภาพแวดล้อมโดยรอบ เป็นพื้นที่โล่งไม่มีสิ่งปลูกสร้างถาวรใกล้เคียงบริเวณ อาคารของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีรั้วรอบล้อมเป็นสัดส่วนชัดเจน

สภาพแวดล้อมภายในอาคารมีรูปแบบด้วย (ในภาษาอังกฤษ) กลางพื้นที่เป็นอาคาร ส่วนของสำนักงาน , ห้องประชุม และส่วนไหว้พระ ด้านข้าง 2 ด้าน เป็นอาคารห้องพักสำหรับคนชรา มีจำนวน 52 ห้อง (ดูรายละเอียดรูปที่ 54) ห้องพักแต่ละหน่วย จะมีพื้นที่ 28 ตารางเมตร (ความกว้าง 4.00 เมตร ยาว 7.00 เมตร สูง 2.80 เมตร) ชั้นล่างมีประตูเปิดด้านหน้าสู่ด้านหลัง หน้าต่างเป็นบานเกล็ดกระจกฝ้าติดมุ้งลวดและเหล็กดัด ด้านหน้า 2 บาน ด้านหลัง 1 บาน เหนือประตูและหน้าต่างเจาะช่องแสง ติดกระจกฝ้า

ส่วนชั้น 2 มีบันไดขึ้น 2 ด้าน ทางเดินหน้าห้องกว้าง 1.50 เมตร มีประตูเข้าทางเดียว หน้าต่างเป็นบานเกล็ดเช่นเดียวกับด้านล่าง ส่วนด้านหลังเป็นบานเกล็ดระบายอากาศติดมุ้งลวด และเจาะช่องแสง เช่นเดียวกับชั้นล่าง เพดานติดพดลม (ทั้งชั้นล่างและชั้นบน) ภายในห้องนอน ทั้งหมดประกอบด้วย ส่วนนอนและส่วนห้องน้ำ ส่วนนอนประกอบด้วย พื้นที่โล่งสำหรับวางเตียง โต๊ะหัวเตียง และสิ่งของที่จำเป็นสำหรับคนชรา ส่วนห้องน้ำมีขนาด กว้าง 2.00 x 2.00 เมตร ประกอบด้วย อ่างล้างหน้าพร้อมกระจก ถึงคอนกรีตหล่อสำหรับใส่ น้ำ และส้วมมี 2 ชนิด คือ แบบนั่งยอง และแบบชักโครก ห้องน้ำจะใช้รวมกันไม่ได้แยกเป็นห้องน้ำหรือห้องส้วม (ดูรายละเอียดรูปที่ 55)

วัสดุตกแต่งภายในส่วนนอน ผนังทั้ง 2 ด้านของห้องก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสีฟ้า เพดานกรุฝ้าทีบาร์ ห้องน้ำกรุเซรามิกขนาด 4x4 นิ้ว ทางเดินเป็นคอนกรีตฉาบปูนเรียบทั้งชั้นบนและชั้นล่าง (ดูรายละเอียดรูปภาพที่ 56 - 62)

สถานภาพทั่วไปของผู้อยู่อาศัยปัจจุบันมีคนชราอยู่ทั้งหมดประมาณ 80 คน เป็นหญิงล้วนอายุอยู่ระหว่าง 70-96 ปี ลักษณะทางกายภาพของคนชราที่อาศัยอยู่มีทั้ง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ , ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ , และรวมทั้งผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางจิต โดยส่วน

หนึ่งจะเป็นคนชราที่ส่งมาพักฟื้นจากโรงพยาบาล (พักอยู่ด้านซ้ายของอาคาร) รายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้มาจากการบริจาค และการช่วยเหลือจากทางบ้านของผู้สูงอายุเอง ทางมูลนิธิจะให้บริการในที่อยู่อาศัย และการบริการอาหาร 3 มื้อ และทำความสะอาดภายในห้องอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่บริการในมูลนิธิทั้งหมดจำนวน 13 คน นอกเหนือจากนี้ เป็นการบริการในกรณีพิเศษ เช่นบริการซักผ้า คิดค่าบริการคนละ 150 บาทต่อเดือน

สภาพทั่วไปของการอยู่อาศัยในแต่ละห้องนอนจะมีคนชราอยู่รวมกัน ประมาณ 2 - 4 คน ชั้นบน เป็นของคนชราที่เดินได้ดี ส่วนชั้นล่างเป็นของคนชราที่ไม่ค่อยแข็งแรง หรือมีอายุมาก คนชราส่วนใหญ่ต้องช่วยเหลือตนเองในส่วนของภารกิจประจำวัน ตั้งแต่ซักผ้าจนถึงการทำความสะอาด จากนโยบายของทางมูลนิธิที่รับเลี้ยงดูคนชราเท่านั้น จึงไม่มีกิจกรรมในการส่งเสริมสมรรถภาพคนชรา ทำให้ในแต่ละวันคนชราจะใช้เวลานอนเสียส่วนมาก นอกจากนั้น จะนั่งเฉย ๆ หรือคุยกับเพื่อนคนชราด้วยกัน หรือดูโทรทัศน์ในส่วนของเจ้าหน้าที่ แต่เป็นส่วนน้อยเพราะว่าคนชราไม่สะดวกในการเดินและสายตาได้ไม่ดี บางส่วนของคนชราในช่วงเช้าและเย็น จะมานั่งบริเวณม้านั่งได้ร่มไม้ ส่วนคนชราที่มีปัญหาทางจิต ในการสังเกตการณ์พบว่าจะมีพฤติกรรมรบกวนเพื่อนคนชราด้วยกัน เช่น การเดินกลับไปกลับมาบริเวณหน้าห้องทั้งวัน หรือส่งเสียงดังตลอดเวลา

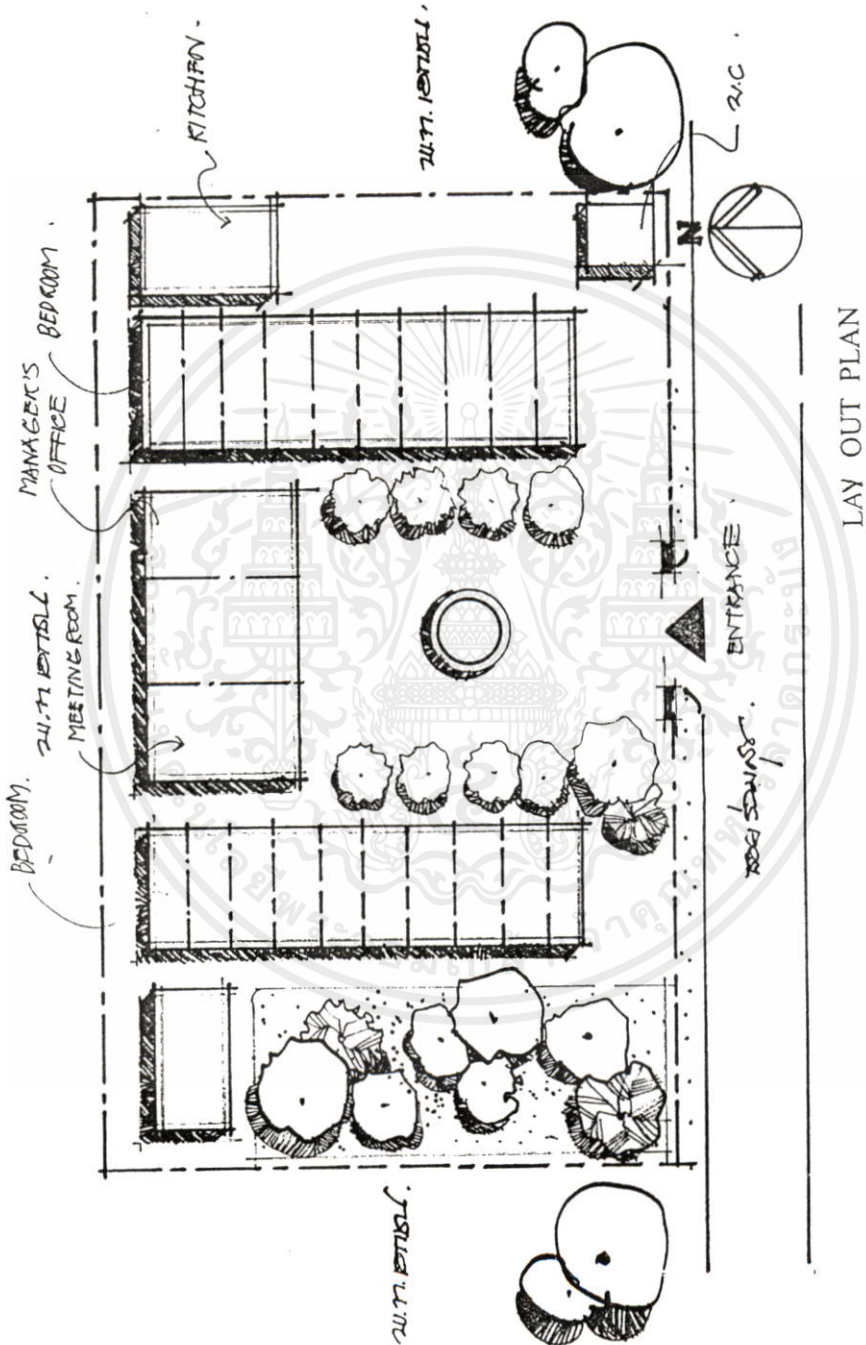
นอกจากนี้ญาติที่มาเยี่ยมสามารถเข้าไปพบคนชราในห้องได้โดยการติดต่อผ่านทางเจ้าหน้าที่ก่อนตามระเบียบ ส่วนในเรื่องการเจ็บป่วยทางมูลนิธิมีรถรับส่งไปรักษาทางโรงพยาบาล จากการณ์สัมภาษณ์พบว่าไม่มีการดูแลเรื่องการรักษาพยาบาลภายในอาคาร

อาจจะกล่าวได้ว่ามูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์หรือบ้านคนชราหญิง เป็นสถานที่ ที่ให้ความดูแลคนชรา ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยหรือมีปัญหาทางบ้าน โดยมีการบริการเฉพาะในด้านห้องพักและช่วยเหลือทางด้านอาหารและความปลอดภัยในการอยู่อาศัยเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังที่ 54

แผนผังอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

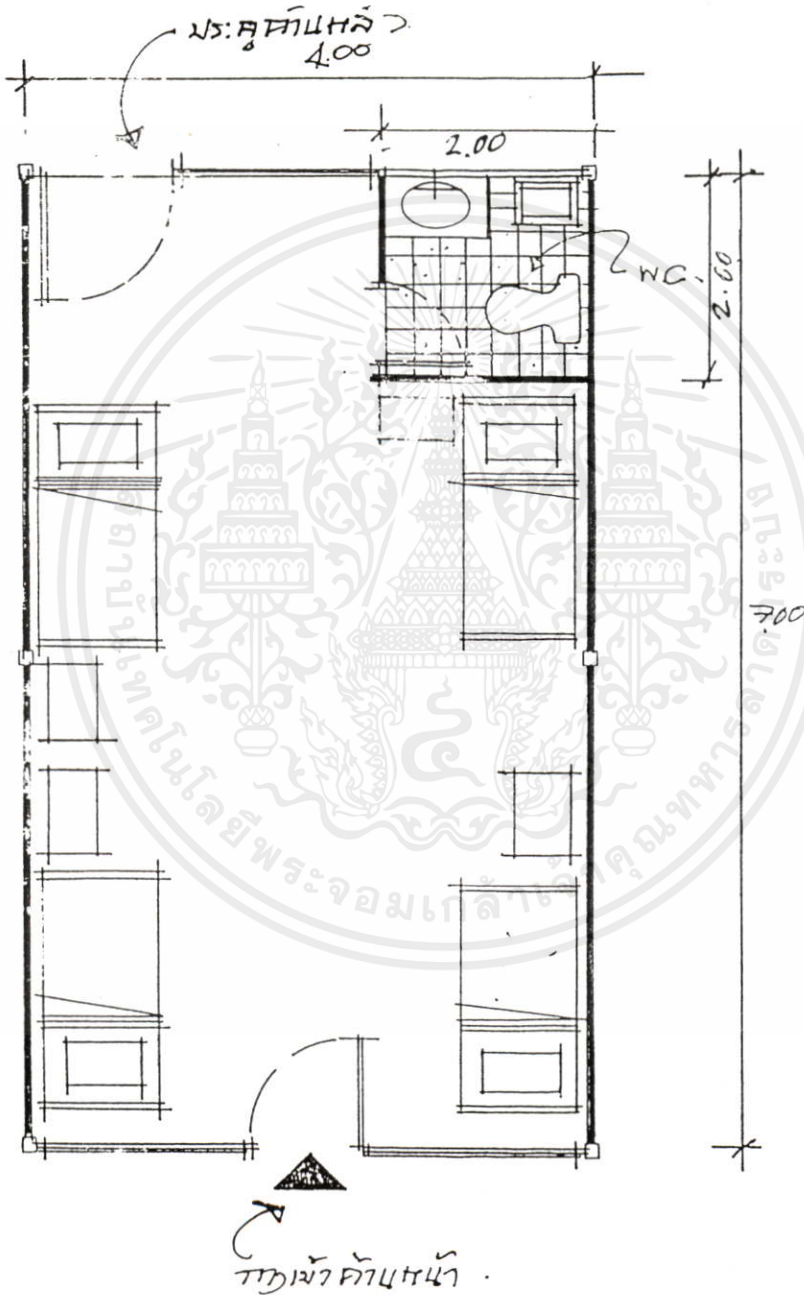
มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านพักคนชราหญิง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดแผนผังอาคารของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

แผนผังที่ 55

แผนผังภายในห้องนอนของอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดแผนผังภายในห้องนอนของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง)

รูปที่ 56

แสดงรายละเอียดบริเวณด้านหน้าอาคาร
ของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์

รูปที่ 57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการเรียนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาบนสื่อต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
แสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมกายภาพ

ของอาคารที่พักคนชราของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์

รูปที่ 58

แสดงรายละเอียดทางเดิน
เดินด้านหน้าอาคารที่พักคนชรา

รูปที่ 59

แสดงรายละเอียดพื้นที่
และการจัดเฟอร์นิเจอร์
ภายในห้อง (ชั้นล่าง)

รูปที่ 60

แสดงรายละเอียดพื้นที่และการ
จัดเฟอร์นิเจอร์ภายในห้องนอน (ชั้นล่าง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และรูปที่ 60 ไปถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 61

แสดงรายละเอียดพื้นที่
ภายในห้องน้ำที่ใช้แบบ
ชักโครกของมูลนิธิมิตร
ภาพสงเคราะห์

รูปที่ 62

แสดงรายละเอียดพื้นที่
ภายในห้องน้ำที่ใช้แบบ
นั่งยองของมูลนิธิมิตร
ภาพสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลนิธิกว้างสิว

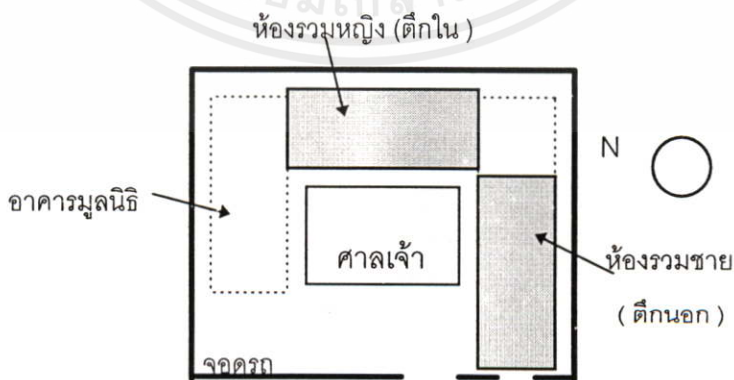
มูลนิธิกว้างสิว ตั้งอยู่ เลขที่ 513 - 515 ถนนเจริญกรุง เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร เป็นมูลนิธิจัดตั้งขึ้นโดยภาคเอกชน โดยรับจากการช่วยเหลือทางการเงินจากบุคคลทั่วไป มูลนิธิกำหนดนโยบายรับคนชราที่ไม่เป็นโรคติดต่อ เน้นการดูแลและรักษาพยาบาลอย่างเต็มที่ โดยคิดค่าบริการ ห้องรวมเดือนละ 200 บาท ต่อคน และห้องพิเศษ (แอร์) 650 บาทต่อคน ในการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมภายนอกกายภาพของมูลนิธิกว้างสิว ตั้งอยู่ในเขตชุมชนย่านการค้าชาวไทยเชื้อสายจีนด้านทางเข้าของมูลนิธิติดถนนเจริญกรุง เป็นย่านของจรรยาครบคั้ง ส่วนด้านข้างเป็นอาคารพาณิชย์ และที่อยู่อาศัย(ดูรายละเอียดรูปที่ 64 - 66)

สภาพแวดล้อมภายในของมูลนิธิ ประกอบด้วย ส่วนของศาลเจ้า , อาคารที่ทำการของมูลนิธิ , อาคารตึกนอก เป็นส่วนการรักษาของโรงพยาบาลในชั้นที่1 ส่วนของห้องอนาถา และที่อยู่อาศัยของคนชรา ในชั้นที่ 2 และ 3 , อาคารตึกใน เป็นที่ทำการของเจ้าหน้าที่ในชั้นที่1 และที่อยู่อาศัยของคนชรา ชั้นที่ 2 และ 3 (ดูรายละเอียดรูปที่ 63) ในการสังเกตการณ์ ในครั้งนี้จะทำการสังเกตในส่วนห้องรวมชาย ในชั้นที่ 3 ของตึกนอก (ดูรายละเอียดรูปที่ 67) และ ห้องรวมหญิงของตึกใน ชั้น3(ดูรายละเอียดรูปที่ 68) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนผังที่ 63

แผนผังอาคารของมูลนิธิกว้างสิว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเฉพาะถนนเจริญกรุง นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงรายละเอียดสภาพแวดล้อมภายในอาคารของมูลนิธิกว้างสิว

สภาพแวดล้อมภายในส่วนของห้องรวมชาย (ตึกนอก) เนื่องจากอาคารของมูลนิธิได้สร้างมานาน ปัจจุบันอาคารจึงมีสภาพเสื่อมโทรม อาคารไม่มีลิฟต์สำหรับขึ้นลง จึงเป็นปัญหามากสำหรับผู้สูงอายุ ภายในห้อง แบ่งเป็นส่วนของผู้สูงอายุ , ส่วนนอนของผู้สูงอายุ และส่วนห้องพิเศษ 2 ห้อง ลักษณะภายในค่อนข้างโปร่งเนื่องจากอยู่ชั้น 3 มีหน้าต่างเปิด ทำให้แสงส่องเข้ามาได้มาก แต่จะมีปัญหาเรื่องเสียงรบกวน เนื่องจากติดกับส่วนของถนนเจริญกรุง ผังภายในห้องทาสีขาว พื้นกรุด้วยกระเบื้องยางสีน้ำตาลอ่อน ส่วนประกอบของส่วนนอนของผู้สูงอายุ ได้แก่เตียงนอนเป็นแบบของโรงพยาบาลมีราวกันตก และโต๊ะหัวเตียง (ดูรายละเอียดรูปที่ 69, 70)

สภาพโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ มีคนชราชาย อยู่จำนวน 13 เตียง คนชราไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ส่วนมากใช้ชีวิตประจำวันอยู่บนเตียง และมีพยาบาลดูแลตลอด 24 ชั่วโมง คนชราที่อยู่ในห้องพิเศษ จะเป็นคนชราหญิง 1 ห้อง และคนชราชาย 1 ห้อง ภายในห้อง ประกอบด้วย พื้นที่เตียงนอน และห้องน้ำ ภายในห้องพิเศษนี้จะติดแอร์ และเสียค่าบริการแพงกว่าห้องรวม (650 บาท) ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆเจ้าของห้องเป็นผู้จัดหามาเอง

ส่วนการสังเกตการณ์ของสภาพแวดล้อมภายในของห้องรวมหญิง (ตึกใน) เนื่องจากเป็นอาคารเก่า (เหมือนตึกนอก) อาคารจึงไม่มีลิฟต์ มีบันไดขึ้นที่ชันและแคบ (1.50 เมตร) มากกว่าตึกนอก ภายในห้องแบ่งเป็นส่วนของผู้สูงอายุที่พยาบาล , ส่วนนอนของคนชรา ภายในค่อนข้างโปร่งเนื่องจากมีเพดานที่สูง (3.50 เมตร) และเปิดหน้าต่างอยู่ตลอดเวลา ทำให้แสงเข้ามาได้มาก และเนื่องจากภายในอาคารมีพื้นที่มากจึงทำให้รู้สึกโปร่งสบาย และมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยกว่าอาคารตึกนอก ผังทาสีขาว พื้นกรุด้วยไม้เคลือบมันสีธรรมชาติ (ดูรายละเอียดรูปที่ 71-73)

สภาพโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ มีคนชราหญิงอาศัยอยู่ในความดูแล จำนวน 24 คน ลักษณะของคนชราหญิงจะคล้ายคลึงกับคนชราชายในตึกนอก คือ คนชราที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นคนชราที่มีอายุมาก ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ถึง (ร้อยละ 90 เปอร์เซ็นต์) จึงทำให้ต้องอยู่บนเตียง นอกจากนี้ จะเป็นคนชราที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต จึงเป็นหน้าที่ของพยาบาลในการดูแลคนชราอยู่ตลอดเวลา

ทั้งนี้จากการสังเกตการณ์ของอาคารของมูลนิธิเป็นอาคารเก่าสร้างมานาน อยู่ในเขตชุมชนและไม่มีวัตถุประสงค์เป็นที่พักของคนชราในปัจจุบัน จึงไม่มีพื้นที่เอื้ออำนวยให้จัดการบริการนอกเหนือจากนี้ได้ อีกทั้งจากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่าคนชราไม่สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนได้ เนื่องจาก มีอายุมาก , มีปัญหาทางจิต และร้อยละ 70 เปอร์เซ็นต์ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ การวิจัยในครั้งนี้จึงเข้าไปสังเกตการณ์เท่านั้น

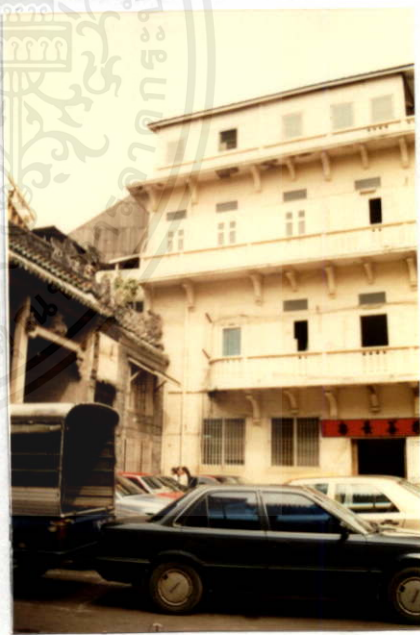
รูปที่ 64

แสดงรายละเอียด
สภาพแวดล้อมภายนอก
ด้านหน้าของ
อาคารที่ติดกับถนน
เจริญกรุงของมูลนิธิ
กว้างสิว

รูปที่ 65

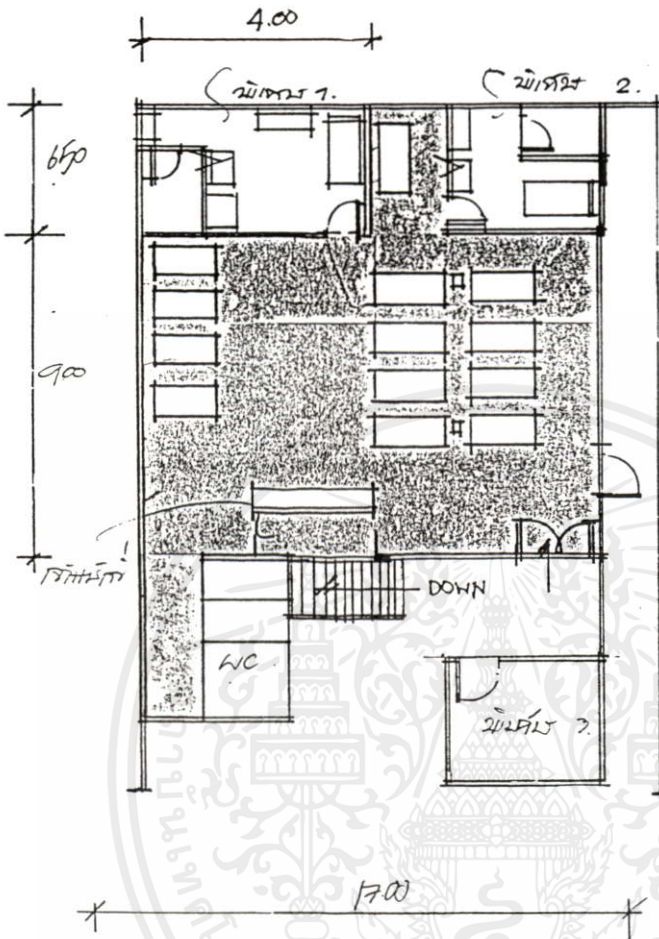
แสดงรายละเอียดของ
ศาลเจ้าอยู่บริเวณกลาง
อาคารของมูลนิธิกว้างสิว

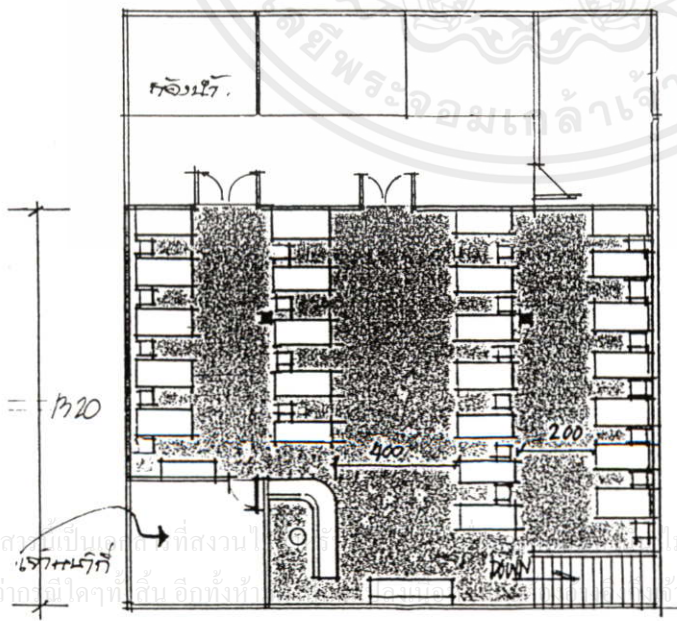
รูปที่ 66

แสดงรายละเอียดของ
อาคารตึกนอกของ
มูลนิธิกว้างสิว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากมูลนิธิกว้างสิว
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ทำสิ่งผิดกฎหมาย และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 67
แสดงรายละเอียดแผนผัง
ภายในห้องรวมชาย
(อาคารตึกนอก) ของ
มูลนิธิกว้างสี่

รูปที่ 68
แสดงรายละเอียดแผนผัง
ภายในห้องรวมหญิง
(อาคารตึกใน) ของ
มูลนิธิกว้างสี่

เอกสารนี้เป็น
เฉพาะมูลนิธิ
ไม่ว่าจะได้อะไรก็ตาม
เมื่ออนุญาตให้ใช้
ของเอกสารทุกเรื่อง
กรุณาไปใช้

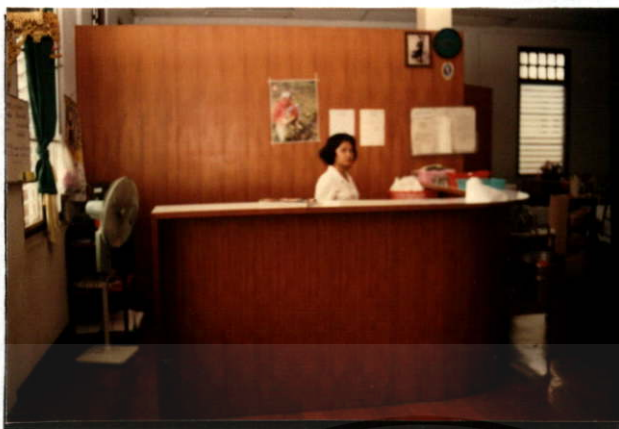

รูปที่ 69 แสดงรายละเอียดของการจัดเฟอร์นิเจอร์
ภายในอาคารรวมชายของมูลนิธิกว้างสิ่ว

รูปที่ 70
แสดงรายละเอียด
ของสภาพแวดล้อม
ภายในอาคารรวมชาย
ของมูลนิธิกว้างสิ่ว ในการกำ
ยารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็น
ไม่ว่ากรณีใด

รูปที่ 71
- แสดงรายละเอียดของส่วน
ทำงานของพยาบาลภายใน
ห้องรวมหญิง (ตึกใน)
ของมูลนิธิกว้างสิว

รูปที่ 72
แสดงรายละเอียดของ
ภายในพื้นที่ ห้องรวมหญิง
(ตึกใน) ของมูลนิธิกว้างสิว

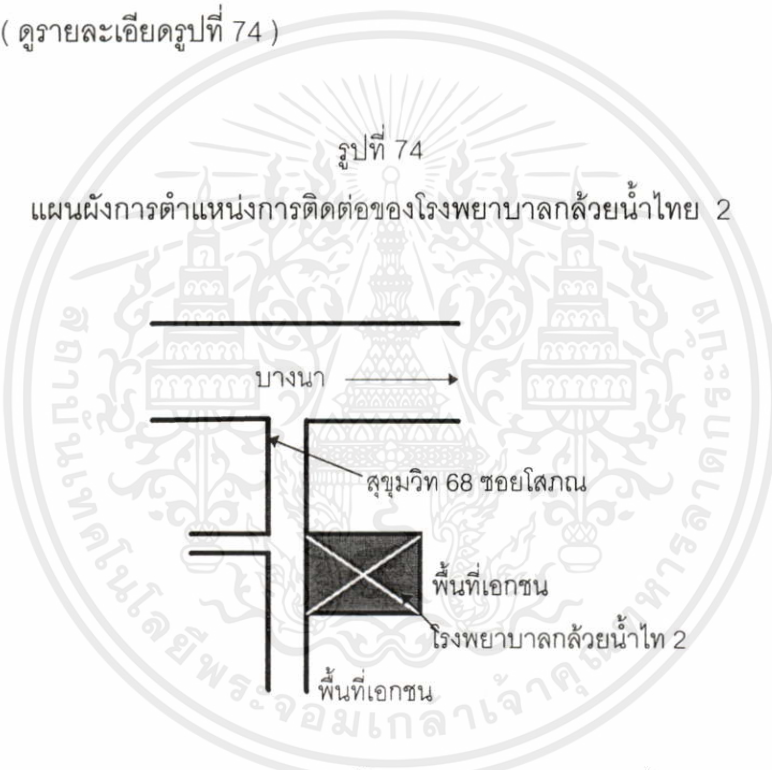
รูปที่ 73
แสดงรายละเอียดลักษณะ
ของเตียงนอนและโต๊ะ
หัวเตียงที่ใช้ในของมูลนิธิ
กว้างสิว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำออกจากรั้วมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (โรงพยาบาลผู้สูงอายุ)

โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เป็น โรงพยาบาลผู้สูงอายุดำเนินการโดยภาคเอกชน ตั้งอยู่ที่ 27 สุขุมวิท 68 แขวงบางนา เขตพระโขนง กทม. 10260 นโยบาย รับผู้ป่วยอายุ 55 ปีขึ้นไป ทั้งชายและ หญิง ไม่เป็นโรคติดต่อ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) ปัจจุบันมีผู้สูงอายุอยู่ในความดูแล ประมาณ 25 คน การสังเกตสภาพแวดล้อมกายภาพโดยทั่วไปมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมกายภาพของโรงพยาบาล ตั้งอยู่ห่างจากถนนสุขุมวิท 68 ประมาณ 500 เมตร สภาพแวดล้อมใกล้เคียงจะเป็นอาคารที่อยู่อาศัย ด้านหน้าทางเข้าจะเป็นถนนซอยแยกมาจากถนนใหญ่ (ดูรายละเอียดรูปที่ 74)

แสดงรายละเอียดตำแหน่งที่ตั้งของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

สภาพแวดล้อมภายในแบ่งเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนที่ 1 อาคารการรักษาพยาบาลของฝ่ายการแพทย์ ได้แก่ การรักษาผู้ป่วยทั่วไป , ผู้ป่วยสูงอายุ จะรวมอยู่กับส่วนที่ 2 คือ ฝ่ายพยาบาล และ Ward รักษาคนไข้ ส่วนที่ 3 คือส่วนอาคารเวชกรรมฟื้นฟู ได้แก่ กายภาพบำบัด , กิจกรรมบำบัด และนันทนาการบำบัด ส่วนที่ 4 คือ อาคารพักสำหรับคนชรา (ดูรายละเอียดรูปที่ 75)) นี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการ ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณกลางพื้นที่ของโรงพยาบาลจะมีต้นไม้สูงทางโรงพยาบาลจัดให้มีม้านั่งสำหรับพักผ่อนหรือเป็นที่พักรอของญาติที่มาเยี่ยมเยียน (ดูรายละเอียดรูปที่ 76 -78)

อาคารห้องพักของคนชรา จะเป็นอาคาร 2 ชั้น ในการสังเกตการณ์จะสังเกตอาคารชั้น 1

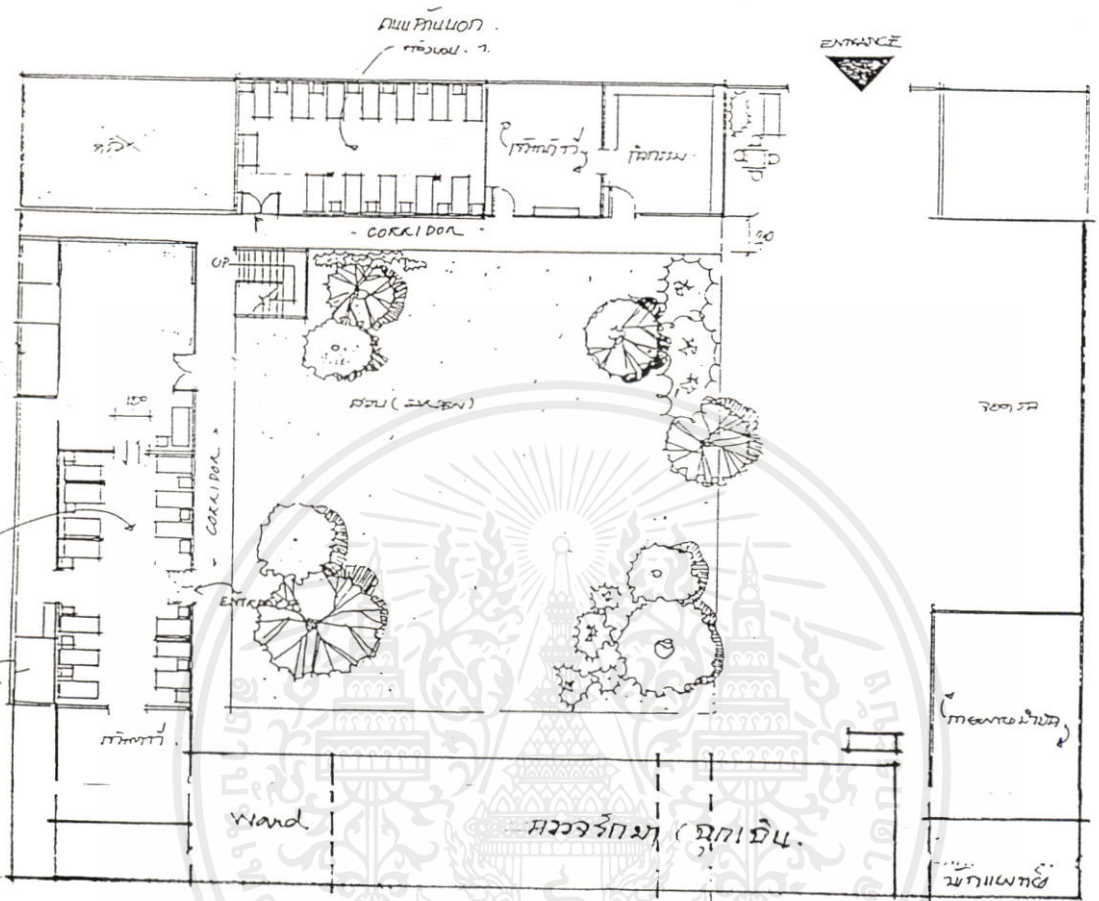
สภาพโดยทั่วไปเป็นอาคารโปร่งภายในเปิดไฟตลอดเวลา มีทั้งติดแอร์ และไม่ติดแอร์ มีพยาบาลดูแลอย่างใกล้ชิดตลอด 24 ชั่วโมง ภายในอาคารทาสีขาว พื้นกรูกระเบื้องยางมีการรักษาความสะอาดเป็นอย่างดี ส่วนนอนของผู้สูงอายุจะมีเตียงนอน ลักษณะเป็นเตียงแบบโรงพยาบาลและตุ้หัวเตียง (เหมือนของมูลนิธิกว้างสิ่ว) ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยส่วนมากสุขภาพไม่ดีป่วยเป็นโรคคนชรา ทางโรงพยาบาลให้ความดูแลอำนวยความสะดวกทุกอย่างจากพยาบาล ได้แก่ การรักษาพยาบาล, ดูแลเรื่องอาหาร , ทำความสะอาด , ทำกายภาพบำบัด นอกจากนี้ภายในอาคารจะมีเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง

อาจจะกล่าวได้ว่าโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เป็นโรงพยาบาลที่บริการสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เน้นการรักษาพยาบาล และการบำบัดทางกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 75

แสดงแผนผังอาคารภายในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

แสดงรายละเอียดแผนผังอาคารภายในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 76
แสดงรายละเอียดของทาง
เข้าอาคารของโรงพยาบาล
กล้วยน้ำไท 2

รูปที่ 77
แสดงรายละเอียดของสภาพ
แวดล้อมภายนอกของห้อง
พักรักษาของโรงพยาบาล
กล้วยน้ำไท 2

รูปที่ 78
แสดงรายละเอียดสวนกลาง
อาคารของโรงพยาบาล
กล้วยน้ำไท 2

อาจจะกล่าวได้ว่าในกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) , มูลนิธิกว้างสิว และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 มีความแตกต่างกันในด้านนโยบาย หรือด้านการจัดการในการให้ความช่วยเหลือคนชรา ดังนี้ คือ

1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ให้ความช่วยเหลือหรือบริการจากรัฐบาลในหลายแบบ มีกฎระเบียบในการดำเนินชีวิตประจำวันเคร่งครัด มีกิจกรรมและการฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการรักษาแบบครบวงจร

2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) ได้รับความช่วยเหลือและบริการจากหน่วยงานของมูลนิธิ โดยให้บริการเฉพาะห้องพักและบริการทางด้านอาหารเท่านั้น

3. มูลนิธิกว้างสิว ได้รับความช่วยเหลือและบริการจากหน่วยงานของมูลนิธิ และด้วยการเก็บค่าบริการราคาถูก โดยให้บริการดูแลรักษาพยาบาลแบบโรงพยาบาล

4. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เป็นการบริการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วยการเก็บค่าบริการราคาสูง

จากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมกายภาพ จากการสังเกตการณ์และจากการสัมภาษณ์จะเป็นรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 5 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพโดยทั่วไปของสถานพักฟื้นของกรณีศึกษาพบว่า ความแตกต่างทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัย จะมีผลต่อความพึงพอใจ ต่อการอาศัยอยู่ของคนชรา (จากการศึกษาในบทที่ 4) ฉะนั้นการอยู่อาศัยในสภาพการณ์ปัจจุบันของคนชราจึงมีความแตกต่างเกิดขึ้น ในการประเมินผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ จะหารายละเอียดของความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของสภาพแวดล้อม โดยการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมกับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย จากแบบสัมภาษณ์ , แบบสังเกตการณ์ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่งที่กำหนด ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) , โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เพื่อสรุปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบในบทต่อไป

ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความต้องการความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Structured Interviews) ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติในการประเมินความพึงพอใจของที่อยู่อาศัยนั้นจะใช้คุณศัพท์ โดยมีข้อเลือก 5 ระดับ คือ พอดีมาก , พอใจเฉยๆ หรือปานกลาง , ไม่พอใจ , ไม่พอใจมาก การวัดระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จะดูจากค่าเฉลี่ยโดยมีมาตราการวัด ดังนี้

คะแนนตั้งแต่	1.00 - 1.5	เท่ากับ 1	ไม่พอใจมาก
	1.51 - 2.5	เท่ากับ 2	ไม่พอใจ
	2.51 - 3.5	เท่ากับ 3	ปานกลาง
	3.51 - 4.50	เท่ากับ 4	พอใจ
	4.51 - 5.00	เท่ากับ 5	พอใจมาก

ในรายละเอียด การวิเคราะห์ในบทที่ 5 นี้ จะอภิปรายผลในหลักใหญ่ๆ 5 ประการ คือ การวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับการใช้พื้นที่, การวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม, การวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยมีผลของการศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1 การศึกษาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่

ในการศึกษาด้านพื้นที่ที่มีมาตราประเมินความรู้สึกพึงพอใจในเรื่อง ความรู้สึกกว้างขวางหรือคับแคบ กับค่าเฉลี่ยมาตรฐานของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อ 1 คน

จากการศึกษาลักษณะแผนผังของอาคารจากแบบการสังเกตการณ์ (ศึกษาในส่วนของพื้นที่ของห้องนอนรวม ด้วยการแจกแจงค่าเฉลี่ย) พบว่าค่าเฉลี่ยของพื้นที่ ต่อ 1 คน ของกรณีทั้งหมด 3 แห่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.633 (ดูตารางที่ 3) เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ Julies and Martin ในขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมของการอยู่อาศัย เท่ากับ 6.00 ตารางเมตร (Julies and Martin ,1995 หน้า 52) พบว่ามีขนาดมากกว่า 1.633 เมื่อแจกแจงระดับความพึงพอใจของความเหมาะสมของกรณีศึกษา 3 แห่งพบว่า ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ต่อ 1 คนของกรณีศึกษาในสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค มีค่าเฉลี่ยของพื้นที่ภายในที่เหมาะสมมากกว่าค่าเฉลี่ยของพื้นที่ของกรณีอีก 2 แห่ง เนื่องจากผลของการประเมินความพึงพอใจในเรื่องความรู้สึกกว้างขวางหรือความคับแคบของอาคารที่อยู่อาศัย พบว่า สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 1 (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.629) ความพึงพอใจอยู่ในระดับ 4 คือ พอใจ (ดูตารางที่ 2)

เมื่อดูจำนวนค่าเฉลี่ยของพื้นที่ทั้งหมด (1773.5 ตารางเมตร) กับจำนวนคนชรา (249 คน) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.12 ตารางเมตรต่อ 1 คน (ดูตารางที่ 3) อยู่ในอันดับ 3 ส่วนในกรณีศึกษาของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในอันดับ 2 (เฉลี่ย 3.571) แต่มี ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ ต่อ 1 คน (เฉลี่ย 9.38) อยู่ในอันดับ 1

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อความกว้างขวางและความคับแคบ
ของกรณีศึกษา 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย อันดับ (ความพึงพอใจ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค	3.629*	.6812	1
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.571	.7464	2
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.666*	1.5055	3

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ตารางที่ 3

ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่ (ส่วนนอน) ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	พื้นที่ (ตารางเมตร)	จำนวนคนชรา (ทั้งหมด)	ค่าเฉลี่ย (ต่อ 1 คน)	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	1773.5	249	7.12	3
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	746.75	80	9.33	1
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	182	25	7.28	2
รวม	2702.25	354	7.633	

ที่มา : แบบสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมของกรณีศึกษา , ตุลาคม 2539

และในกรณีศึกษาของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ อันดับ 3 หรือต่ำสุดของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง แต่ค่าเฉลี่ยของพื้นที่เป็นอันดับ 2 (ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ต่อคน เท่ากับ 7.28) .

จากการแจกแจงความพึงพอใจและค่าเฉลี่ยของพื้นที่ของกรณีศึกษาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในขนาดของความกว้างยาวของพื้นที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของจำนวนพื้นที่ แต่ละคน พบว่าขึ้นอยู่กับลักษณะของการอยู่ร่วมกัน ความเป็นสัดส่วน และความต้องการรวมถึงองค์ประกอบต่างๆที่เหมาะสม ในที่นี้จะวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

5.1.1 การศึกษาความต้องการส่วนตัว ในพื้นที่ของการอยู่อาศัยร่วมกัน โดยการทดสอบความพึงพอใจในมาตราของ ความเป็นสัดส่วน - ไม่เป็นสัดส่วน พบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง อยู่ในระดับพอใจ ค่อนไปทางปลานกลางหรือรู้สึกเฉย ๆ (ดูตารางที่ 4) เมื่อแจกแจงในรายละเอียดชี้ให้เห็นว่าสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค มีความพึงพอใจในความเป็นสัดส่วนของพื้นที่มากกว่าอีก 2 กรณีศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.629)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4

ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจความเป็นสัดส่วน
หรือไม่เป็นสัดส่วนของกรณีศึกษา 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.629*	.6812	54
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.476	.7496	21
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.500*	1.3784	6

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อตัวแปรระหว่างความกว้างขวาง และความคับแคบของความพึงพอใจพบว่ามี
ความสัมพันธ์กันทางนัยสถิติมีค่าต่ำกว่า .01

ทั้งนี้จากการศึกษาของวิมลสิทธิ์ กล่าวว่า ความเป็นสัดส่วน หรือไม่เป็นสัดส่วน ขึ้น
อยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ในเรื่องของการมีอาณาเขตครอบครอง หรือการมี
อาณาเขตบริเวณที่อยู่รอบๆ และทิ้งระยะห่างจากบุคคลอื่น ตามความเหมาะสมของความ
สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (วิมลสิทธิ์ : 2530 , หน้า 16) ในที่นี้ (ศึกษาในลักษณะของการอาศัยอยู่รวม
กัน) อาจสรุปได้ว่า คนชราคิดว่าพื้นที่ที่เป็นที่นอนของตนเองเป็นที่ที่ครอบครองและมีความ
ส่วนตัว และจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นในเรื่องความเป็นส่วนตัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างในกรณี
ศึกษา 3 แห่ง มีความคิดเห็นว่า พื้นที่ส่วนนอน เป็นพื้นที่ที่ส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 53.8)
อันดับ 2 ได้แก่ พื้นที่ทางเดิน (ร้อยละ 37.2) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าเป็นพื้นที่
ส่วนตัวน้อยที่สุด ได้แก่ ห้องน้ำ (ร้อยละ 1.3) (ดูตารางที่ 5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5

การวิเคราะห์ความคิดเห็นในพื้นที่พื้นที่ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษาทั้งหมด 3 แห่ง

พื้นที่ส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องนอน	42*	53.8*
2. ห้องน้ำ	1*	1.3
3. บริเวณทางเดิน	29	37.2*
4. ในสวน	3	3.8
5. ในส่วนกิจกรรม	3	3.8

**ไม่ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ที่มา: แบบสัมภาษณ์ ตุลาคม 2539

เมื่อแจกแจงดูรายละเอียดในแต่ละอาคาร พบว่าในส่วนของโรงพยาบาลกล้วยน้ำ
 ไท (2) กลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่ส่วนตัวภายในห้องนอนมากที่สุด (ร้อยละ 100.0) (ดูตารางที่ 6)
 เนื่องจากการสังเกตการณ์พบว่าลักษณะของกลุ่มคนชราในโรงพยาบาลไม่สามารถช่วยเหลือตัว
 เองได้มาก ซึ่งนโยบายของโรงพยาบาลจะมีพยาบาล (Nurse's aides) คอยดูแลคนชรา
 ตลอด 24 ชั่วโมง ฉะนั้นคนชราจึงมีความคิดเห็นในห้องนอนจะเป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด อัน
 จะแสดงให้เห็นว่าลักษณะของคนชราในโรงพยาบาล และกฎระเบียบของการบริการที่กำหนด
 ขึ้น จะมีผลไปถึงความจำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่ที่จัดหาให้ ฉะนั้นคนชราจึงเห็นว่าพื้นที่ที่อยู่เป็น
 พื้นที่ส่วนตัวของตัวเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6

การวิเคราะห์ความคิดเห็น ของความเป็นส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างในอาคาร
ในกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

อาคาร	ห้องนอน ร้อยละ	ห้องน้ำ ร้อยละ	ทางเดิน ร้อยละ	สวน ร้อยละ	พื้นที่กิจกรรม ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค					
1.1 อาคารพิบูลสุข	76.5 *	5.9	17.6	- -	
1.2 อาคารสุขสันต์	5.9	-	70.6	5.9	7.6
1.3 อาคารสวัสดิผล	14.3	-	85.7*	-	-
1.4 อาคาร 100 ปี	50.0	-	50.0	-	-
**1.5 อาคารหอพัก	85.3*	-	16.7	-	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	66.7	-	23.8	9.5	-
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2					
3.1 ห้องรวมหญิง	100.0*	-	-	-	-
3.2 ห้องรวมชาย	100.0*	-	-	-	-

** อาคารหอพักของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคที่มีผู้อาศัยอยู่ห้องละ 1 คน

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ ภายในอาคารห้องพักของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคมีความคิดเห็นว่าส่วนพื้นที่ห้องนอน เป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 85.3) (ดูตารางที่ 6) เนื่องจากการสังเกตการณ์ของผู้อยู่อาศัยแต่ละห้องจะมีผู้อยู่อาศัย 1 คน (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) ห้องแต่ละห้องจะมีการกั้นผนังและมีขอบเขตชัดเจน จึงทำให้คนชรา รู้สึกของความ เป็นสัดส่วนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องภาวะความเป็นส่วนตัว (privacy) ที่บุคคลต้องการ ความเป็นส่วนตัวโดยการอาศัยสภาพแวดล้อมเป็นสื่อ อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ที่มีการกั้นผนังหรือมี ขอบเขตชัดเจนจะทำให้คนชรา มีความรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ที่มีความส่วนตัวและมีความพึงพอใจใน การอยู่อาศัย

อีกส่วนเป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใด

ส่วนกรณีศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่รวมกัน พบว่าในอาคารพิบูลสุขของกรณี สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค มีผู้ตอบว่าพื้นที่ห้องนอนเป็นพื้นที่ ที่เห็นว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัว มากที่สุด (ร้อยละ 76.5 ดูตารางที่ 6) เนื่องจากการสังเกตสภาพแวดล้อม และแผนผังอาคาร

พบว่า ภายในอาคารมีคนชราอาศัยอยู่จำนวนมาก มีพื้นที่ของส่วนนอนมากกว่าส่วนทางเดิน จากการสังเกตการณ์ในช่วงตลอดวันพบว่าคนชราจำนวนมาก ชอบอยู่ในห้องมากกว่าบริเวณทางเดิน หรือนอกอาคาร และจากการคำนวณค่าเฉลี่ยของพื้นที่ภายในอาคารพิบูลสุขพบว่า มีพื้นที่เฉลี่ยต่อคนมากที่สุดในจำนวนของผู้ที่อยู่อาศัยร่วมกัน (ยกเว้นหอพัก) (ดูตารางที่ 7)

ตารางที่ 7

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องนอนต่อ 1 คนของกรณีศึกษา

อาคาร	พื้นที่ (ตารางเมตร)	จำนวนคนชรา (ทั้งหมด)	ค่าเฉลี่ย (ต่อคน)
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลสุข	724	82	8.82
1.2 อาคารสุขสันต์	660	104	6.35
1.3 อาคารสวัสดิผล	180	39	4.62*
1.4 อาคาร 100 ปี	192	23	8.35
1.5 อาคารหอพัก (ต่อ 1 ห้อง)	17.5	1	17.5
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	696	80	8.7
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	91	13	7
3.2 ห้องรวมชาย	91	12	7.58

ที่มา แบบสัมภาษณ์, ตุลาคม 2539

นอกจากนี้จากการสังเกตลักษณะ ของสภาพแวดล้อมกายภาพของอาคารพบว่านอก จากบริเวณทางเดินของอาคารจะแคบแล้ว สภาพอาคารจะเป็นแบบโปร่ง บริเวณทางเดินอยู่ ด้านนอกของอาคาร หลังคาจะยื่นมากันความร้อนได้ไม่ทั่วถึงพอในช่วงกลางวัน (ทางเดินของ อาคารพิบูลสุขตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก) (ดูรูปที่ 79) ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเห็นว่าภายในห้อง นอนน่าจะเป็นพื้นที่อยู่ส่วนตัว มากกว่าทางเดิน

นอกจากนี้จากการสังเกตลักษณะ ของสภาพแวดล้อมกายภาพ ของอาคารให้มีอาณาเขตหรือ บริเวณสนับสนุนการมีพื้นที่ส่วนตัวจะทำให้คนชรามีความพึงพอใจในการอยู่อาศัย

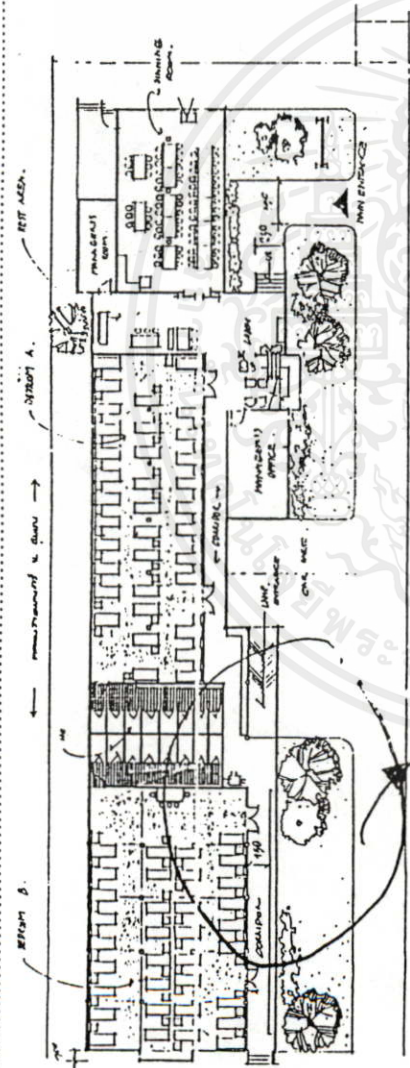
ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามเห็นว่าพื้นที่ทางเดินเป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด(ร้อยละ 85.7 ดูตารางที่ 6) พบว่าอยู่ในอาคารสวัสดิผลของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค เนื่องจากสภาพแวดล้อม คนชราที่อยู่ในบ้านสวัสดิผล เป็นคนชราชายในการคำนวณพื้นที่เฉลี่ยต่อคน พบว่ามีพื้นที่ของส่วนนอนน้อยกว่ามาตรฐานของอาคารทั้งหมดที่ทำการศึกษา (เฉลี่ย 4.62 พื้นที่เฉลี่ยมาตรฐาน 6.00) จึงทำให้คนชรารู้สึกว่าห้องนอนมีความคับแคบและเห็นว่าภายนอกห้องนอน เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวห่างจากบุคคลอื่นมากกว่าและจากสภาพแวดล้อม ภายในอาคารพบว่ามีการจัดสวนบริเวณกลางอาคารทำให้คนชรา รู้สึกถึงความไม่คับแคบและสบายเมื่ออยู่นอกห้อง

หรืออาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ที่ไม่สนองต่อความเป็นส่วนตัวและอาณาเขตระหว่างบุคคล เพียงพอ จะทำให้คนชราเกิดความต้องการหรือแสวงหาพื้นที่อื่นที่พึงพอใจมาทดแทน และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องในการใช้พื้นที่ทางเดินเป็นพื้นที่ส่วนตัวพบว่า จะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องค่อนข้างที่ดี (ตอบรู้สึกธรรมดาร้อยละ 57 และตอบว่ามีสัมพันธ์ที่ดีร้อยละ 42.9 ดูจากตารางที่ 8)

รูปที่ 79

แสดงตำแหน่งและสภาพแวดล้อมของบริเวณทางเดินของอาคารพิบูลสุข
 ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

แสดงตำแหน่งบริเวณทางเดิน
 ของบ้านพิบูลสุข เนื่องจากหลังคา
 ไม่ช่วยบังแสงในเวลากลางวันจึงทำ
 ให้คนชรามาใช้พื้นที่บริเวณทางเดิน
 น้อยมา

▲ แผนผังอาคารบ้านพิบูลสุข

▲ จากรูปภาพที่ 1,2 แสดงรายละเอียดของ
 บริเวณทางเดินหน้าอาคารบ้านพิบูลสุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่สามารถพิมพ์ทั้งสำเนา อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8

ตารางจำแนกผลร้อยละของความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องของกรณีศึกษา 3 แห่ง

อาคาร	ดี ร้อยละ	เฉยๆ ร้อยละ	ไม่ดี ร้อยละ	ไม่มีความเห็น ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค				
1.1 อาคารพิบูลสุข	44.4	33.3	22.21	-
1.2 อาคารบ้านสุขสันต์	52.6*	21.1	26.3	-
1.3 อาคารสวัสดิผล	42.9*	57*	-	-
1.4 อาคารตึก 100 ปี	75.0	-	25.0	-
1.5 อาคารหอพัก	16.7	50.0	16.7	16.7
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	33.3	28.6	38.1*	-
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2				
3.1 ห้องรวมหญิง	66.7	33.3	-	-
3.2 ห้องรวมชาย	100.0	-	-	-

ที่มา : แบบสัมภาษณ์, ตุลาคม 2539

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เห็นว่าพื้นที่นอนเป็นพื้นที่ส่วนตัว นั้นเมื่อแจกแจงความคิดเห็น พบว่า ร้อยละ 33.3 (จำนวน 14 คน จากทั้งหมด 42 คน) ของกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษาของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ ตอบความคิดเห็นว่าพื้นที่ส่วนนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด (ดูตารางที่ 9)

ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบและการบริการ ไม่ตอบสนองพอเพียงต่อการเลือกพื้นที่ (มูลนิธิแบ่งส่วนของสถานที่ ออกเป็นอาคารการจัดการของเจ้าหน้าที่ และอาคารส่วนนอนของคนชรา ดูรายละเอียดบทที่ 4) คนชราจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องนอนที่จัดหาให้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คนชราเห็นว่าพื้นที่ห้องนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัว และนอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้อง พบว่า คนชราส่วนใหญ่จะตอบว่ามีความสัมพันธ์ไม่ดีกับเพื่อนร่วมห้อง (ร้อยละ 38.1 ดูตารางที่ 8) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าห้องนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัวน้อยที่สุด (ได้แก่ อาคารสุขสันต์ และอาคารสวัสดิผล ตอบร้อยละ 2.4 ดูตารางที่ 9) พบว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องดีกว่าไม่ดี (ร้อยละ 52.6, 42.9 ตามลำดับ ดูตารางที่ 8)

ตารางที่ 9

การแจกแจงความคิดเห็นของของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาคารของผู้ตอบว่า
มีความคิดเห็นว่าห้องนอนเป็นพื้นที่ส่วนตัว

อาคาร	ความคิดเห็น ร้อยละ	จำนวน
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค		
1.1 อาคารพิบูลสุข	31.0	13
1.2 อาคารบ้านสุขสันต์	2.4	1
1.3 อาคารสวัสดิผล	2.4	1
1.4 อาคารตึก 100 ปี	4.8	2
1.5 อาคารหอพัก	11.9	5
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	33.3*	14
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2		
3.1 ห้องรวมหญิง	7.1	3
3.2 ห้องรวมชาย	7.1	3
รวม	100	42

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของทางเลือกที่จำกัดของความเป็นส่วนตัวในการอยู่อาศัยร่วมกัน จะมีผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมห้องที่ไม่ดีต่อกัน

นอกจากพื้นที่ส่วนตัวแล้ว ในเรื่องความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า พื้นที่ทางเดินเป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 41.4 จาก 12 คน ในทั้งหมด 29 คน ดูตารางที่ 10) พบว่า เป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่อยู่ในอาคารสุขสันต์ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค เนื่องจากการออกแบบแผนผังอาคารและการออกแบบทางเดินของอาคารสามารถติดต่อกันได้สะดวก มีพื้นที่ทางเดินกว้าง (กว้าง 2.50 เมตร) และมีความใกล้เคียงกับพื้นที่นอน มีบรรยากาศของสวนกลางอาคาร จากการสังเกตการณ์คนชราส่วนใหญ่มักจะมานั่งหน้าห้องนอนของตัวเอง ตลอดทั้งวันนอกเหนือจากการกิจประจำวัน(ดูรูปที่ 80) นอกเหนือจากนี้บริเวณของอาคารสุขสันต์มี

ส่วนของการจัดกิจกรรมอาชีพะบำบัด ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนชราออกมาทำกิจกรรมบริเวณทางเดิน และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้อง พบว่าคนชราส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมห้อง ค่อนข้างดี (ร้อยละ 52.6 ดู ตารางที่ 8) เนื่องจากการสังเกตพบว่าคนชราที่มีกิจกรรมหรือการพูดคุยสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนร่วมห้องและสถานที่ของอาคารเอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์ทำให้คนชราที่มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

ผลวิเคราะห์ของความเป็นส่วนตัว จะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของพื้นที่เฉลี่ยต่อคนกับตัวแปรความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมห้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมเป็นตัวกำหนดของการอยู่อาศัย อาจกล่าวได้ว่าการออกแบบให้มีพื้นที่ทางเดินสนองความต้องการและสังคมของการอยู่ร่วมกัน ทำให้คนชราที่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในทางที่ดี

ตารางที่ 10

การแจกแจงความคิดเห็นของของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาคาร
เฉพาะที่เห็นว่าทางเดินเป็นพื้นที่ส่วนตัว

อาคาร	ความคิดเห็น ร้อยละ	จำนวน
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค		
1.1 อาคารพินุลสุข	10.3	3
1.2 อาคารบ้านสุขสันต์	41.4	12
1.3 อาคารสวัสดิผล	20.7	6
1.4 อาคารตึก 100 ปี	6.9	2
1.5 อาคารหอพัก	3.4	1
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	17.2	5
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2		
3.1 ห้องรวมหญิง	-	-
3.2 ห้องรวมชาย	-	-

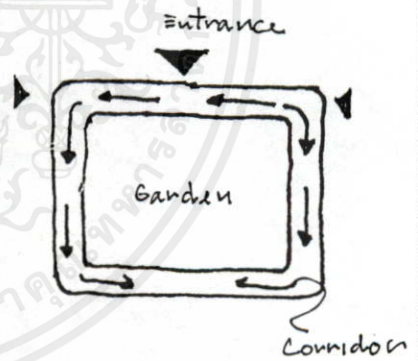
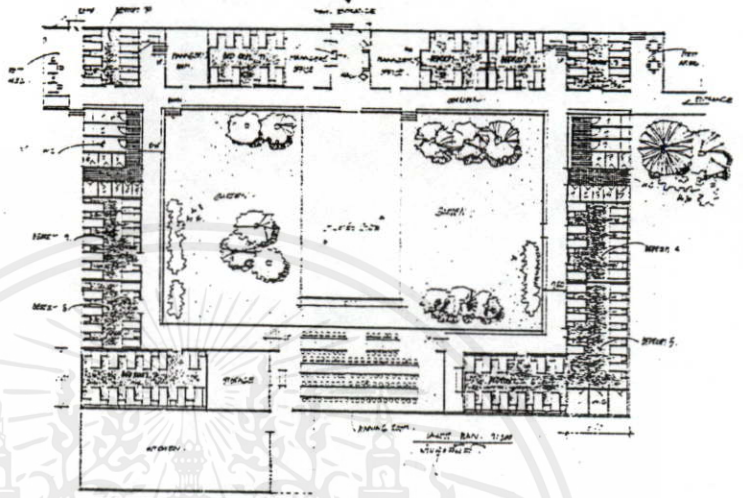
รวม 100 เท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

รูปที่ 80

แสดงการออกแบบทางเดินของอาคารสุขสันต์

แผนผังอาคารบ้าน
สุขสันต์

ลักษณะของการ
ออกแบบพื้นที่ทางเดิน
เป็นรูปเหลี่ยมที่ต่อ
เนื่องกันตลอด

ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
กลางพื้นที่อาคารนำไปใช้
เป็นบรรยากาศของการ
จัดสวน

5.1.2 ศึกษาความต้องการขององค์ประกอบในพื้นที่

นอกจากความต้องการความเป็นส่วนตัวแล้วในพื้นที่ที่มีส่วนประกอบต่างๆ ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ ภายในพื้นที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งหมดตอบว่ามีความพึงพอใจใน ใช้ เพียงมากกว่า (ร้อยละ 61.7) การใช้เฟอร์นิเจอร์ชนิดอื่น (ดูตารางที่ 11)

ตารางที่ 11

การวิเคราะห์ความชอบ หรือ ไม่ชอบของเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เฟอร์นิเจอร์	ชอบ(ร้อยละ)	ไม่ชอบ(ร้อยละ)
1. เตียนนอน	61.7*	38.3
2. เก้าอี้	7.4	92.6
3. โต๊ะทำงาน	6.2	93.8
4. โต๊ะหัวเตียง	29.6	70.4*

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ ตุลาคม 2539

ส่วนเฟอร์นิเจอร์ชิ้นอื่นๆ ได้แก่ เก้าอี้ , โต๊ะทำงาน , โต๊ะหัวเตียง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะตอบแบบสัมภาษณ์ว่าไม่ชอบมากกว่าชอบในการศึกษาความคิดเห็นในขนาดของเฟอร์นิเจอร์ พบว่ากลุ่มคนชรามีความเห็นว่าขนาดของเตียนนอนมีขนาดพอดีคิดเป็น ร้อยละ 85.2 ส่วนโต๊ะหัวเตียง มีกลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีขนาดพอดีแล้วร้อยละ 60.5 (ดูตารางที่ 12)

เมื่อเปรียบเทียบการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความคิดเห็นกับขนาดสัดส่วนของเฟอร์นิเจอร์พบว่าไม่มีความแตกต่างกันมาก (ต่ำกว่า .01 และต่ำกว่า .05 ตามลำดับ)

อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้สึกชอบและพอใจในขนาดของเตียนนอน ส่วนเก้าอี้และโต๊ะทำงาน กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามน้อยเพราะเนื่องจากภายในห้องนอนรวมของกรณีศึกษาเกือบทั้งหมด จะไม่มีเก้าอี้ภายในห้อง (ยกเว้น อาคารหอพักที่คนชราเป็นผู้จัดหา มาเอง) ส่วนรายละเอียดของโต๊ะหัวเตียง กลุ่มคนชราตอบคำถามในการสัมภาษณ์ว่าไม่ชอบแต่มีความพอใจในขนาดของโต๊ะหัวเตียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12

การวิเคราะห์ขนาดของเฟอร์นิเจอร์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เฟอร์นิเจอร์	ใหญ่ (ร้อยละ)	พอดี (ร้อยละ)	เล็ก (ร้อยละ)	รวม
1. เตียงนอน	-	85.2*	12.3	81
2. เก้าอี้	-	11.1	-	9
3. โต๊ะทำงาน	-	4.9	1.2	5
4. โต๊ะหัวเตียง	-	60.5*	16.0	62

** (ผู้ไม่ตอบใน ข้อที่2 เก้าอี้ จำนวน 72 คน ในข้อที่3 โต๊ะทำงาน จำนวน 76 คน ในข้อที่4 โต๊ะหัวเตียงจำนวน 19 คน)

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

จากการศึกษาพบว่าขนาดสัดส่วนของโต๊ะหัวเตียงมีขนาดและลักษณะ คล้ายกันแต่แตกต่างกันในรายละเอียดของวัสดุในออกแบบเท่านั้น ในการแจกแจงในรายละเอียดของความพึงพอใจในโต๊ะหัวเตียงพบว่า มุลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ จะมีความรู้สึกที่โต๊ะหัวเตียงมีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการใช้สอย (ร้อยละ 53.8) (ดูตารางที่ 13)

ตารางที่ 13

ตารางแจกแจงขนาดของโต๊ะหัวเตียง 3 กรณีศึกษา

สถานที่	ใหญ่	พอดี	เล็ก
สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	-	67.3	38.5
มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	-	26.5	53.8*
โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2)	-	6.1	7.7

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใด ถ้าพิจารณาในรายละเอียดพบว่าขนาดของโต๊ะหัวเตียงของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์จะมีขนาด กว้าง 40xยาว 60x75 เมตร เมื่อพิจารณาขนาดของการออกแบบพบว่ามีความใกล้เคียง

เคียงกับในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2) แต่จากการสังเกตภายในห้องพบว่าในมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ คนชราจะมีสมบัติส่วนตัวมาก นอกจากนี้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ในเรื่อง กฎระเบียบในการใช้อาคารไม่เข้มงวดเหมือนกับในสถานสงเคราะห์บางแค ที่กำหนดว่าห้ามมีสิ่งของส่วนตัวในปริมาณที่มากหรือรกเกินไปและในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2) สิ่งของส่วนตัวจะไม่มีทุกอย่างเป็นการบริการจากเจ้าหน้าที่นอกจากสิ่งของจากญาติผู้มาเยี่ยมเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจในขนาดของตู้หัวเตียงขึ้นอยู่กับความต้องการในการเก็บสิ่งของหรือความจำเป็น ของจำนวนสิ่งของที่มีนอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการบริการ

นอกเหนือจากนี้ในศึกษาความต้องการของเฟอร์นิเจอร์เพิ่มเติมในการอยู่อาศัยพบว่าในกรณีศึกษาของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ มีความต้องการในเฟอร์นิเจอร์ ได้แก่ โต๊ะทานข้าว หรือ ตู้กับข้าวในพื้นที่ (ดูตารางที่ 14)

ตารางที่ 14

แสดงรายละเอียดความต้องการเฟอร์นิเจอร์ภายในอาคารต่าง ๆ ของกรณีศึกษา

อาคาร	โต๊ะข้าง (ร้อยละ)	โต๊ะอาหาร (ร้อยละ)	เก้าอี้ (ร้อยละ)	อื่นๆ (ร้อยละ)	รวม
1. อาคารพิบูลสุข	33.3	-	33.3	33.3	3
2. อาคารสุขสันต์	33.3	66.7	-	-	3
3. อาคารหอพัก	-	-	-	100.0	1
4. มูลนิธิมิตรภาพ สงเคราะห์	12.5	25.0	-	62.5*	8
5. ห้องรวมชาย	-	-	-	100.0	3

* มีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม 63 คน

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ถ้าพิจารณาในรายละเอียดในความต้องการของเฟอร์นิเจอร์เนื่องมาจากการบริการ
ในอาคารในมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ มีห้องพักสำหรับนอนอย่างเดียวไม่มีส่วนกิจกรรมหรือ
ห้องอาหาร จึงทำให้คนชราที่มีความต้องการในส่วนขอโต๊ะอาหารหรือตู้เก็บอาหารเพิ่มเติม

อาจกล่าวได้ว่าความจำเป็นของการใช้เฟอร์นิเจอร์มีความสัมพันธ์กับส่วนประกอบที่ไม่สมบูรณ์ของพื้นที่เพื่อสนองความต้องการหรือประโยชน์ในการใช้สอย ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

ในความจำเป็นในการใช้เฟอร์นิเจอร์จะขึ้นอยู่กับการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) ของอาคาร ในการออกแบบให้มีความเหมาะสมนั้น ในการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

5.1.3 การศึกษาความเหมาะสมของอาคารที่อยู่อาศัยในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการศึกษาจะใช้แบบสัมภาษณ์ ความพึงพอใจใน มาตรา ความสะดวกสบาย - ไม่สะดวกสบาย ในการศึกษาพบว่าในแต่ละกรณีศึกษามีความพึงพอใจในความสะดวกสบายระดับ พอใจอันดับ 1 คือสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (เฉลี่ย 3.907) ส่วนอันดับ 3 คือ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2) อยู่ในระดับไม่พอใจ (เฉลี่ย 2.166) (ดูจากตารางที่ 15)

ตารางที่ 15

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในความสะดวกสบาย ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.907*	.6521	1
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.761	.5390	2
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.166	.7528	3

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อพิจารณาในแต่ละอาคารแล้วพบว่า อาคารที่มีความพอใจในระดับ 4 ขึ้นไปได้แก่ อาคารตึก 100 ปี , อาคารหอพัก และอาคารสวัสดิศัล เป็นอาคารที่อยู่ในระดับพอใจอาคารที่พอใจสูงสุดคืออาคารตึก 100 ปี (เฉลี่ย 4.25 ดูตารางที่ 16)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 16

การประเมินค่าเฉลี่ยความรู้สึกรังเกียจพอใจในความสะดวกสบาย และ ไม่สะดวกสบาย
ของกรณีศึกษา

อาคาร	5.พอใจมาก	4.พอใจ	3.เฉยๆ	2.ไม่พอใจ	1.ไม่พอใจมาก	รวม	ค่าเฉลี่ย
อาคารพิบูลสุข	16.7	55.6	22.2	5.6	-	18	3.83
อาคารบ้านสุขสันต์	5.3	78.7	5.3	10.5	-	19	3.78
อาคารสวัสดิผล	-	100.0	-	-	-	7	4.00
อาคารตึก 100 ปี	25.0	75.0	-	-	-	4	4.25
อาคารหอพัก	16.7	83.3	-	-	-	6	4.16
อาคารมูลนิธิมิตรภาพฯ	-	81.0	14.3	4.8	-	21	3.76
ห้องรวมหญิง กล้วยน้ำไท 2	-	33.3	33.3	33.3	-	3	3.00
ห้องรวมชาย กล้วยน้ำไท 2	-	33.3	66.7	-	-	3	3.33

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อมาพิจารณาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกของรายละเอียดต่างๆ พบว่าในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยพื้นที่ต่างๆ ในส่วนที่จำเป็น (ในสวน 1) ได้แก่ ห้องสำหรับการอยู่อาศัย (Bedroom) ห้องน้ำ (Bathroom) ห้องอาหาร (Dining room) ส่วนนั่งเล่น (Lounge) จากทั้งหมดจะเชื่อมโยงด้วย ทางเดิน (Corridor) (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

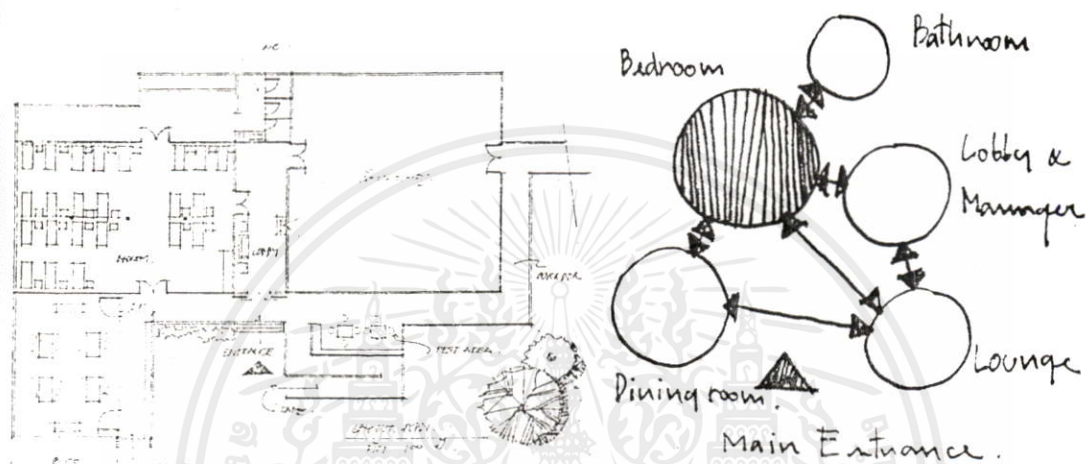
จากสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมดนำมาพิจารณาแผนผังตามอาคารของกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ อาคาร 100 ปี (เฉลี่ย 4.25) และของกลุ่มตัวอย่างของความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ อาคารรวมหญิงของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (เฉลี่ย 3.00) มีผังรายละเอียดดังต่อไปนี้ (รูปที่ 81)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

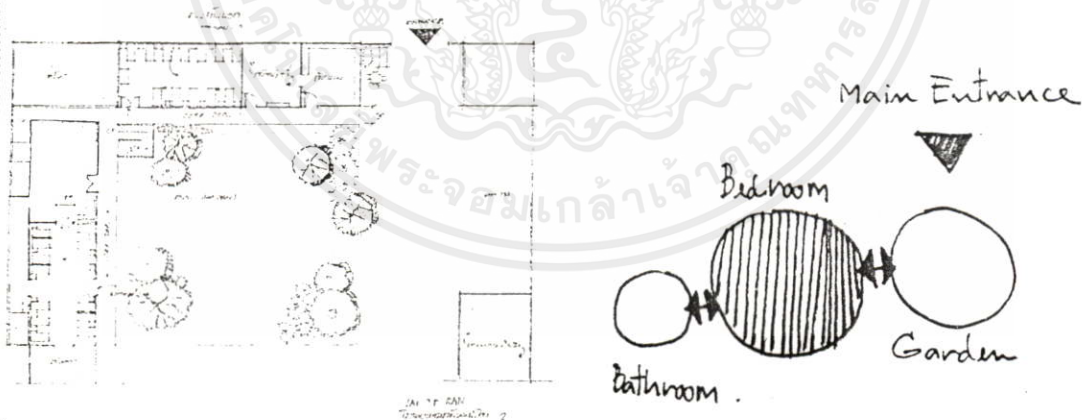
แผนผังที่ 81

แสดงรายละเอียดเปรียบเทียบ Facility ของอาคารตึก 100 ปี ในกรณีศึกษาของสถานสงเคราะห์
คนชราบ้านบางแคกับอาคารของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

▼ อาคารตึก 100ปี ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

▼ อาคารห้องพักรวมของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

● เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 อาคาร

อาคารตึก 100ปี มีแผนผัง ขององค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ส่วนนอน, ห้องรับประทานอาหาร, ห้องน้ำ, พื้นที่นั่งพัก ส่วนกลางของเจ้าหน้าที่ แยกเป็นพื้นที่ชัดเจน และใกล้เคียงกันมากกว่าอาคารในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ที่มีพื้นที่น้อยกว่า การรับประทานอาหารอยู่ในบริเวณเตียง และห้องน้ำอยู่ในบริเวณเดียวกัน

อาจกล่าวได้ว่า การกำหนดความสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการออกแบบพื้นที่ของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Facility) ทำให้เกิดการพึงพอใจในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อม อีกทั้งการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการออกแบบตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร จะมีผลของการศึกษา ต่อไปนี้

5.2 การศึกษาลักษณะกายภาพของกรณีศึกษา

ด้วยการวิเคราะห์ลักษณะกายภาพ จากการสังเกตการณ์และจากแบบสัมภาษณ์ในส่วนของมาตราเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อที่อยู่อาศัยในการศึกษาแบ่งออกเป็นรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเรื่องแสงสว่าง ในการศึกษาในเรื่องแสงสว่าง พบว่าแสงสว่างที่ส่องมาจากด้านนอกจะมีผลกับความรู้สึก การทำงาน , และความพึงพอใจของคน ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย ใช้ มาตราสว่าง - มืด และมาตราโปร่ง - ทึบ

จากการศึกษาระดับของความพึงพอใจ ของผู้อาศัยทั้งหมดของกรณีศึกษาพบว่ามีระดับของความพึงพอใจในเรื่องแสงสว่างมีค่าเฉลี่ย 3.79 และเรื่องความโปร่ง - ทึบ เฉลี่ย 3.68 จะอยู่ในระดับความพอใจ อันดับ 4 (ดูตารางที่ 20)

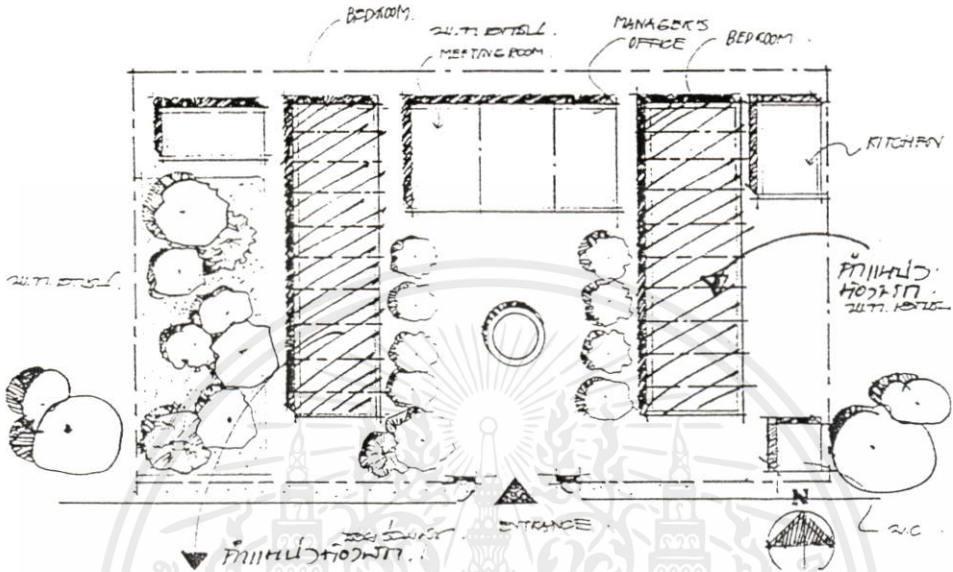
ในการศึกษาเปรียบเทียบของกรณีทั้ง 3 แห่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของแสงสว่างที่ทำให้มีความรู้สึกโปร่งสบาย อยู่ในระดับพอใจมีความใกล้เคียงกันระหว่างมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ค่าเฉลี่ย 3.809 และ 3.740 ตามลำดับ) (ดูตารางที่ 17) แต่จากการเปรียบเทียบพบว่ามูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีความพึงพอใจในแสงสว่างและความโปร่งสบาย มากกว่าทั้ง 2 กรณีศึกษา (เฉลี่ย 3.857 ดูตารางที่ 18) เนื่องจาก สถานที่ตั้งของอาคารและตำแหน่งแผนผัง เป็นลักษณะอาคารที่ค่อนข้างโปร่ง มีสิ่งกีดขวางน้อยจึงทำให้แสงสว่างส่องเข้ามาในตอนกลางวันมาก จึงไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าช่วยในการอยู่อาศัย

นอกจากนี้ภายในอาคารจะหาสีผนังด้วยสีฟ้าอ่อน ซึ่งช่วยในการสะท้อนแสงได้ดี จึงทำให้ภายในห้องดูสว่างมากขึ้น รวมทั้งมีการออกแบบช่องแสงหน้าต่างและประตูเปิด 2 ด้านของห้องจึงทำให้แสงสว่างเข้ามาได้ง่าย (ดูรูปที่ 82)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

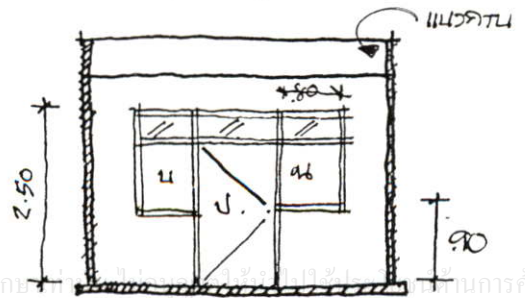
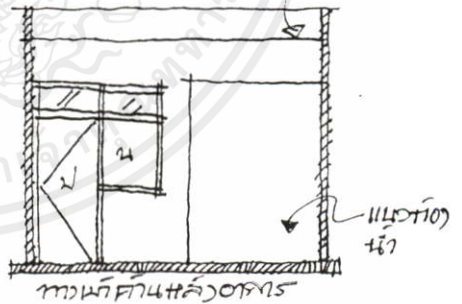
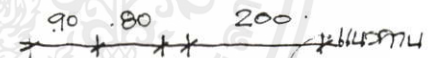
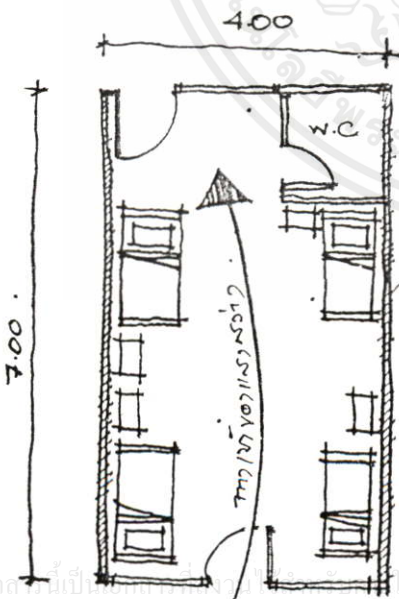
แผนผังที่ 82

แสดงรายละเอียดของการออกแบบภายในห้องพักของกรณีศึกษา
 ในมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ ศึกษาในเรื่องแสงสว่าง

▲ แผนผังอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์

● ลักษณะการออกแบบช่องแสงและประตูภายในห้องนอน

▲ แผนผังภายในห้องนอน

ตารางที่ 17

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจใน ความโปร่งสบาย ของกรณีศึกษา 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.740	.7316
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.809	.5118
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.666	1.5055

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ตารางที่ 18

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแสงสว่าง ของกรณีศึกษา 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.740	.4831
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.857	.6547
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	4.000	.6325

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ส่วนความพึงพอใจในเรื่องความสว่าง ของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 นั้น พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจ (ค่าเฉลี่ย 4.000) เนื่องจาก โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ภายในห้องคนชราเปิดไฟตลอดเวลา ทำให้คนชรา รู้สึกว่ามีความพึงพอใจมาก แต่ความพึงพอใจ ในความโปร่งสบายมีค่า เฉลี่ยต่ำสุด (เฉลี่ย 2.666) ของทั้ง 3 กรณี ทั้งนี้จากการสังเกตการณ์ สภาพแวดล้อมภายในห้องจะมีการเจาะหน้าต่างด้านเดียว และอยู่ติดกับบริเวณสวนที่มีต้นไม้ใหญ่ ปกคลุมหนาแน่นและบังแสงในตอนกลางวัน จึงทำให้บริเวณห้องพักดูมืดทึบทำให้คนชรา รู้สึกอึดอัดภายในห้องจึงใช้แสงไฟอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้การศึกษา ค่าเฉลี่ยของพื้นที่ (ดูตารางที่ 19) พบว่า มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีค่าเฉลี่ยพื้นที่ต่อคนสูงกว่า กรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง (เฉลี่ย 9.33) ให้ประโยชน์ด้านการก้ำไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 19

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของกรณีศึกษา ทั้ง 3 เฉลี่ย

สถานที่	พื้นที่(ตารางเมตร)	จำนวนคนชรา(ทั้งหมด)	ค่าเฉลี่ย
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	1773.5	249	7.12
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	746.75	80	9.33
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	182	25	7.28

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ในอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ ห้องพักแบ่งออกเป็น 2 ชั้น จากการศึกษาพบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชั้นล่างจะมีความพึงพอใจในเรื่องแสงสว่าง มากกว่าผู้อยู่ในชั้นบน เนื่องจากผู้ที่อยู่ในชั้นบน ให้เกิดความร้อน อบอ้าวในตอนกลางวัน และอีกทั้งภายในห้องมีประตูทางเข้าบ้านเดียว ซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความร้อนขึ้นเมื่อได้รับแสงมาก ส่วนชั้นล่างจากการสังเกตการณ์ พบว่าทางด้านหน้าอาคารจะมีการปลูกต้นไม้ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่ได้รับแสงมากในตอนเที่ยงวัน

อาจสรุปได้ว่า การออกแบบอาคารให้มีความโปร่งมีแสงสว่างอย่างพอเพียง จะทำให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีความรู้สึกพึงพอใจ ในการอยู่อาศัย ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับกรออกแบบและทิศทางของแสงสว่างที่ตกลงมากระทบรวมทั้งสภาพแวดล้อม ใกล้เคียงนี้ช่วยบรรเทาความร้อนจากแสงในตอนเที่ยงวัน

ทั้งนี้ที่ตั้งของอาคารควรมีความเหมาะสมห่างไกลจากสิ่งรบกวน ในการศึกษามีรายละเอียดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้

5.2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเรื่องการรบกวนของกลิ่น ในการศึกษาสภาพแวดล้อมเรื่องการถูกรบกวนจากกลิ่น พบว่า มีผลกับผู้อยู่อาศัยในเรื่องของความพึงพอใจ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย จะใช้มาตรา รบกวน - ไม่รบกวน , และมาตรากลิ่นสะอาด - กลิ่นเหม็น

จากการศึกษาความพอใจของการอยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่าความพึงพอใจของ สิ่งที่รบกวนหรือไม่รบกวน อยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.26) และค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในเรื่องการรบกวนของกลิ่น (เฉลี่ย 3.40) อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ดูตาราง ที่ 20)

ตารางที่ 20

อันดับความพึงพอใจในตัวแปร 12 ตัวอย่างของผู้กลุ่มตัวอย่างใช้อาคารทั้งหมด

ความพึงพอใจ (จัดอันดับจากค่ามาก-น้อย)	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ความปลอดภัย - ไม่ปลอดภัย	3.88	.80
2. สะดวกสบาย - ไม่สะดวกสบาย	3.81	.65
3. ความสว่าง - ความมืด	3.79	.54
4. ความโปร่ง - ความทึบ	3.68	.80
5. เย็นสบาย - อบอ้าว	3.65	.92
6. สะอาด - สกปรก	3.58	.70
7. ความกว้างขวาง - คับแคบ	3.54	.81
8. ความเป็นสัดส่วน - ไม่เป็นสัดส่วน	3.51	.81
9. ความเรียบร้อย - ยุ่งเหยิง	3.47	.67
10. กลิ่นสะอาด - กลิ่นเหม็น	3.40*	.67
11. ไม่รบกวน - รบกวน	3.26*	.86
12. เงียบ - อึกทึก	2.98	1.13

ที่มา : แบบสัมภาษณ์, ตุลาคม 2539

จากการศึกษาของกรณีทั้ง 3 แห่ง ของเรื่องสิ่งทีรบกวนหรือไม่รบกวนพบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจอันดับ 1 พบว่า ได้แก่ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (เฉลี่ย 3.523) อันดับ 2 ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (3.240) และอันดับสุดท้ายได้แก่ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (ค่าเฉลี่ย 2.500) (ดูตารางที่ 21)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 21

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในสิ่งที่รบกวน ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย (ความพึงพอใจ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.240	.8673	2
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.523*	.7496	1
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.500	.8367	3

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

นอกจากการวิเคราะห์ในเรื่องการรบกวนของกลิ่น พบว่า มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีความพึงพอใจอยู่ในอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ย 3.666) อันดับ 2 ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ค่าเฉลี่ย 3.314) และอันดับสุดท้ายได้แก่ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (ค่าเฉลี่ย 2.166) ดูตารางที่ 22

ตารางที่ 22

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในกลิ่นสะอาด หรือกลิ่นเหม็น ของกรณีศึกษา

สถานที่	ค่าเฉลี่ย (ความพึงพอใจ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.314	1.0247	2
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.666*	.6583	1
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	2.166	.7528	3

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย เห็นได้ว่าความพึงพอใจในเรื่องสิ่งรบกวนจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเรื่องการรบกวนของกลิ่น พบว่าในกรณีศึกษาของ มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์มีความพึงพอใจในเรื่องการรบกวนของกลิ่นมากกว่ากรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 พบว่ามีความพึงพอใจในเรื่องการรบกวนของกลิ่นค่อนข้างไปทางไม่พอใจ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับแบบสังเกตการณ์ของทั้ง 2 กรณีพบว่ามียาละลายเย็ดดังต่อไปนี้

จากการศึกษาในการสังเกตการณ์ในสภาพแวดล้อมของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ พบว่าแผนผังของส่วนห้องนอน (ปกติกลุ่มตัวอย่างใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบริเวณส่วนนอน) จะแยกออกจากส่วนพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ นอกจากการสัมภาษณ์พบว่าห้องพักที่อยู่ติดกับห้องครัว เท่านั้น ที่มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน แต่ส่วนมากจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียงไม่ถูกรบกวน จากกลิ่น

ส่วนการรบกวนของกลิ่นในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เนื่องจากอยู่ในค่าเฉลี่ยระดับไม่พอใจ จากการศึกษาแผนผังของอาคาร และจากการสังเกตการณ์พบว่าในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เป็นโรงพยาบาลรักษามุสลิมทั่วไปด้วย ด้วยตำแหน่งที่ตั้งของห้องนอนอยู่ใกล้กับส่วนครัวและวอร์ด (Ward) การรักษาของโรงพยาบาล ทำให้เกิดกลิ่นจากยาฆ่าเชื้อ และการปรุงอาหารรบกวน (รูปที่ 83)

อาจกล่าวได้ว่า การออกแบบที่ตั้งหรือตำแหน่งของตัวอาคารในการอยู่อาศัยของคนชรา ควรคำนึงถึงระยะหรือความห่างจากแหล่งที่ทำให้เกิดกลิ่นรบกวนกลิ่นต่าง ๆ จะทำให้คนชรา มีความรู้สึกพึงพอใจในการอยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากการศึกษาเรื่องแสงสว่าง , การรบกวนจากคลื่น ในเรื่องการรบกวนจากเสียง ก็เช่นเดียวกัน ผลของการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.2.3 การวิเคราะห์การรบกวนของเสียง ในการศึกษาสภาพในการรบกวนของเสียง จากการสังเกตการณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัย จะใช้ มาตรา เฌียบ - อิกทีก กับการวัดความพึงพอใจในมาตรา การรบกวน - ไม่รบกวน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเรื่องของเสียง อยู่ในระดับไม่พอใจหรืออยู่ในระดับต่ำสุดของค่าเฉลี่ย จากการวัดความพึงพอใจจากตัวแปร 12 อย่างของผู้อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย 2.98) (ดูจากตารางที่ 20)

จากการศึกษาของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง ในเรื่องการรบกวนของเสียง พบว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างไม่พอใจ (เฉลี่ย 2.7) (ดูตารางที่ 23) อยู่ในอันดับต่ำสุดของกรณีศึกษาทั้งหมด

ส่วนในมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์จะมีความพึงพอใจอันดับ 1 (เฉลี่ย 3.62 ดูตารางที่ 23) เนื่องจากสภาพที่ตั้งของอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (ดูในบทที่ 4) สภาพแวดล้อมใกล้เคียงจะเป็นที่โล่ง ห่างจากชุมชน และการจราจรจากถนนสายหลัก (ถนนติวานนท์) ส่วนถนนรองด้านหน้า มีรถวิ่งไม่สม่ำเสมอ ทำให้คนชราไม่ถูกรบกวนจากเสียงดังของเครื่องยนต์มากนัก ทำให้คนชรารู้สึกพึงพอใจเมื่ออาศัยอยู่ในอาคาร

ตารางที่ 23

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยต่อความพึงพอใจในเสียง รบกวน ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1.สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	2.70	1.19	3
2.มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.62	.74	1
3.โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	3.16	.75	2

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค นั้น เมื่อเข้าไปแจกแจงวิเคราะห์ความพึงพอใจ ในแต่ละอาคารของสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค พบว่า อาคารสวัสดิผลมีความพึงพอใจในเรื่องเสียง เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับความพอใจ (เฉลี่ย 3.43 ตารางที่ 24) เนื่องจากตำแหน่งของอาคารสวัสดิผล อยู่ระหว่างอาคารสุขสันต์ และอาคารตึก 100 ปี อาคารทั้งสองช่วยบรรเทาเสียง จากการจราจรด้านหน้าอาคารและด้านหลังที่เป็นตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน

ส่วนอาคารพิบูลสุขพบว่า มีระดับของความพึงพอใจต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 2.17) อยู่ในระดับ ไม่พอใจ จากการศึกษาจากสภาพที่ตั้งของอาคารพิบูลสุข เนื่องจาก ตำแหน่งของสถานที่ และอาคารมีลักษณะของแผนผังอาคารพิบูลสุข ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ซึ่งอยู่ใกล้กับคลองภาษีเจริญและชุมชนตลาดบางแค ที่มีการจราจรทางน้ำ และการค้าขายจากชุมชนของตลาดทำให้คนชราที่มีความรู้สึกไม่พึงพอใจในเสียงที่เกิดขึ้น (ดูรายละเอียดรูปที่ 84)

ตารางที่ 24

การประเมินค่าเฉลี่ยความรู้สึกพึงพอใจในการรบกวนของเสียงใน
อาคารสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค

อาคาร	5.พอใจมาก	4.พอใจ	3. เฉยๆ	2.ไม่พอใจ	1.ไม่พอใจมาก	รวม	ค่าเฉลี่ย
1. อาคารพิบูลสุข	5.6	11.1	11.1	38.9	33.3	18	2.17*
2. อาคารบ้านสุขสันต์	-	47.4	5.3	42.7	5.3	19	2.95
3. อาคารสวัสดิผล	14.3	28.6	42.9	14.3	-	7	3.43*
4. อาคารตึก100ปี	-	25.0	25.0	50.0	-	4	2.75
5. อาคารหอพัก	-	50.0	-	16.7	33.3	6	2.67

ที่มา , แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า จากการสัมภาษณ์อาคารพิบูลสุขยังพบอีกว่าจะมีปัญหาเรื่องกลิ่นจากน้ำเน่าเสียทั้งยังทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน แต่ในการศึกษาค่าความเฉลี่ยพบว่าคนชราตอบว่าอยู่ในระดับปานกลาง หรือ เฉย ๆ ทั้งนี้เพราะว่าคนชราที่อาศัยมีปัญหาเรื่องเสียงรบกวนมากกว่าเรื่องน้ำเสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งงานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการวิเคราะห์ยังพบอีกว่า ในอาคารห้องพัก และอาคาร 100 ปี ของคนชราบ้านบางแค มีความพึงพอใจในเรื่องเสียงอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 2.67 และ 2.75 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้งของอาคารพบว่าอยู่ใกล้กับโรงเรียน (นิมานรดี) จึงทำให้เกิดเสียงดังในตอนกลางวัน แต่มีระดับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มคนชราบ้านพิบูลสุข เนื่องจาก การสังเกตการณ์พบว่า การออกแบบอาคารในบ้านพิบูลสุข เป็นอาคารแบบเปิดมากกว่าอาคารตึก 100 ปี และอาคารหอพัก

อาจกล่าวได้ว่าการออกแบบตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร หรือการเลือกแผนผังของอาคารห้องพักคนชรา ต้องหลีกเลี่ยงจากสิ่งรบกวนในเรื่องที่มาของเสียง หรือการออกแบบอาคารให้มีลักษณะแบบปิดในตำแหน่งที่มาของเสียงจะทำให้คนชรามีความพึงพอใจในการอาศัยอยู่ในอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ ในการอยู่อาศัยภายในอาคารกับสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยมีผลต่อความพึงพอใจในการอยู่อาศัยเช่นกัน มีผลของการศึกษาดังต่อไปนี้

5.2.4 การศึกษาสภาพแวดล้อมของอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย ในการศึกษาเรื่องอุณหภูมิของอากาศ ในการศึกษาความพึงพอใจจะใช้มาตรงดั่งต่อไปนี้ คือ มาตราเย็นสบาย อบอุ่น จากการศึกษาระดับของความพึงพอใจของผู้อาศัยทั้งหมดของกรณีศึกษาพบว่าความพึงพอใจในเรื่อง อุณหภูมิ มีค่าเฉลี่ย 3.6 อยู่ในระดับพอใจ (ดูตารางที่ 20)

ในการศึกษาเปรียบเทียบของกรณีทั้ง 3 แห่ง พบว่าค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในเรื่อง อุณหภูมิพบว่า โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33 ดูจากตารางที่ 25)

ตารางที่ 25

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่ออุณหภูมิ ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.54	.9052	3
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	3.76	.9437	2
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	4.33*	.8165	1

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนของอาคารโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 พบว่า ห้องรวมชายในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (ดูจากตารางที่ 26) จะมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ พึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 5.00) เนื่องจาก ห้องรวมชายมีการติดระบบปรับอากาศจึงทำให้คนชรา มีความพึงพอใจในการอยู่อาศัย ส่วนห้องรวมหญิงของกรณีที่ทำการศึกษาเป็นห้องประเภทที่ให้บริการแบบไม่ได้ปรับอากาศ

นอกจากนี้ยังพบว่า อาคารห้องพักในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.00 ดูตารางที่ 26) เป็นอันดับสุดท้ายจากการศึกษาภายในห้องนอน พบว่าไม่มีการติดแอร์ แต่บางห้องนอนมีการใช้พัดลมช่วย แต่เนื่องจาก อาคารอยู่ติดกับโรงเรียน (นิมนานต์) จึงทำให้ต้องปิดประตูกันเสียงจากภายนอก และนอกจากนี้อาคารห้องพัก จะเป็น

ส่วนของความเป็นส่วนตัว จะมีคนชราอาศัยอยู่คนเดียว และมีทรัพย์สินส่วนตัวมากจึงทำให้ต้องปิดประตูทางเข้า จึงทำให้อากาศถ่ายเทได้ไม่สะดวก จึงทำให้ภายในห้องร้อนอบอ้าว

ตารางที่ 26

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ในอุณหภูมิของอาคารทั้งหมดของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

อาคาร	5.พอใจมาก	4.พอใจ	3.เฉยๆ	2.ไม่พอใจ	1.ไม่พอใจมาก	รวม	ค่าเฉลี่ย
1. อาคารพินุลสุข	5.6	88.9	-	5.6	-	18	3.94
2. อาคารบ้านสุขสันต์	-	68.4	5.3	21.1	5.3	19	3.67
3. อาคารสวัสดิผล	14.3	42.9	28.6	14.3	-	7	3.57
4. อาคารตึก100ปี	-	50.0	25.0	25.0	-	4	3.25
5. อาคารหอพัก	-	50.0	-	50.0	-	6	3.00*
6. อาคารมิตรภาพ	14.3	66.7	-	19.0	-	21	3.76
7. ห้องรวมหญิง กล้วยน้ำไท 2	-	66.7	33.3	-	-	3	3.66
8. ห้องรวมชาย กล้วยน้ำไท 2	-	100.0	-	-	-	3	5.00

ที่มา , แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

จากการสังเกตสภาพแวดล้อมยังพบอีกว่า อาคารพินุลสุข มีความพึงพอใจในอุณหภูมิอยู่ในระดับ พึงพอใจเป็นอันดับ 2 จากการสังเกตสภาพแวดล้อมพบว่า อาคารพินุลสุขจะอยู่ติดกับคลองภาษีเจริญ จึงทำให้อากาศเย็นสบาย แต่ประสบปัญหาเรื่องกลิ่นและเสียงจากน้ำ และส่วนในประเด็นอื่น คือในการออกแบบอาคารพินุลสุข มีการติดพัดลมภายในอาคาร และนอกจากนี้ มีค่าเฉลี่ยของพื้นที่ ต่อ 1 คน มากเป็น อันดับ 1 (ค่าเฉลี่ย 8.82) (ดูตารางที่ 27) จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีอุณหภูมิของอากาศอยู่ในความพึงพอใจ

อาจกล่าวได้ว่า อาคารที่ตั้งอยู่ในชุมชน หรือในกรุงเทพควรมีการติดแอร์หรือเครื่องปรับอากาศในพื้นที่อาศัย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการรบกวนของกลิ่นและเสียง อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหานี้ในเรื่องความร้อนอบอ้าวของอากาศ ทำให้คนชราที่มีความพึงพอใจในการอาศัยนำไปใช้

ตารางที่ 27

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องนอนต่อคนของกรณีศึกษา

อาคาร	พื้นที่(ตารางเมตร)	จำนวนคนชรา(ทั้งหมด)	ค่าเฉลี่ย(ต่อคน)
1. อาคารพิบูลสุข	724	82	8.82*
2. อาคารบ้านสุขสันต์	660	104	6.35
3. อาคารสวัสดิผล	180	39	4.62
4. อาคารตึก100 ปี	192	23	8.35
5. อาคารหอพัก(เฉลี่ยต่อ 1 คน)	17.5	1	17.5
6. ห้องนอนมูลนิธิมิตรภาพ	24	4	6
7. ห้องรวมหญิงกล้วยน้ำไท 2	91	13	7
8. ห้องรวมชายกล้วยน้ำไท 2	91	12	7.58

ที่มา : จากการสังเกตการณ์ในกรณีศึกษา ตุลาคม 2539

นอกจากการศึกษาการใช้พื้นที่ , สภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสมแล้ว ในเรื่องความปลอดภัยก็เป็นส่วนหนึ่งในสภาพแวดล้อมของการอยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่าเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ผลของการศึกษาจะมีรายละเอียด ดังนี้

5.3 การศึกษาความพึงพอใจในเรื่องความปลอดภัย

จากการศึกษาพบว่า การมีความมั่นคงและปลอดภัยจะเป็นความต้องการพื้นฐานของชีวิต จะเป็นเครื่องวัดความพึงพอใจ ในการอยู่อาศัยอย่างหนึ่งของมนุษย์..(วิมลสิทธิ์ , Seymmur , ธีรรัตน์ หน้า 19) จากการวิเคราะห์พบว่าค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการอาศัยอยู่ในอาคารของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในระดับพอใจ (ค่าเฉลี่ย 3.88) (ดูตารางที่ 20)

เมื่อแจกแจงค่าเฉลี่ยออกเป็นของแต่ละกรณีศึกษา พบว่ากรณีศึกษาของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมากกว่าในอีก 2 กรณีศึกษา (ดูตารางที่ 28) แสดงว่าการอยู่อาศัยในอาคารมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง รู้สึกปลอดภัยมากกว่าในกรณีศึกษาในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2

แม้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 28

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในความปลอดภัย ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	อันดับ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	3.870	.8020	2
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	4.000	.8367	1*
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	3.500	.5477	3

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

การวิเคราะห์ความพึงพอใจในเรื่องความปลอดภัยของกรณีศึกษานี้ จะจำแนกออกเป็นความปลอดภัย เนื่องจากการใช้พื้นที่ศึกษาในกรณีของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในอาคาร และการศึกษาความปลอดภัยของบุคคลภายนอก

5.3.1 ความปลอดภัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุในการอยู่อาศัยในชีวิตประจำวัน พบว่า ร้อยละ 65.4 ตอบว่าไม่เคย ร้อยละ 28.4 เกิดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว และร้อยละ 6.2 ตอบว่าเกิดขึ้นทุกวัน (ดูตารางที่ 29)

ตารางที่ 29

การแจกแจงรายละเอียดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในกรณีศึกษา ทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	1. ทุกวัน	2. ไม่เคย	3. บางครั้งบางคราว	รวม
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค	9	32	17	53
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	-	15	6	23
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2	-	5	-	5
ร้อยละ	6.2	65.4	28.4	81/100

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ที่ในการศึกษา ยังจำแนกออกเป็นสถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุภายในอาคาร ศึกษาใน 6 ส่วน พบว่า ส่วนกิจกรรม มีปลอดภัยมากกว่าทั้งหมด (ร้อยละ 83.3) ส่วนสถานที่ไม่ปลอดภัย พบว่า ได้แก่ ห้องน้ำ (คิดเป็น ร้อยละ 23.5) (ดูจากตารางที่ 30)

ตารางที่ 30

การแจกแจงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในอาคาร ทั้ง 3 กรณีศึกษา

สถานที่	1.ปลอดภัยร้อยละ	2.เฉย ๆ ร้อยละ	3.ไม่ปลอดภัยร้อยละ
1. ในห้องน้ำ	63.0	13.6	23.5*
2. บริเวณทางเดินภายในห้อง	74.1	12.3	11.1
3. บริเวณโถงทางเดิน	76.0	13.3	10.7
4. ในตัวอาคาร	81.1	4.8	7.1
5. ในส่วนพื้นที่กิจกรรม	83.3	8.3	4.2*
6. การใช้เฟอร์นิเจอร์	76.1	16.4	7.5

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ในการวิเคราะห์นํารายละเอียดของพื้นที่ภายในอาคาร มาแจกแจงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของแต่ละอาคารของกรณีศึกษาดังนี้

5.3.1.1 การศึกษาความปลอดภัยในห้องน้ำ (Bathroom) ในการวิเคราะห์พบอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับการใช้ห้องน้ำมากที่สุดคือในอาคารพิบูลสุข ของสถานสงเคราะห์บ้านบางแคและห้องรวมหญิงของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2) (ร้อยละ 33.3) ส่วนห้องน้ำที่มีความปลอดภัยมากที่สุดพบว่าอยู่ในส่วนของห้องพักในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ร้อยละ 100.0) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ห้องน้ำร่วมกันพบว่า ห้องน้ำในอาคารตึก 100 ปี มีความปลอดภัยมากกว่าอื่น (ร้อยละ 75.0 ดูตารางที่ 31)เนื่องจากการออกแบบแผนผังห้องน้ำจะโปร่งไม่ปิดทึบเข้าไปในอาคาร ห้องน้ำแบ่งออกเป็นสัดส่วนชัดเจน การกรุผนังและพื้น สะอาดและใหม่มากกว่าอาคารพิบูลสุข

ส่วนแผนผังของห้องน้ำบ้านวิบูลย์สุข พบว่า เนื้อที่ภายในห้องน้ำทั้งหมดของอาคารพิบูลสุข (ชั้น 1) คิดเฉลี่ยต่อ 1 คน 1.16 ตารางเมตร (พื้นที่ 80 ตารางเมตร: คนชรา 69 คน) ชั้นที่ 2 คิดเฉลี่ยต่อ 1 คน .61 ตารางเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพื้นที่ของห้องน้ำที่มีกับจำนวนคนชราที่มีขนาดที่ไม่เพียงพอในการใช้ ในการสังเกตการณ์พบว่ามีความถี่ในการใช้ห้องน้ำอยู่ตลอดเวลา (โดยเฉพาะช่วงเช้า) จึงทำให้ห้องน้ำเปียกและลื่นอยู่เสมอ จึงทำให้เป็นอันตรายต่อผู้ที่ใช้ห้องน้ำได้ (ดูการเปรียบเทียบลักษณะห้องน้ำในอาคารตึก 100 ปี กับห้องน้ำของอาคารพิบูลสุขรูปที่ 86)

ส่วนห้องน้ำของอาคารในหอรวมหญิงของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท พบว่าไม่มีความปลอดภัยเช่นกันทั้งนี้จากการสังเกตการณ์ พบว่าคนชราในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท มีความเจ็บป่วย จึงต้องพึ่งบริการจากเจ้าหน้าที่ (Nurse's aides) จึงทำให้คนชราที่มีความรู้สึกว่าภายในห้องน้ำไม่ปลอดภัย

ตารางที่ 31

การศึกษาความปลอดภัยในอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในห้องน้ำของอาคารในกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

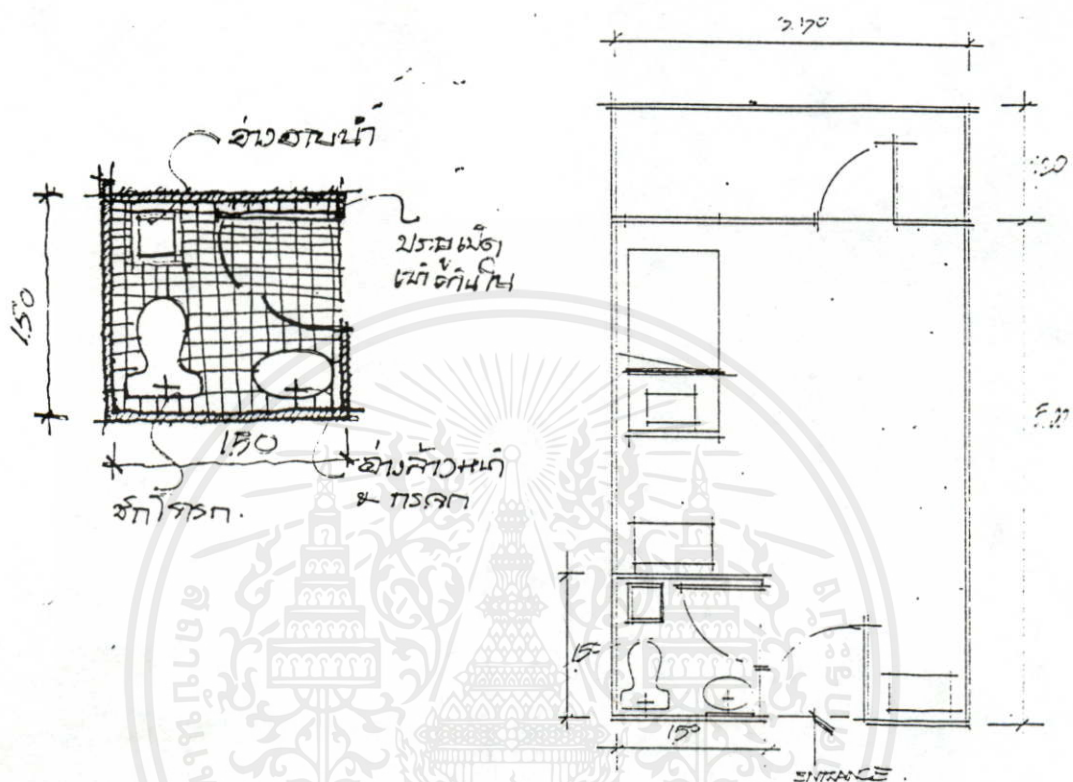
อาคาร	ปลอดภัย ร้อยละ	เฉย ๆ ร้อยละ	ไม่ปลอดภัย ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลสุข	61.1	5.6	33.33*
1.2 อาคารสุบสันต์	57.9	15.8	26.3
1.3 อาคารสวัสดิผล	42.9	57.1	-
1.4 อาคาร 100 ปี	75.0*	-	25.0
1.5 อาคารหอพัก	100.0*	-	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	71.4	-	28.6
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	33.3	33.3	33.3
3.1 ห้องรวมชาย	33.3	66.7	-

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ส่วนห้องน้ำที่มีความปลอดภัยภายในอาคารมากที่สุดพบว่า พบว่าได้แก่อาคารหอพักของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ร้อยละ 100) จากการวิเคราะห์รายละเอียดของแผนผังพบว่าภายในห้องของหอพัก มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 1.125 (ขนาด1.50x1.50) โดยห้องพักจะมีคนชราอาศัยอยู่คนเดียว ภายในจะประกอบด้วย โถชักโครก , อ่างล้าง และถังน้ำอาบ จากการสังเกตการณ์พบว่า การออกแบบห้องน้ำจะมีบานประตูเปิดเข้าด้านใน คนชราเมื่อเข้าไปสามารถยึดจับ อ่างล้างหน้าและอาบน้ำได้ และนอกจากนี้ภายในห้องของหอพักมีความเป็นส่วนตัวสูงส่วนมากจากการสัมภาษณ์ คนชราตอบว่าจะไม่ค่อยปิดประตูอาบน้ำ เวลาเข้าไปใช้ (ดูรูปที่ 85)

รูปที่ 85

แสดงรายละเอียดของห้องน้ำภายในห้องพักของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

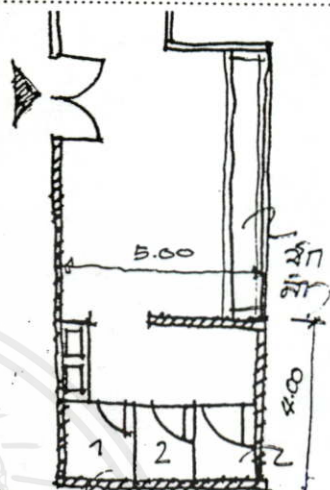
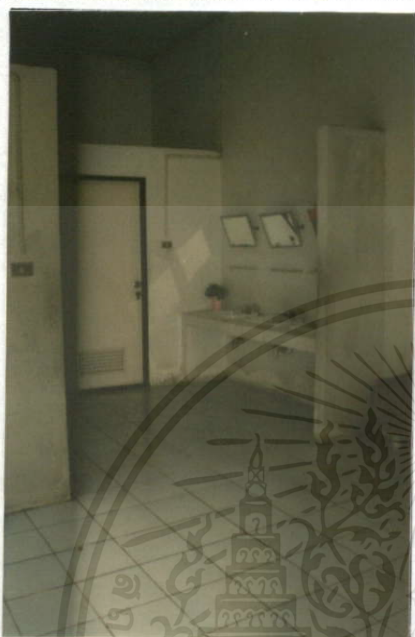
▲ แผนผังภายในห้องพัก

- แสดงรายละเอียดของภายในห้องน้ำ ประกอบด้วย อ่างล้างหน้า, โถชักโครก และถังอาบน้ำในขนาดพื้นที่ 1.50 x 1.50 คนชราสามารถเกาะยึดได้สะดวกเวลาใช้

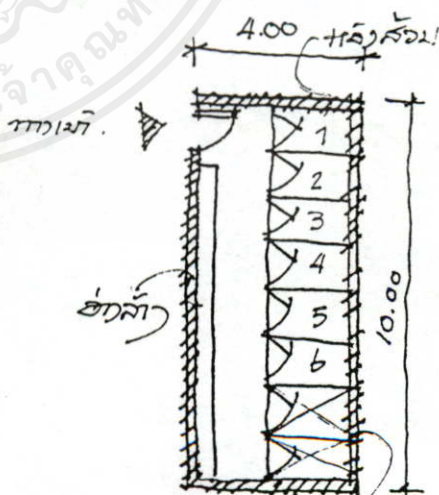
รูปที่ 86

การเปรียบเทียบลักษณะห้องน้ำในอาคารตึก 100 ปี กับห้องน้ำของอาคารพิบูลสุข

▲ แผนผังภายในห้องน้ำของอาคารตึก 100 ปี

- แสดงความแตกต่างของห้องน้ำตึก 100 ปี กับห้องน้ำของอาคารพิบูลสุข
  - ภายในห้องน้ำอาคาร 100 ปี เป็นแบบเปิดโล่ง มากกว่าอาคารพิบูลสุข
  - สภาพห้องน้ำของอาคาร 100 ปี ใหม่กว่า อาคารพิบูลสุข
  - พื้นที่ภายในห้องของอาคาร 100 ปี แห้งกว่าอาคารพิบูลสุข
  - ขนาดพื้นที่ห้องน้ำของอาคาร 100 ปี พอเหมาะไม่ยาวมากเกินไป

▲ แผนผังภายในห้องน้ำใหม่ของอาคารบ้านพิบูลสุข

เอกสารนี้เป็น
ไม่ว่ากรณีใด

การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้
หรือ อื่นๆ
โดยไม่ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของ

5.3.1.2 การศึกษาความปลอดภัยในบริเวณทางเดินภายในห้องนอน (Corridor) จากการวิเคราะห์พบว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในทางเดินภายในห้องพบว่าในอาคารตึก 100 ปี และอาคารพิบูลสุข จะมีความปลอดภัยมากกว่าอาคารอื่น (ร้อยละ 100 และ 85.3 ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ปลอดภัยพบว่าได้แก่ ห้องรวมชาย ของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (ร้อยละ 33.3) (ดูตารางที่ 32)

ตารางที่ 32

การศึกษาความปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบริเวณทางเดินภายในห้อง
ของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

อาคาร	ปลอดภัย ร้อยละ	เฉย ๆ ร้อยละ	ไม่ปลอดภัย ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลย์สุข	85.3*	5.6	11.1
1.2 อาคารสุขสันต์	68.4	15.8	15.8
1.3 อาคารสวัสดิผล	71.4	28.6	-
1.4 อาคาร 100 ปี	100.0*	-	-
1.5 อาคารหอพัก	66.7	-	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	81.0	95	9.5
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	66.7	-	-*
3.2 ห้องรวมชาย	-	66.7	33.3*

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อพิจารณาจากแผนผังของอาคาร 100 ปี และอาคารบ้านพิบูลสุขพบว่า มีค่าเฉลี่ย ของพื้นที่ ต่อคน เท่ากับ 8.35 และ 8.82 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 33)

ถ้าพิจารณาจากจำนวนค่าเฉลี่ยของพื้นที่ต่อคน พบว่ามีจำนวนค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกอาคารในการศึกษาขนาดของพื้นที่ทางเดิน และการสัญจรภายในห้องนอน พบว่าจะมีขนาดจากเตียงเท่ากับ 1.21 ม. ถ้าคิดจากพื้นที่ของเตียงนอนทั้งหมดของความเป็นส่วนตัว เท่ากับ 6.00 เมตร (Julies, Martin : 1979 หน้า 52)

ถ้าเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพื้นที่อาคารแล้วพบว่า อาคารบ้านพิบูลสุขและอาคารตึก 100 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่า จึงทำให้คนชรารู้สึกกว้างและประกอบด้วยแผนผัง ในการออกแบบ จะเป็นอาคารนอนที่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากร่วมกับการออกแบบอาคารจึงเป็นแบบเปิดโล่งไม่ กั้น เป็นห้องนอน ซึ่งสะดวกในการเดิน นอกจากนี้อาคารทั้งสองเป็นอาคารตึก ก่อสร้างด้วย คอนกรีตพื้นจะเป็นหินขัด ซึ่งเหมาะแก่การทำความสะดวก รวมทั้งกฎของอาคารที่ไม่สวม รองเท้าเข้าไปในทางเดินห้องนอน

ตารางที่ 33

ค่าเฉลี่ยพื้นที่ในห้องนอนต่อคนของกรณีศึกษา

อาคาร	พื้นที่(ตารางเมตร)	จำนวนคนชรา(ทั้งหมด)	ค่าเฉลี่ย(ต่อคน)
อาคารพิบูลสุข	724	82	8.82
อาคารบ้านสุขสันต์	660	104	6.35
อาคารสวัสดิผล	180	39	4.62
อาคาร 100 ปี	192	23	8.35
อาคารหอพัก	17.5	1	17.5
ห้องนอนมูลนิธิมิตรภาพ	24	4	6
ห้องรวมหญิงกล้วยน้ำไท 2	91	13	7
ห้องรวมชายกล้วยน้ำไท 2	91	12	7.58

ที่มา : จากการสังเกตการณ์ในกรณีศึกษา , ตุลาคม 2539

ส่วนอาคารที่พบว่าไม่ปลอดภัยในบริเวณทางเดินพบว่า ได้แก่ห้องรวมชายของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 จากคิดเฉลี่ยของพื้นที่ต่อคนพบว่า มีขนาด เท่ากับ 7.58 ตารางเมตรต่อ 1 คน จากการสังเกตการณ์พบว่าภายในห้องนอนชายคนชราที่เข้ารับบริการมีปัญหาทางสุขภาพ คนชราจำเป็นต้องใช้รถเข็น และไม่เท่าช่วย จึงทำให้การเดินภายในห้องไม่สะดวกสบาย (จากการศึกษาพบพื้นที่ทางสัญจรและพื้นนอนสำหรับคนพิการจะใช้พื้นที่ขนาด 9.00 ตารางเมตร (Julies , Matin : 1979 หน้า 52) ถ้าเปรียบเทียบจะเห็นว่าขนาดพื้นที่ภายในห้องของคนชรา มีขนาดต่ำกว่ามาตรฐาน

อาจกล่าวได้ว่า ความเหมาะสมของโถงทางเดินของการอาศัยอยู่ร่วมกัน และให้เหมาะสมกับลักษณะของคนชรา ควรมีขนาดกว้างกว่าทางเดินปกติ สำหรับเดินได้สะดวกสบาย การใช้วัสดุกรุพื้นและการรักษาความสะอาด ก็เป็นความปลอดภัยอีกอย่างหนึ่งในการอาศัย

5.3.1.3 การศึกษาความปลอดภัยในบริเวณโถงทางเดิน (Hallways corridor) จากการวิเคราะห์พบว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบริเวณทางเดินด้านนอกหรือโถงทางเดินภายในอาคาร พบว่าในอาคารหอพัก อาคารห้องรวมหญิง ตอบว่าปลอดภัย (ร้อยละ 100.0) (ดูตารางที่ 34) จากการสังเกตการณ์พบว่าในอาคารหอพักนั้น การออกแบบโถงทางเดินด้านหน้าทางเข้าห้องพัก มีขนาดกว้างและเป็นแนวเป็นอาคารคอนกรีตการออกแบบ Lamp สำหรับชั้นลงของผู้ที่อยู่ในรถเข็น ส่วนความกว้างของทางเดิน เท่ากับ 2.00 เมตร

ตารางที่ 34

การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบริเวณทางเดินหรือโถงทางเดิน
ภายนอกห้องของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

อาคาร	ปลอดภัย ร้อยละ	เฉย ๆ ร้อยละ	ไม่ปลอดภัย ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลย์สุข	60.0	33.3	6.7
1.2 อาคารสุขสันต์	63.2	10.5	26.3*
1.3 อาคารสวัสดิผล	71.4	14.3	14.3
1.4 อาคาร 100 ปี	75.0	25.0	-
1.5 อาคารหอพัก	100.0*	-	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	95.0	5.0	-
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	100.0	-	-
3.2 ห้องรวมชาย	50.0	-	50.0

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

ในส่วนของห้องรวมหญิงพบว่า แพนผังของอาคารจะอยู่ชั้นล่าง บริเวณทางเข้าอาคารจะเป็นส่วนมีเนื้อที่กว้าง ซึ่งเหมาะสำหรับเดินส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ปลอดภัยพบว่า เป็นห้องรวมชายของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ทั้งนี้เนื่องจากคนเราต้องใช้รถเข็น และไม่ทำช่วยในการเดินจึงทำให้คนชรา รู้สึกไม่ปลอดภัยทั้งทางเดินภายในห้องและโถงทางเดิน

ส่วนอาคารที่ตอบว่าไม่มีความปลอดภัยมากที่สุด ได้แก่ อาคารสุขสันต์ของสถานสงเคราะห์บ้านบางแค (ร้อยละ 26.3) เนื่องจากอาคารสุขสันต์ จะเป็นอาคารเก่า วัสดุที่ทำพื้นทางเดิน จะเป็นไม้ เนื่องจากมีระยะเวลาใช้ยาวนาน จึงทำให้พื้นเกิดร่อง และงอตัว ทำให้คนชราเกิดสะดุดเวลาเดิน และบริเวณทางเดินไม่มีสิ่งสำหรับเกาะยึด จึงทำให้คนชราเกิดอุบัติเหตุเวลาเดิน (ดูรูปที่ 87)

อาจกล่าวได้ว่าการออกแบบโถงทางเดิน ควรมีขนาดกว้างเหมาะสำหรับคนชรา วัสดุที่กรุพื้นไม่ควรเกิดร่องหรือขรุขระ ควรมีที่ยึดสำหรับคนชราได้เกาะเวลาเดิน จะทำให้คนชรา รู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้โถงทางเดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1.4 การออกแบบความปลอดภัยในห้องอาหาร (dining room) จากการวิเคราะห์พบว่าอุบัติเหตุในห้องอาหารพบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความปลอดภัย (ร้อยละ100) คือ อาคาร100 ปี ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ดูตารางที่ 35)

ตารางที่ 35

การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในห้องอาหารของอาคารในกรณีศึกษา

อาคาร	ปลอดภัย ร้อยละ	เฉย ๆ ร้อยละ	ไม่ปลอดภัย ร้อยละ
1. อาคารพิบูลสุข	82.4	5.9	11.8*
2. อาคารสุขสันต์	92.9	-	7.1
3. อาคารสวัสดิผล	85.7	14.3	-
4. อาคาร 100 ปี	100.0*		

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

จากการสังเกตภายในอาคารห้องอาหาร พบว่า ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค จะแบ่งพื้นที่เป็นห้องอาหารเป็นสัดส่วนชัดเจน ส่วนมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ และ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ไม่มีโรงอาหารหรือห้องอาหารเป็นสัดส่วนคนชราจะใช้พื้นที่ภายในห้องเป็นส่วนรับประทานอาหารไปในตัว จากการสังเกตการณ์พบว่าในกรณีศึกษาของมูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ พบว่าคนชรามีความต้องการโต๊ะอาหารเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ คือ เติง และตู้หัวเตียง ภายในห้องนอนของตนเอง เพื่อความสะดวกในการรับประทานอาหาร

ส่วนในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 เติงสำหรับคนชราจะเป็นเตียงของโรงพยาบาลมีถาดสำหรับวางอาหาร ในส่วนนี้จะเป็นการบริการของพยาบาลที่ดูแล

จากการศึกษาในอาคารของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค แบ่งพื้นที่เป็นห้องอาหารนอกเหนือจากนั้นใช้บริเวณห้องพักเป็นส่วนรับประทานอาหาร (สำหรับคนชราที่เจ็บป่วย) จากการวิเคราะห์พบว่า อาคารตึก 100 ปี มีผู้ตอบแบบสอบถามว่าปลอดภัยในห้องอาหารร้อยละ 100 พบว่าจากการสังเกตแผนผัง ห้องอาหารจะอยู่ใกล้กับส่วนนอน มีพื้นที่เฉลี่ยต่อคน เท่ากับ 3.70 จากจำนวนคนทั้งหมด 26 คน (กว้าง 8 เมตร ยาว 12 เมตร)

ส่วนอาคารบ้านพิบูลสุข มีผู้ตอบว่าปลอดภัยร้อยละ 82.4 และไม่ปลอดภัยร้อยละ 11.8 ทั้งนี้เมื่อเทียบพื้นที่ต่อคนในการรับประทานอาหารพบว่า มีเนื้อที่เฉลี่ย 1.36 (กว้าง 8 ยาว 14) จากจำนวนคนชรา 82 คน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพื้นที่ของแต่ละคนพบว่าจะมีขนาดต่อคนต่างกัน ทำให้เกิดการรบกวนในช่วงการรับประทานอาหาร (จากการศึกษาพบว่าห้องอาหารควรมีที่สำหรับรับประทานอาหาร ประมาณ 15-20 คน เท่านั้น ตามขนาดสัดส่วนของโต๊ะและเก้าอี้ มาตรฐาน : 1 คน (Koncrik: 1976)

อาจกล่าวได้ว่า ห้องอาหารที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ ห้องอาหารที่ขนาดพอเหมาะกับคนชราประมาณ 15-20 คน จะทำให้ไม่เกิดความรบกวน หรืออุบัติเหตุได้ง่ายเวลารับประทานอาหาร

5.3.1.5 การออกแบบความปลอดภัยในพื้นที่ส่วนกิจกรรม

จากการวิเคราะห์ พบว่า อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นพบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีจำนวนน้อยมาก คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผู้ไม่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 46.17 (จำนวน 57 คนจากทั้งหมด 81 คน) ในการตอบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในกรณีศึกษาของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 จากการสังเกตการณ์ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค จะมีส่วนของการทำอาชีพบำบัด อยู่ในอาคารสุสันต์ นอกจากนั้นเป็นกิจกรรมที่ใช้พื้นที่ภายนอกอาคาร อาคารของส่วนกิจกรรมจะเป็นอาคารเปิดโล่ง มีแสงสว่างเข้ามาพอเพียง มีการจัดโต๊ะทำกิจกรรมเป็นหมู่ แบ่งส่วนชัดเจน ทำให้คนชรามาใช้พื้นที่รู้สึกถึงความปลอดภัย

ส่วนในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 มีส่วนสำหรับห้องกิจกรรมเฉพาะ ที่เน้นไปทางการฟื้นฟูสภาพร่างกาย เช่น ขา ของคนชรา เนื่องจากคนชราในโรงพยาบาลช่วยเหลือตนเองไม่ได้มากเท่าที่ควร ภายในห้องของส่วนกิจกรรมแบ่งส่วนชัดเจน ภายในห้อง เปิดไฟ อยู่ตลอดเวลา มีแบ่งพื้นที่ในการใช้เป็นสัดส่วนชัดเจนมีเจ้าหน้าที่ของส่วนกิจกรรมดูแล จึงทำให้คนชรา รู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้พื้นที่

อาจกล่าวได้ว่าคนชราที่มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้สถานที่กิจกรรมเนื่องจากการออกแบบมีความชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล จึงทำให้คนชรา รู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้สถานที่

5.3.1.6 ความปลอดภัยในการใช้เฟอร์นิเจอร์

จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้อาคารในบ้านสวัสดิศัลย์ อาคาร 100 ปี อาคารหอพัก และห้องรวมหญิง มีความปลอดภัยในการใช้เฟอร์นิเจอร์ มากถึงร้อยละ 100 ส่วนผู้

ตอบแบบสัมภาษณ์ว่าไม่ปลอดภัยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 11.8 อยู่ในอาคารบ้านสุขสันต์ของสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค (ดูตารางที่ 36)

ตารางที่ 36
การวิเคราะห์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับการใช้เฟอร์นิเจอร์

อาคาร	ปลอดภัย ร้อยละ	เฉย ๆ ร้อยละ	ไม่ปลอดภัย ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลสุข	66.7	25.3	8.3
1.2 อาคารสุขสันต์	70.6	17.3	11.8*
1.3 อาคารสวัสดิคุณ	100.0	-	-
1.4 อาคาร 100 ปี	100.0	-	-
1.5 อาคารหอพัก	100.0	-	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	70.0	20.0	10.0
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	100.0	-	-
3.2 ห้องรวมชาย	-	100.0	-
เฉลี่ยร้อยละ	76.1	16.4	7.5

* ไม่ตอบคำถาม 14 คน

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เมื่อพิจารณาในรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์จากการสังเกตการณ์ ได้ว่า เติงและตู้หัวเตียง จะเป็นแบบเก่า ทำด้วยไม้ และตู้หัวเตียงทำด้วยสังกะสี ทาสีเทา ตู้ที่ทำด้วยสังกะสีนี้จะทำให้เกิดเสียงดัง เวลาเปิด - ปิด อีกทั้งมีความคม เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ได้ ซึ่งลักษณะของทั้งเตียงและตู้หัวเตียงใช้ทั่วไปทุกอาคารในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กลุ่มที่ตอบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่รู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้

ส่วนในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 ตู้หัวเตียง ทำด้วยไม้อัด เคลือบมัน มีความเรียบ ร้อย และแบ่งช่องใช้ประโยชน์ได้มากกว่า ส่วนเตียงเป็นเตียงของผู้ป่วยจะมีราวกันตก (ดูรายละเอียดในบทที่ 4)

อาจกล่าวได้ว่า จากการศึกษาความปลอดภัยในการใช้เฟอร์นิเจอร์ พบว่ามีความปลอดภัยในการใช้มากกว่าไม่ปลอดภัย (เฉลี่ย ร้อยละ 76.1)

5.3.2 การศึกษาความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก

จากการสังเกตการณ์และสอบถามจากเจ้าหน้าที่ ในกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง มีการรักษาความปลอดภัยและตรวจตราบุคคลภายนอกที่เข้ามาในอาคารอย่างเข้มงวด หรือต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ก่อนเข้าสถานที่ ในการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีบุคคลภายนอกเข้ามาในพื้นที่ได้ง่ายได้แก่ อาคารพิบูลสุข (ร้อยละ 66.7) มีผู้ตอบว่าเข้าไม่ง่ายได้แก่ อาคารห้องพัก (ร้อยละ 83.3) และตอบว่าเป็นบางครั้งบางคราว ได้แก่ ห้องพักในหอรวมชายของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (ร้อยละ 100) (ดูตารางที่ 37)

ตารางที่ 37

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเข้ามาในอาคารของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง

อาคาร	บุคคลภายนอกเข้ามาง่าย ร้อยละ	ไม่ง่าย ร้อยละ	บางครั้งบางคราว ร้อยละ
1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค			
1.1 อาคารพิบูลสุข	66.7	5.6	27.8
1.2 อาคารสุขสันต์	52.6	31.6	15.8
1.3 อาคารสวัสดิผล	28.6	71.4	-
1.4 อาคาร 100 ปี	16.7	83.3*	-
2. มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์	52.4	33.3	-
3. โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2			
3.1 ห้องรวมหญิง	33.3	33.3	33.3
3.2 ห้องรวมชาย	-	-	100.0

ที่มา : แบบสัมภาษณ์ , ตุลาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
จากการวิเคราะห์แผนผังของอาคาร 100 ปี ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค พบ
ว่าเป็นอาคารเปิด เนื่องจากอาคารเชื่อมต่อกับเรือนคนหลง ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ บุคคลภายนอก

มาดูแลเป็นพิเศษ จึงทำให้การอยู่ภายในอาคารเดียวกันและเปิดทะเลถึงกันทำให้คนชรารู้สึกถึงบุคคลภายนอกเข้ามาในอาคารได้ง่าย

ส่วนการวิเคราะห์แผนผังของอาคารหอพัก ที่มีผู้ตอบว่าไม่ง่ายถึงร้อยละ 83.3 จากการวิเคราะห์แผนผังพบว่า อาคารหอพักจะแบ่งเป็นห้องแต่ละห้องมีผู้สูงอายุอยู่คนเดียว จะมีความเป็นส่วนตัวสูงในการอยู่อาศัย และจากการสังเกตการณ์พบว่าคนเราส่วนมากไม่ค่อยออกมานอกห้องพัก ฉะนั้นจึงทำให้คนรู้สึกปลอดภัยจากการเข้ามาของบุคคลภายนอก

ในส่วนของกลุ่มผู้สูงอายุของผู้ที่ตอบว่าเป็นบางครั้งบางคราวนั้น ได้แก่ห้องนอนรวมชายของโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 จากการสังเกตการณ์พบว่า เป็นการเข้ามาของผู้ที่มาเยี่ยมเยียนจากญาติ ซึ่งจากการสอบถามพบว่า คนชราที่อาศัยอยู่ในโรงพยาบาลจะมีฐานะดี และเสียค่าบริการในการดูแลสุขภาพ ญาติหรือลูกหลานจะต้องมาดูแลและเสียค่าบริการเป็นประจำทุกเดือน ทำให้คนชรารู้สึกว่าบุคคลภายนอกเข้ามาได้ แต่ต้องผ่านจากเจ้าหน้าที่ก่อนเสมอ

อาจกล่าวได้ว่าความปลอดภัยจากบุคคลภายนอก ของห้องพัก ขึ้นอยู่กับการออกแบบอาคารเช่น แบบเปิด หรือแบบปิด ที่มีความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้จะเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่ตั้งขึ้น ทำให้คนชรามีความพึงพอใจในการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

จากรายละเอียดทั้งหมดในการวิเคราะห์ผลของการวิจัย เพื่อความเหมาะสมในการออกแบบนั้นจะสรุปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบและข้อเสนอแนะในการวิจัย โดยมีรายละเอียดในบทที่ 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่สนองความต้องการของความพึงพอใจของคนชราต่อสภาพแวดล้อมนั้น ในการศึกษา ได้สรุป สภาพปัญหา ความต้องการ ความรู้สึก ของคนชรา ในข้อจำกัดที่มีผลไปถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็นรายละเอียดใหญ่ๆ คือ ข้อจำกัดทางกายภาพและข้อจำกัดทางด้านจิตใจของคนชรา มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อจำกัดทางกายภาพของคนชรา

ในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุ ข้อจำกัดทางด้านกายภาพของคนชราที่เกิดขึ้นจะเป็นผลไปถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ ในการศึกษา มีสาเหตุเนื่องจากระบบทางร่างกายของผู้สูงอายุเสื่อมลง ทำให้มีความไวต่อการเป็นโรคเพิ่มขึ้น เป็นสาเหตุให้สมรรถภาพและส่วนประกอบต่างๆของร่างกายเสื่อมลงด้วย ได้แก่ การรับฟังหรือการได้ยิน , การใช้สายตา , ความเสื่อมของกระดูก เช่น ไขข้ออักเสบ ทำให้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเดินหรือการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ และนอกจากนี้เนื่องจากการยุบตัวของกระดูกสันหลังจากสาเหตุภาวะกระดูกพรุนทำให้สภาพร่างกายของผู้สูงอายุมีขนาดเตี้ยลง จากปัญหาเหล่านี้จะเป็นสาเหตุทำให้ผู้สูงอายุเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ฉะนั้นในการออกแบบจึงต้องสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ จากข้อจำกัดที่เกิดขึ้นเมื่ออาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานพักพิงที่คนชรามากกว่าคนปกติ

2. ข้อจำกัดที่เกิดทางด้านจิตใจของคนชรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารเนื่องจากสภาพร่างกายและการมีอายุเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ และ จากปัญหาการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนชราสูญเสียความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต จึงทำให้คนชราแยกตัวเอง หรือถดถอยออกจากสังคม

(Retreats) มากขึ้น ในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพสำหรับผู้สูงอายุจึงต้องสนองความต้องการความเป็นส่วนตัว (Privacy) ด้วยการออกแบบ ให้มีพื้นที่ที่มีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) ของตัวเองในสังคม เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

อาจจะกล่าวได้ว่า ข้อจำกัดของสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุจะเป็นผลไปสู่พฤติกรรมความต้องการในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานพักฟื้นคนชรา และตอบสนองความต้องการด้วยการออกแบบพื้นที่ให้มีความเหมาะสมในข้อจำกัดต่างๆ ของคนชรา ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจที่เป็นอยู่

ในการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค , มูลนิธิมิตรภาพสงเคราะห์ (บ้านคนชราหญิง) และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท (2) ในเรื่องความต้องการและความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของคนชรา นั้น ได้สรุปเป็นเกณฑ์ในการออกแบบ แบ่งออกเป็นรายละเอียดใหญ่ ๆ ตามขอบเขตของการทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ เกณฑ์ในการออกแบบเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ , เกณฑ์ในการออกแบบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมกายภาพ , เกณฑ์ในการออกแบบเกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัยในสถานพักฟื้นคนชรา สำหรับผู้สูงอายุของไทย มีรายละเอียดตามหัวข้อ ดังนี้

สรุปเกณฑ์ในการออกแบบการใช้พื้นที่

เกณฑ์ในการออกแบบการใช้พื้นที่ของสถานพักฟื้นคนชรา แบ่งออกเป็นการออกแบบพื้นที่ตามขอบเขตที่กำหนด ได้แก่ เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่นอน , เกณฑ์ในการออกแบบส่วนพื้นที่รับประทานอาหาร , เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ส่วนทางเดิน , เกณฑ์ในการออกแบบห้องน้ำ , เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่นั่งทางสังคมหรือกิจกรรม และเกณฑ์ในการออกแบบส่วนเจ้าหน้าที่ มีรายละเอียด ดังนี้

1. เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่นอน

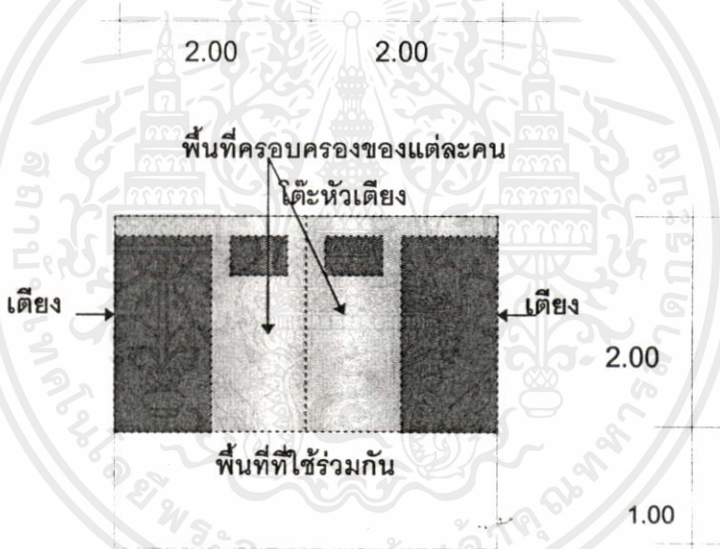
ในการออกแบบพื้นที่ แบ่งรายละเอียดออกเป็นการใช้พื้นที่นอนร่วมกัน (shared space) และการออกแบบการใช้พื้นที่นอน สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว (single bedroom) ดังนี้

1.1 เกณฑ์ในการออกแบบการใช้พื้นที่นอนร่วมกัน (shared space) ในการออกแบบพบว่าคนชรามีความพึงพอใจการอาศัยอยู่ในพื้นที่ ห้องนอนที่ใช้ร่วมกันมากกว่าอยู่คนเดียว และพื้นที่ในการอยู่อาศัยร่วมกันไม่ควรมีพื้นที่มากเกินไป การออกแบบพื้นที่ควรคำนึงถึงรายละเอียดคือ

1.1.1 การออกแบบพื้นที่ ควรมีความเป็นสัดส่วนและมีพื้นที่ครอบครองที่ชัดเจน โดยการออกแบบพื้นที่ให้มีความเท่ากันในการใช้และความเป็นเจ้าของเนื้อที่ของแต่ละคน ด้วยการใช้เฟอร์นิเจอร์หรือออกแบบผนังกันให้มีความเป็นส่วนตัว (รูปที่ 88)

รูปที่ 88

แสดงรายละเอียดการมีอาณาเขตครอบครองของคนชราแต่ละคน

จากรูปแสดงรายละเอียดของการครอบครองพื้นที่ของการอยู่ร่วมกันของคนชราที่มีพื้นที่ของแต่ละคนขนาดเท่ากัน (4.00 ตารางเมตร)

1.1.2 การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ต้องคำนึงถึงความต้องการและมีลักษณะมิดชิด เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สิน โดยการออกแบบให้มีที่เก็บของหรือเฟอร์นิเจอร์ที่ออกแบบปิดมิดชิดหรือมีกุญแจล็อก

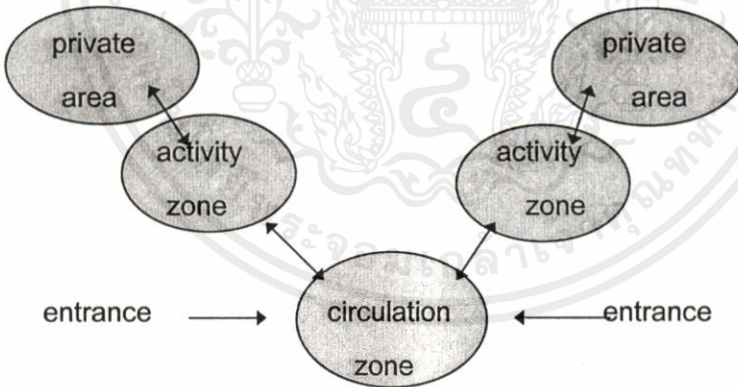
1.1.3 พื้นที่นอนควรใกล้เคียงกับพื้นที่ห้องน้ำ , ห้องรับประทานอาหาร พื้นที่นั่งหรือพักผ่อนบริเวณทางเดิน และส่วนของเจ้าหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวก โดยทั้งหมดจะสัมพันธ์กันด้วยทางเดิน

1.1.4 การวางตำแหน่งเตียงนอนควรคำนึงถึงความรู้สึกที่สามารถควบคุมและเป็นเจ้าของพื้นที่ เช่น ตำแหน่งเตียงที่ตั้งอยู่ใกล้กับช่องแสงหรือหน้าต่าง คนชราจะมีความรู้สึกสามารถควบคุมแสงสว่างที่ส่องเข้ามาหรือการระบายอากาศได้ ส่วนตำแหน่งเตียงที่อยู่ใกล้ประตูคนชราที่มีความรู้สึกควบคุมพื้นที่ด้านหน้าทางเข้า หรือบุคคลจากภายนอกที่จะเข้ามาได้

นอกจากนี้ในรายละเอียดของการออกแบบภายในพื้นที่ ควรออกแบบให้พื้นที่ส่วนหนึ่งของพื้นที่นอนเป็นพื้นที่ของการใช้ร่วมกันระหว่างคนชรา โดยเป็นพื้นที่ทางเดิน (circulation zone) เชื่อมต่อกับพื้นที่ของ ของคนชรา (activity zone) และไปสู่พื้นที่ของความเป็นส่วนตัว (privacy) ในการใช้พื้นที่ร่วมกันนี้ขนาดของพื้นที่จะเท่ากัน (ดูรูปที่ 89) การแบ่งพื้นที่ควรออกแบบเฟอร์นิเจอร์ ให้มีลักษณะและรูปแบบเดียวกันเพื่อสะดวกในการแบ่งขอบเขต ในการออกแบบการใช้พื้นที่คิดเฉลี่ยต่อ 1 คน ไม่ควรต่ำกว่า 6.00 ตารางเมตร (ดูรูปที่ 90)

รูปที่ 89

แสดงพฤติกรรมแบ่งพื้นที่ในการใช้ร่วมกันของคนชรา (shared space)

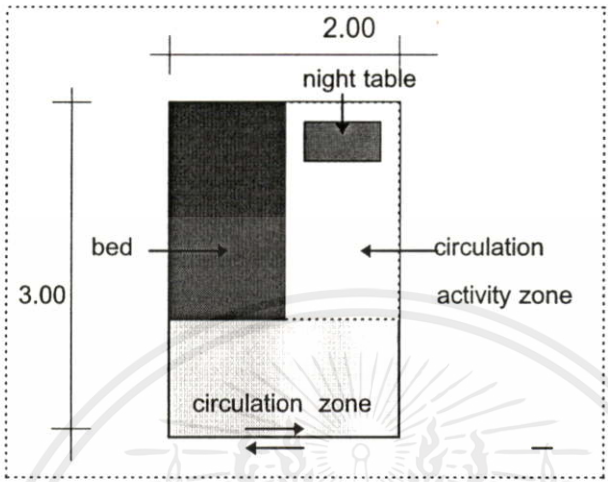

แสดงรายละเอียดของพฤติกรรมการใช้พื้นที่ร่วมกันของคนชรา (shared space)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 90

ขนาดพื้นที่ในการใช้ร่วมกันของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน

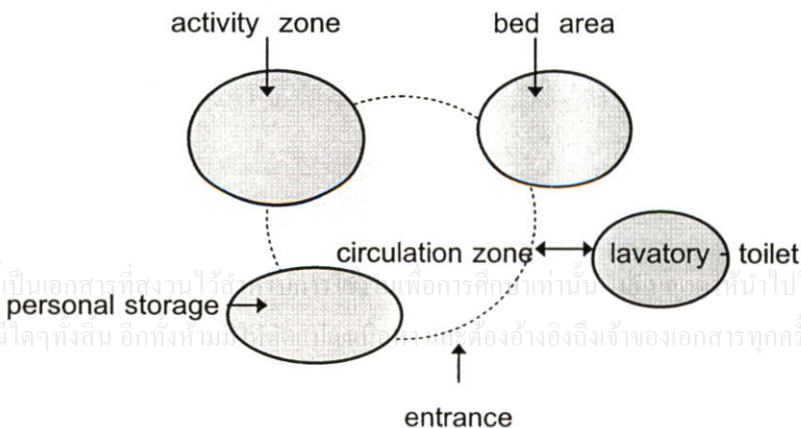

แสดงรายละเอียดการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน เท่ากับ 6.00ตารางเมตร

1.2 เกณฑ์ในการออกแบบการใช้พื้นที่นอนสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว (single bedroom) ในการออกแบบควรมีขอบเขตชัดเจน โดยการแบ่งเป็นห้องของผู้สูงอายุแต่ละคนส่วนประกอบภายในห้องควรมีรายละเอียด ดังนี้ (รูปที่ 91)

รูปที่ 91

แสดงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในห้องนอนเดี่ยว (single bedroom)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่ควรนำออกไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างชัดแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงรายละเอียดพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในห้องนอนเดี่ยว(single bedroom) ประกอบด้วยส่วนพื้นที่นอน (bed area) , พื้นที่ทางกิจกรรม (activity zone) , พื้นที่เก็บของ (personal storage) และพื้นที่ทางสัญจร (circulation zone) พื้นที่ห้องน้ำ (Lavatory - Toilet)

1.2.1 ส่วนของพื้นที่ส่วนนอน (bed area) ได้แก่ พื้นที่วางเตียงนอนและเฟอร์นิเจอร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โต๊ะหัวเตียง ขนาดของพื้นที่กว่า 3.00 ตารางเมตร (เตียงขนาดไม่ต่ำกว่า 1.00x2.00 เซนติเมตร) เป็นพื้นที่ของความเป็นส่วนตัวและมีแสงสว่างเพียงพอ

1.2.2 พื้นที่ทางกิจกรรม (activity zone) ได้แก่ พื้นที่ ทำกิจกรรมภายในห้อง เช่น การอ่านหนังสือ หรือประดิษฐ์ของเล็ก ๆ น้อย ๆ รวมไปถึงเป็นพื้นที่ทานอาหารภายในห้อง ควรประกอบด้วยโต๊ะและเก้าอี้เป็นชุด ตั้งอยู่ชิดผนังด้านใดด้านหนึ่ง

1.2.3 พื้นที่เก็บของ (personal storage) ได้แก่ ตู้เสื้อผ้า ชั้นเก็บของ ควรออกแบบให้มีความสะดวกสบาย ในการเปิด - ปิด หรือการเก็บของ ในการออกแบบควรอยู่ชิดผนัง

1.2.4 พื้นที่ทางสัญจร (circulation zone) ได้แก่ ส่วนทางเดินภายในพื้นที่ต้องคำนึงถึงลักษณะการเคลื่อนที่ของคนชราที่อยู่ในรถเข็น ควรมีพื้นที่เพียงพอในการหมุนของรถเข็น (turning) (เส้นผ่าศูนย์กลาง ไม่ควรต่ำกว่า 5 ฟุต หรือ 1.52 เซนติเมตร)

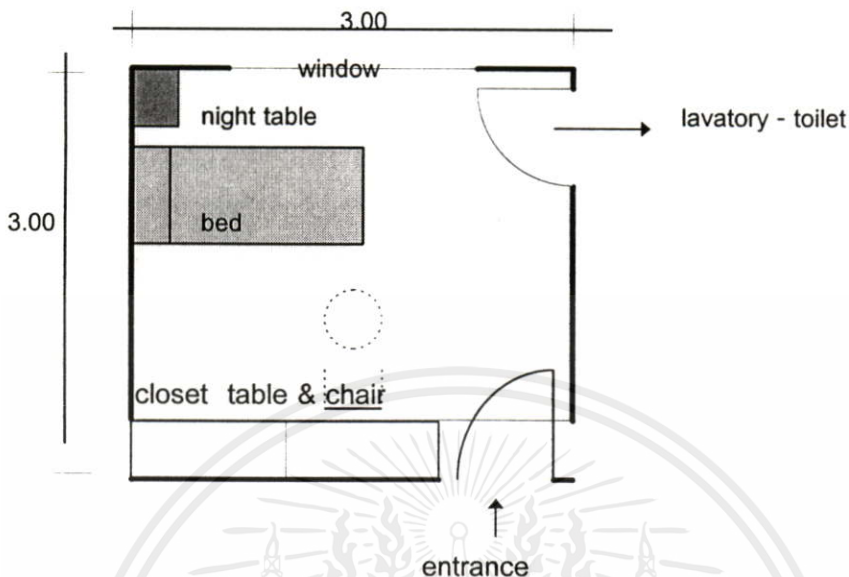
1.2.5 พื้นที่ห้องน้ำ(Lavatory - Toilet) ภายในห้องน้ำควรประกอบด้วย ชักโครก , ส่วนอาบน้ำ และส่วนสำหรับอ่างล้าง พื้นที่ไม่ควรต่ำกว่า 6 ตารางเมตร ลักษณะภายในควรคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดในการใช้พื้นที่

ในการออกแบบพื้นที่ห้องนอนเดี่ยวไม่ควรต่ำกว่า 9 ตารางเมตร (3.00 X 3.00 เมตร) (รูปที่ 92) ในกรณีของผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็นควรมีเนื้อที่สำหรับการหมุน (turning) และการเคลื่อนที่ขณะการใช้รถเข็น (wheelchair) ควรมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 12 ตารางเมตร (รูปที่ 93)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 92

ขนาดพื้นที่ของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน (single bedroom)

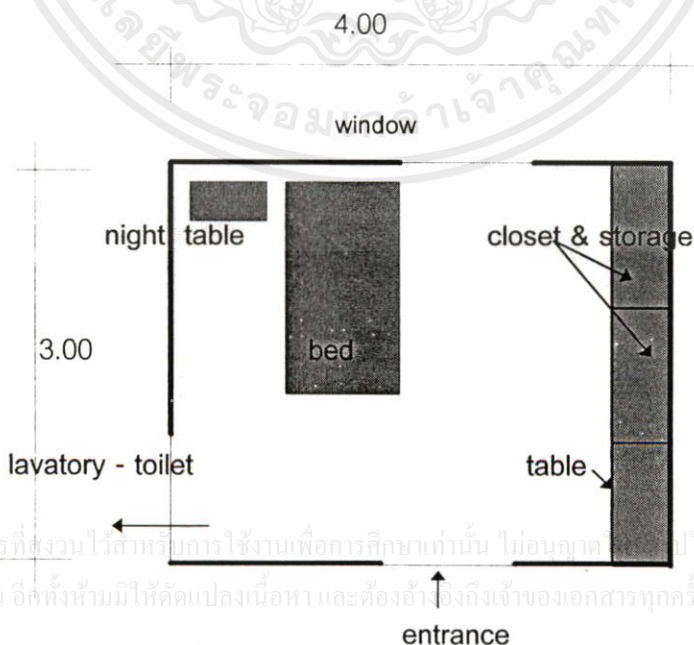

แสดงรายละเอียดของการใช้พื้นที่ ต่อ 1 คน สำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้

พื้นที่ไม่ควรต่ำกว่า 9.00 ตารางเมตร

รูปที่ 93

ขนาดพื้นที่ของผู้สูงอายุคิดเฉลี่ยต่อ 1 คน สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (wheelchair)

แสดงรายละเอียดของการใช้พื้นที่ ต่อ 1 คน สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (wheelchair)

2. เกณฑ์ในการออกแบบส่วนพื้นที่ในการรับประทานอาหาร

ภายในส่วนรับประทานอาหารควรประกอบด้วย พื้นที่ทางสัญจร (circulation zone) , พื้นที่โต๊ะเก้าอี้สำหรับรับประทานอาหาร และพื้นที่อาหารหรือส่วนของบริการอาหาร (ดูรูปที่ 94)

เนื่องจากในช่วงเวลารับประทานอาหารจะเป็นที่รวมของคนชราจำนวนมาก พบว่ามีการพูดคุย และมีการใช้พื้นที่ของคนชราที่มีข้อจำกัดทางร่างกายได้แก่ คนชราที่อยู่ในรถเข็น คนชราที่ใช้เครื่องช่วยเดิน (walker) หรือไม้เท้า (crutches) สาเหตุเหล่านี้ก่อให้เกิดเสียงดัง และอุบัติเหตุได้ง่าย การออกแบบการเข้ามาในพื้นที่ไม่ควรมีสิ่งกีดขวาง หรือก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ในห้องอาหารที่มีพื้นที่มาก ๆ จะก่อให้เกิดความสับสน การออกแบบพื้นที่ห้องอาหารควรมีขนาดเล็ก ถ้ามีพื้นที่จำนวนมากควรแบ่งพื้นที่ออกเป็นสวน ๆ (ดูรูปที่ 95) ภายในห้องควรโต๊ะสำหรับรับประทานอาหารไม่ควรเกิน 15.-20 ที่นั่ง

นอกจากนี้พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ยังเป็นพื้นที่กิจกรรมนอกเหนือจากช่วงเวลารับประทานอาหาร ในการออกแบบส่วนรับประทานอาหาร ควรอยู่ในบรรยากาศที่สวยงาม มีการใช้วัสดุเก็บเสียง เพื่อบรรเทาเสียงที่เกิดจากการพูดคุย และเสียงจากการเคลื่อนไหวที่ ในการออกแบบสรุปเกณฑ์ได้ ดังนี้

2.1 ในการออกแบบพื้นที่ทางเข้าไม่ควรมี step หรือ ยกกระดืบ ประตูทางเข้าควรมีความกว้าง ไม่ต่ำกว่า 1.50 เมตร ควรเปิดโล่ง เพื่อความสะดวกในการสัญจรไปมาของคนชราที่ไม่สามารถเดินได้ด้วยตัวเองและผู้สูงอายุที่เดินได้

2.2 เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ในห้องอาหาร ควรคำนึงถึงพื้นที่ทางเดินมากกว่าพื้นที่นั่งรับประทานอาหาร ทางเดินควรมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.50 เมตร

2.3 ในการออกแบบขนาดพื้นที่ของการรับประทานอาหาร สำหรับโต๊ะรับประทานอาหาร 1 ตัวควรมีที่นั่ง 4 ที่ เพื่อสะดวกในการเข้าพื้นที่ ของผู้ที่อยู่ในรถเข็น ควรใช้พื้นที่ไม่ต่ำกว่า 4.00 ตารางเมตร (ดูรูปที่ 96)

2.4 เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ทางเดินระหว่างโต๊ะอาหารไม่ควรต่ำกว่า 1.20 เมตร สำหรับการสัญจรไปมาของผู้สูงอายุปกติและผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น

2.5 สภาพแวดล้อมสำหรับรับประทานอาหาร สำหรับในบริบทของไทยควรออกแบบให้เปิดโล่งมีมุมมองเห็นบรรยากาศรอบด้าน

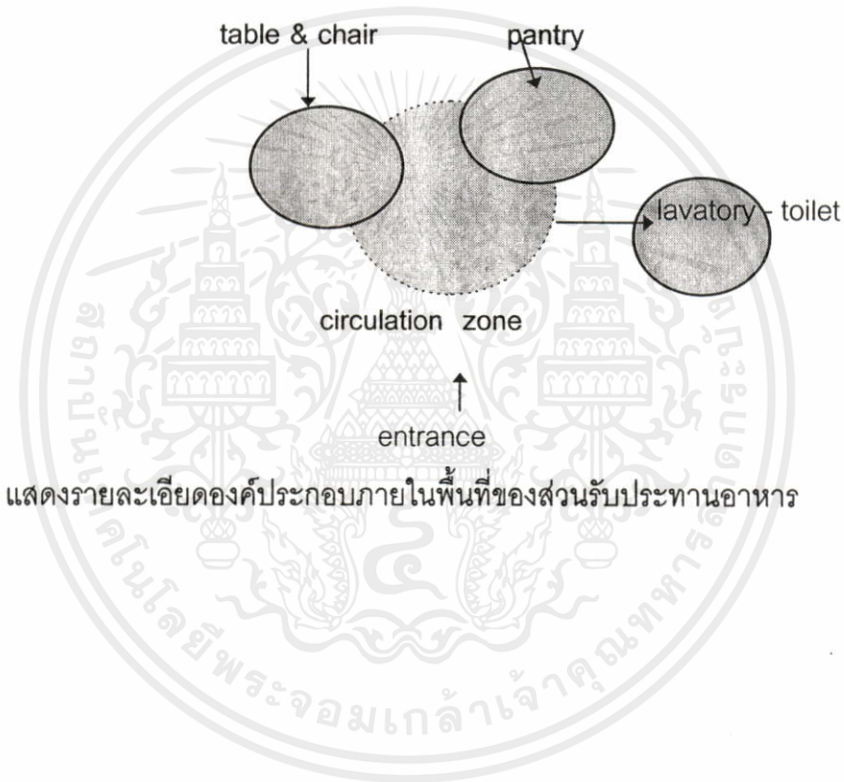
2.6 ในการออกแบบห้องอาหาร ควรมีพื้นที่สำหรับการจัดเตรียมอาหาร มีส่วนประกอบของเตาสำหรับการอุ่นอาหาร โต๊ะหรือเคาน์เตอร์ สำหรับวางอาหารรอการเสิร์ฟในงานหลุมและสำหรับเตรียมเครื่องดื่ม , อ่างล้างสำหรับล้างภาชนะ และตู้เย็นสำหรับเก็บอาหารหรือ

เครื่องดื่มน้ำ ทั้งนี้ในการออกแบบต้องคำนึงถึง การใช้พื้นที่สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น (wheel chair) ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 8 ตารางเมตร (ดูรูปที่ 97)

นอกจากนี้การออกแบบห้องอาหารไม่ควรอยู่ไกลจากห้องน้ำ เพื่อสะดวกในการล้าง หรือทำความสะอาดมือก่อนรับประทานอาหาร

รูปที่ 94

องค์ประกอบของส่วนพื้นที่รับประทานอาหาร (dining area)

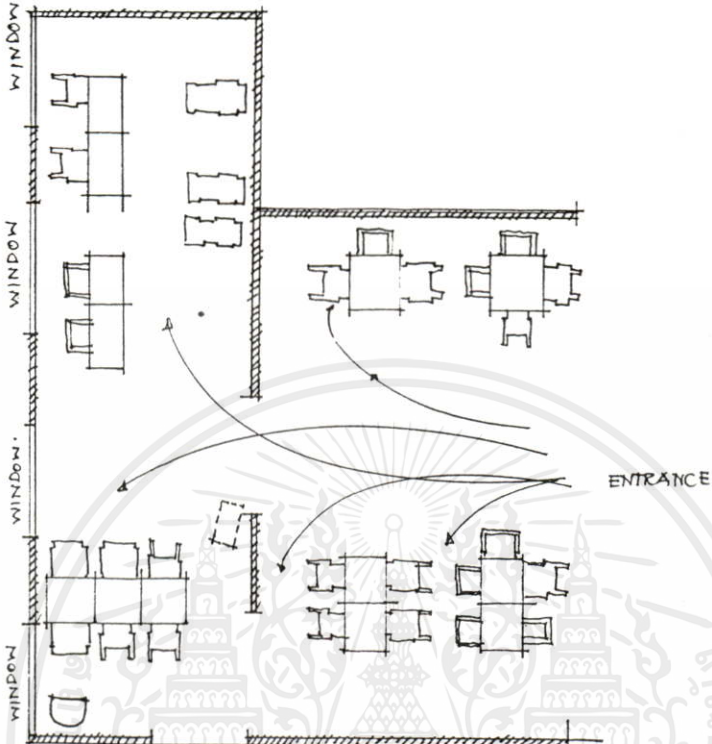

แสดงรายละเอียดองค์ประกอบภายในพื้นที่ของส่วนรับประทานอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 95

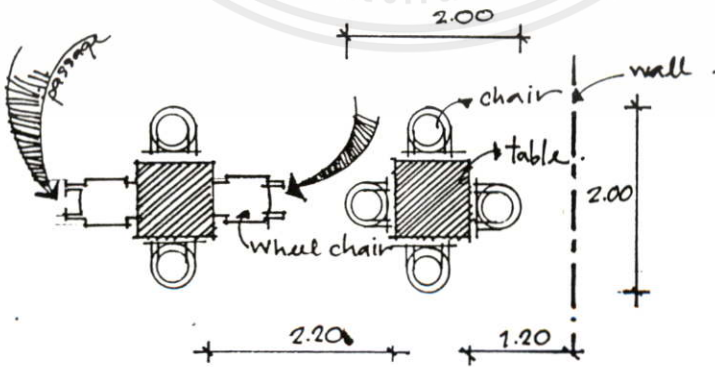
การแบ่งพื้นที่ภายในห้องรับประทานอาหารและการเข้าพื้นที่ของคนชรา

แสดงรายละเอียดการเข้ามาในพื้นที่ภายในส่วนรับประทานอาหาร

รูปที่ 96

ขนาดของพื้นที่โต๊ะอาหารที่นั่ง 4 คนและขนาดของพื้นที่สัญจร

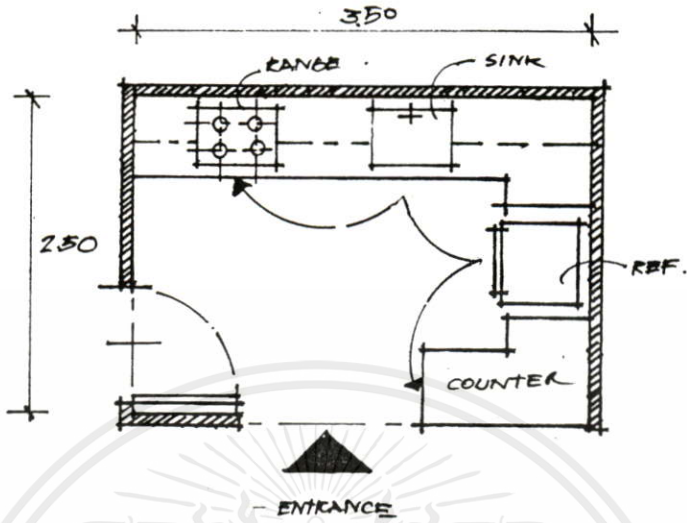
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา หรือข้อมูลอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารฉบับนี้ที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดพื้นที่ของโต๊ะอาหาร 1 โต๊ะ 4 ที่นั่ง

และขนาดของพื้นที่ทางสัญจร

รูปที่ 97

แสดงพื้นที่การเตรียมอาหาร (pantry) ก่อนเสิร์ฟ

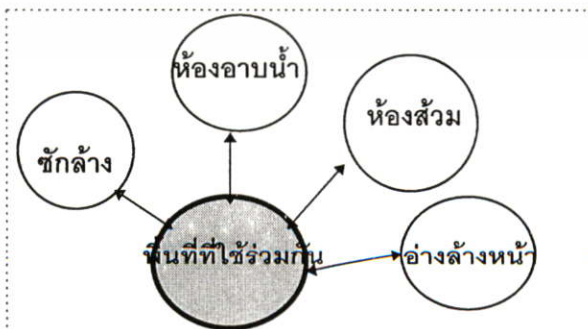
แสดงรายละเอียดการจัดพื้นที่การเตรียมอาหารหรือพักอาหารก่อนเสิร์ฟ

3. การออกแบบห้องน้ำ

ในการออกแบบห้องน้ำแบ่งออกเป็นห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็นและผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวได้ ในการออกแบบควรแยกออกเป็นในแต่ละส่วนในกรณีของการใช้พื้นที่ร่วมกันควรประกอบด้วยพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันหรือพื้นที่ทางสัญจร , ห้องอาบน้ำ , ห้องส้วม , ส่วนพื้นที่อ่างล้าง และนอกเหนือจากนี้จะเป็นส่วนของพื้นที่ซักล้าง(ดูรูปที่ 98)

รูปที่ 98

พฤติกรรมการใช้พื้นที่ในห้องน้ำ

จากรูปแสดงรายละเอียดขององค์ประกอบภายในพื้นที่ห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น

ในการออกแบบห้องน้ำต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก เนื่องจากพื้นที่ภายในห้องน้ำจะเปียกอยู่เกือบตลอดเวลา ห้องน้ำควรอยู่ใกล้กับพื้นที่นอน พื้นที่ห้องอาหาร และส่วนกิจกรรม ในการออกแบบควรคำนึงถึงรายละเอียด ดังนี้

3.1 ในการออกแบบห้องส้วมสำหรับคนชราที่เดินได้ ควรมีขนาด 2.25 ตารางเมตร ในกรณีสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็นควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 3 ตารางเมตร (รูปที่ 99)

3.2 ในการออกแบบห้องส้วมควรมีราวสำหรับยึดเกาะอำนวยความสะดวกในการช่วยหรือในการยึดหรือขณะเดิน ทั้งผู้ที่อยู่ในรถเข็นและเดินได้ (รูปที่ 100 , 101)

3.3 ในการออกแบบพื้นที่อาบน้ำควรออกแบบให้มีพื้นที่นั่งสำหรับนั่งอาบ ควรมีราวสำหรับยึดเกาะเพื่อความสะดวกและช่วยเหลือขณะเดินเข้าพื้นที่ (รูปที่ 102) ในการออกแบบอุปกรณ์ภายในพื้นที่ควรคำนึงถึงข้อจำกัดทางร่างกายและความสะดวกสบายสำหรับผู้สูงอายุ (รูปที่ 103) นอกจากนี้ควรออกแบบให้มีความโปร่งไม่ทึบ มีขนาดเหมาะสมกับคนชราที่อยู่อาศัยร่วมกัน ควรมีการเจาะช่องแสง ให้มีความสว่างจากด้านนอกเข้ามาด้านใน

3.4 ในการออกแบบพื้นที่ทางเข้าส่วนภายในบริเวณห้องน้ำควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 4 ตารางเมตร เพื่อสำหรับรถเข็น (wheelchair) หมุนตัว (มีรัศมีเท่ากับ 1.60 เมตร) และเคลื่อนที่สวนกันระหว่างการเข้าภายในพื้นที่

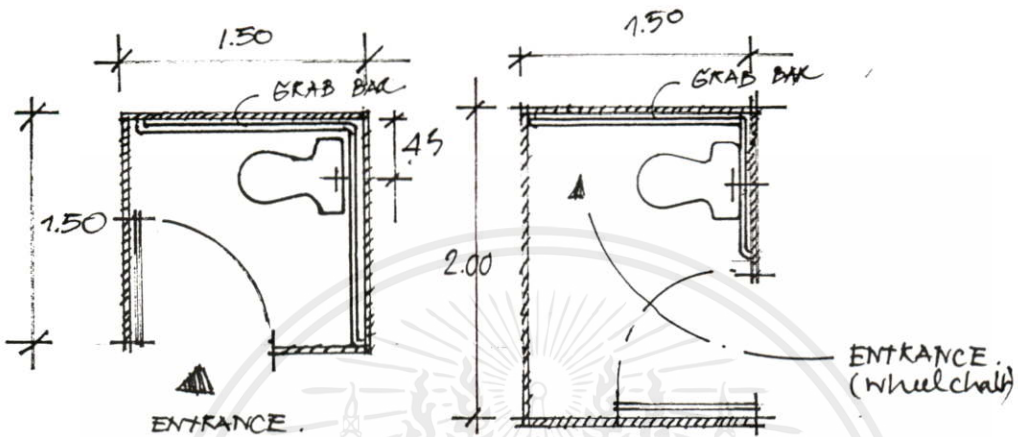
3.6 ในกรณีของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวห้องน้ำควรออกแบบอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยสูงสุดควรมีขนาดพอเหมาะแก่ความต้องการและยึดเกาะ ได้แก่ โถชักโครก , อ่างล้างหน้า , ถังอาบน้ำ หรือฝักบัว พื้นที่ไม่ควรต่ำกว่า 6 ตารางเมตร ประตูควรเปิดเข้าด้านในของห้องน้ำเพื่อความปลอดภัยในการใช้ห้องน้ำและการยึดเกาะ

3.7 ในเลือกวัสดุในการออกแบบพื้นที่ภายในห้องน้ำจะต้องเป็นวัสดุที่ป้องกันการลื่นและทำความสะอาดง่าย เช่น การใช้กระเบื้องปูพื้นชนิดหยาบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 99

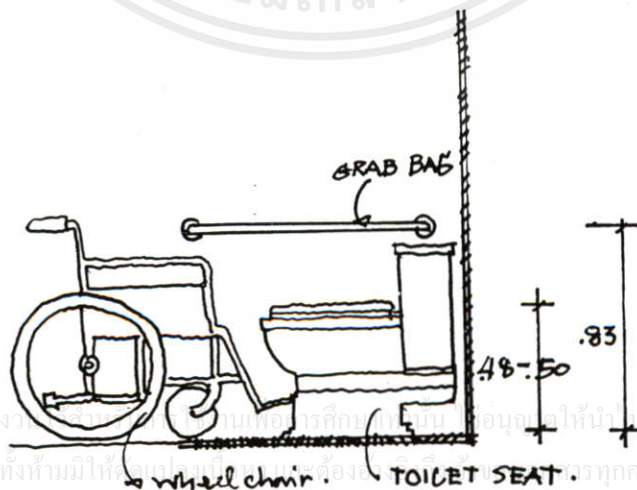
แสดงขนาดพื้นที่ของห้องส้วมสำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้และขนาดพื้นที่
สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น

แสดงรายละเอียดขนาดพื้นที่ของห้องส้วมสำหรับผู้สูงอายุที่เดินได้
และขนาดพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น

รูปที่ 100

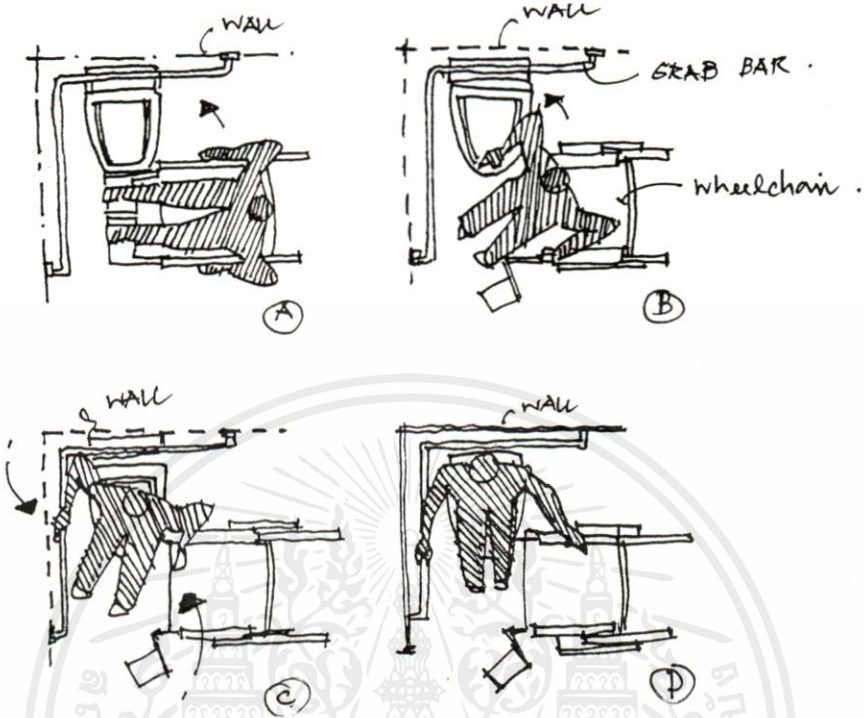
แสดงขนาดความสูงของราวจับ (grab bar) สำหรับยึดเกาะภายในห้องส้วม

จากรูปแสดงรายละเอียดของขนาดราวจับและขนาดความสูงของชักโครกภายในห้องส้วม

รูปที่ 101

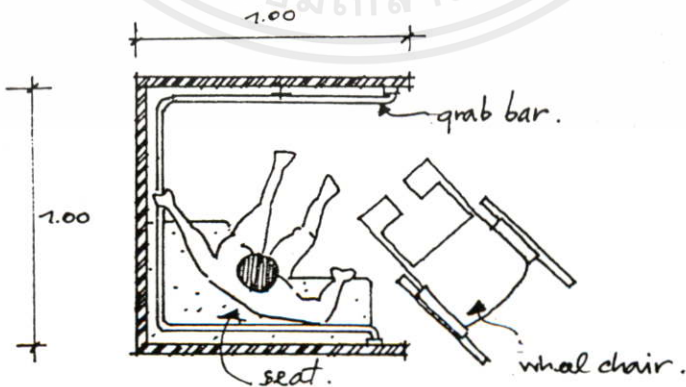
แสดงพฤติกรรมการใช้ราวสำหรับยึดเกาะภายในห้องส้วมของผู้ที่อยู่ในรถเข็น

แสดงรายละเอียดการออกแบบราวภายในห้องส้วมและพฤติกรรมการใช้
ของคนชรา ที่อยู่ในรถเข็นจากรายละเอียดในรูป A-D

รูปที่ 102

การออกแบบพื้นที่นั่งอาบน้ำฝักบัว (shower) สำหรับผู้สูงอายุ

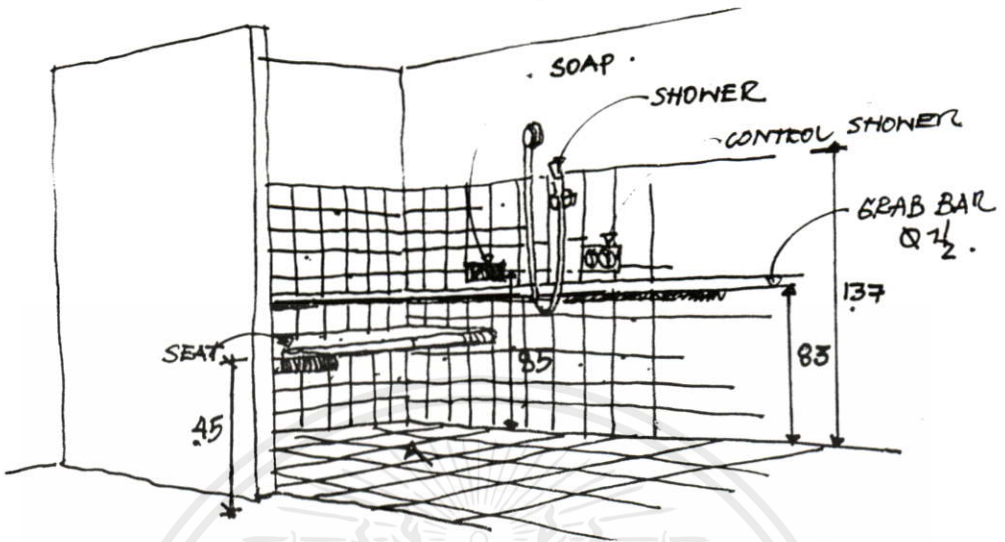

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่นั่งสำหรับอาบน้ำของผู้สูงอายุ

รูปที่ 103

แสดงการออกแบบขนาดสัดส่วนของอุปกรณ์ภายในห้องอาบน้ำ

จากรูปแสดงรายละเอียดขนาดสัดส่วนของอุปกรณ์ภายในห้องน้ำ

4. เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ทางเดิน (corridor)

เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพ ของผู้สูงอายุในการเคลื่อนที่ที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุแก่คนชราได้ง่าย ทำให้คนชรา รู้สึกว่าไม่ปลอดภัยในการใช้พื้นที่ทางเดิน (corridor) ในการออกแบบควรคำนึงถึงความสะดวกรบายและความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ นอกจากนี้พื้นที่ทางเดินควรมีขนาดกว้างต่อการสวนกันระหว่างคนชราที่เดินได้ปกติและคนชราที่ไม่สามารถเดินได้ด้วยตัวเอง ในการออกแบบควรคำนึงถึงเกณฑ์ในการออกแบบ ดังนี้

4.1 ในการออกแบบพื้นที่ทางเดินไม่ควรต่ำกว่า 2.00 เมตร

4.2 ในการออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยบริเวณผนังทางเดินควรออกแบบให้มีราวสำหรับยึดเกาะขณะเดิน (ดูรูปที่ 104)

4.3 พื้นที่ทางเดินควรมีแสงสว่างเพียงพอ วัสดุในการใช้กรุพื้นควรมีความเรียบและสะท้อนแสงน้อยในกรณีบริเวณทางเดินที่ยาว ควรมีแสงไฟจากโคมช่วยในเรื่องแสงสว่างและควรติดกับส่วนของเจ้าหน้าที่ ดูแลอำนวยความสะดวก

4.4 พื้นที่ทางเดินควรมีส่วนของพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม หรือมีพื้นที่สำหรับหยุดพักผ่อนคลายในกรณีของการมีพื้นที่ทางเดินที่ไกล และเป็นการสนองการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนคนชราด้วยกัน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 พื้นที่ทางเดินหน้าอาคารควรออกแบบเป็นทางลาด (ramp) สำหรับผู้สูงอายุที่
อยู่ในรถเข็น

นอกจากนี้ในการออกแบบพื้นที่ทางเดินควรคำนึงถึงความสะดวกและบรรยากาศ
ที่ไม่จำเจ ด้วยการตกแต่งรูปภาพหรือในกรณีมีพื้นที่มากควรออกแบบสัญลักษณ์บอกตำแหน่งหรือ
ทิศทางในพื้นที่ถัดไป

รูปที่ 104

การออกแบบราวยึดเกาะสำหรับพื้นที่ทางเดิน (grab bar)

แสดงรายละเอียดการออกแบบราวยึดเกาะสำหรับพื้นที่ทางเดิน (grab bar) ควรมีขนาดสูงจาก
พื้นไม่ต่ำกว่า 26 นิ้วและไม่สูงกว่า 39 นิ้ว

5. เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่นั่งสำหรับกิจกรรม

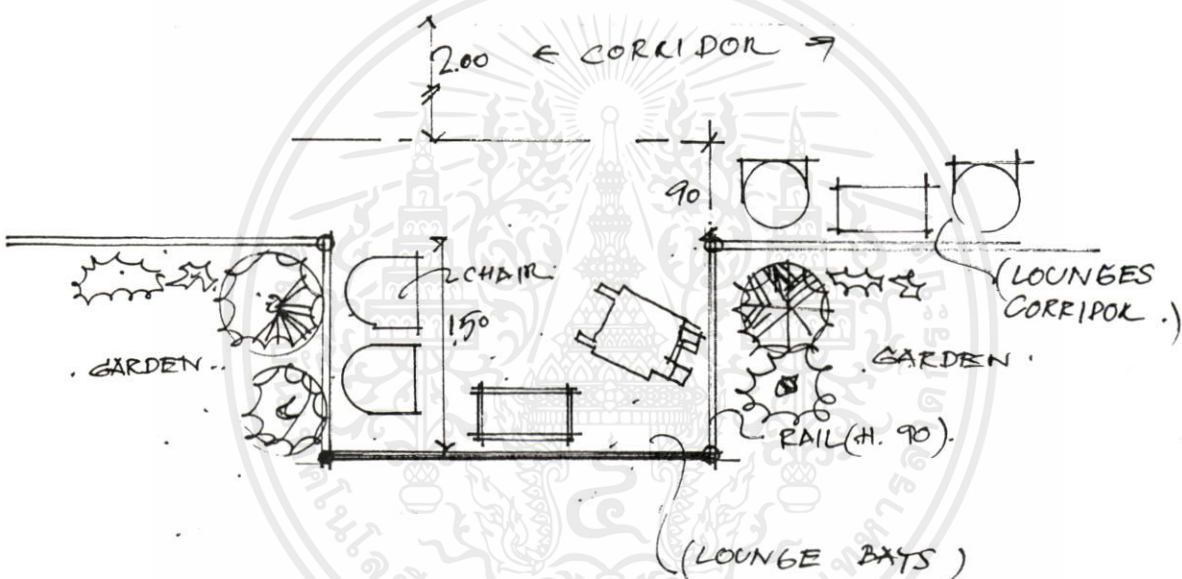
ในการออกแบบพื้นที่กิจกรรมในสถานพักฟื้นคนชรา จะเป็นกิจกรรมยามว่างและ
กิจกรรมสำหรับบำบัดทางกายภาพ (อาชีวะบำบัด) เพื่อวัตถุประสงค์ในความต้องการฟื้นฟู
สภาพร่างกายของผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมในการใช้มือในการทำการฝีมือเป็นส่วนมาก แต่เนื่อง
จากข้อจำกัดทางด้านร่างกายของจึงทำให้ทำได้ช้าและไม่นาน กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นการพูด
คุยหรือเล่นเกมสักระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเป็นส่วนมาก ในการออกแบบพื้นที่ควรคำนึงถึงรายละเอียดในการออกแบบ ดังนี้

5.1 พื้นที่นั่งหรือทำกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ควรออกแบบให้ใกล้เคียงกับพื้นที่ส่วนนอน, ส่วนห้องน้ำและส่วนดูแลของเจ้าหน้าที่

5.2 พื้นที่นั่งควรเชื่อมต่อกับพื้นที่ทางเดิน ควรจัดโต๊ะเก้าอี้ เป็นชุด และจัดชิดผนังเว้นที่ว่างสำหรับคนชราที่อยู่ในรถเข็นควรมีความกว้างของพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.50 (ดูรูปที่ 105) พื้นที่ควรเห็นบรรยากาศรอบด้านรวมทั้งสามารถเห็นการเคลื่อนไหวไปมา ของสภาพแวดล้อมใกล้เคียง และควรห่างไกลจากเสียงรบกวน

รูปที่ 105

การออกแบบพื้นที่นั่งและส่วนกิจกรรมบริเวณทางเดิน

แสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่นั่งและส่วนกิจกรรมบริเวณทางเดิน ควรมีบรรยากาศแบบเปิดโล่งเห็นกิจกรรมและการเคลื่อนไหวในบริเวณใกล้เคียง

6. เกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่ส่วนของเจ้าหน้าที่

เนื่องจากข้อจำกัดทางร่างกายของผู้สูงอายุ และการเจ็บป่วยง่ายคนชราจึงต้องการดูแลและรักษาทันทั่วทั้งที่ รวมถึงความต้องการทางด้านจิตวิทยาที่ผู้สูงอายุจะรู้สึกปลอดภัยเมื่อมีหมอหรือเจ้าหน้าที่อยู่ใกล้ชิด ในการออกแบบพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ควรเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ห้องนอนของผู้สูงอายุ ในการออกแบบควรคำนึงถึงรายละเอียด ดังนี้

6.1 ควรออกแบบให้มีความชัดเจน ใกล้พื้นที่ห้องนอนและทางเข้า ควรมีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำและมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

6.2 ในการใช้พื้นที่ควรประกอบด้วย ส่วนเคาน์เตอร์ ,ส่วนพื้นที่นอน ,พื้นที่ห้องน้ำควรแยกต่างหากจากห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ

จากรายละเอียดเกณฑ์ในการออกแบบพื้นที่สถานพักพิงสำหรับผู้สูงอายุ จะเห็นว่าการออกแบบพื้นที่ส่วนใหญ่จะเน้นถึงความปลอดภัยการใช้พื้นที่หรือครอบครองพื้นที่ อันเนื่องมาจากสาเหตุของข้อจำกัดทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจของผู้สูงอายุเพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ในการออกแบบคำคำนึงถึงรายละเอียดต่อไปนี้

เกณฑ์การออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวกในสภาพแวดล้อม

จากข้อจำกัดทางกายภาพของผู้สูงอายุทำให้ไม่สะดวกในการดำเนินชีวิตได้ปกติเหมือนคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ได้แก่ การเดินหรือการเคลื่อนที่ การเห็น หรือความเจ็บป่วยคนชรา จึงต้องการความปลอดภัยในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมอันจะแสดงถึงความมั่นคงในชีวิต เพื่อความเหมาะสมและความพึงพอใจในการอาศัย ได้สรุปเกณฑ์การออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวกในสภาพแวดล้อมในส่วนต่างๆ ต่อไปนี้

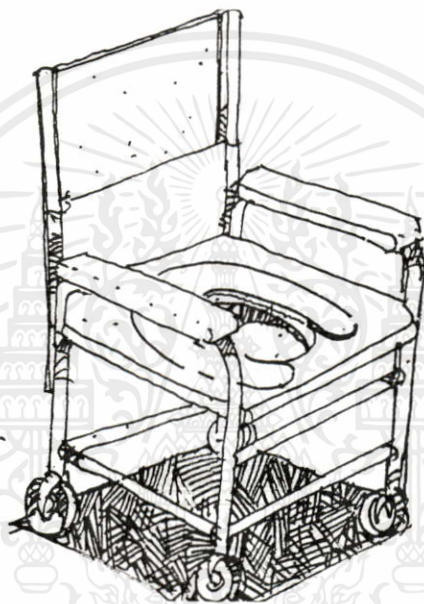
1. ในการออกแบบภายในพื้นที่ต้องมีราวสำหรับยึดเกาะสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ บริเวณทางเดิน , บริเวณห้องน้ำและห้องส้วม เพื่อสะดวกในการเดินหรือการเคลื่อนที่
2. การใช้วัสดุ ในการกรุผนังและพื้นไม้ลิ้น ควรมีการทำความสะอาดสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น
3. การออกแบบพื้นที่ทางเข้าอาคารควรออกแบบให้มี ramp สำหรับขึ้นลงของผู้สูงอายุที่อยู่ในรถเข็น
4. ในกรณีของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยหรือเคลื่อนที่ได้น้อยควรออกแบบที่นั่ง สำหรับถ่าย ของเสียสำหรับผู้สูงอายุ (รูปที่ 106)
5. ในกรณีของอาคารที่อยู่อาศัยมีจำนวนมากกว่า 1 ชั้น ควรออกแบบให้มีลิฟต์ขึ้นลงสำหรับผู้สูงอายุ
6. ในกรณีของมีพื้นที่จำนวนมากในการอยู่อาศัย ควรออกแบบสัญลักษณ์ในการบอกทิศทาง หรือตำแหน่งของพื้นที่ถัดไป เพื่อสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสายตาเป็นส่วนมาก
7. ในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ วัสดุในการทำเฟอร์นิเจอร์ไม่ควรเป็นโลหะหรือสังกะสี เพราะจะทำให้เกิดความคมหรือเกิดเสียงดังเวลาใช้ นอกจากนี้ จะทำให้เกิดสนิมเมื่อเก่า

นอกจากนี้เตียงนอนควรออกแบบให้มีลักษณะโปร่ง ไม่ทึบ และออกแบบราวกันตก เพื่อความปลอดภัย

8. ภายในพื้นที่ส่วนนอนของผู้สูงอายุควรออกแบบให้มีปุ่มขอความช่วยเหลือในกรณีเกิดอุบัติเหตุต่างๆ หรือเกิดความเจ็บป่วยกะทันหัน

รูปที่ 106

การออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวกในการถ่ายของคนชราที่พิการหรือเคลื่อนที่ได้ลำบาก

แสดงรายละเอียดการออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวกในการถ่ายของเสีย
ของคนชราที่พิการหรือเคลื่อนที่ได้ลำบาก

ในการออกแบบเครื่องอำนวยความสะดวก สำหรับผู้สูงอายุนอกจากเพื่อความปลอดภัย เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพของผู้สูงอายุแล้ว จะเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการแก้ปัญหาเพื่อสนองความต้องการและความพึงพอใจในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนอกจากนี้ในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมในการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับคนชรา นั้นมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปเกณฑ์ในการออกแบบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการวิเคราะห์รายละเอียดทั้งหมด ของสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม สำหรับสถานพักฟื้นคนชราจะสรุปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลักษณะสภาพแวดล้อม ที่พึงพอใจของคนชราได้ดังนี้

1. แสงสว่าง

อาคารที่อยู่อาศัยควรออกแบบให้มีลักษณะโปร่ง ควรมีแสงสว่างเข้ามาในพื้นที่ ทั้ง 2 ด้านของห้อง ได้แก่ การเจาะช่องแสงและหน้าต่าง ภายในห้องควรใช้สีอ่อนเพื่อสะท้อนแสงได้ดี ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่นอนควรออกแบบให้อยู่ชั้นล่างของอาคาร ไม่ควรมีอาคารสิ่งกีดขวาง เช่น อาคารสูง หรือต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นหนาที่บดบังเกินไป นอกจากนี้ ควรใช้แสงไฟฟ้าช่วยในการให้แสงสว่าง ภายในห้องหรือบริเวณทางเดิน (ในกรณีที่แสงจากภายนอกไม่สามารถเข้ามาได้มากนัก) เพราะเนื่องจากข้อจำกัดของผู้สูงอายุในการปรับสายตาได้ช้ากว่าคนปกติ

2. กลิ่นรบกวน

การออกแบบที่พักอาศัยหรือส่วนนอน ควรอยู่ห่างจาก ส่วนปรุงอาหาร หรือ ครัว ในกรณีที่อยู่ในโรงพยาบาล กลิ่นยาจากการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ ควรอยู่ห่างจากแหล่งของชุมชนและคลองหรือพื้นที่มีน้ำขังเน่าเสีย

นอกจากนี้ควรมีการทำความสะอาดพื้นที่ภายในห้องสม่ำเสมอ พื้นที่ภายในห้องควรเปิดโล่งมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ

3. การใช้สี

ในการใช้สีในพื้นที่ ควรคำนึงถึงการสะท้อนของแสงได้ดี สีควรเป็นสีอ่อน ในการใช้สีในพื้นที่ควรแยกสีระหว่างพื้นที่ผนัง , พื้นที่ประตู เพื่อความสะดวกในการรับรู้ของผู้สูงอายุ

4. เสียง

การออกแบบหรือกำหนดที่ตั้งของที่อยู่อาศัยควรห่างไกลจาก การจราจร ชุมชน ตลาด หรือโรงเรียน ที่ก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนในกรณีที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ควรการออกแบบอาคารให้มีผนังกันที่มาของเสียง ก็จะช่วยลดหรือบรรเทาเสียงให้เบาลงได้

นอกจากนี้ในการใช้วัสดุในการออกแบบผนัง ควรเก็บเสียงหรือดูดซับเสียงที่เกิดขึ้นได้ เช่นในพื้นที่ห้องรับประทานอาหาร หรือพื้นที่ทางเดินนั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. อุณหภูมิที่เหมาะสม

ในการออกแบบการใช้เครื่องปรับอากาศภายในห้องด้วยเครื่องปรับอากาศมีผลกับความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่อาศัยในห้องไม่ปรับอากาศ นอกจากนี้ ในสภาพการที่ไม่ติดเครื่องปรับอากาศ ควรออกแบบให้มีความโปร่ง ใช้พัดลมช่วย ในตำแหน่งที่เหมาะสม

นอกจากนี้ควรออกแบบอาคารในทิศทางที่มีลมพัดผ่านและมีบรรยากาศของต้นไม้ให้ความร่มรื่นในการอยู่อาศัย

อาจจะกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม สำหรับสถานพักฟื้นคนชราของไทยนั้นควรคำนึงถึงเกณฑ์ในการเลือก สภาพและตำแหน่งที่ตั้ง ทิศทาง ตามความต้องการของคนชรา นอกเหนือจากเกณฑ์ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสถานพักฟื้นคนชราทั้งหมดนี้จะเป็นส่วนประกอบของความเหมาะสมและสนองความต้องการของคนชราตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากเกณฑ์ในการออกแบบทั้งหมดผู้วิจัยได้นำผลที่ได้มาออกแบบเสนอแนะได้ ดังนี้

การเสนอแนะในการออกแบบ

จากผลสรุปตามวัตถุประสงค์ของสภาพปัญหา ความต้องการ ความรู้สึก ของคนชราตามสภาพแวดล้อมกายภาพ เพื่อสนองต่อความเหมาะสมและประเด็นปัญหาต่างๆของคนชราต่อการออกแบบ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะการออกแบบพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุในแนวทางวิธีหนึ่งในหลาย ๆ วิธี ของการออกแบบ สำหรับการออกแบบเสนอแนะในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำประเด็นสภาพปัญหา ความต้องการ ความรู้สึก มาเสนอแนะในการออกแบบ โดยการใช้งบประมาณทฤษฎีในเรื่อง facility (สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ) มาสนับสนุนในการออกแบบ โดยการแบ่งข้อเสนอแนะการออกแบบเป็น 2 หัวข้อ คือ การเสนอแนะการใช้พื้นที่อยู่อาศัยร่วมกัน และการเสนอแนะการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวทางเสนอแนะการออกแบบพื้นที่อยู่อาศัยร่วมกัน

โดยการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุอยู่ร่วมกัน จำนวน 8 คน (ดูรายละเอียดรูปที่ 107) โดยคำนึงถึงองค์ประกอบและความต้องการ ได้แก่ ห้องนอนรวม , ห้องอาหาร , ห้องน้ำ , บริเวณนั่งพัก และสวนดูแลของเจ้าหน้าที่ (ดูรายละเอียดรูปที่ 108)

จากองค์ประกอบทั้งหมดเมื่อจำแนกพื้นที่ในการใช้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ในการออกแบบได้ ดังนี้ (ดูตารางที่ 38)

ตารางที่ 38

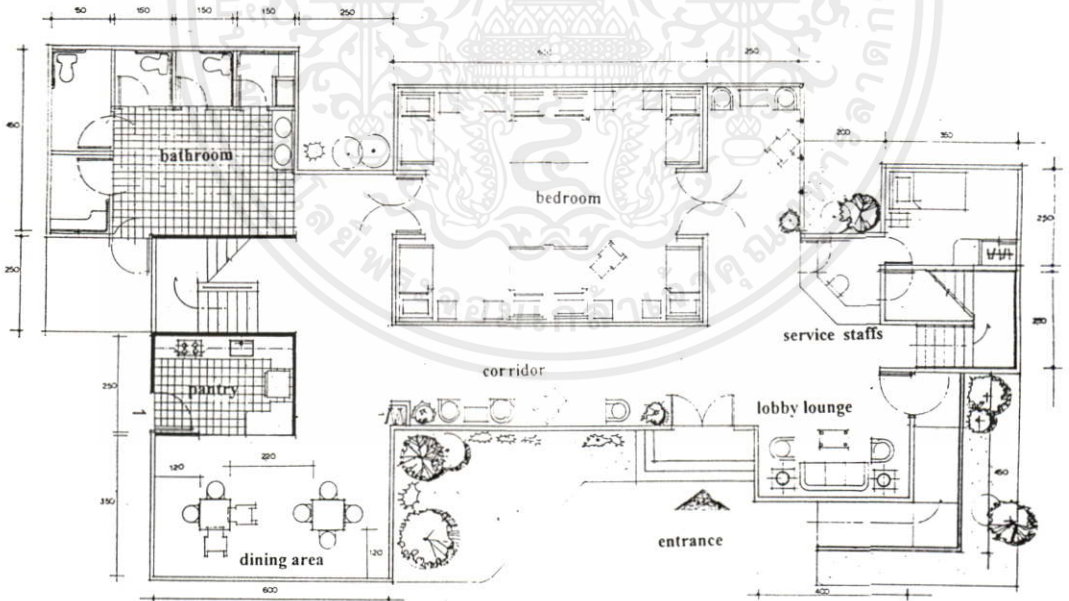
ขนาดของพื้นที่ในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุอยู่ร่วมกัน จำนวน 8 คน

องค์ประกอบในพื้นที่	คิดเป็นร้อยละ
1. พื้นที่ทางเดิน	33
2. พื้นที่ส่วนนอน	27
3. พื้นที่ส่วนห้องอาหาร	17
4. พื้นที่ส่วนห้องน้ำ*	16
5. พื้นที่ส่วนเจ้าหน้าที่	7

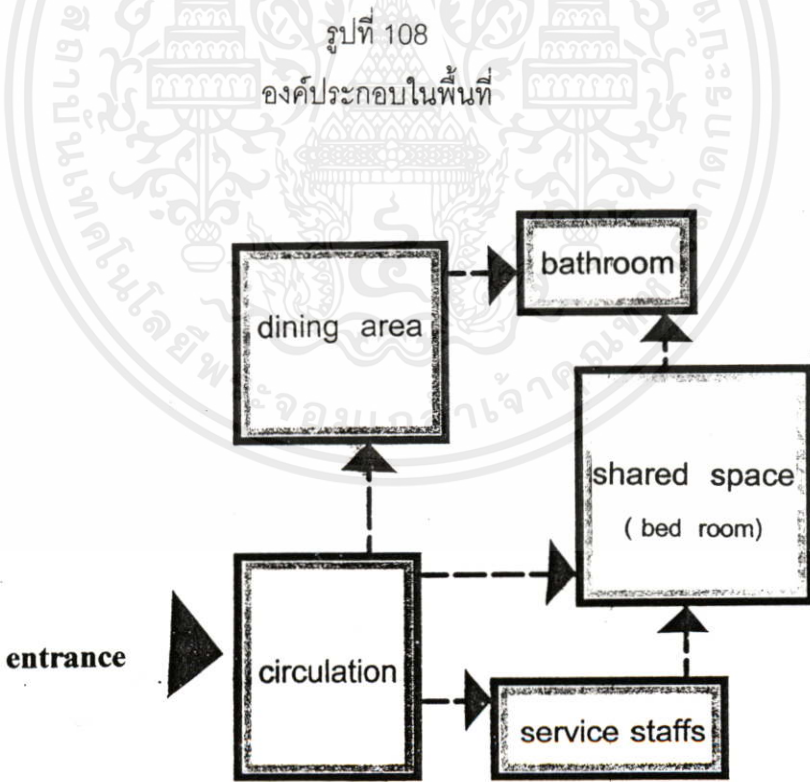
* ภายในห้องน้ำประกอบด้วย ห้องอาบน้ำ 2 ห้องและห้องส้วม 3 ห้อง

รูปที่ 107

แนวทางเสนอแนะแผนผังของบ้านผู้สูงอายุในกรณีของการอาศัยอยู่ร่วมกัน จำนวน 8 คน

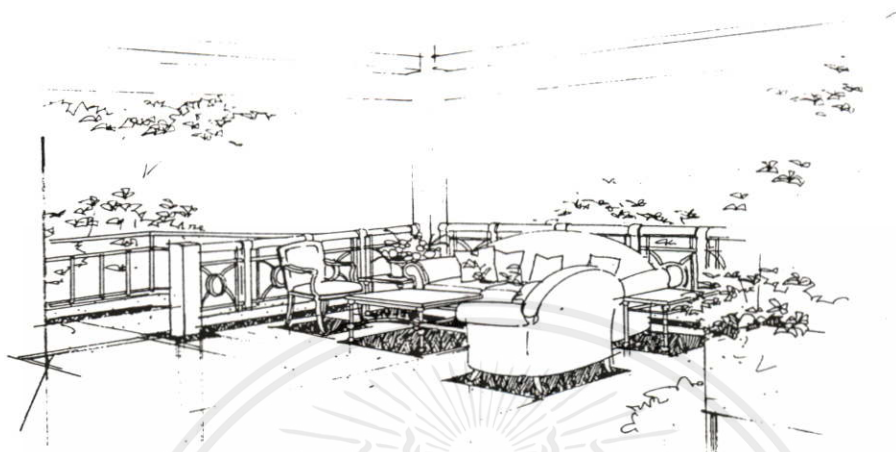
จากรูปแสดงรายละเอียดการเสนอแนะแผนผังของพื้นที่ของผู้สูงอายุ จำนวน 8 คน โดยมีทางเดินเชื่อมสัมพันธ์กับทุกส่วนขององค์ประกอบภายในพื้นที่ (รูปที่ 108) ทางขึ้นสำหรับอาคารแบ่งแยกชัดเจนระหว่างบันได และ ทางลาด (ramp) สำหรับคนชราที่อยู่ในรถเข็น บริเวณทางเข้าจัดเป็น lobby (ดูรายละเอียดรูปที่ 109) สำหรับพักแขกหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาในอาคาร และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวกหรืออยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ (ดูรายละเอียดรูปที่ 110) บริเวณส่วนทางขึ้นลงออกแบบให้มีพื้นที่ที่กว้างสำหรับการสัญจรไปมา ของคนชราที่เป็นปกติและคนชราที่อยู่ในรถเข็นในการออกแบบบริเวณทางเดินไม่ควรต่ำกว่า 2.00 เมตร ควรออกแบบจัดวางเฟอร์นิเจอร์เป็นชุด สำหรับคนชราวางสิ่งของหรือทำกิจกรรมตามช่วงเวลาที่ต้องการ เพื่อสนองความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนชราด้วยกัน และเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนนอกเหนือพื้นที่ส่วนนอน โดยออกแบบให้มีบรรยากาศ และมุมมองเปิดกว้างให้คนชราสามารถเห็นกิจกรรมรอบตัวได้ (ดูรายละเอียดรูปที่ 111) ในส่วนหนึ่งของบริเวณทางเดิน ออกแบบให้มีราวสำหรับช่วยยึดในการเคลื่อนที่ของคนชราขณะเดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
จากรูปแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆภายในพื้นที่

รูปที่ 109

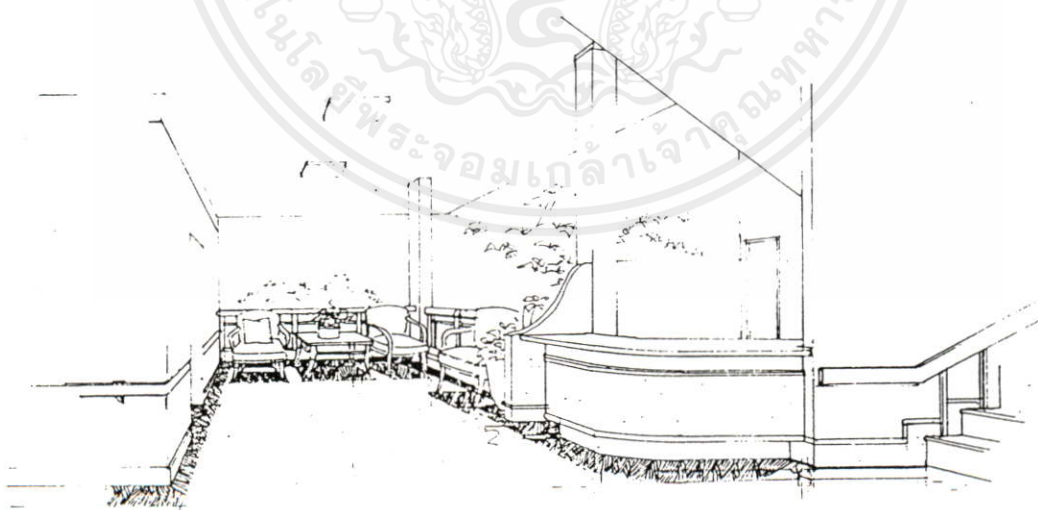
รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ส่วนรับรองแขก (lobby)

จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่ส่วนรับรอง

รูปที่ 110

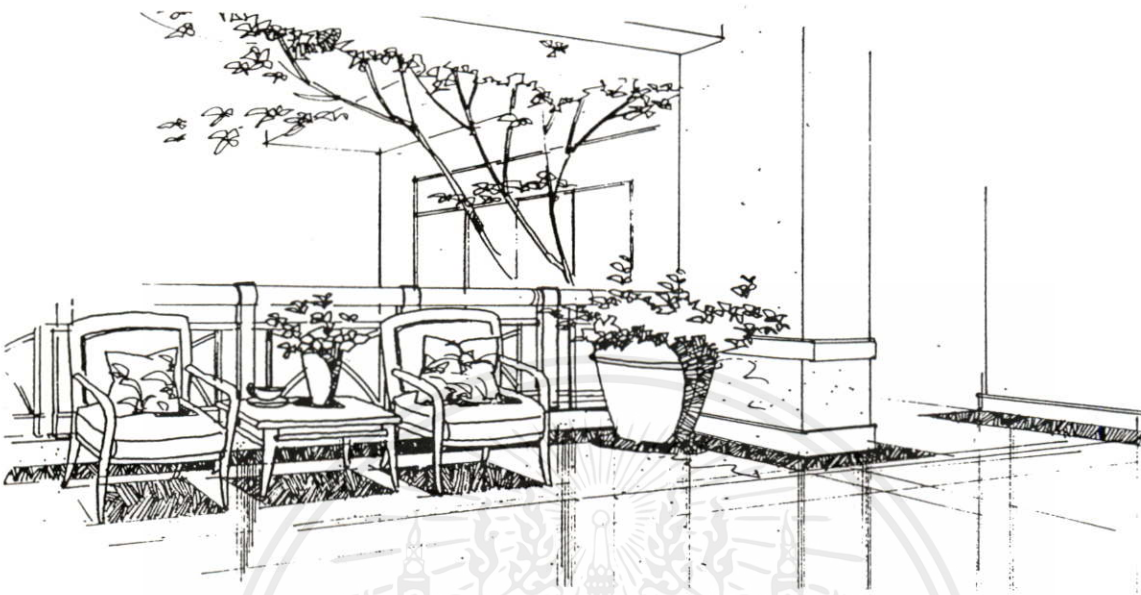
รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ส่วนเจ้าหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีโอกาสไปใช้
 จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบเคาน์เตอร์ดูแลของเจ้าหน้าที่ ที่บุคคลภายนอกติดต่อก่อน
 เข้ามาในพื้นที่หรือเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ

รูปที่ 111

รูปแบบเสนอแนะการออกแบบพื้นที่นั่งทางเดิน (corridor)

จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่นั่งบริเวณทางเดิน

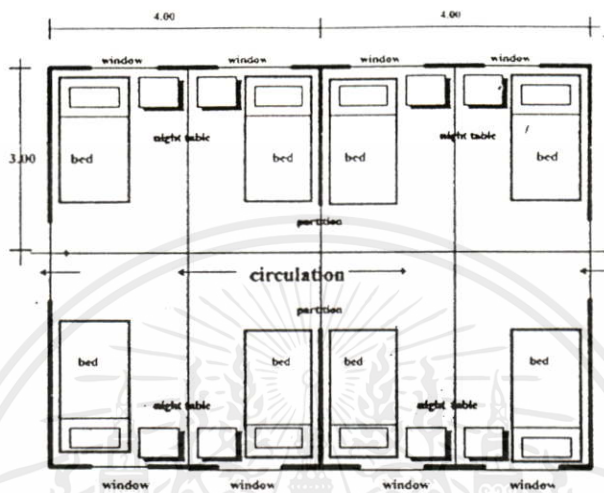
ในการออกแบบพื้นที่ ของคนชราที่ใช้พื้นที่ร่วมกันต่อ 1 คน ไม่ควรต่ำกว่า 6 ตารางเมตร และไม่ควรรออาศัยอยู่มากกว่า 8 หรือ 10 คน และควรมีความเป็นส่วนตัวและขอบเขตพื้นที่ชัดเจน ในการเสนอแนะใช้ผนังกันเป็น partition กันแบ่งขอบเขตพื้นที่ให้มีความเป็นเจ้าของผนังส่วนหนึ่ง (ดูรายละเอียดรูปที่ 112 , 113) และไม่ปิดกันมากจนเกินไป เพราะว่าคนชราจะมีความพึงพอใจในการอยู่อาศัยร่วมกันมากกว่าคนชราที่อยู่คนเดียว โดยพื้นที่ของการอยู่อาศัยของแต่ละคนจะมีขนาดเท่ากันมีทางเดินกลาง เป็นพื้นที่ของการใช้ร่วมกันในการแบ่งพื้นที่ จะใช้การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ ให้มีลักษณะและรูปแบบเดียวกันเพื่อสะดวกในการจัดวางและง่ายในการแบ่งสัดส่วน (ดูรายละเอียดรูปที่ 114)

ในการออกแบบภายในห้อง ควรให้มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ และควบคุมแสงสว่างที่ส่องเข้ามาได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 112

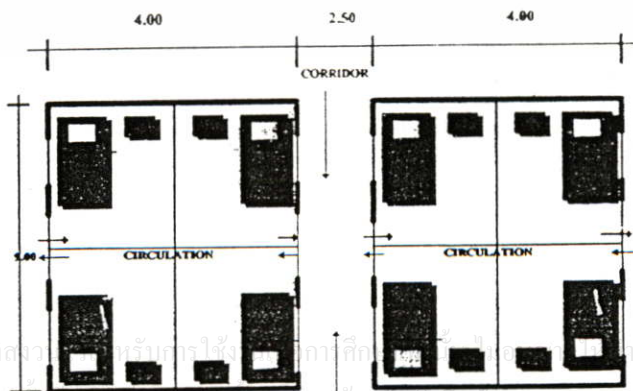
การออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน (shared space) จำนวนคนชรา 8 คน

จากรูปแสดงรายละเอียดของการอยู่ร่วมกันภายในพื้นที่จำนวนคนชรา 8 คน ด้วยการใช partition กันให้มีความเป็นส่วนตัว

รูปที่ 113

การออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน (shared space) จำนวนคนชรา 4 คน

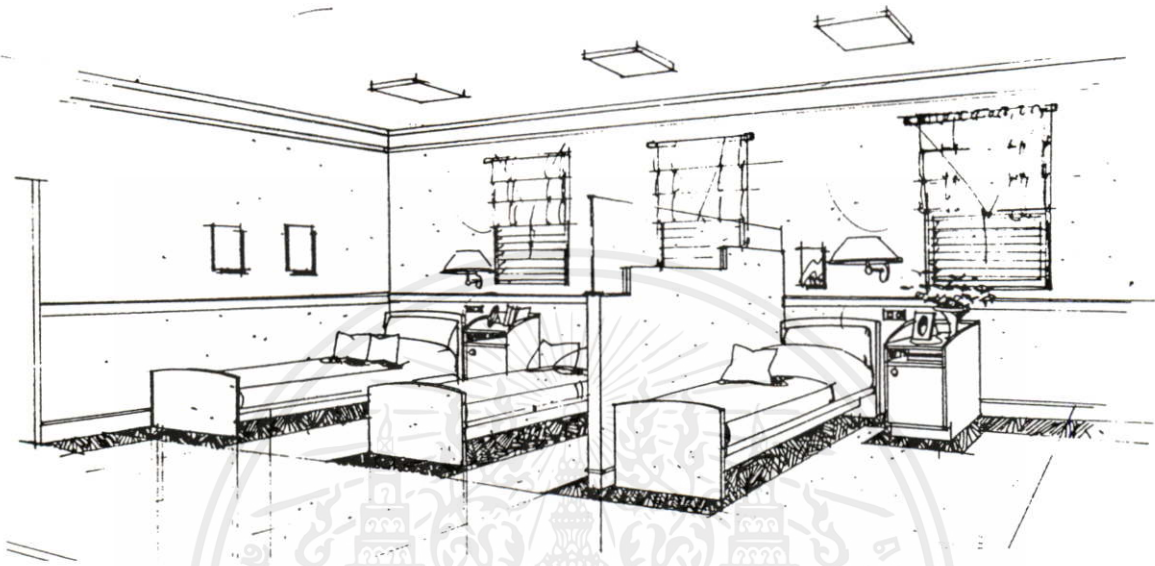

จากรูปแสดงรายละเอียดของการใช้พื้นที่ร่วมกันจำนวน 4คน ขนาดพื้นที่ 24 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการใช้ภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 114

รูปแบบเสนอแนะการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง

จากรูปแสดงการออกแบบลักษณะเฟอร์นิเจอร์ให้มีลักษณะเดียวกันเพื่อสะดวก
ในการแบ่งพื้นที่และการออกแบบหน้าต่างให้มีเฉพาะของแต่ละคน

ในการออกแบบพื้นที่ สำหรับการรับประทานอาหารควรมีพื้นที่ทางเข้าที่เปิดโล่งและ
กว้างเพื่อสะดวกในการเข้า-ออก ของผู้สูงอายุ ควรมีส่วนพักอาหาร (pantry) ก่อนการบริการ
หรือการอุ่นอาหารสำหรับผู้สูงอายุภายในห้องอาหารควรประกอบด้วยโต๊ะอาหารที่มีที่นั่ง 4 ที่
นอกเหนือจากนี้ห้องอาหารควรมีบรรยากาศโปร่งสบาย มีแสงสว่างเพียงพอ และเป็นบริเวณพื้นที่
ทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ นอกเหนือจากการรับประทานอาหาร

การออกแบบห้องน้ำควรแยกกันในกรณีของการมีรถเข็นและคนชราที่เดินได้ ห้องน้ำ
ควรมีพื้นที่ที่กว้างเพื่อสะดวกแก่การสวนกันของคนชรา และการหมุนของรถเข็น นอกจากนี้ภายใน
ห้องน้ำติดราวจับสำหรับเกาะยึดเวลาเดิน วัสดุไม่ลื่น และมีการทำความสะอาดสม่ำเสมอ

ในการออกแบบส่วนเจ้าหน้าที่ จะขึ้นอยู่กับการจัดการและการดูแล ในที่นี้ ควรออก
แบบให้มีเคาน์เตอร์และพื้นที่สำหรับเก็บของ ในการออกแบบควรให้เห็นเด่นชัด และใกล้กับส่วน
นอน

ในการออกแบบเครื่องเรือนควรเน้นความปลอดภัย วัสดุควรเป็นไม้ เพื่อความปลอดภัย และทำให้บรรยากาศอบอุ่น และเป็นกันเอง แก้วที่ควรบุนวมและนั่งสบายการออกแบบเครื่องเรือนสำหรับในการอยู่อาศัยร่วมกันของคนชรา

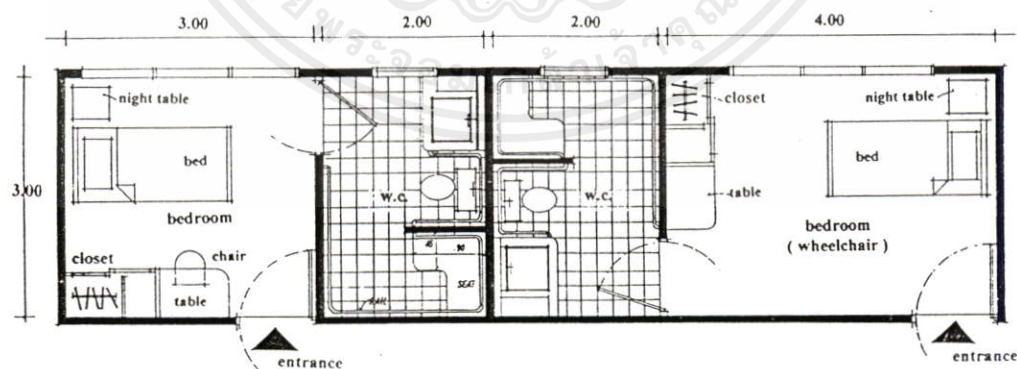
ในการใช้สีภายในบ้านพักคนชราควรเป็นสีสว่างเพื่อสะท้อนแสงได้ดี เช่น โทนสีฟ้า อ่อน หรือ สีครีม การตกแต่งให้มีลักษณะคล้ายบ้าน พื้นควรกรุด้วยไม้เข้าลิ้นหรือกระเบื้องยางลาดลายตามธรรมชาติ เพื่อสะดวกในการทำความสะดวก,ห้องอาหารและห้องน้ำควรกรุด้วยกระเบื้องชนิดพิเศษกันลื่น

2. แนวทางเสนอแนะการออกแบบพื้นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว

การออกแบบพื้นที่ภายในห้องสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้พื้นที่คนเดียวภายในห้องควรมีเนื้อที่ไม่ควรน้อยกว่า 9 ตารางเมตร สำหรับผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น (wheelchair) ไม่ควรน้อยกว่า 12 ตารางเมตร (ดูรายละเอียดรูปที่ 115) ในการจัดแต่ละพื้นที่ ควรมีลักษณะเป็นหน่วย มีพื้นที่ทางเดิน ติดต่อกัน (ดูรายละเอียดรูปที่ 116 , 117) การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ควรตั้งชิดผนังเพื่อสะดวกในการเดิน ในการออกแบบพื้นที่ห้องนอนเดี่ยวควรมีพื้นที่ทางเดินเชื่อมติดต่อกัน

รูปที่ 115

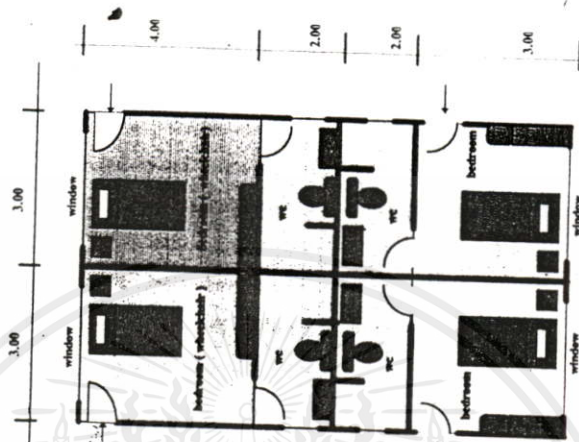
รูปแบบการเสนอแนะการออกแบบพื้นที่ห้องนอนเดี่ยว (single bedroom)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงเป็นเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่ห้องนอน ของผู้สูงอายุ
ที่เดินได้และผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น

รูปที่ 116

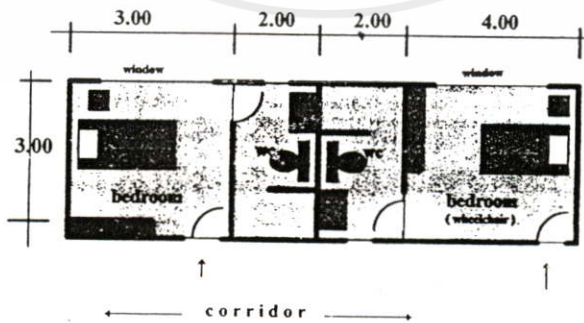
การออกแบบห้องนอนจำนวน 4 ห้อง

จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่นอนจำนวน 4 ห้อง โดยการใช้ผนังด้านหนึ่งร่วมกัน

รูปที่ 117

การออกแบบห้องนอนจำนวน 2 ห้อง

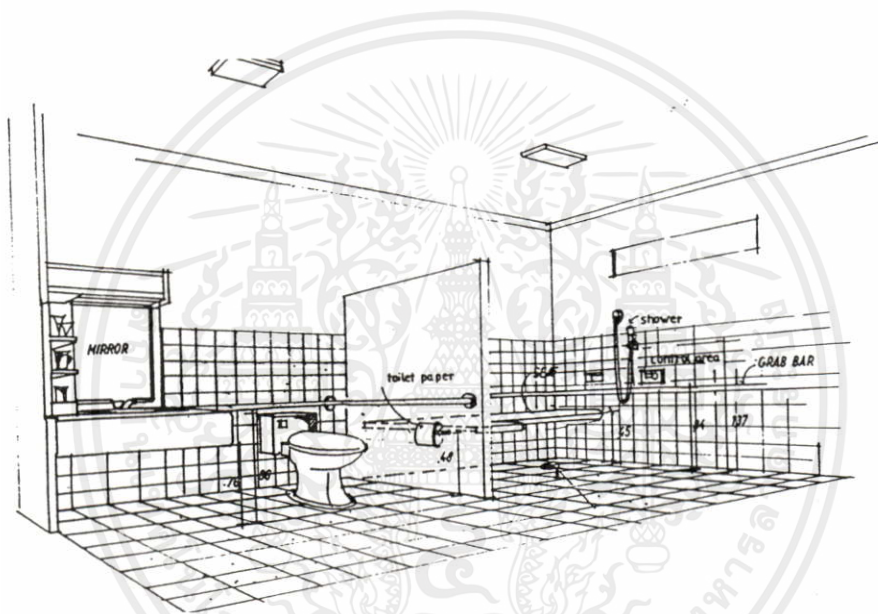
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปแสดงรายละเอียดการออกแบบพื้นที่นอนจำนวน 2 ห้อง

ในการออกแบบห้องน้ำภายในห้องพัก ควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในขณะเดินทุกส่วนของพื้นที่ เช่น บริเวณทางเดิน ควรติดตั้งราวสำหรับยึดเกาะ ,บริเวณห้องน้ำควรมีพื้นที่กว้างพอเพียงและราวยึดเกาะ (grab bar) พื้นที่ควรมีการทำความสะดวกสะอาดสม่ำเสมอและมีแสงสว่างจากภายนอกพอเพียงไม่อับชื้น และควรอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินได้ด้วยตัวเอง (ดูรูปประกอบ ที่ 118)

รูปที่ 118

การออกแบบห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวที่ได้ และผู้ที่เคลื่อนไหวที่ด้วยรถเข็น

จากรูปแสดงรายละเอียดลักษณะการออกแบบราวยึดเกาะและขนาดภายในห้องน้ำ

ในการเสนอแนะสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสม สำหรับการออกแบบควรเลือกที่ตั้งของอาคารสถานพักพื้น ควรอยู่ตำแหน่งที่ห่างไกลจากการรบกวนต่าง ๆ เช่น โรงเรียน ชุมชนที่แออัด ย่านการค้าขาย ขณะเดียวกันไม่ควรอยู่ไกลจากโรงพยาบาล ที่พักอาศัยมากนัก ควรเป็นทำเลที่มีความสงบ เป็นชุมชนปิดพอสมควร เพื่อความปลอดภัยต่อการอยู่อาศัย สภาพแวดล้อมภายในรอบๆอาคารควรมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีลักษณะของความเป็นบ้านมากกว่าเป็นสถานที่ของการรักษาพยาบาลเพราะ เนื่องจากการศึกษาพบว่าคนชราส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองก่อน นอกจากนี้ที่ตั้งของตำแหน่งพื้นที่นอนควรอยู่คนละส่วนจากการปรุงอาหาร

ในกรณีของไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ได้การออกแบบภายในอาคารก็เป็นวิธีหนึ่งในการช่วยลดปัญหาการรบกวนของสิ่งต่างได้ เช่น ภายในห้องนอนควรติดเครื่องปรับ

อากาศเพื่อช่วยลดการลดการรบกวนของเสียง กลิ่น และช่วยปรับอุณหภูมิภายในห้องให้พอเหมาะต่อความต้องการ

จากรายละเอียดในการเสนอแนะ ในการออกแบบของการศึกษาจะเป็นพื้นฐานและแนวทางในกฎเกณฑ์เบื้องต้นของการออกแบบ สถานพักฟื้นคนชราของไทยและเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของคนชราในสังคมไทยด้วยวิชาชีพทางทางสถาปัตยกรรมภายในที่สนองความต้องการความรู้สึก และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการออกแบบ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น

แต่ทั้งนี้จะสัมฤทธิ์ผล ขึ้นอยู่กับการได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างเพียงพอจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการศึกษาเกี่ยวกับคนชรายังมีเรื่องราวอีกมากที่ต้องค้นหาในสภาพที่เป็นจริงและพัฒนาไปสู่ความเหมาะสม ผู้วิจัยหวังว่า ผู้ที่สนใจในส่วนของการศึกษาของสถานพักฟื้นคนชราจะได้พัฒนาเจาะลึกในส่วนที่ยังประโยชน์และสนองต่อความต้องการของคนชราไทยต่อไปในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

คณะทำงานคาดประมาณประชากร, "การคาดประมาณประชากร ของประเทศไทย" 2532 - 2528 พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักคณะกรรมการ 2529.

ชูศักดิ์ เวชแพศย์, ยุทธนา อักษรนันท์, วิญญรัตน์ ต้นศิริ. สรีรวิทยาของผู้สูงอายุ. ภาควิชา สรีรวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 2531.

ดรุณี นาทะสิริ " การปรับตัวของผู้ป่วยทางจิตเวช หลังจากการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (ศึกษาในสถานสงเคราะห์บ้านกิ่งวิถึ) " วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523.

ธิดารัตน์ สุรินทร์ศักดิ์ " การศึกษาความพอใจในการอยู่อาศัย ในอาคารชุดเล็กใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล " วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2537.

บุญยืน สุภาพ " ปัญหาความต้องการและโลกทัศน์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล และเอกชน " วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529.

นภาพร ชโยกรรณ และคณะ " ผลสรุปการวิจัย ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และ ประชากร ไทยผู้สูงอายุในประเทศไทย : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย " รายงานการวิจัยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532 .

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และ สวิง สุวรรณ พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขภาพศึกษา . กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์ 2534.

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์มิควรที่จะนำเพื่อการค้าโดยไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมวญ ดิคคินสัน " วัยท่าย-วัยทอง " จิตวิทยาพัฒนาการ " กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล 2520.

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ . ความทันสมัย ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง และปัญหาบางประการของ
คนชรา. รายงานการวิจัยสถานพัฒนาบริหารศาสตร์ , 2525.

ไพรัตน์ พงษชาติคุณากร จิตเวชศาสตร์ : ธนบรรณการพิมพ์ เชียงใหม่ (เล่ม 1) , 2533.

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ " การบำบัดด้วยศิลปะ " สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 9 , 2532 .

ลิขิต กาญจนภรณ์ จิตวิทยา : พื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์ (เล่ม 2) ภาควิชาจิตวิทยาและการ
แนะแนว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร 2531.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย 2530.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร " ผลกระทบของสภาพแวดล้อมกายภาพ ต่อความรู้สึของผู้อยู่แฟลต "
รายงานการวิจัย โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2526.

สุชา จันทน์เอม จิตวิทยาทั่วไป : ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
2531.

สุชา,สุภางค์ จันทน์เอม " จิตวิทยาพัฒนา " (เล่ม 2) กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช , 2531.

เอกสารสุขภาพ ของแพทย์สมาคมและแพทย์สภา " เพราะโรคคนแก่ ! แน่หรือ ? " ปีที่ 6
ฉบับที่ 6 เมษายน 2531 (หน้า 68 - 74) .

อุตราพร บุญนาค " ปัญหาบางประการและความต้องการของผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์คน
ชราเทพมหานคร . " วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2518.

Boubekri Mohamed , Robert B. Hulliv , Lester L. Boyer . Environment and Behavior ,
Vol.23 No. 4 , July 1991.

Davis H. , Richard . The World Of Old. Ethey Preey Andrus Gerontology Center
University of Southern California. CA. 1980.

Desasy Faia C.M. . Designng Places. NK : Watson Cuptill Publications, 1985.

Hicks, Hasbert. " Maslow's General Theory of Human Motivation, " in Management
of Organization. New York : Mc Graw Hill Book Company, 1967.

Joseph De Chiara . Julsu Panero. Martin Zelik . Time - Saver Standards for
Housing and Residential Development : NK. Mc Graw - Hill International
Editions , 1984.

Julius Panero , Martin Zelinik . Human Dimension & Interior Space . New York :
Watson - Guptill Publications , 1979.

Koncecil Joseph .A . Designing The Open Nursing Home . USA. Dawden ,
Hutchinson & Ross , 1976.

Koncecil Joseph .A ." Design and Outfitting of Patient - Resident Accessible Spaces "
in Designing The Open Nursing Home . USA. Dawden , Hutchinson &
Ross ,1976.

Koncecil Joseph .A ." Development of The Geriatric Personal Furnishings System :
a Case Study " in Aging and The Product Environment . NK : โยชน์ด้านการค้า
Hutchinson & Ross Publishing Company , 1982. ออกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Koncecil Joseph .A . " Lighting , Color and Sound " in Aging and The Product Environment . NK : Hutchinson & Ross Publishing Company , 1982.
- Macdonald , Ejulia and Robert Gifford . Territorial Cues and Space Theory : The Burgular's Port of View . Victoria Department of Psychology , University of Victoria Cannada , 1989.
- Maslow , Abrabam M. Motivation and Personality . New York : Harper and Brothers , 1954.
- Miller , Start and Judith K. Schlitt . Interior Space : Design Concept for Personal Needs . New York : CBS Educational & Professional Publishing, 1985.
- M.Powell Lawton . "a Quality of Social Gerontology " in Research on Aging . Volume 2 No. 3 September 1980.
- Nemcomer , Robert . " Environmental Influences on The Older Person " in Aging : - Prospects and Issues . California : Audrus Gerontology Center University of Southern , 1973.
- Preiser,Wolfgang F.E ,Rabinpwitz,Harvey Z. ,White,Edward T.. Post-Occupancy Evaluation . New York : Van Nostrand Reinhold , 1988.
- Shelley , Maynad W. Responding to Social Change Pennsylvania : Dawden Hutchinson & Ross , 1975.
- Seymur . M. Gold, PH. D., AICP . Recreation Planning and Design . Mc Graw - Hill USA . 1980.

ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม ข้าพขานמיให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เฉพาะเจ้าหน้าที่

การดำเนินการ

1. ภาครัฐบาล

2. มูลนิธิ

3. เอกชน

สถานที่..... อาคาร..... ชั้น.....

วันที่..... เวลา.....

ตอนที่1. การสังเกตลักษณะของผู้ใช้บริการขณะกำลังสัมภาษณ์

(MS.)

ลักษณะของคนชรา	ได้	ไม่ได้	มีปัญหา	รหัส
- การฟัง	1.	2.	3.	1.1
- การใช้สายตา	1.	2.	3.	1.2
- การใช้พูด	1.	2.	3.	1.3
- การรับกลิ่น	1.	2.	3.	1.4
- การเคลื่อนไหว	1. เดินได้สะดวกสบาย 2. กังพิการ เช่น ใช้ไม้เท้า 3. รถเข็น (Wheelchair) หรือ เก้าอี้สำหรับคนชรา (geriatric chair) 4. ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้			1.5
- โรคประจำตัว				1.6

ตอนที่2 การสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

(A.) ข้อมูลส่วนบุคคล

(PN.)

1. ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ เพศ 1. หญิง 2. ชาย
2. อายุ..... ปี

รหัส

3. สถานภาพของครอบครัว

2.3

1. แต่งงานแล้ว
2. เป็นหม้าย
3. แยกกันอยู่
4. ไม่ได้แต่งงาน

4. จากข้อ 3. ถ้าแต่งงานมีบุตร.....คน

2.4

5. ระยะเวลาในการเข้ารับการบริการ

2.5

1. 1 เดือน หรือน้อยกว่านั้น
2. น้อยกว่า 6 เดือน
3. 6 เดือน ถึง 2 ปี
4. มากกว่า 2 ปี ขึ้นไป

6. สถานที่อยู่ก่อนที่จะย้ายเข้ามารับการบริการ

2.6

1. บ้าน
2. สถานสงเคราะห์อื่นๆ
3. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

(B.) ข้อมูลเกี่ยวกับ เพื่อนร่วมห้อง , มิตรภาพ**(NH.)**

7. คุณมีเพื่อนร่วมห้องหรือไม่?

2.7

1. มี
2. ไม่มี

8. จากข้อ 7. ถ้าตอบว่ามี เท่ากับ .....

2.8

9. คุณรู้จักเพื่อนก่อนที่คุณจะย้ายเข้ามาอยู่หรือไม่?

2.9

1. ไม่รู้จัก

2. รู้จัก 2-3 คน

3. รู้จักมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่นำไปใช้ในการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. คุณมีความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมห้องดีหรือไม่ดี?

2.10

ดี   เจๆ   ไม่ดี

1	2	3
---	---	---

ไม่มีความเห็น

รหัส

11. คุณมีความรู้สึกอย่างไร ? เมื่อมีคนห้อมล้อมและพูดคุย

2.11

สบาย   เจๆ   ไม่สบาย

1	2	3
---	---	---

ไม่มีความเห็น

12. คุณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับที่พักในห้องนอนเป็นที่

2.12

เปิดเผยสำหรับมุมมองของเพื่อนหรือไม่ ?

เปิดเผย   เจๆ   ไม่เปิดเผย

1	2	3
---	---	---

ไม่มีความเห็น

13. คุณคิดว่าพื้นที่ส่วนไหน ? ที่คุณเห็นว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัวมากที่สุด

2.13

(เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

1. ห้องนอน
2. ห้องน้ำ
3. บริเวณทางเดิน
4. ในสวน
5. ในส่วนห้องกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(C.) ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ภายในอาคาร

(SP.)

14. คุณเข้าร่วมกิจกรรมภายในอาคารอย่างไร ? ใน 1 สัปดาห์

ทุกวัน 2-3 ครั้ง 1 ครั้ง ไม่รวมกิจกรรม

กิจกรรม	1	2	3	4
- การทำอาชีพบำบัด				
- ดนตรี				
- กายภาพบำบัด				
- การออกกำลังกาย				
- กิจกรรมทางศาสนา				
- การเนื่องในโอกาสต่างๆ				

2.14.A

2.14.B

2.14.C

2.14.D

2.14.E

2.14.F

รหัส

15. คุณสามารถเคลื่อนไหวสะดวกสบายบริเวณทางเดินหรือไม่ ?

2.15

1. สะดวกสบาย
2. ไม่สะดวกสบาย
3. เป็นบางครั้งบางคราว

16. คุณสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวกสบายหรือไม่ ?

2.16

1. สะดวกสบาย
2. ไม่สะดวกสบาย
3. เป็นบางครั้งบางคราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(D.) ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัย

(ST.)

17. คุณมีความรู้สึกความปลอดภัยเมื่ออยู่ในอาคารดังต่อไปนี้หรือไม่?

	ปลอดภัย	เฉยๆ	ไม่ปลอดภัย
สถานที่	1	2	3
-ในห้องน้ำ			
-บริเวณทางเดินในห้อง			
-บริเวณโถงทางเดิน			
-ในห้องอาหาร			
-ในส่วนพื้นที่กิจกรรม			
-การใช้เฟอร์นิเจอร์			

2.17.A

2.17.B

2.17.C

2.17.D

2.17.E

2.18.F

18. คุณมีความคิดเห็นว่าคุณคลาภายนอกเข้ามาในสถานที่
หรืออาคารโดยง่ายตายหรือไม่?

2.18

1. ง่ายมาก
2. ไม่ง่าย
3. เป็นบางครั้งบางคราว

รหัส

19. คุณมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นภายในอาคารในอาคารบ่อยครั้งแค่ไหน ?

2.19

1. บ่อยมาก
2. ไม่เคย
3. เป็นบางครั้งบางคราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(E.) ถามเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

(FT.)

20. คุณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดของส่วนต่างๆอย่างไร ?

	ใหญ่	พอดี	เล็ก
สถานที่	1	2	3
- ในห้องนอน			
- บริเวณโถงทางเดิน			
- ในส่วนกิจกรรม			
- ในห้องน้ำ			

2.20.A

2.20.B

2.20.C

2.20.D

21. คุณมีความต้องการ การบริการเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่อะไรบ้าง?

2.21

.....

.....

(F.) ข้อมูลเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์

(FT.)

22. เฟอร์นิเจอร์อะไรภายในห้องที่คุณชอบที่สุด?

(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เตียงนอน

2.22.A

2. เก้าอี้

2.22.B

3. โต๊ะทำงาน

2.22.C

4. โต๊ะหัวเตียง

2.22.D

5. อื่นๆ.....

2.22.E

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รหัส

23. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร? เกี่ยวกับขนาดของเฟอร์นิเจอร์เหล่านี้

	ใหญ่	พอดี	เล็ก
เฟอร์นิเจอร์	1	2	3
- เติงนอน			
- เก้าอี้			
- โต๊ะทำงาน			
- โต๊ะหัวเตียง			
- โต๊ะอาหาร			

2.23.A

2.23.B

2.23.C

2.23.D

2.23.E

24. คุณมีบุคคลภายนอกเข้ามาเยี่ยมชมภายในห้องพักหรือไม่?

2.24

1. มี
2. ไม่มี
3. เป็นบางครั้งบางคราว

25. ท่านต้องการเฟอร์นิเจอร์เพิ่มเติมภายในห้องหรือไม่?

1. ต้องการ
2. ไม่ต้องการ

26. ถ้าตอบว่าต้องการคืออะไร?

2.25

2.26

ตอนที่ 3. การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อที่อยู่อาศัย

(PH.)

พอใจมาก   พอใจ   เฉยๆ   ไม่พอใจ   ไม่พอใจมาก

5	4	3	2	1

3.1 -กว้างขวาง

-คับแคบ   3.1

3.2 -โปร่ง

-ทึบ   3.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.3

3.3 -เป็นสัดส่วน

5	4	3	2	1	-ไม่เป็นสัดส่วน
---	---	---	---	---	-----------------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.4

3.4 -รบกวน

5	4	3	2	1	-ไม่รบกวน
---	---	---	---	---	-----------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.5

3.5 -เรียบร้อย

5	4	3	2	1	-ยุ่งเหยิง
---	---	---	---	---	------------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.6

3.6 -ความสะดวกสบาย

5	4	3	2	1	-ไม่สะดวกสบาย
---	---	---	---	---	---------------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.7

3.7 -สว่าง

5	4	3	2	1	-มืด
---	---	---	---	---	------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.8

3.8 -เย็นสบาย

5	4	3	2	1	-อบอ้าว
---	---	---	---	---	---------

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.9

3.9 -เงียบ

5	4	3	2	1	-อึกทึก
---	---	---	---	---	---------

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่ให้ประ โยชนตีพิมพ์ การค้า
 ในวงกว้างใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกไปลงนิตยสาร และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้ง
 นำไปใช้

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.10

3.10 - กลิ่นสะอาด

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

-กลิ่นเหม็น

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.11

3.11 - สะอาด

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

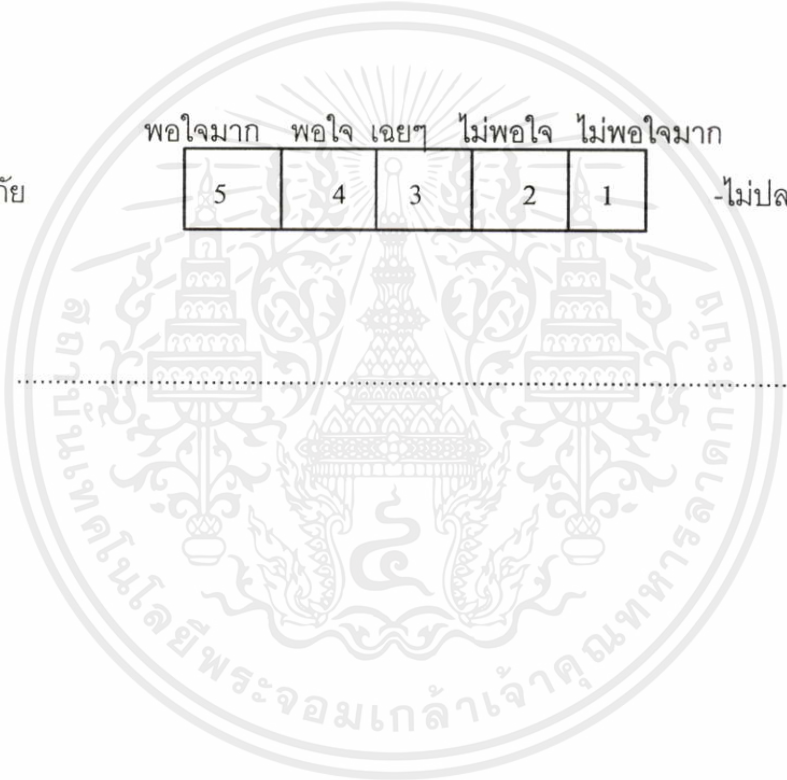
-สกปรก

พอใจมาก พอใจ เฉยๆ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก 3.12

3.12 -ปลอดภัย

5	4	3	2	1
---	---	---	---	---

-ไม่ปลอดภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสังเกตการณ์

เฉพาะเจ้าหน้าที่

การดำเนินการ

1. ภาครัฐบาล

2. มูลนิธิ

3. เอกชน

สถานที่..... อาคาร.....

ประเภท..... ชั้น.....

วันที่ ..... เวลา .....

(1.) การสำรวจสภาพแวดล้อมกายภาพของที่อยู่อาศัย

1.1 สภาพแวดล้อมรอบกายภาพ

-ทิศเหนือ.....

-ทิศใต้.....

-ทิศตะวันออก.....

-ทิศตะวันตก.....

LAY OUT PLAN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 แผนผัง(PLAN) ในส่วนต่างๆ ได้แก่

-การแบ่งประเภทอาคาร

(1.) ประเภท.....

(2.) ประเภท.....

(3.) ประเภท.....

-การแบ่งพื้นที่ส่วนนอน

-ทางเดิน

-ห้องน้ำ.

-ส่วนกิจกรรม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2.) การสังเกตกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา

-ช่วงเช้า

เวลา	กิจกรรม	อุปกรณ์	จำนวนคน	การใช้พื้นที่

-ช่วงกลางวัน

เวลา	กิจกรรม	อุปกรณ์	จำนวนคน	การใช้พื้นที่

-ช่วงเย็น

เวลา	กิจกรรม	อุปกรณ์	จำนวนคน	การใช้พื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าการฉีกทึ้ง ดัดแปลง หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

(3.) การสังเกตลักษณะอาคารที่อยู่อาศัยในส่วนห้องนอน

BED

	ใหม่มาก	ใหม่	ปลายกลาง	เก่า	เก่ามาก	
	1	2	3	4	5	
3.1-ความเสื่อมโทรม						3.1
3.2-เฟอร์นิเจอร์						3.2

	สะอาดมาก	สะอาด	ปลายกลาง	สกปรก	สกปรกมาก	
	1	2	3	4	5	
3.3-ความสะอาด						3.3

	เรียบร้อยมาก	เรียบร้อย	ปานกลาง	ยุ่งเหยิง	ยุ่งเหยิงมาก	
	1	2	3	4	5	
3.4-ความเรียบร้อย						3.4

	สว่างมาก	สว่าง	ปกติ	มืด	มืดมาก	
	1	2	3	4	5	
3.5-แสงสว่าง						3.5

	เสียงดังมาก	เสียงดัง	ปกติ	เงียบ	เงียบมาก	
	1	2	3	4	5	
3.6-เสียง						3.6

	1. กลิ่น	2. กลิ่นเหม็น	3.7
3.7-กลิ่น			

	1. ทาสี	2. ไม่ทาสี	3.8
3.8-การตกแต่งภายในห้อง			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ 1. กลิ่นสะอาด 2. กลิ่นเหม็น 3.7 ถ้า
ไม่มีการแก้ไขงานนี้แล้ว ก็จำเป็นต้องให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียบร้อยมาก เรียบร้อย ปานกลาง หยุงเหยิง หยุงเหยิงมาก

4.4-ความเรียบร้อย

1	2	3	4	5

4.4

สว่างมาก สว่าง ปกติ มืด มืดมาก

4.5-แสงสว่าง

1	2	3	4	5

4.5

4.6 -กลิ่น

1. กลิ่นสะอาด 2. กลิ่นเหม็น

4.7 - การตกแต่งภายในห้อง

1. ทาสี 2. ไม่ทาสี

4.8 -วัสดุในการตกแต่งภายในห้องน้ำ

1. เซรามิค 2. ปูนฉาบเรียบ
3. หินขัด 4. อื่นๆ.....

4.9 สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำ

1. อ่างอาบน้ำ	2. โถชักโครก	4.9.1	4.9.2
3. ราวจับ	4. อ่างล้างหน้า	4.9.3	4.9.4
5. ถังใส่น้ำ	6. เครื่องทำความร้อน	4.9.5	4.9.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5.) การสังเกตลักษณะที่อยู่อาศัยในส่วนทางเดิน

COR

ใหม่มาก ใหม่ ปลายกลาง เก่า เก่ามาก

1	2	3	4	5

5.1-ความเสื่อมโทรม

5.1

สะอาดมาก สะอาด ปลายกลาง สกปรก สกปรกมาก

1	2	3	4	5

5.2-ความสะอาด

5.2

ปลอดภัยมาก ปลอดภัย ปกติ ไม่ปลอดภัย ไม่ปลอดภัยมาก

1	2	3	4	5

5.3-ความปลอดภัย

5.3

5.4-วัสดุในการปูพื้น

1. ไม้
2. ปูนฉาบเรียบ
3. หินขัด
4. อื่นๆ.....

5.4

(6.) การสังเกตลักษณะที่อยู่อาศัยในส่วนกิจกรรม

ACT

ใหม่มาก ใหม่ ปลายกลาง เก่า เก่ามาก

1	2	3	4	5

6.1-ความเสื่อมโทรม

6.1

สะอาดมาก สะอาด ปลายกลาง สกปรก สกปรกมาก

1	2	3	4	5

6.2-ความสะอาด

6.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกร ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลอดภัยมาก ปลอดภัย ปกติ ไม่ปลอดภัย ไม่ปลอดภัยมาก

1	2	3	4	5

6.3-ความปลอดภัย

6.3

เรียบร้อยมาก เรียบร้อย ปานกลาง หย่งเหยิง หย่งเหยิงมาก

1	2	3	4	5

6.4-ความเรียบร้อย

6.4

สว่างมาก สว่าง ปกติ มืด มืดมาก

1	2	3	4	5

6.5-แสงสว่าง

6.5

เสียงดังมาก เสียงดัง ปกติ เงียบ เงียบมาก

1	2	3	4	5

6.6-เสียง

6.6

6.7 -กลิ่น

1. กลิ่นสะอาด 2. กลิ่นเหม็น

6.7

6.8 - การตกแต่งภายในห้อง

1. ทาสี 2. ไม่ทาสี

6.8

6.9 -วัสดุในการก่อสร้าง

1. ไม้ 2. ปูน

6.9

6.10 -วัสดุในการปูพื้นภายในห้อง

1. ปูนฉาบเรียบ 2. เสื่อน้ำมัน
3. ปาเก้ 4. ไม้
5. พรม 6. หินขัด

6.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.11 - สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้อง		6.11.1	6.11.2
1. พัดลม	2. แอร์	6.11.3	6.11.4
3. ม้านั่ง	4. โต๊ะทำงาน	6.11.5	6.11.6
5. ตู้เย็น	6. ทึวี่	6.11.7	6.11.8
7. ตู้เก็บของ	8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....		

(7.) การสังเกตลักษณะที่อยู่อาศัยในส่วนห้องอาหาร

						DIN
	ใหม่มาก	ใหม่	ปลายกลาง	เก่า	เก่ามาก	
7.1-ความเสื่อมโทรม	1	2	3	4	5	7.1
	สะอาดมาก	สะอาด	ปลายกลาง	สกปรก	สกปรกมาก	
7.2-ความสะอาด	1	2	3	4	5	7.2
	ปลอดภัยมาก	ปลอดภัย	ปกติ	ไม่ปลอดภัย	ไม่ปลอดภัยมาก	
7.3-ความปลอดภัย	1	2	3	4	5	7.3
	เรียบร้อยมาก	เรียบร้อย	ปลานกลาง	ยุ่งเหยิง	ยุ่งเหยิงมาก	
7.4-ความเรียบร้อย	1	2	3	4	5	7.4
	สว่างมาก	สว่าง	ปกติ	มืด	มืดมาก	
7.5-แสงสว่าง	1	2	3	4	5	7.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 7.5-แสงสว่างอื่น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกา้นำไป 7.5

	เสียงดังมาก	เสียงดัง	ปกติ	เงียบ	เงียบมาก	
	1	2	3	4	5	
7.6-เสียง						7.6
7.7 -กลิ่น						
	1. กลิ่นสะอาด			2. กลิ่นเหม็น		7.7
7.8 - การตกแต่งภายในห้อง						
	1. ทาสี			2. ไม่ทาสี		7.8
7.9 -วัสดุในการก่อสร้าง						
	1. ไม้			2. ปูน		7.9
7.10 -วัสดุในการปูพื้นภายในห้อง						
	1. ปูนฉาบเรียบ			2. เสื่อน้ำมัน		7.10
	3. ปาเก้			4. ไม้		
	5. พรม			6. หินขัด		
7.11 -สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องอาหาร						7.11.1 7.11.2
	1. พัดลม			2. แอร์		7.11.3 7.11.4
	3. เก้าอี้			4. โต๊ะอาหาร		7.11.5 7.11.6
	5. ตู้เย็น			6. ที่วี		7.11.7 7.11.8
	7. ตู้เก็บของ			8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

เฉพาะเจ้าหน้าที่

การดำเนินการ

1. ภาครัฐบาล

2. มูลนิธิ

3. เอกชน

สถานที่..... อาคาร.....

ประเภท..... ชั้น.....

วันที่..... เวลา.....

A. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้

USE

(1.) ผู้ให้การสัมภาษณ์.....

- ตำแหน่ง.....

(2.) จำนวนบุคลากรทั้งหมด..... คน

(3.) จำนวนคนชราที่อยู่ในความดูแล..... คน

- หญิง..... คน อายุอยู่ระหว่าง..... ถึง..... ปี

- ชาย..... คน อายุอยู่ระหว่าง..... ถึง..... ปี

(4.) ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้ากันของคนชราหรือไม่?

A4

1. มี

2. ไม่มี

(5.) จากข้อที่ 4. ถ้ามี มีปัญหาเกี่ยวกับอะไร.....

(6.) ท่านมีความคิดเห็นว่าการออกแบบอาคารสถานที่ เหมาะสมในการบริการหรือไม่

A6

1. เหมาะสม

2. ไม่เหมาะสม

(7.) จากข้อ 6. ถ้าไม่เหมาะสมเพราะอะไร.....

(8.) ท่านต้องการพื้นที่นอกเหนือจาก ที่มีอยู่เดิมหรือไม่

A8

1. ต้องการ

2. ไม่ต้องการ

(9.) จากข้อ 8. ถ้ามีท่านต้องการคืออะไร.....

ไม่ว่า (10.) ท่านมีความคิดเห็นว่าจะปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้นหรือไม่.....

A10

1. ปรับปรุง

2. ไม่ปรับปรุง

(11.) จากข้อ 10. ถ้าปรับปรุงควรปรับปรุงอะไร ?.....

(12.) ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณภาพอาคารที่อยู่อาศัยมีอุปสรรค

A12

การดำรงชีวิตของคนชราหรือไม่ ?

1. มี   2. ไม่มี

(13.) จากข้อ 12. ถ้าตอบว่ามีคืออะไร ?.....

B. ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการเกี่ยวกับสถานที่หรือประเภทของอาคาร

MG

(1.) -การแบ่งรายละเอียดต่างๆของพื้นที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(2.) -กฎระเบียบของการบริการ

.....

.....

.....

.....

.....

(3.) -กฎระเบียบของอาคารหรือเฟอร์นิเจอร์

.....

.....

.....

.....

.....

(4.) -การรักษาความปลอดภัยของอาคาร

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5.) -นโยบายด้านกิจกรรม

.....

.....

.....

(6.) -นโยบายด้านการรักษาพยาบาล

.....

.....

.....

(7.) -การช่วยเหลือพิเศษด้านต่างๆของสถานสงเคราะห์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (โรงพยาบาลผู้สูงอายุ)

ก. ระเบียบการรับเลี้ยงผู้สูงอายุ โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 (โรงพยาบาลผู้สูงอายุ)

1. รับเลี้ยงผู้สูงอายุ ชาย-หญิง อายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป (ช่วยเหลือตัวเองได้ - ไม่ได้)
2. ผู้สูงอายุทุกท่านต้องไม่เป็นโรคติดต่ออันตรายใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งร่างกายและจิตใจ หรือป่วยด้วยโรคอื่นใด
3. ผู้สูงอายุทุกท่านต้องผ่านการตรวจร่างกายจากแพทย์ของโรงพยาบาล ฯ ก่อนเข้าพัก และถ้าแพทย์ตรวจมีโรคที่ต้องรักษา จะต้องให้ผู้สูงอายุทำการรักษาให้หายก่อนจนกว่าจะเห็นควร
4. หากผู้สูงอายุ เกิดเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือป่วยขึ้นมาระหว่างการฝากดูแล แพทย์ของโรงพยาบาลจะทำการรักษาให้ทันที โดยไม่ต้องรอคอยตามความเห็นจากญาติผู้ป่วย เพราะเป็นการผิดจรรยาบรรณของโรงพยาบาล และญาติจะต้องมาชำระค่ารักษาพยาบาล แยกต่างหากจากค่าดูแล
5. ผู้สูงอายุที่ย้ายมาจากโรงพยาบาลอื่น กรุณานำประวัติการรักษาพร้อมผลเอกซเรย์ และผลทางการปฏิบัติการ หรือผลการตรวจพิเศษอื่นๆ มาประกอบการรักษาต่อไป
6. ให้ญาตินำสำเนาทะเบียนบ้านของผู้สูงอายุ และของญาติมา 1 ชุด กรณีผู้สูงอายุเป็นชาวต่างชาติให้นำใบต่างด้าวมาแจ้งให้ทาง โรงพยาบาลทราบด้วย เพื่อสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน
7. อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว ผู้สูงอายุต้องนำมาเอง
8. ผู้สูงอายุ / ญาติ จะต้องมาชำระค่าซักผ้า เดือนละ 2,100 บาท (หากชำระล่วงหน้าลดพิเศษเดือนละ 800 บาท) และถ้าหากอยู่ไม่ครบ 6 เดือน หรือมาชำระค่าดูแลช้ากว่ากำหนด ทางโรงพยาบาลจะคิดค่าซักผ้า วันละ 70 บาท
9. ผู้สูงอายุ / ญาติ จะต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกรับ 1,500 บาท
10. ห้ามนำทรัพย์สินเงินทอง หรือของมีค่ามากับผู้สูงอายุ
11. หากผู้ป่วยมีการกระทำสิ่งของใดๆ ของโรงพยาบาลแตกหักเสียหาย ญาติจะต้องมาชำระค่าสิ่งของต่างหากจากค่าดูแล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการรักษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
12. ห้ามนำยา และเวชภัณฑ์อื่นใด มาใช้ในการรักษาพยาบาล

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. การชำระค่าดูแลและค่าซักเสื้อผ้า จะต้องชำระตามกำหนดระยะเวลาของโรงพยาบาล ถ้าช้าเกินกว่ากำหนด ทางโรงพยาบาลจะไม่มีส่วนลดให้
14. หากผู้สูงอายุมีอาการกระทำใด ๆ ที่ทำให้เกิดเสียงรบกวนผู้สูงอายุข้างเคียง หรือก่อให้เกิดความวุ่นวายให้กับบุคคลอื่น ทางโรงพยาบาลจะไม่รับเข้าพักในโรงพยาบาล
15. ญาติผู้สูงอายุท่านใด ที่ต้องฝากของหรือเบิกของใช้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ โปรดติดต่อที่ฝ่ายบัญชีการเงิน หรือหัวหน้าพยาบาลของโรงพยาบาล

ข. อัตราค่าเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

1. ห้องรวมชาย /หญิง ชั้น 1 และชั้น 2 วันละ 560 บาท อาหาร 4 มื้อ

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา/เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	16,675	1,667	15,008
6 เดือนลด 15%	100,050	15,007	85,043
12 เดือนลด 20%	200,100	40,020	160,080

2. ห้อง V.I.P รวม 10 เตียง วันละ 740 บาท อาหาร 4 มื้อ

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา/เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	22,000	2,200	19,800
6 เดือนลด 15%	132,000	19,800	112,200
12 เดือนลด 20%	264,000	32,800	211,200

3. ห้อง V.I.P รวม 5 เตียง วันละ 790 บาท อาหาร 4 มื้อ

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา/เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	22,250	2,225	20,025
6 เดือนลด 15%	133,500	20,025	113,475
12 เดือนลด 20%	267,000	53,400	213,600

4. ห้อง V.I.P รวม 2 เตียง วันละ 820 อาหาร 4 มื้อ

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา / เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	24,475	2,447	22,028
6 เดือนลด 15%	146,850	22,027	124,823
12 เดือนลด 20 %	293,700	58,740	234,960

5. ห้อง SUPER DELUXE เตียงเดี่ยว วันละ 900 อาหาร 4 มื้อ

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา / เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	27,000	2,700	24,300
6 เดือนลด 15%	162,000	24,300	137,700
12 เดือนลด 20 %	324,000	64,800	259,200

6. ห้อง FEED & BED SORE (แผลกดทับ) วันละ 600 บาท

จ่ายล่วงหน้า	อัตรา / เดือน	ส่วนลด	ลดแล้วคงเหลือ
1 เดือนลด 10%	18,000	1,800	16,200
6 เดือนลด 15%	108,000	16,200	91,800
12 เดือนลด 20 %	216,000	43,200	17,280

-หมายเหตุ อัตราค่าพยาบาลประจำห้อง FEED & BED SORE วันละ 300 บาท
(เดือนละ 900 บาท)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวกาญจนา ให้อวด เกิดเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2507 ที่อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช. จากวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี คณะ ศิลปกรรม สาขาจิตรศิลป์ , ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะออกแบบ สาขาออกแบบ ตกแต่ง จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง และเข้าศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรี ในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปัจจุบันประกอบอาชีพเป็นพนักงาน ออกแบบภายในของบริษัทไทยอรัช จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้